

КРАЛЕТЕ НА ТРИЛЪРА®

ФРЕДЕРИК ФОРСАЙТ

ПОВЕЧЕ ОТ 60 МИЛИОНА ИЗДАНИЯ ПО СВЕТА!

& Tottenham Express

**Limping
Mystery Man-
Who is he,
Police ask**

Limping mystery man- who is he? Police ask. Local men are helping the police with their inquiries. Did anyone see the limping man? Average height, slender build, short grey hair, age between fifty and fifty-five. Nonexpensive shoes but well worn.

Trousers, cheap but with no creases. Well ironed shirt.

ВЕТЕРАНЪТ

QUINTET

НОВ ТРИУМФ НА ЛЕГЕНДАРНИЯ ФОРСАЙТ!

ФРЕДЕРИК ФОРСАЙТ ВЕТЕРАНЪТ

Превод: Крум Бъчваров

chitanka.info

За каквото и да пише — международен шпионаж, бандитизъм или свръхестествени чудеса — неудържимият талант на Фредерик Форсайт демонстрира своята поразяваща мощ. Всички истории в тази необикновена книга носят запазената марка на големия разказвач Форсайт, на неговото клинично око за автентичните подробности и взривяващото чувство на неизвестност...

ВЕТЕРАНЪТ

ПЪРВИ ДЕН — ВТОРНИК

Собственикът на малкия магазин беше видял всичко. Или поне така твърдеше.

Бил в магазина, до витрината, и подреждал стоката си, когато вдигнал поглед и забелязал мъжа оттатък улицата. Онзи не се отличавал с нищо и собственикът щял да се извърне, ако човекът не куцал. По-късно щеше да даде показания, че на улицата нямало никой друг. Денят бил горещ и задушен под сивото покривало на смога. Парадайз Уей бил мрачен, както винаги — търговска улица в сърцето на един от покритите с графити, уморени, погубени от престъпността жилищни квартали, които загрозяват пейзажа между Лейтън, Едмънтън, Долстън и Тотнъм.

Когато преди тридесет години го бяха открили с грандиозна церемония, бяха обявили Медоудийн Гроув за нов стил в евтиното общинско строителство за работническата класа. Всъщност кварталът представляваше сив бетонен концлагер, създаден от общински съвет, който развяваше червеното знаме на световния комунизъм, и проектиран от архитекти, които предпочитаха за себе си обрасли в орлови нокти къщи в провинцията.

Оттогава Медоудийн Гроув се бе спускал по нанадолнището побързо от участниците в Тур Франс по отсамния склон на Пиренеите. До 1996-а лабиринтът от улици, подлези и сокаци, свързващи мрачните блокове, беше покрит с мръсотия, смърдеше на урина и оживяваше само нощем, когато бандите местни безработни младежи обхождаха владенията си, за да обират кварталните наркопласъори. До болка почтени пенсионирани работници, вкопчени в стария морал и успокоителната сигурност от младежките си дни, живееха зад барикадирани врати, изпълнени с ужас от вълчите глутници навън.

Между седеметажните блокове имаше участъци, някога покрити със зелена трева. Няколко зарязани ръждясали коли, от които бяха останали само купетата, красяха алеите край предназначенията за отдих площадки.

Повечето от магазините по търговската улица бяха закрити, понеже на собствениците им беше писнало да водят борба с кражбите, обирите, преднамереното вредителство, разбитите прозорци и расисткия тормоз. Сега повече от половината витрини бяха затворени със стоманени капаци, а малкото отворени магазини се опитваха да се защитават с железни решетки.

На ъгъла продължаваше да упорства господин Виджей Пател. Прогонени от жестокостите на Иди Амин^[1], родителите му го бяха довели десетгодишен от Уганда. Великобритания ги беше приела. И той ѝ бе благодарен. Все още обичаше втората си родина, спазваше закона, мъчеше се да е добър гражданин и се озадачаваше от бързия упадък на стандартите, с който се характеризираха деветдесетте години.

В онези части от Лондон, които полицията нарича Североизточен район, не е разумно да попадат външни хора. Куцията бил точно такъв. Той се намирал само на петнадесетина метра от ъгъла, когато от уличката между два магазина се появили двама мъже и му препречили пътя. Господин Пател се вцепенил. Те не си приличали, ала били еднакво заплашителни. Добре познавал хората като тях. Единият бил набит, с бръсната глава и свинска физиономия. Макар и от тридесет метра разстояние, господин Пател видял на лявото му ухо да блести обеща. Носел торбести дънки и лекъосана тениска. Биреното му шкембе висяло над широкия му кожен колан. Той решително застанал пред непознатия, който нямал друг избор освен да спре.

Вторият мъж бил по-слаб, със светли панталони и сиво яке, закопчано с цип. С мазна права коса до под ушите. Той се промъкнал зад жертвата и зачакал там.

Набитият вдигнал десния си юмрук до лицето на куция. Господин Пател зърнал проблясък на метал. От това разстояние не се чувало нищо, но видял, че устните на здравеняка се раздвижили. Жертвата само трябвало да даде портфейла, часовника и другите си ценности. С малко късмет нападателите щели да го ограбят и да избягат, а самият той щял да остане невредим.

Куцията обаче постъпил глупаво. Той бил сам и много по-слаб. Ако се съдело по почти бялата му коса, бил на средна възраст, а куцането му очевидно показвало, че не е напълно подвижен. Ала въпреки това оказал съпротива.

Господин Пател го видял да вдига дясната си ръка. Изключително бързо. Сякаш леко се олюлял и завъртял рамене, за да вложи повече сила в замаха си. Набитият бил ударен в носа. Беззвучната до този момент пантомима била пронизана от мъчителен вик, който господин Пател чул дори през стъклото на витрината.

Здравеният залитнал, притиснал носа си с двете си ръце, и господин Пател видял между пръстите му кръв. Когато даваше показания, собственикът на магазина трябваше да спре, за да си спомни ясно случилото се след това. Онзи с мазната коса забил юмрук в бъбреците на куция, после го изритал отзад в сгъвката на здравото коляно. Това било достатъчно. Жертвата се строполила на тротоара.

В Медоудийн Гроув се носеха или маратонки (за бързина), или тежки кубинки (за ритане). И двамата нападатели били с кубинки. Мъжът на тротоара се свил на кълбо, за да се предпази, но нямал никакъв шанс. Все още притиснал носа си с ръка, набитият го изритал в главата.

Според господин Пател му нанесли двадесетина ритника — докато жертвата не престанала да се гърчи. Онзи с мазната коса се навел над човека и бръкнал във вътрешния джоб на самото му.

Господин Пател го видял как вади портфейл с палеца и показалеца си. После двамата се изправили, обърнали се, затичали по уличката и потънали в лабиринта на квартала. Преди да изчезнат, набитият измъкнал тениската от дънките си и я надигнал, за да я притисне към кървящия си нос.

Собственикът на магазина ги изчакал се скрият, после побързал да мине зад щанда при телефона. Обадил се на полицията и дал номера и адреса си на телефонистката, която заявила, че не може да направи нищо, докато не узнае кой се обажда. След като изпълнил всички формалности, господин Пател помолил да пратят полиция и линейка. И се върнал при витрината.

Мъжът лежал на тротоара. Бил неподвижен. Никой не му обръщал внимание. Хората на тази улица не желаели да се замесват в такива неща. Господин Пател щял да отиде при него и да направи каквото може, но не знаел как се оказва първа помощ, страхувал се да мести човека, страхувал се за магазина си, страхувал се, че крадците може да се върнат. Затова продължил да чака.

Първо се появи патрулната кола. Трябваша ѝ по-малко от четири минути. Когато получиха съобщението, двамата полицаи случайно се намираха само на половин километър оттам, на Северен Хай Роуд. Те познаваха квартала и мястото на Парадайз Уей. И двамата бяха били дежурни по време на расовите безредици през пролетта.

Когато автомобилът спря и воят на сирената заглъхна, полицаят, който седеше на предната лява седалка, изскочи навън и се затича към фигурата на тротоара. Другият остана зад волана и провери по радиостанцията дали пристига линейка. Господин Пател видя, че полицаите поглеждат към неговия магазин, за да проверят адреса, от който е получен сигналът, но нито един от двамата не отиде при него. Това можеше да почака. Вниманието им привлече виещата линейка, която тъкмо завиваше зад ъгъла. На Парадайз Уей се бяха събрали неколцина зяпачи, ала всички стояха на разстояние. По-късно полицаите щяха да ги разпитат, но само щяха да си изгубят времето. Жителите на Медоудийн Гроув гледаха за забавление, но не помагаха на ченгетата.

Санитарите бяха двама, квалифицирани и опитни хора. Също като за полицията, за тях процедурата си е процедура и трябва да се спазва буквално.

— Прилича на грабеж и побой с ритници — отбеляза приклекналият до тялото полицай. — Вероятно тежък.

Санитарите кимнаха и се хванаха на работа. Нямаше кръв, която да спрат, затова най-важно бе да стабилизират шията. Жертвите на катастрофи и побои могат да бъдат доубити на място, ако са пострадали шийните им прешлени и бъдат подложени на неумело третиране. Двамата бързо му поставиха шина, за да предотвратят клатенето на шията.

Следващата процедура беше да го прехвърлят върху носилка, за да обездвижат и шията, и гърба. Направиха го на самия тротоар. Едва тогава можеха да го вкарат в линейката. Действаха бързо и сръчно. След пет минути бяха готови да потеглят.

— Трябва да дойда с вас — каза полицаят. — Жертвата може да даде показания.

Професионалистите в тези обществени служби отлично знаят кой какво прави. Това спестява време. Санитарят кимна. Линейката бе

негова територия, където командваше той, но полицията също си имаше работа. Вече знаеше, че раненият няма шанс да изрече нито дума, затова само измърмори:

— Стойте настрани. Случаят е тежък.

Полицаят се качи и седна близо до стената към шофьорската кабина. Шофьорът затвори вратите и бързо скочи зад волана. Партньорът му се наведе над мъжа на носилката. След две секунди линейката се понесе по Парадайз Уей, подмина зяпачите и пронизителната ѝ сирена ѝ запроправя път по задръстения от коли Хай Роуд. Полицаят седеше и наблюдаваше как действат другите професионалисти.

Дихателните пътища, винаги освобождавай дихателните пътища. Насъбралите се кръв и слуз в трахеята могат да убият пациента също толкова лесно, колкото и куршум. С помощта на помпичка санитарят изтегли малко количество храчки, като от гърлото на пушач, но почти нямаше кръв. След освобождаването на дихателните пътища дишането стана плитко, но достатъчно, за да поддържа живота на бития. За всеки случай санитарят постави на подутото му лице кислородна маска. Безпокоеше го тъкмо това бързо подуване, тъй като отлично познаваше този симптом.

Проверка на пулса: постоянен, но вече прекалено бърз. Поредният признак за травма на гръбначния стълб.

— „Роял Лъндън“ — надвика воя на сирената той. — Екипи от спешното и неврологията. — Шофьорът кимна, мина на червен светофар на оживено кръстовище, после зави обратно към Уайтчапъл. „Роял Лъндън“ на Уайтчапъл Роуд имаше по-модерно неврохирургично отделение от най-близката болница и няколкото минути повече щяха да си струват.

Шофьорът се свърза с диспечера си, даде точното си местоположение в южен Тотнъм и предвижданото време на пристигане и помоли да ги очаква пълен екип от спешното отделение. Колегата му имаше право. Един от вероятните симптоми за сериозна травма на главата, особено след побой, е бързото подуване на меките тъкани. Лицето на жертвата беше започнало да се подува още на тротоара и когато линейката спря пред входа на болницата, вече приличаше на футболна топка. Вратите бяха отворени и носилката бе извадена от линейката. Екипът се състоеше от трима лекари, анестезиолог и двама

стажанти, както и от три медицински сестри. Ръководеше ги доктор Карл Бейтман.

Те заобиколиха носилката, прехвърлиха пациента върху една от количките си и го откараха. Полицаят слезе и попита:

— Къде да отида?

— Вътре — отвърна санитарят. — Но не им се пречкайте.

Полицаят покорно кимна и все още с надеждата да получи показания, се затича през люлеещите се врати. Единствената информация, която получи, дойде от старшата сестра.

— Седнете там и не се пречкайте — нареди тя.

Половин час по-късно на Парадайз Уей кипеше оживление. Командваше униформен инспектор от участъка на Доувър Стрийт, по онези места известен просто като Доувърската пандела. Мястото на престъплението беше отцепено с раирана лента. Дванадесет полицаи обикаляха района, като се съсредоточаваха върху магазините и шестетажните блокове над тях. Особен интерес представляваха апартаментите отгатък улицата. Но това беше трудна работа. Реакциите варираха от искрени извинения до упорито отричане и открити подигравки. Чуването по вратите продължаваше.

Инспекторът незабавно се бе обадил в Отдела за криминални разследвания, тъй като беше ясно, че това е работа за детективи. Детектив инспектор Джак Бърнс бе вдигнат от недопитата си чаша чай в служебния стол, за да се яви при главен детектив Алан Парфит, който му нареди да поеме грабежа на Парадайз Уей. Детективът възрази, че разследвал серия автомобилни кражби и на другата сутрин трябвало да е в съда. Напразно. Недостиг на работна ръка, гласеше отговорът. „Август, тоя скапан август“, на тръгване измърмори той.

Двамата с партньора му детектив сержант Люк Скинър пристигнаха на местопрестъплението почти едновременно с групата за оглед. Полицейските групи за оглед вършат черната работа. Облечени са в дебели гащеризони и ръкавици и задачата им е да търсят вещественни доказателства в районите около местопрестъпленията. Веществените доказателства не са очевидни на пръв поглед, затова правилото изисква да ги прибират и по-късно да се занимават с тях. Понякога тази работа е много гадна и изисква лазене на четири крака на някои доста неприятни места.

— Липсва портфейлът, Джак — каза униформеният инспектор, който вече беше разговарял с господин Пател. — И носят на единия от нападателите бил разкърван. Докато бягал, го притискал с долния край на тениската си. По пътя може да има капки кръв.

Бърнс кимна. Докато хората от групата за оглед претърсваха смрадливите сокаци между панелните блокове и униформените се опитваха да намерят още свидетели, Джак Бърнс влезе в магазина на господин Виджей Пател.

— Аз съм детектив инспектор Бърнс — представи се той и протегна служебната си карта, — а това е детектив сержант Скинър. Казаха ми, че вие сте се обадили в полицията, нали?

Господин Пател изненада Джак Бърнс, който идваше от Девън и от три години работеше в лондонската полиция. В родното си графство той беше свикнал гражданите винаги и с каквото могат да помагат на местните власти, но в североизточен Лондон го бе очаквал шок. Господин Пател му напомни за Девън. Собственикът на магазина искрено желаше да помогне. Говореше ясно, кратко и точно. Във взетите от детектив сержант Скинър подробни показания той разказа какво е видял и описа нападателите. Ех, защо във всички следствия нямаше свидетели като Виджей Пател от Ентебе и Едмънтън. Вече се свечеряваше, когато собственикът на магазина подписа показанията.

— Ако е възможно, бих искал да дойдете в участъка, за да разгледате някои снимки, господине — каза Бърнс. — Може би ще успеете да разпознаете тези двама мъже. Ще си спестим адски много време, ако знаем точно кого търсим.

Господин Пател се извини.

— Не тази вечер, моля ви. Сам съм в магазина. Затварям в десет. Но утре се връща брат ми. Разбирате ли, той беше на почивка. Август. Сутринта ще мога да се измъкна.

Бърнс се замисли. В десет и половина трябваше да е в съда. Връщане на случай за доразследване. Щеше да се наложи да остави нещата на Скинър.

— В единайсет часа? Нали знаете къде е участъкът на Доувър Стрийт? Просто ме повикайте на регистратурата.

— Рядко се срещат такива хора — докато отиваха към колата си, отбеляза Скинър.

— Той ми харесва — отвърна Бърнс. — Когато пипнем ония копелета, може да му дадем награда.

По обратния път до Доувър Стрийт детектив инспектор Бърнс научи къде са откарали ранения и кой е при него. След пет минути се свърза с полицая.

— Искам да донесете всичките му вещи в панделата, включително дрехите. И документите за самоличност. Все още не знаем кой е. Когато свършите, обадете се и ще ви пратим заместник.

Доктор Карл Бейтман не се интересуваеше нито от името, нито от адреса на мъжа, който лежеше на количката. Нито кой го е подредил така. Просто трябваше да му спаси живота. От входа го откараха направо в реанимацията и екипът се хвана на работа. Доктор Бейтман беше сигурен, че на пациента са нанесени много травми, но си имаше ясни правила — първо животоспасяващите процедури. Останалото можеше да почака. Санитарят се бе справил отлично. Дихателните пътища бяха чисти, въпреки лекото хриптене. Шията беше обездвижена.

Дишането. Докторът разкопча самото и ризата на пациента и го преслуша. Откри две пукнати ребра, ала също като смазаните кокалчета на лявата ръка и избитите зъби, те не заплашваха живота на пациента. Въпреки ребрата мъжът дишаше нормално. Ако пациентът решише да спре да диша, нямаше смисъл от зрелищни ортопедически операции. Обезпокои го пулсът, който надвишаваше сто удара в минута, за разлика от нормалните осемдесет. Прекалено ускорен — вероятен признак за вътрешна травма.

Кръвообращението. За по-малко от минута доктор Бейтман му постави две интравенозни системи. След като му взе двадесет милилитра кръв за незабавно изследване, в двете му ръце започнаха да вливат по един литър кристалоидна течност.

Общото състояние. Лицето и главата не приличаха на човешки. Пациентът изпадаше в кома. Очевидно имаше тежка мозъчна травма и Карл Бейтман не за пръв път благодари на непознатия санитар, който беше решил да изгуби няколко минути, за да докара жертвата в неврологията в „Роял“.

— Струва ми се, че има голям интракраниален хематом, Пол.

— Колкото може по-скоро трябва да му направим скенер — каза неврохирургът. Когато го бяха повалили на земята, мъжът бе носил чорапи и обувки, боксерки, риза с разкопчана яка, панталони с колан, сако и лек шлифер. Всичко под кръста не представляваше проблем и просто му го смъкнаха. За да не раздвижат шията и главата, трябваше да разрежат шлифера, сако и ризата. След това, без да вадят съдържанието на джобовете му, опаковаха дрехите и ги предадоха на зарадвания полицаи. Скоро пристигна заместникът му и той занесе трофеите си на Доувър Стрийт, където го очакваше Джек Бърнс.

Скенерът потвърди опасенията на Карл Бейтман. Пациентът имаше мозъчен кръвоизлив. Кръвта притискаше мозъка със сила, която скоро щеше да се окаже смъртоносна или необратима.

В осем и петнадесет започнаха мозъчната операция. Насочван от скенери, които му показваха точно къде е упражнено интракраниалното налягане, доктор Уилис още от първия опит стигна до хематома. В черепа бяха пробити още три малки дупки и бяха свързани с разрези с трион, за да образуват идеален триъгълник. Обичайната операция.

След изваждането на изрязаното триъгълно парче кост изсмукаха хематома и затвориха пробитите артерии. Налягането спадна и мозъкът отново зае цялото си естествено пространство. Поставиха триъгълника на мястото му и зашиха кожата. Превръзката щеше да държи всичко на мястото му, докато природата не кажеше своето и раната не зараснеше. Тялото е странно нещо. То може да умре от ужилване от пчела или да се възстанови от сериозна травма. Когато бъде изваден хематомът и мозъкът заеме цялото пространство в черепната кухина, пациентът може просто да дойде в съзнание и само след няколко дни да е на крак. В продължение на едно денонощие, докато траеше упойката, никой нямаше да разбере. Ако до два дни в състоянието на жертвата не настъпеше подобрение, щеше да има основание за тревога. Доктор Уилис си изми ръцете, преоблече се и се прибра в дома си в Сейнт Джонс Ууд.

— Абсолютно нищо — каза Джек Бърнс, загледан в дрехите и личните вещи. Сред последните имаше полупразна кутия цигари, кибрит, монети, използвана носна кърпа и ключ, очевидно от

апартамент. Всичко от джобовите на панталона. От самото — нищо. Останалите вещи на жертвата трябваше да са били в портфейла.

— Спретнат човечец — отбеляза Скинър, който разглеждаше дрехите. — Обувки, евтини и закърпени, но лъснати. Панталон, евтин и износен, но с идеални ръбове. Риза, изтъркана по яката и маншетите, но също изгладена. Бедняк, който се опитва да си придаде добър външен вид.

— Хм, ще ми се да беше носил кредитна карта или адресирано до него писмо в задния си джоб — отвърна Бърнс, който продължаваше да попълва безкрайните формуляри, задължителни за съвременния полицаи. — Засега ще трябва да го впиша като НВМ.

Американците го наричат Джон Доу. Лондонската полиция използва термина „неидентифициран възрастен мъж“. Навън вече цареше пълен мрак. Двамата детективи заключиха формулярите и видяха, че имат време за една бърза половинка преди да се приберат вкъщи.

На километър и половина от тях спретнатият човечец лежеше в интензивното отделение в „Роял Лъндън“ и дишаше плитко, но постоянно. Пулсът му, от време на време проверяван от нощната сестра, все още беше прекалено ускорен.

Джак Бърнс отпи голяма глътка от бирата си.

— По дяволите, кой е той? — изруга детективът.

— Не се безпокой, шефе, съвсем скоро ще открием — отвърна Люк Скинър. Но грешеше.

---

[1] Иди Амин Дада (р. 1925) — угандийски диктатор, в изгнание от 1979 г. — Б.пр. ↑

ВТОРИ ДЕН — СРЯДА

Този ден беше извънредно натоварен за детектив инспектор Джак Бърнс. Той му донесе два триумфа, две разочарования и множество въпроси без отговор. Но това бе в реда на нещата. На бюро на детектива рядко пристигат случаи, опаковани като коледни подаръци.

Първият му успех беше с господин Пател. Собственикът на магазина чакаше на регистратурата точно в единадесет, готов да помогне, както винаги.

— Бих искал да видите някои снимки — каза Бърнс, когато се настаниха пред нещо като телевизионен екран. Допреди няколко години снимките на Криминалната архивна служба се бяха пазили в големи албуми. Бърнс все още ги предпочиташе, защото така свидетелят можеше да прелиства назад и напред, докато направи избора си. Но сега процедурата беше електронна и лицата се появяваха на екрана.

Първите бяха сто и обхващаха някои „тежки случаи“, известни на полицията в североизточния район на Лондон. Не че сто бе някакъв максимум, ни най-малко, но Бърнс започна с всички познайници на Доувърската пандела. Господин Виджей Пател се оказа мечтата на детектива.

— Този — когато се появи двадесет и осмият, заяви той.

От екрана ги гледаше лице, което съчетаваше колкото глупост, толкова и жестокост. Набит, с бръсната глава и обеща.

— Сигурен ли сте? Преди виждали ли сте го? Може би е идвал в магазина ви?

— Не, този не. Обаче него го удариха по носа.

Марк Прайс, гласеше надписът, следван от идентификационен номер. Вторият беше седемдесет и седмият, онзи с продълговатото изпито лице и мазната коса, падаща до възглавничките на ушите му. Хари Корниш. Господин Пател не изпитваше никакви съмнения и за двамата и не се бе замислил за повече от секунда-две преди да ги

разпознае. Бърнс изключи апарата. Електронният архив щеше да му даде пълните досиета.

— Когато открия и арестувам тези хора, ще ви помоля да присъствате на идентифицирането им — каза детективът. Собственикът на магазина кимна. Когато си отиде, Люк Скинър отбеляза:

— Божичко, шефе, наистина нямаше да е зле, ако имаше повече като него.

Докато чакаха компютърът да им даде пълните досиета на Прайс и Корниш, Джак Бърнс надникна в стаята на Отдела за криминални разследвания. Човекът, когото търсеше, се беше навел над бюрото си. Пак тези формуляри, разбира се.

— Имаш ли една минутка, Чарли?

Макар все още детектив сержант, Чарли Коултър беше по-възрастен от Бърнс и от петнадесет години работеше в Доувърската пандела. Познаваше всички местни бандюги.

— Тия двамата ли? — изсумтя Коултър. — Истински животни, Джак. Не са местни, домъкнаха се преди около три години. Обикновено дребни престъпления. Кражби на дамски чанти, грабежи, джебчийство, побои, футболно хулиганство. Плюс едно-две сериозни наранявания. И двамата се лежали в затвора. Защо?

— Този път е тежка телесна повреда — отвърна Бърнс. — Вчера пребили един старец с ритници и човекът е в кома. Можеш ли да ми кажеш къде живеят?

— Последния път, когато чух за тях, бяха някъде на Хай Роуд.

— Не живеят ли в Гроув?

— Едва ли. Обикновено това не е техният район. Сигурно са били в квартала случайно.

— Движат ли с някоя банда?

— Не. Мотат се само двамата.

— Да не са педераста?

— Няма такива данни. Вероятно не. Корниш беше арестуван за опит за изнасилване. На жена. Обвинението отпадна. Тя се отказа. Сигурно Прайс я е уплашил.

— Наркомани ли са?

— Не ми е известно. По-скоро са пияндета. Тяхната специалност са кръчмарските сбивания.

В този момент телефонът на Коултър иззвъня и Бърнс го остави. Електронните досиета излязоха и в тях имаше посочен адрес. Бърнс отиде при главен детектив Алан Парфит и получи разрешението, което поиска. До два часа следобед имаха съдебна заповед за обиск на въпросната квартира и двама упълномощени полицаи бяха взели pistolетите си от оръжейната. Десетчленната група се състоеше от тях двамата, Бърнс, Скинър и още шестима.

Операцията започна в три. Къщата беше стара и паянтова, определена за разрушаване, щом предприемачът успее да купи всички сгради на улицата. Дотогава входовете ѝ бяха заковани, токът и водата — прекъснати.

Небрежно почукаха на олющената врата, после разбиха ключалката и се втурнаха вътре. Двата бандити живееха на първия етаж. Стаите тук никога не се бяха отличавали с особен блясък, но сега бяха невероятно мръсни. Нямаше никого. Полицайте прибраха pistolетите си и обискът започна.

Момчетата от групата за обиск търсеха нещо, каквото и да е. Портфейл, нещо от съдържанието му, дрехи, обувки... Не пипаха особено нежно. Ако при пристигането им къщата представляваше скитническа бърлога, когато си тръгнаха, тя нямаше нищо общо с представата за мил роден дом. Ала откриха само един трофей. Зад един дрипав стар диван беше захвърлена мръсна тениска, чиято предница бе покрита със засъхнала кръв. Прибраха я в плик и надлежно ѝ поставиха етикет. Същото се случи с всички други дрехи. Ако в лабораторията откриеха по тях влакна от облеклото на жертвата, това щеше да свърже бандюгите с куция.

Докато групата за обиск си вършеше работата, Бърнс и Скинър обиколиха улицата. Повечето съседни бяха виждали двамата и никой не се изказа положително за тях, главно заради навика им да се прибират пияни и да вдигат гюрултия по малките часове. Само че никой не знаеше къде може да са в този августовски следобед.

Когато се върнаха в участъка, Джак Бърнс седна на телефона. Поиска да обявят Прайс и Корниш за издирване, зададе съвсем прост въпрос на доктор Карл Бейтман, лекаря от спешното отделение в „Роял Лъндън“, след това се обади в спешните отделения на още три болници.

— Готово — извика Бърнс, когато затвори слушалката. Добрият детектив притежава ловен инстинкт, усещане за прилив на адреналин, когато всички улики започват да сочат към едно място. Той се обърна към детектив сержант Скинър. — Иди в болницата на Сейнт Анс Роуд. Потърси доктор Мелроуз от спешното отделение. Вземи му показания и го накарай да ги подпише. Покажи му снимка на Марк Прайс, за да го разпознае. Направи и ксерокс на целия им регистър от вчера следобед. После донеси всичко тук.

— Какво става? — завладян от настроението му, попита Скинър.

— Вчера там се е появил човек, отговарящ на описанието на Прайс. Доктор Мелроуз установил, че носът му е счупен на две места. Когато го открием, копелето ще е с наместен нос и тежка превръзка. И Мелроуз ще ни даде категорична идентификация.

— Кога се е случило това, шефе?

— Познай. Точно в пет часа вчера следобед.

— Три часа след удара на Парадайз Уей. Май ще извадим късмет.

— Да, струва ми се, че ще извадим късмет. Върви.

Докато Скинър отсъстваше, се обади сержантът, който бе командвал групата за оглед. Резултатите бяха разочароващи. До залез слънце на предния ден бяха претърсили на четири крака всяка педя от района. Бяха проверявали всяка ниша и цепнатина, всеки безистен и уличка, бяха взели проби от всеки стрък изпотъпкана трева и съмнителен канал. Бяха изпразнили единствените пет кофи за боклук, които бяха успели да открият.

Разполагаха с колекция от използвани презервативи, мръсни спринцовки и мазни опаковки от храна, типични за такива места. Но не бяха попаднали нито на кръв, нито на портфейл.

Бърнс беше разочарован. Корниш сигурно бе пхнал откраднатия портфейл в джоба си, за да има възможност спокойно да разгледа пляката си. Очевидно бе взел парите и беше изхвърлил останалото, но не в Медоудийн Гроув. А той живееше на повече от половин километър разстояние. Районът бе прекалено голям, с прекалено много кофи за боклук и улички. Портфейлът можеше да е навсякъде. Можеше — о, неземна радост! — още да е в джоба му. Нито той, нито Прайс, изглежда, не блестяха с особена интелигентност.

Що се отнасяше до Прайс, той не беше оставил кървава диря, тъй като бе затиснал кървящия си нос с тениската си. И все пак превъзходният свидетел и доказателствата за счупения му нос от болницата на Сейнт Анс Роуд само три часа след удара не бяха зле за един ден работа.

След това му се обади доктор Бейтман. Лекарят също го разочарова, но не много. Последният му разговор го обнадежди. Детектив сержант Коултър, който имаше повече куки в квартала от всеки друг, му съобщи, че според слуховете Корниш и Прайс играели билиард в една зала в Долстън.

Когато Бърнс слезе по стълбището, Люк Скинър тъкмо влизаше във фойето. Носеше пълни показания от доктор Мелроуз, категорична идентификация и копие от медицинския регистър, в който Прайс се бе представил под истинското си име. Бърнс му каза да заключи веществените доказателства и да отиде при него в колата.

Когато стигнаха, двамата бандюги все още играеха билиард. Бърнс проведе ареста бързо и делово. Разполагаше с полицейски бус и шестима униформени, които завардиха всички врати. Присъстващите в залата само зяпаха с растящото любопитство на хора, които не са застрашени от нищо и наблюдават други, които са.

Прайс впери в Бърнс свинските си очички над дебелията превръзка на носа си.

— Марк Прайс, арестувам ви по подозрение за нанасяне на тежка телесна повреда на неидентифициран възрастен мъж към два и двайсет часа вчера следобед на Парадайз Уей в Едмънтън. Не сте длъжен да говорите, но ако по време на разпита пропуснете да споменете нещо, на което по-късно ще разчитате в съда, защитата ви може да пострада. Всичко, каквото кажете, ще бъде използвано в съда.

Прайс стрелна с панически поглед Корниш, който очевидно минаваше за мозъка на бандата. Той леко поклати глава.

— Разкарай се, измет такава — изсумтя Прайс.

Накараха го да се обърне, сложиха му белезници и го отведоха. След две минути го последва и Корниш. Качиха ги в буса с шестимата полицаи и малката кавалкада се върна в Доувърската пандела.

Процедурата, пак тази процедура. На връщане Бърнс поиска спешно да бъде повикано нещо медицинско лице. Последното се налагаше, тъй като по-късно ответникът можеше да повдигне

обвинение за полицейско насилие, усложнило счупването на носа му. Освен това трябваше да му вземат кръв, за да я сравнят с тази по тениската. Ако по нея имаше кръв от жертвата, така щяха да я разграничат.

Докато чакаше кръвна проба от мъжа в кома, той получи разочароващ отговор на въпроса си относно десния юмрук.

Предстоеше му дълга нощ. Арестът бе извършен в 19:15. Разполагаше с двадесет и четири часа, след които или главният детектив щеше да му даде още дванадесет, или местният съд щеше да му отпусне още двадесет и четири.

Като полицай, извършил арест, трябваше да попълни нов доклад, придружен с подписи и свидетелски показания. Трябваше да вземе показания под клетва от вещото медицинско лице, че двамата арестанти са годни за разпит. Трябваше да претърси всеки шев и джоб на дрехите им и да им вземе кръв.

Люк Скинър, който наблюдаваше всичко като ястреб, се беше погрижил арестантите да не изхвърлят нищо от джобовете си, докато ги извеждат от залата и ги качват в буса. Но никой не можеше да попречи на Корниш да заяви на полицаите, че иска адвокат, при това незабавно. Дотогава нямало да каже нищо. Това не се отнасяше за ченгетата, а за тъпия му съучастник. И Прайс го разбра.

Процедурата отне повече от час. Здравчаваше се. Вещото медицинско лице си замина, като остави констатацията си за годността на арестантите за разпит и за състоянието на носа на Прайс по време на арестуването му.

Двамата бандити бяха затворени в отделни килии и облечени в хартиени гащеризони. Дадоха им по чаша чай и по-късно щяха да получат полагащата им се порция от служебния стол. По устава, задължително по устава.

Бърнс влезе при Прайс.

— Искам адвокат — заяви набитият. — Нищо няма да кажа.

Корниш се държеше по същия начин. Само се усмихваше и настояваше за адвокат.

Дежурният служебен защитник беше господин Лу Слейд. Вдигнаха го от вечеря. Той пристигна на Доувър Стрийт малко преди

девет и прекара половин час затворен с двамата в една от стаите за разпити.

— Ако желаете, вече можете да проведете разпитите в мое присъствие, детектив инспектор — каза Слейд, когато излезе. — Но трябва да отбележа, че клиентите ми няма да дадат показания. Те отхвърлят обвинението. Твърдят, че по въпросното време са били далеч от въпросното място.

Той бе опитен защитник и се беше занимавал с подобни дела. Познаваше хора като сегашните си клиенти и не вярваше на нито една тяхна дума, ала си вършеше работата.

— Както желаете — отвърна Бърнс. — Но доказателствата ни са категорични и постоянно се увеличават. Ако клиентите ви направят самопризнание, може би дори ще повярвам, че когато е паднала, жертвата си е ударила главата в тротоара. С тези техни досиета... да речем, две години в „Пентънвил“.

Бърнс знаеше, че по ранения има десетки следи от ритници. Слейд знаеше, че той знае.

— Не съм сигурен, господин Бърнс. Те ще отрекат всичко. И искам всичко, с което разполагате.

— Всяко нещо с времето си, господин Слейд. А аз предварително ще искам заявленията на клиентите ви за алиби. Но вие познавате законите също толкова добре, колкото и аз.

— Колко време можете да ги задържите? — попита служебният защитник.

— До седем и петнайсет утре вечер. Дванайсетте часа от моя началник няма да са достатъчни. Почти със сигурност ще поискам от съда удължаване на срока за задържане. Утре към пет, последното заседание за деня.

— Няма да възразя — отвърна Слейд. Знаеше, че няма смисъл да си губи времето. Клиентите му бяха бандити и едва не бяха убили човек. Магистратът, без да му мигне окото, щеше да удължи срока за задържане. — Що се отнася до разпитите, предполагам, че ще настояте да ги проведете, въпреки моето предупреждение, че няма да кажат нищо.

— Опасявам се, че ще настоя.

— В такъв случай, тъй като съм сигурен, че и двамата искаме да се приберем, може ли да предложи утре сутрин в девет часа?

Уговориха се и Слейд си тръгна. Прайс и Корниш бяха заключени за през нощта. Бърнс имаше да проведе още един телефонен разговор. Когато го свързаха с „Роял Лъндън“, поиска да разговаря с дежурната сестра в интензивното отделение. Пациентът може би, дебело подчертано може би, щял да оживее.

Тази вечер доктор Пол Уилис също се бе задържал до късно. Беше оперирал млад мотоциклетист, който се опитал да счупи световния рекорд по спускане от хълма Арчуей. Неврохирургът бе положил всички усилия, но вътрешно даваше на младежа петдесет процента вероятност да остане жив до края на седмицата. Той чу за обаждането на Бърнс след като сестрата затвори слушалката.

Двадесет и четирите часа от поставянето на упойката бяха изтекли. Вече трябваше да се проявят първите признаци на раздвижване. Преди да си тръгне, лекарят отново се отби при куция.

Нямаше промяна. Мониторите показваха нормална сърдечна дейност, но кръвното налягане продължаваше да е високо — един от симптомите за мозъчно увреждане. Пациентът се намираше в дълбока кома.

— Давам му още трийсет и шест часа — каза Уилис на сестрата. — Надявах се през уикенда да си почина, но в събота сутрин ще дойда. Освен ако няма признаци за възстановяване. Бихте ли оставили бележка да ми съобщят, ако настъпи положителна промяна, или тук, или вкъщи? Ако до девет часа сутринта в събота няма промяна, ще искам повторно сканиране. Моля, запазете ред на скенера.

Вечерта на втория ден Прайс и Корниш бяха нахранени с пържена храна и захъркаха като волове в панделата на Доувър Стрийт. Жертвата лежеше по гръб на слабата синя светлина и включена в три мониторни апарата, витаеше в някакъв свой далечен свят.

Доктор Уилис за известно време изхвърли мислите за пациентите от главата си и гледа един стар спагети уестърн с Клинт Истууд в красивия си дом на Сейнт Джонс Ууд Терас. Детектив сержант Люк Скиньър стигна тъкмо навреме за срещата си с една много симпатична студентка по театрално майсторство от Хампстед, с която преди месец

се беше запознал в бара след концерт на Бетовен. Скинър никога не разговаряше за тези си вкусове (за Бетовен, не за момичетата) в стола на Доувърската пандела.

Детектив инспектор Джак Бърнс се прибра в празната си къща в Кемдън Таун и си сготви печен боб с препечена филийка. Искаше му се Джени и момчетата по-скоро да се върнат от почивка в Солкъм, в родния му Девън, където за негово огромно съжаление той не можеше да отиде. Август, тоя скапан август.

ТРЕТИ ДЕН — ЧЕТВЪРТЪК

Разпитите на Прайс и Корниш се оказаха безполезни. Джак Бърнс не беше виновен — той бе ловък и опитен в тази област. Първо се зае с Прайс, тъй като знаеше, че е по-глупавият от двамата. Лу Слейд мълчаливо седеше до клиента си. Бърнс възприе курс на любезни увещания.

— Виж, Марк, хванали сме те натясно. Имаме свидетел, който е видял всичко. Всичко. Отначало докрай. И е готов да свидетелства.

Той зачака. Нищо.

— За записа, моят клиент отказва да даде показания — измърмори Слейд.

— После човекът те е ударил по носа, Марк. Строшил ти е човката. Нищо чудно, че си си изпуснал нервите. Защо старец като него е постъпил така?

Прайс можеше да изсумти „Де да знам“ или „Тъп дъртак“. Това щеше да е идеално за пред съдебните заседатели. Признание за присъствие на местопрестъплението. Бам — и край на всякакво алиби. Той се намръщи, но продължи да мълчи.

— След това идва кръвта ти, Марк. Дето е изтекла от счупения ти нос. Имаме проби, момко.

Внимаваше да не каже, че има кръв само от тениската, а не от тротоара, но без да лъже. Прайс стрелна с панически поглед Слейд, който също разтревожено вдигна глава. Служебният защитник знаеше, че ако с помощта на ДНК-тестове се докаже, че на тротоара до пребития човек е открита кръв от клиента му, всякаква защита отива по дяволите. Но ако се наложеше, все още имаше време да промени тактиката си. Въз основа на закона за разкриване на следствената информация той щеше да настоя да получи всичко, с което разполага Бърнс, при това много преди евентуалния процес. Затова само поклати глава и Прайс не каза нищо.

Детективът посвети на двамата арестанти по един час, после се отказа.

— Трябва да подам молба за удължаване срока на задържане — каза той на Слейд, когато върнаха Прайс и Корниш в килиите им. — В четири следобед?

Служебният защитник кимна. Щеше да присъства, ала почти нямаше да говори. Нямаше смисъл.

— И за утре сутрин съм насрочил опит за идентификация на Сейнт Анс Роуд. Ако получа два резултата, ще повдигна официално обвинение и ще поискам мярка за неотклонение задържане под стража — прибави Бърнс. Слейд отново кимна и си тръгна.

Докато шофираше към офиса си, дежурният служебен защитник не се съмняваше, че няма да стане така, както го мислят клиентите му. Бърнс си знаеше работата — точен до педантизъм, той не беше склонен към глупави грешки, от които да се възползва защитата. Освен това той тайничко бе убеден, че клиентите му са виновни. Беше видял досиетата им. Следобед щеше да ги види и магистратът. Ако тайнственият свидетел се окажеше почтен човек и потвърдеше показанията си, Прайс и Корниш за дълго нямаше да излязат на свобода.

Преди години полицията бе извършвала идентификациите в участъка. Новият метод за идентифициране от свидетел се прилагаше в така наречените „идентификационни квартири“, пръснати на ключови места в града. Най-близката до Доувърската пандела се намирал на Сейнт Анс Роуд, точно срещу болницата, в която работеше доктор Мелроуз и в която беше отишъл Прайс. Тази система бе по-ефикасна. Всички квартири бяха снабдени с последната дума на техниката в областта на подиумите, осветлението и едностранните огледала, през които се извършваше разпознаването, без да има вероятност някой престъпник да види свидетеля и да го смрази с поглед, за да не го издаде. Разполагаха също с групи от мъже и жени с различен ръст и външен вид, които можеха бързо да се отзоват на повикването. Тези доброволци получаваха по петнадесет лири само за да се строят в редица. Бърнс поиска две идентификации за единадесет сутринта на следващия ден и подробно описа арестантите си.

Люк Скинър трябваше да се заеме с медиите, към които Бърнс изпитваше пълно отвращение. Пък и детектив сержантът по-добре се справяше с тях. Той беше истински специалист по връзките с обществеността, нещо, на което много се подиграваха в стола, но което се оказваше извънредно полезно.

Всички въпроси на медиите минаваха през пресслужбата на Скотланд Ярд, която бе помолена за кратко изявление. Случаят все още не представляваше голям обществен интерес, но освен тежката телесна повреда, тук се касаеше за изчезнал човек. Скинър обаче не разполагаше с подробно описание и снимка поради състоянието на главата на жертвата.

Затова просто щеше да помоли за информация за всеки, който във вторник е изчезнал от дома си или от работа в района на Тотнъм и Едмънтън и оттогава не са го виждали. Мъж с характерно накуцване, възраст между петдесет и петдесет и пет години, къса сива коса, ръст среден. През август нямаше много новини и медиите щяха да отразят случая, ала без особен интерес.

Въпреки това един вестник можеше да свърши добра работа и Скинър имаше връзка в него. Той обядва с репортера на „Едмънтън енд Тотнъм Експрес“, местния „парцал“, който покриваше целия район на Доувърската пандела. Репортерът си взе бележки и обеща да направи каквото може.

През лятото гражданските съдебни учреждения може и да излизат в дълга отпуска, но мрежата от криминални съдилища никога не престава да работи. Голяма част от ежедневната работа се върши от магистрати, които не получават заплащане, в рамките на техните граждански задължения. Те поемат масата дребни пътнотранспортни нарушения, кражби и сбивания, издават заповеди за арест и обиск, удължават разрешителните за продажба на алкохол и сроковете за задържане в полицията. И определят мярка за неотклонение задържане под стража до началото на процеса. Когато постъпи сериозен случай, съвременният обичай изисква на съдийската скамейка да седи платен магистрат, квалифициран юрист.

Този следобед трети съдебен състав в съда на Хайбери Корнър се състоеше от трима граждански магистрати под председателството на

господин Хенри Спелар, пенсиониран училищен директор. Случаят беше толкова елементарен, че отне само НЯКОЛКО секунди.

Когато свърши, Прайс и Корниш бяха отведени обратно на Доувър Стрийт. Бърнс се яви на доклад при главен детектив Парфит.

— Как върви, Джак? — попита шефът на Отдела за криминални разследвания в Доувърската пандела.

— Досадно, господин главен детектив. Започна бързо, с отличен свидетел, който видял всичко. Отначало докрай. Почтен собственик на магазин оттатък улицата. Добър гражданин. Без колебание разпозна извършителите и е готов да свидетелства в съда. Липсва отнетият от жертвата портфейл. Плюс веществени доказателства, свързващи Прайс и Корниш с времето и местопрестъплението. Имам счупения нос на Прайс и лечението му в „Сейнт Анс“ само три часа по-късно. Това идеално се връзва със свидетелските показания.

— Тогава какво ти пречи?

— Трябва ми портфейлът и връзка с извършителите. В лабораторията се бавят. И бих искал да разпознаем жертвата. Още е неидентифициран възрастния мъж.

— Ще им предявиш ли обвинение?

— Ако утре Пател ги разпознае, да. Не бива да им се размине. Двамата категорично са виновни.

Алан Парфит кимна.

— Добре, Джак. Ще се опитам да пришпоря ония в лабораторията. Дръж ме в течение.

В „Роял Лъндън“ отново се свечери, но мъжът в интензивното отделение не виждаше нищо. От операцията бяха изтекли четиридесет и осем часа. Анестетиците отдавна бяха престанали да действат, ала той не помръдваше. Все още се намираше някъде далеч в собствения си свят.

ЧЕТВЪРТИ ДЕН — ПЕТЪК

Вестникът излезе и широко разпространи информацията на Люк Скинър. Материалът беше поместен на първа страница под заглавие „Тайнственият куц мъж. Кой е той, пита полицията“. Имаше описание на побоя и се споменаваше за двама местни мъже, които оказвали „помощ в полицейското следствие“. Това е един от онези често използвани в пресата изрази, които означават тъкмо обратното и всички го знаят.

Репортерът описваше жертвата — ръст, фигура, цвят на косата, куцането. Накрая завършваше с въпрос, напечатан с дебели главни букви: „НЯКОЙ ВИЖДАЛ ЛИ Е КУЦИЯ?“ Детектив сержант Скинър взе един брой и го прочете по време на закуската си в стола. Остана доволен. В допълнителната бележка към репортажа се посочваше, че срокът за задържане е удължен с още двадесет и четири часа.

В единадесет часа Прайс и Корниш бяха откарани с бус в идентификационната квартира на Сейнт Анс Роуд. Бърнс и Скинър ги последваха заедно с господин Пател. Имаше две групи с всеки заподозрян, всяка от по девет души със сходен външен вид. Поради състоянието на носа на Прайс, другите осем здравеняци от неговата група бяха с превръзки на носовете.

Господин Пател не се поколеба. За двадесет минути той категорично разпозна двамата мъже и отново потвърди, че ще свидетелства в съда. Бърнс остана доволен. Престъпниците не бяха видели собственика на магазина и не бяха участвали в улични банди. Ако имаше късмет, господин Пател нямаше да пострада.

Откараха го в магазина му. Доброволците си получиха възнаграждението и си тръгнаха. Прайс и Корниш бяха върнати в килиите си, където Бърнс възнамеряваше официално да им предяви обвинение.

Двамата със Скинър тъкмо влизаха в участъка, когато дежурният на регистратурата извика:

— Джак, търсиха те по телефона. — Сержантът погледна в бележника си. — Някоя си госпожица Армитидж. Цветарка.

Бърнс се озадачи. Не беше поръчвал цветя. От друга страна, Джени се връщаше след седмица. Един букет щеше да е много романтичен. Чудесна идея.

— Относно някакъв куц — прибави сержантът.

Бърнс взе адреса и заедно със Скинър се върнаха в колата.

Госпожиците Армитидж, близначки на преклонна възраст, имаха малък цветарски магазин на Северен Хай Роуд. Половината им стока се намираше в магазина, другата половина бе изложена на тротоара. Последната водеше борба за оцеляване с пушеците, бълвани от чудовищата, които се движеха на юг към Хайбери или на север към индустриалните райони.

— Това може да е онзи мъж — каза госпожица Верити Армитидж. — Струва ми се, че отговаря на описанието. Става дума за вторник сутрин, нали?

Детектив инспектор Бърнс я увери, че наистина става въпрос за вторник сутрин.

— Той купи букет цветя. Не от скъпите, всъщност може би най-евтиния в магазина. Полски маргарити. Доколкото можеше да се съди по вида му, нямаше много пари, бедничкият. И във вестника пише, че бил ранен.

— Тежко ранен, госпожо. Не може да говори. В кома е. Как ви плати?

— О, в брой.

— С монети, от джоба си ли?

— Не. Извади банкнота от пет лири. От портфейла си. Изпусна го и аз го вдигнах, заради болния му крак.

— Какъв беше портфейлът му?

— Евтин. Пластмасов. Черен.

— Видяхте ли къде го прибра?

— В джоба на самото си. Вътрешния.

— Можете ли да ми покажете букет от полски маргарити?

Върнаха се в стола на Доувър Стрийт. Бърнс беше мрачен и разочарован. По кредитна карта щеше да открие името на човека, а от компанията щеше да получи адреса или банковата му сметка. Каквото и да е. Но мъжът бе платил в брой...

— За какво му е на човек букет цветя в един августовски следобед? — попита той Скинър.

— Да го занесе на някое гадже. Или на майка си?

Двамата отместиха чиниите си и намръщено забиха погледи в чашите си с чай.

— Господине?

Плахият глас идваше от края на дългата маса. Полицайка, съвсем младичка, току-що излязла от школата. Джак Бърнс я погледна.

— Ммм?

— Просто ми хрумна една идея. За куция ли приказвате?

— Да. И приемам добри идеи. Слушам те.

Бузите ѝ очарователно поруменияха. Съвсем младичките полицайки обикновено не прекъсват детектив инспекторите.

— Той е бил на около половин километър от Хай Роуд и е вървял натам. Към автобусите. Но на половин километър оттатък е гробището.

Бърнс остави чашата си и попита момичето:

— С какво се занимаваш в момента?

— Подреждам досиета, господин детектив инспектор.

— Това може да почака. Отиваме на гробището. Ела с нас.

Шофираше Скинър, както обикновено. Упътваше го полицайката, която беше от квартала. Гробището бе голямо и занемарено — общинска собственост. Тръгнаха от единия край, като всеки вървеше край отделен ред надгробни камъни. Отне им близо час. Откри го момичето.

Цветята бяха изсъхнали, разбира се, но все пак бяха полски маргарити, поставени в буркан от конфитюр със застояла вода. На надгробния камък пишеше, че там лежат тленните останки на Мейвис Джун Хол. Имаше дата на раждане, дата на смъртта и буквите RIP^[1].

Беше мъртва от две десетилетия. И бе починала на седемдесетгодишна възраст.

— Виж датата на раждане, шефе. Август хиляда деветстотин и шеста. Във вторник е имала рожден ден.

— Но, каква е била на куция, по дяволите?

— Сигурно майка.

— Възможно е. В такъв случай той се казва Хол — отвърна Бърнс.

На връщане се отбиха в цветарския магазин на Армитидж и госпожица Верити почти с абсолютна сигурност позна маргаритите. В Доувърската пандела Скинър се свърза с Бюрото за изчезнали и потърси името Хол. Бяха трима, само че две жени и едно дете.

— Все някой трябва да е познавал този човек. Защо не са го обявили за изчезнал? — пенеше се Бърнс. Разочарованията започваха да стават прекалено много.

Хубавата и умна полицайка се върна при своите досиета. Бърнс и Скинър слязоха при килиите и официално предявиха на Прайс и Корниш обвинение в нанасяне на тежка телесна повреда на неидентифициран възрастен мъж. В четири без петнадесет потеглиха за Хайбери Корнър, където главният секретар с изключителни усилия успя да ги смести в дневния ред. Този път двамата бандити нямаше да бъдат върнати на Доувър Стрийт. Бърнс възнамеряваше за една седмица да ги прехвърлят в истински затвор, навярно в „Пентънвил“.

В съда нещата се бяха променили. Този път им се падна първи съдебен състав. В тази зала подсъдимата скамейка е точно в центъра срещу съдията, а не в ъгъла. Магистрат беше опитният квалифициран юрист Джонатан Стийн.

Прайс и Корниш пак пристигнаха с полицейския микробус, но отпред ги чакаше друг с емблемата на Управлението на затворите на Нейно величество. Господин Лу Слейд седеше на масата си срещу магистрата, но молбата за налагане мярка на неотклонение щеше да подаде един млад прокурор.

Преди години полицията сама изпълняваше съответните процедури в съда и мнозина по-възрастни полицаи предпочитаха този начин. Но всички тези задължения отдавна бяха поверени на Кралската прокуратура. Едно от тях е да преценява дали подготвеният от полицията случай има реални шансове за успех пред съдията и съдебните заседатели. Ако Кралската прокуратура реши, че няма, случаят не се внася в съда. Не един недоволен детектив, чието дълго и упорито подготвяно обвинение срещу истински злодей не е било внесено, е обвинявал прокурорите, че покровителстват престъпността. Отношенията между полиция и прокуратура не винаги са розови.

Един от големите проблеми на Кралската прокуратура са оскъдните ѝ средства, многото работа и малките заплати. В резултат понякога тя се разглежда само като трамплин за младите и неопитните преди да преминат на частна практика.

Госпожица Прабани Сундаран беше много интелигентна и красива, истинска радост за очите на своите родени в Шри Ланка родители. Това бе първият ѝ сериозен случай. Ала той не трябваше да представлява проблем.

Налагането на мярка за неотклонение задържане под стража щеше да е формалност. Господин Стийн не можеше да освободи Прайс и Корниш под гаранция. Досиетата им бяха ужасяващи и той можеше да ги види със собствените си очи. Налагането на мярка за неотклонение важи само седмица, така че докато защитата се приготвеше, щеше да има още няколко явявания пред магистрата. Тогава прокуратурата щеше да представи всичките си улики и магистратът щеше да прати бандитите в Кралския съд, където щяха да ги съдят съдия и съдебни заседатели. Дотогава госпожица Сундаран просто трябваше да спазва процедурата.

Когато господин Стийн ѝ кимна, тя се изправи и като се консултираше с бележките си, накратко очерта обвинението. След нея стана Слейд.

— Клиентите ми отхвърлят обвинението и след съответния период ще предприемем пълна защита.

— Молим за мярка за неотклонение задържане под стража, господине — каза госпожица Сундаран.

— Господин Слейд? — Магистратът питаше дали господин Слейд възнамерява да поиска освобождаване под гаранция.

Служебният защитник поклати глава. Господин Стийн ледено се усмихна.

— Много разумно. Задържане под стража за една седмица. — Той впери очи в госпожица Сундаран и господин Слейд над половинките си очила. — Ще се срещнем идващия петък сутрин.

Всички отлично знаеха, че тогава магистратът ще удължи задържането под стража с още една седмица и така нататък, докато прокуратурата и защитата не се приготвят за процеса в Кралския съд.

Все още с белезници, но вече охранявани от служители на затвора, Прайс и Корниш бяха откарани в „Пентънвил“. Господин Слейд се върна в офиса си, знаейки, че до понеделник сутрин трябва да получи отговор на молбата си за юридическа помощ. Неговите клиенти очевидно не разполагаха със средства да платят за защитата си и той трябваше да се опита да им осигури адвокат, който да ги поеме срещу съвсем скромно възнаграждение.

Вече имаше предвид две адвокатски колегии, чиито всемогъщи главни секретари щяха да му обърнат внимание, но беше наясно, че най-вероятно ще му дадат току-що завършил неопитен новак или някой дъртофелник, който има нужда от пари.

Джак Бърнс се върна на Доувър Стрийт. Бюрото му беше заринато с купища хартия. Имаше много залежала работа. И му оставаше да реши някои проблеми по въпроса за куция.

---

[1] Requiescat in pace (лат.) — Почивай в мир. — Б.пр. ↑

ПЕТИ ДЕН — СЪБОТА

Както бе обещал, в събота доктор Пол Уилис дойде точно в девет сутринта. В състоянието на пациента му нямаше промяна и той започваше да се безпокои. Направиха втория скенер и лекарят внимателно проучи резултатите.

Определено нямаше нови хематоми, които да обясняват продължаващата кома. Кръвоносните съдове, които беше завързал, не изпускаха. Нямаше изтекла кръв, която да притиска мозъка. Той бързо бе заел обичайния си обем.

И все пак интракраниалното налягане все още беше прекалено високо. Както и кръвното налягане. Той започна да се опасява от кошмара на неврохирурга. Ако ритниците бяха причинили дифузна аксонна травма, скенерът нямаше да я покаже. Но ако мозъчният ствол или кора бяха непоправимо увредени, пациентът завинаги щеше да остане във вегетативно състояние, докато не му изключеха животоподдържащите системи, или просто щеше да умре. Доктор Уилис реши в понеделник да направи тестове на мозъчния ствол. Междувременно жена му с нетърпение очакваше обяда в Оксфордшир с хората, с които се бяха запознали на Корфу. Той отново погледна пациента и си тръгна.

Излизаха от гробището край старата каменна крепост. Бяха десетки. Беше ги виждал и преди по време на службата си в ескадрон В в тази горчива и тайна война, но тогава бяха само далечни фигури на фона на сиво-кафявите хълмове и се бяха появявали по един-двама. А това бе масирана атака и проклетите фанатици се изливаха отвсякъде.

А те бяха само десет, той и неговите другари, плюс петдесетина местни от севера, жандармеристи и войници, още необучени. В неговата група имаше двама офицери, двама сержанти, един ефрейтор и петима редници. Противниците им вече бяха над двеста и прииждаха от всички страни.

Залегнал на покрива, той свали трима още преди да разберат откъде ги обстрелват. Нищо чудно — ревът на минохвъргачките и тракането на пушките бяха оглушителни.

Ако не беше онзи единичен изстрел, отекнал, докато преди час бунтовниците се бяха промъквали към Джебел Али, вече щяха да са ги довършили. Така бяха имали няколко минути, за да заемат позиции преди първата вълна нападатели да се понесе към оградата. Сега самият брой на противниците им правеше положението безнадеждно.

Виждаше тялото на местен войник, проснат по очи в калта на така наречената „Главна улица“. Капитан Майк все още се опитваше да покрива четиристотинте метра до мястото, където Лабалаба, храбрият ефрейтор от Фиджи с половин отнесена долна челюст, стреляше по прииждащите бунтовници с архаичната си картечница.

Две покрити с кефии^[1] глави се появиха иззад крепостта от дясната му страна и той ги уби. Още трима прехвърлиха ниския хребет отляво. Опитваха се да изкарат капитана на открито. Той изпразни пълнителя си, като уби единия. Другите двама се скриха.

Претърколи се по гръб, за да смени пълнителя, и над главата му изсвири адски голяма ракета. Още малко по-надолу и щеше да го опече като пържола. Под гредите, върху които лежеше, чуваше как офицерът вика базата по радиостанцията — настояваше за самолетна поддръжка и пращаше по дяволите ниските облаци. С новия пълнител хвана още двама бунтовници на открито и ги свали преди да стигнат до капитан Майк, който тъкмо бе изчезнал в картечното гнездо заедно със санитаря Тобин, за да помогнат на двамата фиджийци.

Тогава не можеше да знае, но по-късно щеше да научи, че безстрашният Лабалаба току-що е бил улучен повторно, този път в челото, и е убит, нито че Тобин ще бъде прострелян точно след като превърже ранения на три места редник Ти, който щеше да остане жив. По някаква случайност забеляза терориста, който едва не го беше убил с ракетата. Бунтовникът се криеше между две пясъчни хълмчета оттатък разкъсаната и увиснала телена мрежа. Той прати един от своите 7.62-милиметрови медно-никелови куршуми право в гърлото му. Гранатохвъргачката утихна, но вцепеняващите писъци на мините и тракането на една 75 милиметрова безоткатна пушка продължиха.

Накрая някак си самолетите пристигнаха. Появиха се откъм морето под облаците на не повече от тридесет метра височина.

Бомбите и картечният огън успяха да пречупят волята на бунтовниците. Атаката се разколеба и нападателите се пръснаха, като отнесоха ранените си и повечето си убити. По-късно щеше да научи, че заедно с другарите си са отблъснали между триста и четиристотин терористи и че са пратили стотина от тях в рая.

След като стрелбата утихна, както си лежеше на покрива, той се разсмя от облекчение и се зачуди какво ли ще си помисли за него сега леля му Мей.

В интензивното отделение на „Роял Лъндън“ куцията все още бе някъде далеч, много далеч.

---

[1] Кефия — арабска мъжка кърпа за глава. — Б.пр. ↑

ШЕСТИ ДЕН — НЕДЕЛЯ

Джак Бърнс беше човек на простите удоволствия и едно от тях бе неделното му излежаване. Този ден не успя да му се наслади. Телефонът иззвъня в 07:15. Обадаше се дежурният сержант от Доувърската пандела.

— Току-що дойде един човек, който рано сутрин води кучето си на разходка.

Бърнс се зачуди колко ли време ще му трябва, за да удуши сержанта.

— Носи някакъв портфейл — продължи дежурният. — Казва, че кучето му го намерило в някакъв запустял участък на малко повече от половин километър от квартала.

Детектив-инспекторът моментално се разсъни.

— Евтин, пластмасов, черен.

— Виждал ли си го?

— Задръж го. Не му позволявай да си тръгне. След двацет минути съм в участъка.

Човекът с кучето се оказа пенсионер, Робърт Уиткър, изправен и спретнат старец, седнал с чаша чай в една от стаите за разпити.

Господин Уиткър даде и подписа показания, после си отиде. Бърнс се обади на групата за оглед и настоя пред ядосания й шеф да претърсят всяка педя от половиначровия запустял участък. Искаше доклада до вечерта. От четири дни не беше валяло, но небето изглеждаше тежко и сиво — не му се щеше нещо да се измокри.

Накрая разгледа самия портфейл. Забелязваха се вдлъбнатините, оставени от зъбите на кучето, влага от кучешка слюнка. Но какво друго можеше да му разкрие той? С помощта на пинсети Бърнс го постави в найлонова торбичка за веществени доказателства и се обади в дактилоскопската лаборатория. Да, знаел, че е неделя, но случаят бил спешен.

През деня групата за оглед напълни осем чувала с боклуци от запустелия участък край Мандела Роуд и проучването им продължи до късно вечерта.

Ала не откриха нищо от съдържанието на портфейла, който бе съвсем празен.

СЕДМИ ДЕН — ПОНЕДЕЛНИК

Лежеше свит и изпълнен със страх в почти пълния мрак. Единствената нощна лампа в другия край на стаята хвърляше странни движещи се сенки по тавана. Чувахе как другите момчета в спалнята на сиропиталището бълнуват или хленчат насън. Не знаеше къде ще отиде и какво ще стане с него след смъртта на родителите му. Знаеше само, че е сам и уплашен на това ново място.

Може би беше задрямал, но се събуди, когато вратата се отвори и от коридора нахлу светлина. След това тя се наведе над него, нежните ѝ ръце поправиха завивките и отметнаха мокрите от пот кичури от лицето му.

— Спокойно, спокойно, момче. Още ли не си заспал? Хайде, заспивай като добро момче и Господ с всичките си ангели ще се грижи за теб, докато леля Мей се върне.

Успокоен, той потъна в дългия топъл мрак на безкрайната нощ.

Съобщи му го дежурната сестра в интензивното отделение на „Роял Лъндън“. Беше го потърсила в Доувърската пандела, но по-рано Бърнс бе оставил личния си номер за спешни случаи.

— Детектив инспектор Бърнс? „Роял Лъндън“. Съжалявам, че трябва да ви го съобщя, но пациентът, от когото се интересувахте, неизвестният мъж в интензивното отделение... почина в шест и десет сутринта.

Джак Бърнс затвори. Предстоеше му поредният дълъг ден. Вече разследваше убийство. Поне щеше да има предимство в съда. Трябваше да присъства на аутопсията. Двата звяра в „Пентънвил“ трябваше да бъдат върнати на Хайбери и да им бъде предявено ново обвинение.

Това означаваше, че се налага да уведомят всички в съда, от секретаря до магистратите, както и служебния защитник Лу Слейд. Процедури, и пак процедури, но те трябваше да се спазват, при това

стриктно. Не можеше да става и въпрос на Прайс и Корниш да им се размине заради технически пропуск, открит от някой хитър адвокат. Бърнс искаше за дълго да ги затвори зад дебелите каменни стени.

В „Роял Лъндън“ има малка морга и патоанатомия и по обяд патологът от вътрешното министерство доктор Лоурънс Хамилтън направи аутопсията там.

Според личното мнение на Бърнс съдебните патолози бяха странни типове. Вършеха работа, която го отвращаваше. Едни бяха жизнерадостни и склонни към весели разговори, докато режеха поредния труп на парчета. Други бяха по-научно настроени и се отнасяха към онова, което откриваха, с момчешки ентусиазъм, като ентомолози, попаднали на нов вид пеперуда. Трети бяха кисели и отговаряха едносрично. Доктор Хамилтън беше от първия тип. За него животът не можеше да е по-добър, нито работата му — по-прекрасна.

Джак Бърнс често присъстваше на аутопсии, но от миризмата на етер и формалдехид винаги му се гадеше. Когато дисковият трион се врязваше в черепа, той се извърщаше към схемите на стената.

— Мили Боже, здравата са го пребили — отбеляза Хамилтън, докато разглеждаха покрития със синини труп на масата.

— С ритници. Във вторник — поясни Бърнс.

— За съжаление „смърт от ритници“ не е точно онзи резултат, който се иска от мен — дружелюбно отвърна патологът и започна да реже, като диктуваше наблюденията си в микрофона.

Отне цял час. Имаше много увреждания и доктор Хамилтън отдели известно време за старо счупване на дясната бедрена кост и таза, което беше причината човекът да е куцал.

Многобройните останали травми бяха нанесени във вторник — счупена лява ръка, избити предни зъби, три спукани ребра, счупена лицева кост. Бърнс провери пръстите на дясната ръка, но Карл Бейтман се оказа прав. Нямаше наранявания. Странно.

— Причина за смъртта? — накрая попита той.

— Всичко ще бъде включено в официалния ми доклад, господин Бърнс. — Разбира се. На процеса той щеше да е основен свидетел на обвинението. — Но между нас двамата, Масивна аксонна травма на мозъка. Неврохирургът е направил всичко възможно, но не е можел да

го види. На скенера не си личи. Освен това има цялостна травма в резултат на многобройни наранявания, които са оказали общото си въздействие, въпреки че поотделно не са били смъртоносни. Ще го зашия за роднините. Има ли роднини?

— Не зная — отвърна Бърнс. — Дори не зная кой е.

Следобед изпълни всички подробности за следващия ден — уведоми секретаря, магистратите и затвора „Пентънвил“. Лу Слейд изказа съжалението си за смъртта на жертвата. Цяла сутрин се бе опитвал да открие адвокат, който да поеме случая. Също като Бърнс, той се беше натъкнал на августовския синдром — отсъстваха половината от хората, на които позвъни. Но смяташе, че ще успее да убеди един млад адвокат. Убийството поне щеше да предизвика голям интерес.

— Все пак трябва да ги защитавам — каза Слейд.

— Не се престаравайте, господин Слейд — отвърна Бърнс и затвори.

Притиснати от главен детектив Парфит, специалистите от лабораторията им пратиха резултатите. Нямаше нито кръв, нито влакна от дрехите на Прайс и Корниш, които физически да ги свържат с покойника. Кръвта по тениската имаше само един източник — собственика ѝ Прайс.

Бърнс прие нещата философски. Ако мъжете се бяха борили, по дрехите им щяха да останат влакна от тези на жертвата. Прайс и Корниш щяха да са прекалено глупави, ако не знаеха за изключителния напредък на полицейската техника през последните двадесет години. В днешно време се откриваха улики, за каквито по-рано детективите не бяха могли и да мечтаят.

Но куцията беше повален с юмрук и ритник отзад в сгъвката на коляното. На земята с тялото му бяха влизали в контакт само върховете на обувките, които след двадесет и четири часа бяха покрити с прах и не дадоха никакви годни за пред съда резултати.

Съобщението от дактилоскопската лаборатория обаче компенсираше всичко това. Имаше кучешка слюнка и три групи отпечатащи. Едните бяха на починалия, очевидно собственик на портфейла. Вторите бяха на господин Уитъкър, който се беше съгласил

да даде отпечатъци. Третите бяха на Хари Корниш. Бърнс толкова се развълнува, че скочи.

— Сигурен ли си? Няма ли възможност за грешка?

— Джак, за идеално съответствие ми трябва шестнайсет съвпадащи точки. Имам двама и една. Давам ти пълна гаранция.

Лаборантът също щеше да е важен свидетел на процеса. Бърнс му благодари и затвори.

— Пипнах те, копеле — каза той на саксията.

Ала продължаваше да го гризе един проблем. Кой беше куцийт? Какво го бе довело в Едмънтън? Дали беше, дошъл само за да остави евтиния букет на гроба на отдавна мъртвата жена? Имаше ли семейство, може би далеч на крайбрежието като неговата Джени? Имаше ли работа и колеги? Защо никой не бе забелязал отсъствието му? Как беше успял да нанесе такъв удар на Прайс и да не нарани кокалчетата на пръстите си? И защо бе оказал съпротива заради някакъв нещастен портфейл само с няколко банкноти?

На Люк Скинър му хрумна нещо.

— Полицаят, който пръв е стигнал на местопрестъплението. Той се е навел над мъжа и е видял лицето му преди да започне да се подува. И санитарят, онзи, който дошъл с линейката. Ако ги пратим при полицейски художник...

Бърнс откри санитаря чрез лондонската Бърза помощ и когато чу, че пациентът е починал, той се съгласи да помогне. На другия ден бил първа смяна и щял да се освободи в два следобед.

Полицаят служеше в участъка на Доувър Стрийт. Намериха го по графика за дежурствата. Уредиха в два следобед на другия ден от Скотланд Ярд да пристигне опитен полицейски художник.

Преди да си тръгне, Бърнс надълго обсъди тактиката с Алан Парфит. Главният детектив проучи всички улики и накрая се съгласи.

— Може да успеем. Имаме показанията на господин Пател, който категорично разпозна заподозрените, а също счупения нос, три часа по-късно наместен от доктор Мелроуз. И портфейла. Можем да ги пратим в затвора до края на живота им.

— Да, струва ми се, че можем. Ще те подкрепя. Утре ще се срещна с един от шефовете в Кралската прокуратура и мисля, че ще успея да го убедя.

Имаше показания, показания и пак показания. Досието беше дебело пет сантиметра. Пълните доклади от аутопсията и дактилоскопската лаборатория още не бяха пристигнали. Но двамата бяха единодушни, че случаят ще мине в съда.

ОСМИ ДЕН — ВТОРНИК

На другия ден Прайс и Корниш бяха доведени в залата на първи съдебен състав в сградата на Хайбери Корнър. Председателстваше господин Стийн. Госпожица Сундаран представляваше прокуратурата и родителите ѝ сияеха от гордост зад стъклената преграда, която отделяше галерията за зрителите. Господин Слейд изглеждаше малко мрачен.

Господин Стийн беше кратък. Секретарят прочете новото обвинение в убийство и господин Слейд се изправи, за да повтори, че клиентите му не се признават за виновни. Господин Стийн въпросително погледна госпожица Сундаран, която поиска ново едноседмично налагане на мярка за неотклонение задържане под стража.

— Господин Слейд? — попита той.

— Не настоявам за освобождаване под гаранция, господине.

— Тогава удовлетворявам молбата ви, госпожице Сундаран. Насрочвам изслушването за следващия вторник в единайсет часа. Отведете ги.

Прайс и Корниш бяха откарани със затворническия микробус. Госпожица Сундаран вече разполагаше с всички материали по делото и беше доволна от тях. Когато се върна в службата си, ѝ казаха, че делото почти със сигурност ще влезе в съда. През следващите двадесет и четири часа Кралската прокуратура щеше да връчи материалите на господин Слейд. Тогава можеше да започне подготовката на защитата.

„А бе каква защита! — помисли си Слейд. — Ще ми трябва гений с адвокатска перука, за да ги измъкне.“

Рисунката на жертвата стана сполучлива. Санитарят и полицаят описаха приблизителната външност на починалия и художникът се хвана на работа. Формата на очите, късата сива коса, очертанието на брадичката. И двамата бяха видели жертвата само със затворени очи.

Художникът ги отвори и мъжът ги погледна — предишният мъж, а сега накълцано и закърпено парче месо в едно хладилно чекмедже.

Оттам нататък продължи Люк Скинър. Той имаше познат в пресслужбата на Скотланд Ярд и поиска да публикуват портрета в следващото издание на „Ивнинг Стандарт“. По-късно вечерта двамата се срещнаха с главния съдебен кореспондент. Всички знаеха, че август е „тъпият сезон“. Имаше недостиг на новини. Този случай представляваше известен интерес. Кореспондентът прие да го отрази. Представи си заглавието: „ПРЕБИТ ДО СМЪРТ. ПОЗНАВАТЕ ЛИ ГО?“ Портретът щеше да е придружен от пълно описание, в което щеше да се споменава за счупения десен крак и характерното куцане. Скинър знаеше, че това е последният им шанс.

ДЕВЕТИ ДЕН — СРЯДА

„Ивнинг Стандарт“ е единственият вечерен лондонски вестник и почти изцяло покрива столицата и югоизточната част на страната. Скинър имаше късмет. Тази вечер новините бяха изключително оскъдни, затова редакцията публикува портрета на жертвата на първа страница. „ПОЗНАВАТЕ ЛИ ТОЗИ ЧОВЕК?“, питаше заглавието, следвано от препратка на вътрешна страница.

Посочваше се приблизителната възраст, ръстът, фигурата, косата, цветът на очите, изтърканите дрехи, фактът, че мъжът е ходил на местното гробище, за да постави цветя на гроба на някоя си Мейвис Хол, и се е връщал към автобуса. В материала се подчертаваше, че двадесетина години преди инцидента мъжът си е счупил крака, поради което е куцал.

Бърнс и Скинър с надежда чакаха цял ден, но не се обади никой. Нито на следващия, нито на по-следващия.

Проведе се кратко заседание на районния съд, на което съдебният следовател отказа да даде на общината правото да погребее починалия в необозначен гроб.

— Всичко това е странно и много тъжно, шефе — на връщане в Доувърската пандела каза Скинър. — Можеш да живееш в адски голям град като Лондон и наоколо ти да е бъкано с милиони хора, но ако страниш от тях, както сигурно е правил нашият човек, никой няма да разбере, че съществуващ.

— Все някой трябва да го е познавал — отвърна Бърнс. — Колега, съсед. Сигурно е в отпуската. Август, тоя скапан август.

ДЕСЕТИ ДЕН — ЧЕТВЪРТЪК

Джеймс Ванситарт стоеше до прозореца на стаята си и гледаше към Темза. Беше петдесет и две годишен, един от най-известните лондонски адвокати. Бе облякъл копирената тога на удивително ранната възраст четиридесет и три години, след като беше работил като младши адвокат само осемнадесет. Ала късметът и способностите му му помагаха. Преди десет години бе помагал на много по-възрастен свой колега, който се беше разболял по време на процеса. Съдията не бе искал да го преустановят и беше останал доволен от съгласието на Ванситарт да продължи сам. Адвокатската колегия бе рискувала и делото беше завършило с триумфалното оправдаване на подсъдимия. Адвокатската колегия бе единодушна, че професионалните и ораторски способности на Ванситарт са спечелили съдебните заседатели и че представените впоследствие доказателства за невинността на подсъдимия не са имали решаващо значение.

На следващата година кандидатурата на Ванситарт за адвокатската колегия не срещна съпротива в кабинета на лорд-канцлера, който по онова време се намираше в ръцете на консервативно правителство. Баща му граф Есендън, партиен организатор на торите в Камарата на лордовете, може би също му бе дал едно рамо. В колегията и клубовете на Сейнт Джеймс се смяташе, че вторият син на Джони Есендън е човек на място. Хитър, да, но какво да се прави.

Ванситарт се извърна от прозореца, отиде при бюрото си и натисна бутона на интеркома, за да повика главния си секретар. Майкъл Крийди от двадесет години безупречно ръководеше делата на тридесетте адвокати в тази колегия. Той беше забелязал младия Ванситарт малко след завършването му и бе убедил тогавашния шеф на колегията да покани младежа да постъпи при тях. Преценката му се оказа точна — петнадесет години по-късно тогавашният младши адвокат беше станал заместник-шеф на камарата и звезда на юридическия небосвод. Очарователната му съпруга, талантива

портретистка, имението в Бъркшир и двамата му синове в Хароу завършваха блестящата картина. Вратата се отвори и в пълната с книги стая влезе Майк Крийди.

— Нали знаеш, че рядко поемам служебна защита, Майк?

— Това „рядко“ напълно ме устройва.

— Обаче от време на време? Да речем, веднъж годишно? Човек трябва да си плаща дължимото, хубаво е за имиджа.

— Веднъж годишно е предостатъчно. Няма нужда да се престараваш.

Ванситарт се засмя. Крийди ръководеше финансите и въпреки че колегията беше извънредно богата, той не обичаше „неговите“ адвокати да поемат служебни защиты. И все пак прищевките са си прищевки и трябва да се задоволяват. Само че не прекалено често.

— Имаш ли нещо предвид?

— Казаха ми за един случай на Хайбери Корнър. Двама младежи, обвинени в ограбване и убийство. Твърдят, че не са го извършили. Дори може да се окаже вярно. Казват се Прайс и Корниш. Можеш ли да провериш кой им е служебен защитник и да го помолиш да разговаря с мен?

След час Лу Слейд седеше и зяпаше телефона така, като че ли изведнъж е станал от злато, инкрустирано с диаманти.

— Ванситарт? — промълви той. — Самият Джеймс Ванситарт?

После се окопоти и отговори на Майк Крийди:

— Да, разбира се. За мен е чест. И голяма изненада, признавам. Да, ще почакам.

След секунди прехвърлиха разговора и в слушалката се чу гласът на адвоката.

— Господин Слейд, много любезно от ваша страна да се съгласите да поговорим.

Говореше спокойно, уверено и учтиво. „Итън, може би Хароу, а и Кралската гвардия“ — помисли си Слейд.

Разговорът продължи кратко, но обхвана всичко необходимо. Слейд с удоволствие щял да въведе господин Ванситарт в процеса Короната срещу Прайс и Корниш. Да, получил материалите на прокуратурата, пристигнали тази сутрин, и с удоволствие щял да дойде

в Темпъл^[1], за да обсъди тактиката с новия адвокат на клиентите си. Уговориха се да се срещнат в два следобед.

Ванситарт се оказа точно такъв, какъвто очакваше Слейд — изтънчен, очарователен и любезен. Предложи на госта си чай в чаша от костен порцелан и когато забеляза жълтеникавите петна на показалеца и средния пръст на дясната му ръка, му подаде сребърна кутия „Болкан Собрание“. Слейд с благодарност запали. Той произхождаше от Ист Енд и тези копелета го изнервяха. Ванситарт погледна папката, но не я отвори.

— Кажете ми, господин Слейд, как виждате този случай? Просто ми го опишете.

Естествено Слейд беше поласкан. Денят и без това вече му бе поднесъл предостатъчно приятни изненади. Той описа събитията от последните осем дни, откакто го бяха вдигнали от вечеря, за да го повикат в Доувърската пандела.

— В такъв случай, изглежда, че господин Пател е ключовият и в същото време единствен свидетел — каза Ванситарт, когато Слейд свърши. — Останалите доказателства са или лабораторни, или косвени. Има ли нещо друго в материалите?

— Не, това е всичко.

Слейд беше имал един час в офиса си и още един в таксито, за да прелисти папката от прокуратурата.

— Въпреки това мисля, че доказателствата са доста убедителни. И клиентите нямат алиби. Те твърдят, че или са си били легнали, или заедно са се мотали по улиците.

Ванситарт се изправи и принуди Слейд да остави недопитата си чаша и да угаси цигарата си, за да последва примера му.

— Беше извънредно любезно от ваша страна да дойдете лично — докато го изпращаше до вратата, каза Ванситарт — но пък винаги съм смятал, че ако двама души искат да работят заедно, най-доброто решение е още в началото да се срещнат лично. И ви благодаря за съветите.

После каза, че още тази вечер възнамерявал да прочете всички материали и че на другия ден щял да се обади на Слейд в службата. Слейд поясни, че през цялата сутрин имал работа в съда, затова разговорът беше насрочен за три следобед.

[1] Два комплекса в Лондон, в които се помещават две от четирите адвокатски колегии. — Б.пр. ↑

ЕДИНАДЕСЕТИ ДЕН — ПЕТЪК

Разговорът се проведе точно в три.

— Интересен случай, господин Слейд, не смятате ли? Доказателствата са убедителни, но може би не са неопровержими.

— Достатъчно убедителни, ако господин Пател потвърди показанията си, господин Ванситарт.

— Точно такава е и моето заключение. Кажете ми, нашите клиенти дадоха ли някакво обяснение на отпечатъците по портфейла и на счупения нос, наместен само три часа след грабежа?

— Не. Просто продължават да повтарят „не знам“ и „не си спомням“. Не са особено интелигентни.

— Е, какво да се прави. Но мисля, че все пак ни трябва логични обяснения. Искам да се срещна с тях в „Пентънвил“.

Слейд се смая. Ванситарт действаше изключително бързо.

— В понеделник цял ден съм в съда — каза той. — Във вторник е следващото искане за удължаване на срока за задържане. Можем да се срещнем с тях в стаята за разпити на Хайбери Корнър преди да ги отведат.

— Дааа. Надявах се във вторник да мога да се намеся. Щеше да е добре дотогава да придобия известна представа за нещата. Не обичам да провалям почивката на хората, но съгласен ли сте за утре?

Слейд отново бе поразен. Да се намеси ли? Изобщо не бе предполагал, че този високопоставен адвокат ще иска да присъства на формалното удължаване на срока за задържане. Уговориха срещата в „Пентънвил“ за десет часа на другия ден. Слейд щеше да се свърже с управата на затвора.

ДВАНАДЕСЕТИ ДЕН — СЪБОТА

Сигурно имаше някакво недоразумение. Господин Ванситарт пристигна в затвора в девет без петнадесет и въпреки учтивостта си прояви изключителна настойчивост. Срещата била в девет часа, не в десет, а той бил зает човек. Другият адвокат несъмнено щял да дойде по-късно. След като се посъветва с началството си, служителят помоли един свой колега да придружи адвоката до стаята за срещи. В девет и пет доведоха двамата арестанти. Те намръщено изгледаха адвоката, който ни най-малко не се смути.

— Съжалявам, че господин Слейд закъснява — каза той. — Но несъмнено ще дойде по-късно. Аз съм Джеймс Ванситарт и съм ваш защитник. Моля, седнете.

Оставиха ги сами в стаята. Двамата мъже седнаха срещу Ванситарт. Той извади материалите на прокуратурата. След това плъзна по масата кутия цигари и кибрит. Прайс и Корниш жадно запушиха. Корниш прибра цигарите в джоба си. Ванситарт добродушно му се усмихна.

— Здравата сте загазили, младежи.

И докато двамата го наблюдаваха през облаците тютюнев дим, запрелиства страниците.

— Господин Корниш... — Ванситарт погледна Мазната коса, — един от проблемите ни е портфейлът. Намерил го е човек, който разхождал кучето си. Лежал в тревата в някакъв запустял участък, точно до Мандела Роуд. Несъмнено е принадлежал на убития — има негови отпечатащи. За нещастие има и ваши.

— Не знам — отвърна Корниш.

— Е, така е. Когато човек има работа, паметта му изневерява. Но трябва да има някакво невинно обяснение. Вижте, предполагам, ще ми кажете, че в сряда сутрин след деня на нападението сте вървели по Мандела Роуд, сигурно сте отивали да хапнете в някоя закусвалня, когато сте видели в канавката да лежи портфейл, нали така?

Корниш може и да беше мозъкът на компанията, обаче не бе интелигентен, а просто лукав. Въпреки това в очите му проблесна нещо.

— Да — съгласи се той. — Точно така си беше.

— В такъв случай като ваш защитник, аз, разбира се, ще ви повярвам. И несъмнено сте проявили естествено любопитство, и сте се навели да вдигнете портфейла. Оттук и отпечатъците ви.

— Да бе — отново потвърди Корниш. — Точно така.

— Но за нещастие портфейлът е бил празен, нали? В него не е имало абсолютно нищо. Затова човек, без да се замисли, може да го хвърли през оградата в запустелия участък, където да си лежи в тревата, за да го открие някое куче. Нещо подобно, нали?

— Аха — каза Корниш. Новият адвокат започваше да му харесва. Хитър пич. Ванситарт извади сноп листове от куфарчето си и бързо написа показания.

— Ето, това са бележките по вашето обяснение. Моля, внимателно ги прочетете и ако сте съгласен, че се е случило точно така, защитата няма да е чак толкова трудна. Така че можете да ги подпишете.

Корниш не ги прочете бързо, но все пак се подписа.

— А сега, вторият ни проблем е вашият нос, господин Прайс.

Превръзката я нямаше, но носът все още беше подут.

— Има доказателства, че към пет часа следобед в деня, в който на Парадайз Уей са нападнали онзи нещастен човек, вие сте отишли да ви наместят носа в болницата на Сейнт Анс Роуд. Прокуратурата се опитва да направи от това голям въпрос.

— Амче, болеше ме — каза Прайс.

— Случва ли се двамата да излезете, за да ударите по някоя и друга бира?

Те кимнаха.

— В понеделник вечер излизахте ли?

В първия момент лицата им останаха безизразни. После Корниш кимна.

— В „Кингс Хед“ на Фароу Стрийт.

— И там са ви видели да пиете, нали? Барманът видя ли ви?

Пак кимване.

— Може би ще ми кажете, че господин Прайс здравата си е бил пийнал. Че на връщане решил да се изпикае в канавката, но се препънал в тротоара, паднал върху една паркирана кола и си счупил носа, нали така?

Корниш сръга Прайс с лакът.

— Нали си спомняш, Марк? Точно така стана.

— Е, значи вече имаме счупен нос, кръвта се лее по улицата. Затова си вдигате тениската и я притискате към лицето си, докато не се приберете вкъщи и кръвта не спре. После, понеже сте много пиян, заспivate и се събуждате чак по обяд във вторник, нали?

Корниш се ухили.

— Точно така. Нали бе, Марк?

— Само че до отиването ви в болницата остават пет часа. Вие несъмнено ще ми кажете, че не сте искали да го правите на въпрос, нали? Не сте разбирали, че носът ви е счупен, но накрая приятелят ви успял да ви убеди да потърсите медицинска помощ, защото не преставало да ви боли. И някъде към пет сте отишли в болницата.

Прайс енергично кимна.

— Но разбира се, това се е случило следобед. Може би сте похапнали в някоя работническа закусвалня, където сте останали от един до два и половина? Намерили сте на масата брой на „Сън“, зачели сте се в спортните страници, такива неща? Не си спомняте името на закусвалнята, нали?

Двамата поклатиха глава.

— Няма значение. В онзи квартал има десетки такива заведения. Но през целия ден не сте се приближавали до Медоудийн Гроув, нали?

— Не — потвърди Корниш. — Висяхме в оная закусвалня до два и половина и ядохме пържени яйца и чипс.

— Не беше от заведенията, където обикновено ходите, така ли?

— Не. Случайно се отбихме там. Не си спомням как се казваше.

— Е, това изглежда доста убедително. Съдебните заседатели би трябвало да ви повярват. Стига да се придържате към тази версия. Без да я променяте. Говорете кратко и ясно. Разбрахте ли?

Те кимнаха. Господин Ванситарт записа новите показания с версията за счупения нос. Прайс почти не можеше да чете, но въпреки това ги подписа. Адвокатът прибра двата листа в дебелата папка. Влезе смутеният Лу Слейд. Ванситарт се изправи.

— Скъпи господин Слейд. Ужасно съжалявам за това недоразумение. Счуло ми се е, че казвате девет. Но няма значение. Тъкмо свършвахме с нашите клиенти.

Той приятелски се усмихна на Прайс и Корниш.

— Ще се срещнем във вторник в съда, но няма да можем да разговаряме. Не казвайте абсолютно нищо на хората, с които ви сложат в една килия. Някои от тях са доносници.

Ванситарт предложи на притеснения адвокат да го откара със своето бентли. По време на пътуването Слейд прочете двете нови показания.

— По-добре — каза той. — Много по-добре. Защитата става много по-стабилна. Изненадан съм, че не са ми казали всичко това. Остава Пател...

— А, да. Господин Виджей Пател. Почтен човек. Честен човек. Навярно достатъчно честен, за да признае, че може да е сгрешил.

Слейд се съмняваше, но после си спомни, че с майсторското си водене на кръстосан разпит Ванситарт отстъпва само на Джордж Карман^[1]. Положението започна да му изглежда малко по-розово. А и адвокатът възнамеряваше във вторник да дойде на Хайбери Корнър. Без предупреждение. Това трябваше да попритесни някои хора. Слейд се усмихна.

---

[1] Известен в близкото минало британски адвокат. — Б.пр. ↑

ПЕТНАДЕСЕТИ ДЕН — ВТОРНИК

Някои хора наистина бяха притеснени. Госпожица Прабани Сундаран седеше зад дългата маса пред магистрата, когато в залата влезе Джеймс Ванситарт и се настани на няколко метра от нея, където беше мястото на защитата. Тя няколко пъти премигна. Адвокатът дружелюбно ѝ кимна и се усмихна.

Господин Джонатан Стийн си записваше някои неща от предишното дело. Дългогодишният му опит му помогна да запази външно спокойствие. Лу Слейд седна зад Ванситарт.

— Доведете Прайс и Корниш — извика главният секретар.

Доведоха двамата бандити на подсъдимата скамейка, сложиха им белезници и от двете им страни застанаха служители от затвора. Ванситарт се изправи.

— С позволението на съда, аз съм Джеймс Ванситарт и представлявам обвиняемите с помощта на своя уважаем колега господин Лу Слейд.

Той седна. Магистратът замислено го погледна.

— Господин Ванситарт, доколкото разбирам, това изслушване е за продължаване срока за задържане на обвиняемите с още една седмица.

Господин Стийн едва не използва думата „само“. Ванситарт отново стана.

— Точно така, господине.

— Добре. Госпожице Сундаран, можете да продължите.

— Благодаря, господине. Прокуратурата моли за налагане мярка за неотклонение задържане под стража за още една седмица.

Джонатан Стийн погледна Ванситарт. Той естествено не можеше да предложи...

— Не молим за освобождаване под гаранция, господине — каза адвокатът.

— Добре, госпожице Сундаран. Молбата ви се удовлетворява.

Стийн се чудеше какво точно става. Ала Ванситарт отново се изправи.

— Но защитата би желала да отправи към съда друга молба.

— Слушаме ви.

— Защитата иска да знае дали има още въпроси, които прокуратурата трябва да разследва, или представените въз основа на закона за разкриване на следствената информация материали са пълни.

Той седна и погледна госпожица Сундаран. Тя запазваше самообладание, но вътрешно цялата трепереше. Беше свикнала с предварително определен сценарий, както я бяха учили в университета. А някой току-що го бе скъсал.

Детектив инспектор Джак Бърнс се наведе към нея и прошепна нещо в ухото ѝ.

— Покойният още не е разпознат, господине, и следствието в тази насока продължава.

Ванситарт пак стана.

— С позволението на съда, защитата не отрича, че един човек е бил постигнат от трагична смърт. Поради тази причина той не може да даде показания, нито да помогне на която и да било от двете страни. Затова самоличността му не е от значение. Ето защо защитата повтаря въпроса си: прокуратурата готова ли е за съдебен процес?

Настъпи тишина.

— Госпожице Сундаран? — внимателно попита Стийн.

Тя беше като пилот по време на първия си самостоятелен полет. Двигателят ѝ току-що бе запалил и някой я питаше какво възнамерява да предприеме.

— Мисля, че прокуратурата е готова, господине.

Ванситарт се изправи.

— В такъв случай бих желал да помоля до една седмица да се даде ход на делото. Моите клиенти вече от две седмици са затворени за престъпление, което те категорично ще отрекат да са извършили. След като прокуратурата и защитата са готови да продължат, не искаме повече отлагане.

Джонатан Стийн се замисли. Ванситарт залагаше на изключително рискована стратегия. В такива случаи работата на магистрата не е да определи дали обвиняемите са невинни, или виновни, а просто да прецени дали има достатъчно доказателства, за

да препрати делото нагоре в Главния криминален съд. Обикновено адвокатите се появяваха едва тогава. Щом страховитият Ванситарт беше благоволил да дойде на Хайбери Корнър, очевидно искаше да докаже, че няма смисъл от същински процес.

— Молбата ви се удовлетворява — отвърна Стийн. — Насрочвам предварителния процес за следващата седмица.

— Защитата моли обвинението да представи всичките си свидетели за кръстосан разпит.

Така. Значи щеше да е генерална репетиция. Когато подлага свидетелите на кръстосан разпит, адвокатът разкрива насоките на защитата си. При други обстоятелства прокуратурата трябва да разкрие всичките си козове на защитата, докато защитата може да запази стратегията си в тайна до процеса, освен изненадващи алибита.

— Молбата ви се удовлетворява. Госпожице Сундаран, имате една седмица да пригответе свидетелите си и да ги доведете в съда.

ШЕСТНАДЕСЕТИ ДЕН — СРЯДА

Прабани Сундаран беше в паника и споделяше опасенията си с един висшестоящ служител на прокуратурата.

— За другия вторник ще имам нужда от опитен прокурор, господине. Не мога да изляза срещу Ванситарт.

— Ще се наложи, Прабани — отвърна началникът на отдела. — Половината от хората ми още са в отпуска. Скапаният август, както ти е известно. Всички останали са затънали в работа до гуша.

— Но това е Ванситарт! Той направо ще изпече свидетелите ни на шиш.

— Виж, става дума само за предварителен процес. Чиста формалност. Той залага на много рискована стратегия. В стенограмата на заседанието ще открием цялата му защита. Чудесно. Ще ми се всеки път да ставаше така.

— Ами ако господин Стийн прекрати делото?

— Виж сега, Прабани, трябва да запазиш спокойствие. Стийн няма да го прекрати. Имаме достатъчно убедителни доказателства. Твърдите показания на Пател. Идентифицирането на обвиняемите. Ако Пател свидетелства, Стийн ще даде ход на делото. Без Пател така или иначе нямаше да можем да направим нищо.

Следобед стана още по-зле. Обади се главният съдебен секретар. Имало промяна на графика. Освобождавал се целият петък. Била ли съгласна да прехвърлят заседанието за тогава? Прабани Сундаран се замисли. Освен Пател и Уитъкър, човека с кучето, всички други свидетели на прокуратурата бяха специалисти. Щеше да се наложи да намерят време. Тя помоли за един час и им се обади. В четири се обади на секретаря и даде съгласието си.

ОСЕМНАДЕСЕТИ ДЕН — ПЕТЪК

Прокуратурата имаше единадесет свидетели и те започнаха с първия полицаи, пристигнал на местопрестъплението. Той заяви, че въпросния вторник двамата с колегата му седели в паркиран полицейски автомобил, когато малко след два часа получили сигнал за нападение на Парадайз Уей. Пристигнали след четири минути. Доколкото можел, полицаят се погрижил за мъжа на тротоара, докато партньорът му повикал подкрепление. След още пет минути дошла линейка и откарала жертвата в болница. След петнадесет минути случая поел униформен инспектор.

Джеймс Ванситарт се усмихна.

— Нямам въпроси — каза той и облекченият полицаи зае мястото си в дъното на залата. Вторият свидетел беше униформеният инспектор. Госпожица Сундаран разпита и него. Накрая Ванситарт се изправи.

— Господин инспектор, когато пристигнахте на местопрестъплението, на улицата бяха ли се събрали зяпачи?

— Да.

— С вас имаше ли други полицаи?

— Да. Общо бяха десет.

— Инструктирахте ли ги да разпитат всички присъстващи, за да открият евентуални свидетели на нападението?

— Да.

— Пратихте ли също така своите десетима колеги във всички апартаменти и къщи с изглед към местопрестъплението?

— Да.

— Навлизайки в самия квартал по уличката, по която са избягали престъпниците, колегите ви продължиха ли да търсят свидетели?

— Да.

— Общо колко часа отделихте за това?

— Отзовах групата, когато се стъмни, около осем часа вечерта.

— Значи вашите десет полицаи близо шест часа са спирали пешеходците из квартала и са чукали по вратите, така ли?

— Да.

— И за това време откриха ли поне един свидетел, който да е видял или нападението, или мъже, отговарящи на описанието на моите клиенти?

— Не.

— Значи след като сте разговаряли с повече от сто души, вие не сте открили абсолютно никакви доказателства, които да свързват моите клиенти с времето и мястото?

— Не.

— Благодаря ви, господин инспектор. Нямам повече въпроси.

Следващият бе Джак Бърнс. Той описа действията си до самото предявяване на обвинение в убийство срещу Прайс и Корниш. Ванситарт пак се изправи.

— Провели сте много подробно разследване, нали, господин Бърнс?

— Надявам се.

— Не сте оставили нищо непроверено, нали?

— Ще ми се да мисля така.

— От колко полицаи се състоеше групата за оглед?

— От десетима.

— Но не са открили следи от кръвта на господин Прайс нито на самото местопрестъпление, нито наоколо, така ли?

— Да.

— Значи имаме счупен нос, от който шурти кръв като от фонтан, и нито една капчица не пада на земята, така ли?

— Поне ние не успяхме да открием.

Бърнс беше достатъчно опитен, за да не се хваща на адвокатски въдици.

— Господин Бърнс, моят подзащитен ще ви каже, че капки от неговата кръв не са били открити на мястото на престъплението, защото не си е счупил носа там. По простата причина, че въпросния вторник не е бил в Медоудийн Гроув. Вижте, господин Бърнс...

Вместо въпрос Ванситарт изнесе кратка реч. Той знаеше, че не присъстват съдебни заседатели, които да впечатли. Говореше на

магистрат Джонатан Стийн, който безизразно го наблюдаваше и си водеше бележки. Госпожица Сундаран бясно пишеше.

— Навлизайки в самия квартал, вашата група търси ли нещо друго, което убийците може да са изпуснали?

— Да.

— И колко чувала успяха да напълнят?

— Двайсет.

— Грижливо ли проучихте съдържанието им?

— Да.

— И в тези двайсет чувала имаше ли поне едно доказателство, което да свързва моите подзащитни с времето и мястото?

— Не.

— Но въпреки това по обяд на другия ден енергично сте започнали да издирвате господата Прайс и Корниш, за да ги арестувате. Защо?

— Защото между единайсет и дванайсет на другия ден имах разпознати двама заподозрени.

— По снимките от Криминалната архивна служба ли?

— Да.

— Разпознал ги е собственикът на един местен магазин, господин Виджей Пател, нали?

— Да.

— Кажете ми, господин инспектор, колко снимки разгледа господин Пател?

Джак Бърнс направи справка с бележките си.

— Седемдесет и седем.

— Защо толкова?

— Защото на двайсет и осмата снимка господин Пател разпозна Марк Прайс, а на седемдесет и седмата — Хари Корниш.

— Седемдесет и седем ли са младите бели мъже, които са привличали вниманието на полицията в Североизточния район на Лондон?

— Не.

— Повече ли са?

— Да.

— Онази сутрин колко снимки имахте на разположение, господин Бърнс?

— Около четиристотин.

— Четиристотин. И все пак сте спрели на седемдесет и седмата.

— Господин Пател беше абсолютно сигурен.

— И все пак господин Пател не е имал възможност да види останалите триста дваисет и три снимки, нали?

Последва дълго мълчание.

— Да, нямаше.

— Детектив инспектор Бърнс, гледан от шията нагоре, моят подзащитен господин Прайс е мускулест бял мъж на около двадесет и пет години, с бръсната глава. Да не би да искате да кажете, че сред вашите четиристотин снимки няма други такива?

— Не твърдя такова нещо.

— Предполагам, че трябва да са десетки. Напоследък много често се срещат мускулести младежи, които си бръснат главите. И все пак господин Пател изобщо не е имал възможност да сравни снимката на господин Прайс с други подобни лица, нали?

Мълчание.

— Трябва да отговорите, господин Бърнс — внимателно каза магистратът.

— Да, нямаше.

— В такъв случай е възможно да е имало друг младеж, който много да е приличал на господин Прайс, но господин Пател не е имал възможност да сравни двете снимки преди да избере една от тях, така ли?

— Възможно е.

— Благодаря ви, господин Бърнс. Нямам повече въпроси.

Ударът бе унищожаваш. Споменаването за често срещаните мускулести младежи, които си бръснат главите, направи впечатление на господин Стийн. Той също гледаше телевизия и следеше случаите на футболно хулиганство.

Доктор Карл Бейтман говори чисто професионално. Той просто описа докарването на пациента в „Роял Лъндън“ и всички процедури преди операцията. Въпреки това, когато свърши, Ванситарт пак се изправи.

— Само един съвсем кратък въпрос, доктор Бейтман. По някое време разгледахте ли дясната ръка на пациента?

Бейтман озадачено се намръщи.

— Да.
— Когато го приехте или по-късно?
— По-късно.
— Някой помоли ли ви за това?
— Да.
— Кой, моля?
— Детектив инспектор Бърнс.
— Господин Бърнс кокалчетата на пръстите ли ви помоли да прегледате?
— Да.
— Имаше ли наранявания?
— Не.
— Откога работите в спешното отделение?
— От десет години.
— Вие сте лекар с голям опит. Вероятно сте виждали много следи от удари с юмрук, и по самото лице, и по ръката, нали?
— Да, така е.
— Когато бъде нанесен удар с юмрук с такава сила, че да счупи носа на много по-едър човек, не би ли трябвало да останат следи по кокалчетата на пръстите?
— Да, би трябвало.
— Охлузване на кожата на пръстите? Натъртване на тънките крехки кости, които минават между пръстите и китката?
— Натъртването е по-вероятно.
— Нещо като „боксьорското натъртване“, така ли?
— Да.
— Но на дясната ръка на вече трагично загиналия мъж не е имало нищо, нали?
— Не, нямаше.
— Благодаря ви, доктор Бейтман.

Карл Бейтман не можеше да знае, че куцият не е използвал юмрука си, а е нанесъл на Прайс много по-опасен удар с ръба на дланта си, замахвайки от кръста нагоре така, че да улучи носа му отдолу. Ако не притежаваше почти биволска сила и не бе опитен побойник, Прайс най-вероятно щеше да се просне в несвяст на земята.

Мозъчният хирург доктор Пол Уилис даде показания и напусна свидетелското място без Ванситарт да му зададе въпроси. Но не бе

така с доктор Мелроуз от болницата на Сейнт Анс Роуд.

— Кажете, доктор Мелроуз, когато онзи вторник сте прегледали носа на господин Прайс между пет и пет и половина, в ноздрите му имаше ли кръв?

— Да.

— Засъхнала или все още течна?

— И двете. При отворите имаше парченца засъхнала кръв, но навътре кръвта още беше течна.

— И сте установили, че костта е счупена на две места, а хрущялът е изкривен, така ли?

— Да.

— Затова сте наместили костта и хрущяла и сте превързали носа, за да оставите природата да си каже думата?

— Да.

— Ако преди да дойде в болницата пациентът глупаво и въпреки болките сам се беше опитал да намести носа си, щеше ли пак да му потече кръв?

— Да.

— Като имате това предвид, можете ли да кажете колко часа са били изтекли от счупването на носа?

— Със сигурност няколко часа.

— Но колко? Три? Десет? Повече?

— Трудно е да се каже с пълна точност.

— Тогава ще ви изложа една възможност. В понеделник вечер нашият младеж излиза, напива се и по пътя за вкъщи решава да се облекчи в канавката. Но се спъва в тротоара, тежко пада по очи и удря носа си в бронята на паркирания там камион. Възможно ли е да получи счупването, което сте видели? Предната вечер?

— Може би.

— Да или не, доктор Мелроуз. Възможно ли е?

— Да.

— Благодаря ви, докторе. Нямам повече въпроси.

Ванситарт всъщност завоалирано говореше на Джонатан Стийн, но изводът беше ясен. А именно: точно такава е версията на моя клиент и ако се придържа към нея, и двамата знаем, че прокуратурата не е в състояние да я обори.

В дъното на залата Джак Бърнс мислено изруга. Защо Мелроуз просто не бе настоял, че счупването не може да е било отпреди повече от четири часа? Проклети педантично честни лекари!

Пол Финч беше началник на криминалната лаборатория. Той не бе полицейски служител, тъй като управлението вече от години използваше цивилни учени.

— Получихте ли голям брой дрехи, взети от жилището на обвиняемите?

— Да.

— И всички дрехи, носени от жертвата по време на нападението?

— Да.

— Анализирахте ли всичко с възможно най-модерната техника, за да установите дали по едните има влакна от другите?

— Да.

— Имаше ли?

— Не.

— Получихте ли също тениска, покрита със засъхнала кръв?

— Да.

— И кръвна проба от моя клиент господин Прайс?

— Да.

— Съвпадаха ли?

— Да.

— По тениската имаше ли кръв от друг човек?

— Не.

— Получавали ли сте кръвни проби от тротоара в района на Парадайз Уей или улиците в Медоудийн Гроув?

— Не.

— Получавали ли сте кръвни проби, взети под и около един камион на Фароу Стрийт?

Финч окончателно се обърка. Погледна към магистрата, ала не получи помощ. Детектив инспектор Бърнс беше скрил лицето си в шепа.

— От Фароу Стрийт ли? Не.

— Нямам повече въпроси.

Доктор Хамилтън представи доклада си за аутопсията с бодра самоувереност. Причина за смъртта, заяви той, била тежка аксонна

травма на мозъчния ствол, предизвикана от многократни силни удари по черепа, най-вероятно ритници.

— По време на аутопсията проучихте ли всеки сантиметър от трупа? — попита Джеймс Ванситарт.

— Разбира се.

— Включително дясната ръка?

Доктор Хамилтън се консултира с бележките си.

— Нямам данни за дясната ръка.

— Защото по нея не е имало никакви наранявания ли?

— Това е единственото обяснение.

— Благодаря ви, доктор Хамилтън.

За разлика от специалистите, господин Уитъкър, възрастният собственик на кучето, беше малко нервен и се бе постарал да се облече официално. Носеше сако с емблемата на кралската артилерия.

Когато се беше разбрало, че ще свидетелства в процес за убийство, в пенсионерския клуб бе настъпила радостна суетня и признателният, но смутен Мич беше станал център на вниманието.

С помощта на госпожица Сундаран господин Уитъкър разказа как малко след изгрев слънце водел Мич на обичайната му разходка, ала тъй като се опасявал да не завали, влязъл в заградения запустял участък през липсваща част от оградата и прекосил напряко за дома си. Мич дотичал при него с нещо в устата. Оказало се портфейл и когато си спомнил съобщението в петъчния вестник, господин Уитъкър го занесъл в полицейския участък на Доувър Стрийт.

Когато свърши, се изправи друг. Господин Уитъкър знаеше, че той представлява копелетата на подсъдимата скамейка. В младостта му такива ги бяха бесили. Значи този човек беше врагът. Но се усмихваше най-приятелски.

— Най-приятният час в лятна утрин, а? Прохлада, тишина, наоколо няма никой, нали?

— Да. Точно затова ми харесва.

— И на мен. По това време често водя на разходка моя английски териер.

Той отново се усмихна, искрено и дружелюбно. В края на краищата не беше чак толкова кофти тип. Въпреки че Мич бе помяр, когато работеше на автобусите, господин Уитъкър беше имал английски териер. Русокосият не можеше да е лош човек.

— Та значи си вървите през запустелия участък и Мич тича на воля?

— Да.

— И изведнъж се връща при вас с нещо в устата?

— Да.

— Видяхте ли точно къде го е намерил?

— Не точно, не.

— Възможно ли е да е бил на... да речем, на десетина метра от оградата?

— Ами, аз бях на двајсетина метра навътре. Мич дойде иззад мен.

— Значи може да е открил портфейла на десетина метра от стоманената ограда?

— Да.

— Благодаря ви, господин Уитъкър.

Възрастният мъж се озадачи. Един пристав му даде знак да напусне свидетелското място. Това ли беше всичко? Той отиде в дъното на залата и седна.

Полицията използва цивилни експерти и в областта на отпечатъците от пръсти — господин Клайв Адамс беше точно такъв.

Той описа портфейла, който му бяха пратили, и трите групи отпечатъци, които бе открил, и обясни как е елиминирал тези на откривателя, господин Уитъкър, и на вече покойния собственик. И как е установил, че третите принадлежат на Хари Корниш. Ванситарт пак се изправи.

— Имаше ли размазани отпечатъци?

— Да, няколко.

— Как се размазват отпечатъците, господин Адамс?

— Ами, когато един отпечатък от пръст попадне върху друг, и двата стават неизползваеми. Размазвания се получават и при триене в друга повърхност.

— Например в джоб ли?

— Да.

— Кои бяха най-ясните отпечатъци?

— Тези на господин Уитъкър и господин Корниш.

— Те по външната повърхност на портфейла ли бяха?

— Да. Но вътре открихме два отпечатъка от Корниш.

— Значи отпечатъците на господин Уитъкър са били оставени, когато е държал портфейла в ръка? И не са били размазани от пъхане в тесен джоб, така ли?

— Така изглежда.

— Отпечатъците на господин Корниш са били оставени по същия начин и също са останали чисти, защото впоследствие портфейлът не е бил прибран във вътрешен джоб, нали така?

— Така изглежда.

— Ако човек, който бяга от местопрестъпление, отвори портфейла, извади съдържанието му и после напъха портфейла в задния джоб на дънките си, отпечатъците по външната повърхност на пластмасата ясни ли щяха да останат?

— Да.

— Но грубият плат, тесните джобове на дънките и движението от тичането няма ли да доведат до размазването на тези отпечатъци в рамките на... да речем, малко повече от половин километър?

— Възможно е.

— Значи, ако на малко повече от половин километър оттам нашият беглец извади с палец и показалец празния портфейл от задния си джоб, за да го хвърли, ще остави отпечатъци само от палеца и показалеца си, така ли?

— Да.

— Но ако някой го намери и остави собствените си отпечатъци по пластмасовата повърхност, не може ли да размаже отпечатъците от палеца и показалеца?

— Може.

— Виждате ли, във вашия доклад се казва, че имало размазани отпечатъци, препокрити с по-късни, които можели да са от ръката на друг човек.

— Това са само размазани отпечатъци. Онези отдолу може да са на собственика или на Корниш.

Стомахът на Джак Бърнс се сви. Госпожица Верити Армитидж. Тя беше вдигнала падналия портфейл от пода на цветарския си магазин.

— Господин Адамс, портфейлът е бил изваден от джоба на починалия малко след два часа във вторник. В сряда по същото време или малко по-късно господин Корниш е бил арестуван. В такъв случай

трябва да е оставил отпечатъците си по портфейла в рамките на тези двайсет и четири часа, нали така?

— Да.

— Но портфейлът е открит едва в неделя сутринта. Трябва да е лежал в тревата между четири и половина и пет и половина дни. И въпреки това отпечатъците са били ясни.

— Нямаше признаци от размиване с вода. При сухи условия това е напълно възможно.

— Тогава можете ли с точност да кажете дали отпечатъците на господин Корниш са били оставени върху пластмасата във вторник следобед или в сряда сутринта?

— Не.

— В сряда сутринта двама младежи се разхождат по Мандела Роуд и виждат в канавката пластмасов портфейл. От съвсем естествено любопитство единият спира и го вдига. Отваря го, за да види какво има вътре. Оказва се, че е празен. Портфейлът е евтин, не струва нищо. Младежът го хвърля високо над металната ограда, която отделя Мандела Роуд от някакъв запустял участък, той пада на десетина метра навътре и остава във високата трева, докато в неделя не го открива едно куче. Възможно ли е?

— Ами...

— Да или не, господин Адамс? Отпечатъците щяха ли да са същите като онези, които сте открили?

— Да.

Поредното послание за Джонатан Стийн. Това бе версията, която щеше да изложи Хари Корниш, и тя напълно обясняваше отпечатъците по портфейла. Джонатан Стийн замислено си водеше бележки.

Оставаше Виджей Пател. Разпознаването на заподозрените и показанията му бяха недвусмислени. Госпожица Сундаран стъпка по стъпка му помогна да повтори видяното. Бърнс се отпусна. Щеше да се стигне до същински процес. Ванситарт се изправи.

— Господин Пател, вие сте честен човек.

— Надявам се.

— И ако приемем, ако просто приемем, че е възможно да сте допуснали грешка, нали няма да сте толкова горд, че да не допуснете тази възможност?

— Надявам се.

— В показанията си казвате, че съвсем ясно сте видели господин Прайс, защото е бил обърнат към вас.

— Да. Падаше се от дясната ми страна, откъм витрината, три четвърти обърнат към мен.

— Но също така е бил обърнат и към нападнатия. Значи нападнатият е бил с гръб към вас. Точно затова по-късно не сте били в състояние да помогнете за разпознаването му, нали?

— Да.

— И казвате, че вторият нападател, който според вас е господин Корниш, е стоял зад нападнатия. Значи и той е бил с гръб към вас, така ли?

— Ами... да.

— Тогава как сте видели лицето му?

Господин Пател се смути.

— Тогава не го видях. Видях го чак когато започнаха да го обикалят и да го ритат.

— Господин Пател, ако вие ритяхте някого на земята, накъде щяхте да гледате?

— Ами, към ритания.

— С други думи надолу, нали?

— Да.

— С позволението на съда. Господин Корниш, бихте ли се изправили?

Хари Корниш стана от подсъдимата скамейка, както и служителят на затвора, за когото бе закопчан с белезници. Стийн се сепна, но Ванситарт, не му даде възможност да възрази.

— Господин Корниш, бихте ли погледнали към краката си?

Корниш го направи. Мазната му дълга коса закри цялото му лице. Възцари се смаяна тишина.

— Седнете, господин Корниш — каза Ванситарт. После се обърна към индиеца. — Господин Пател, предполагам, че сте видели слаб мъж с изпито лице и дълга коса от трийсетина метра разстояние. Когато на другия ден сте видели снимка на слаб мъж с изпито лице и дълга коса, вие сте решили, че е същият. Възможно ли е?

— Да — каза Виджей Пател. Бърнс напразно се опита да привлече вниманието му. Собственикът на магазина отказваше да го погледне. Бяха го заплашили! Някой му се беше обадил по телефона —

тих глас посред нощ, споменал жена му и дъщеря му. О, Господи, стига вече!

— А сега за господин Прайс. Някога ходите ли да гледате „Арсенал“ на „Хайбери“, господин Пател?

— Не.

— В онзи ужасен ден вие сте видели един мускулист бял младеж с бръсната глава, нали така?

— Да.

— Ако отидете на „Хайбери“, ще видите стотици такива. А ако се вгледате в предните стъкла на петдесет процента от белите бусове, които всеки ден засичат другите шофьори по улиците на северен Лондон, ще видите още стотици. И знаете ли какво носят те, господин Пател? Дънки, обикновено мръсни, кожени колани и лекьосани тениски. Това е почти униформа. Някога виждали ли сте такива хора?

— Да.

— По лондонските улици ли?

— Да.

— И по телевизията, когато всички изпитваме срам при вида на чуждестранните полицаи, опитващи се да се справят с английските футболни хулигани, нали?

— Да.

— Господин Пател, жертвата не може да е ударила противника си с такава сила, с каквата твърдите вие. Щеше да нарани кокалчетата на пръстите на дясната си ръка. Предполагам, че сте видели мъжа да вдига ръка, за да се защити от евентуален удар по лицето. Възможно ли е?

— Да. Възможно е.

— Но щом може да сте допуснали такава грешка, не може ли да сте сбъркали и едно лице от трийсет метра разстояние?

Бърнс отчаяно сведе глава. Онзи, който беше инструктирал уплашения собственик на магазина, добре си бе свършил работата. Пател не отказваше да съдейства на полицията, защото тогава щяха да го третират като „враждебно настроен свидетел“. Просто беше заменил „категорично“ с „може би“ и „определено“ с „възможно е“. „Може би“ не беше достатъчно — съдебните заседатели не осъждат въз основа на „може би“.

Когато униженият Пател напусна свидетелското място, госпожица Сундаран се обърна към Стийн.

— Прокуратурата вижда случая в такава светлина, господине. Ние молим да дадете ход на делото и да го препратите в Кралския съд по обвинение в убийство.

Магистратът повдигна вежди и погледна Джеймс Ванситарт. И двамата знаеха какво предстои. В залата можеше да се чуе и паднала игла.

— На всички ни е известен смисълът и значението на предварителния процес — почна Ванситарт. — Трябва да разполагате с достатъчно доказателства, въз основа на които, ако не бъдат оборени... — той провлачи последната дума, за да подчертае липсата на такава вероятност — съдебните заседатели под съответното ръководство да могат да определят дали подсъдимите са виновни.

Той направи кратка пауза.

— Но такива доказателства просто няма. Прокуратурата има само три сериозни довода. Господин Пател, счупения нос и портфейла. Господин Пател, явно абсолютно честен човек, стигна до заключението, че в края на краищата е възможно да е избрал двама мъже, които приличат на престъпниците. Остава въпросът със счупения нос на господин Прайс и отпечатъците на господин Корниш по един захвърлен празен портфейл. Макар че в случая вас не ви интересува онова, което може да се каже в друг съд, не може да не ви е ясно, че твърденията относно носа и портфейла ще бъдат убедително оборени. И счупеният нос, и портфейлът имат съвсем логично обяснение. И двамата знаем, че съдебните заседатели няма да обявят обвиняемите за виновни. Трябва да помоля за прекратяване на делото.

„Да — помисли си Джонатан Стийн. — Освен това съдебните заседатели ще видят клиентите ти спретнати и чисти по риза, сако и вратовръзка. И никога няма да видят досиетата на тези двама убийци. Ще им извоюваш оправдателна присъда и ще изгубиш адски много обществено време и пари.“

— С извънредно колебание трябва да се съглася с господин Ванситарт. Делото се прекратява. Обвиняемите да бъдат освободени. — И отвратен от онова, което не бе направил, магистратът излезе.

— Всички да станат — с известно закъснение извика секретарят, ала повечето от присъстващите вече бързаха към изходите. След като

им свалиха белезниците, Корниш и Прайс се опитаха да се пресегнат от подсъдимата скамейка и да се ръкуват с Ванситарт, но той ги подмина и се запъти към коридора.

Нужно е време, за да слезеш от втория на първия етаж, защото има няколко асансьора, обикновено заети. Джак Бърнс случайно успя пръв да стигне долу. Направо се пръскаше от яд.

Свободните граждани Прайс и Корниш наперено излязоха от асансьора и като се зъбеха и псуваха, тръгнаха към вратата. Бърнс се обърна.

Бандитите едновременно му показаха среден пръст.

— Педал долен! — извика Прайс. После двамата излязоха на Хайбери Роуд, за да се запътят към порутеното си жилище.

— Наистина неприятно — тихо каза някой. Бърнс погледна грижливо сресаната руса коса, ленивите сини очи и спокойното, самоуверено лице и се изпълни с омраза към Ванситарт и всички като него.

— Надявам се, че се гордеете със себе си, господин Ванситарт. Те са убили онзи безвреден старец. Със сигурност. И благодарение на вас пак са на свобода. До следващия път. — Гневът му кипна и той изобщо не си правеше труд да го скрие с учтивост. — Господи, не изкарвате ли достатъчно от процесите на свръхбогаташите? Защо трябва да идвате тук като служебен защитник и да пускате тия зверове на свобода?

В сините очи на Ванситарт нямаше подигравка, а нещо като съчувствие. И адвокатът направи нещо странно — наведе се и прошепна няколко думи в ухото на Бърнс. Детективът усети ухание на скъп, дискретен парфюм.

— Това може да ви изненада, господин Бърнс — каза Ванситарт, — но е свързано с триумфа на правосъдието.

После излезе през въртящата се врата. Сякаш по даден знак на улицата се появи бентли с шофьор зад волана. Адвокатът хвърли дипломатическото си куфарче на задната седалка и се вмъкна вътре. Автомобилът потегли.

— Триумф, дръжки — изсумтя Бърнс.

Беше време за обяд. Бърнс реши да извърви пеш трите километра до участъка. По средата на пътя чу пейджъра си. Търсеха го от службата. Детективът се обади по мобилния си телефон. Отговори му дежурният.

— Един образ иска да те види. Казва, че познавал покойния.

Оказа се възрастен пенсионер, лондончанин до мозъка на костите. Бърнс го завари в една от стаите за разпити — човекът спокойно си пушеше под табелката с надпис „Пушенето забранено“. Веднага го хареса. Казваше се Албърт Кларк, „но всички ми викат Ноби“.

Бърнс и Ноби Кларк седнаха един срещу друг на масата. Детектив-инспекторът отвори бележника си.

— За протокола, пълното ви име и адрес.

Когато чу квартала, в който живееше Ноби, Бърнс спря.

— Уилдън ли? Но това е страшно далеч оттук.

— Знам аз къде е — отвърна пенсионерът. — Нали живея там.

— Ами убитият?

— Разбира се. Нали точно там се запознахме.

— И сте били толкова много път, за да ми разкажете за него, така ли?

— Стори ми се редно, щото човекът е гушнал букета — отвърна Ноби. — Трябва да пипнете копелетата, дето са го убили.

— Залових ги — каза Бърнс. — Съдът преди малко ги освободи.

Кларк се смая. Детективът откри пепелник в едно чекмедже и старецът угаси фасата си.

— Това хич не ми харесва. Не знам докъде ще я докара тая проклета страна.

— И не сте единственият. Добре, да се върнем на убития. Как се казваше?

— Питър.

Бърнс започна да пише.

— Питър кой?

— Не знам. Никога не съм го питал.

Детективът бавно преброи наум до десет.

— Според нас онзи вторник той е отишъл да занесе цветя на един гроб. Знаете ли дали гробът е на майка му?

— Не. Той нямал родители. Изгубил ги като малък. Сираче. Отгледали го в „Барнадоус“. Сигурно имате предвид леля му Мей. Една от гледачките в сиропиталището.

Бърнс си представи осиротялото момченце и милата жена, която се опитва да възстанови съсипания му живот. Двадесет години след смъртта ѝ той бе продължавал на рождения ѝ ден да носи цветя на гроба ѝ. Преди осемнадесет дни това му беше струвало живота.

— И къде се запознахте с Питър?

— В бюрото.

— В кое бюро?

— За социално осигуряване. Всяка седмица седяхме един до друг. Даваха ни столове. На мен заради артрит, на него — заради куция крак.

Бърнс можеше да си ги представи седнали в Бюрото за социално осигуряване в очакване на валидата да орее.

— И докато седяхте и чакахте си приказвахте, така ли?

— Да.

— Но не сте го питали за фамилията му име.

— Не. И той никога не ме е питал за моето.

— Пенсията си ли ходехте да получавате там? За какво ходеше той?

— За инвалидна пенсия. Имаше трийсет процента инвалидна пенсия.

— Заради крака. Казвал ли ви е как е окуцал?

— Естествено. Бил във войската. В десантните части. Имал нощен скок. Вятърът го отнесъл и го блъснал в някакви скали. Парашутът го влачил по скалите повече от половин километър. Когато другарите му го открили, костите на десния му крак били раздробени.

— Безработен ли беше?

Ноби Кларк презрително изсумтя.

— Питър ли? Ха! Той не би взел и стотинка, която да не му се полага. Беше нощен пазач.

Разбира се. Живял сам, работел сам. Не бе имало кой да съобщи за изчезването му. И имаше голяма вероятност фирмата, в която беше работил, да е затворена през август, тоя скапан август.

— Откъде научихте за смъртта му?

— От вестника.

— Това беше преди девет дни. Защо чакахте толкова дълго?

— Защото е август. През август винаги ходя за две седмици при дъщеря ми на остров Уайт. Прибрах се снощи. Хубаво е да се върнеш при смога. Оня скапан морски вятър е много кофти. За малко да пукна.

Той се закашля и запали нова цигара.

— А как попаднахте на вестник отпреди девет дни?

— Заради картофите.

— Какво общо имат картофите с мъртвеца?

В отговор Ноби Кларк бръкна в страничния джоб на самото си и извади орфан избелял вестник. Първата страница на „Ивнинг Стандарт“ отпреди девет дни.

— Сутринта отидох в зарзаватчийницата да си купя картофи. Развих ги и оттам ме гледаше той.

Старомоден зарзаватчия! Да увива картофите във вестници! От мръсната хартия гледаше куцията. На втора страница бяха подробностите, включително бележката за детектив инспектор Бърнс от Доувърската пандела.

— Затова направо дойдох тук.

Пенсионерът се усмихна.

— От четирийсет години не съм влизал в полицейска кола. Казвам ти — дружелюбно прибави той, — навремето имахме истински ченгета.

Бърнс се обади на Люк Скинър и му каза да вземе ключа на убития и да го занесе при колата пред участка.

Оставиха Ноби Кларк в дома му и отидоха в местното Бюро за социално осигуряване. Тъкмо затваряха и служителите бяха свободни. Бърнс показа служебната си карта и поиска да се срещне с директора.

— Търся един човек. Казва се Питър. Фамилията е неизвестна. Среден на ръст, побелял, на възраст между петдесет и петдесет и пет години. Куц, получавал трийсет процента инвалидна пенсия. Често седял... — той се огледа. До стената имаше няколко стола. — Ей там. С Ноби Кларк. Сещате ли се?

Бюрата за социално осигуряване не са места за дружески разговори, поне между служителите зад дебелите решетки и хората отвън. Накрая една от чиновничките каза, че си спомняла такъв човек. Питър Бенсън?

Компютърът свърши останалото. Директорът отвори досието на Питър Бенсън. Поради масовите измами от години искаха снимки. Малката снимка за паспорт беше достатъчна.

— Адрес? — попита Бърнс и Скинър го записа.

— Не е идвал от три седмици — каза чиновничката. — Сигурно е на почивка.

— Не, мъртъв е — отвърна Бърнс. — Можете да закриете картоната му. Повече няма да дойде.

— Сигурен ли сте? — видимо смутен от нередовната процедура, попита директорът. — Би трябвало да ни уведомят официално.

— Е, той не може да ви уведоми — каза детективът.

Полицаяте откриха адреса с помощта на картата на Лондон и неколцина съседи. Двустаен апартамент на четвъртия етаж в обикновен жилищен квартал. Качиха се пеш — асансьорът бе повреден. Влязоха.

Жилището беше скромно, но спретнато. Мебелите бяха покрити с триседмичен прах, по перваза на прозореца имаше няколко умрели мухи, но нямаше оставена мухлясала храна. На сушилнята до мивката имаше измити чинии и чаши.

В чекмеджето на нощното шкафче откриха спомени от армията и пет медала, един от които за храброст. Книгите на лавицата бяха евтини и изтъркани от четене, картините бяха репродукции. Накрая Бърнс спря до снимката, която висеше на стената в дневната.

На нея се виждаха четирима младежи, усмихнато загледани в обектива, на фона на стара каменна крепост в пустинята. Отдолу пишеше „Мирбат, 1972“.

— Какво е това „Мирбат“? — попита Скинър.

— Селце. В Дофар, източна провинция в Оман, в края на Саудитския полуостров.

Младежите бяха в пустинни защитни униформи. Единият носеше кефия от плат на шахматно разположени квадратчета,

прихванат с две намотки черно въже. Другите трима носеха барети с пясъчножълт цвят. Бърнс знаеше, че с помощта на лупа ще види, че кокардите им са кинжали с криле, с три букви отгоре и три кратки думи отдолу.

— Откъде знаеш? — попита Скинър.

— Веднъж кралицата дойде в Девън. Аз бях в охранителното подразделение. Към нас бяха придадени двама от този полк. Телохранителите имат много време за приказки. Те ни разказаха за Мирбат.

— Какво се е случило там?

— Битка. Всъщност война. Тайна война. От Йемен прехвърляли комунисти терористи, които искали да свалят султана. Нашите пратили Тренировъчния корпус на британската армия. Един ден гарнизонът в Мирбат бил нападен от двеста-триста терористи. Селото било защитавано от десет души от този полк и група местни войници.

— Кой победил?

Бърнс посочи снимката.

— Те. За малко. Изгубили двама от своите и убили над сто терористи.

Трима от младежите бяха прави, четвъртият бе приклепнал отпред — преди двадесет и четири години в едно забравено от Бога пустинно село. Приклепналият беше редник, тримата зад него бяха сержант, ефрейтор и техният млад офицер.

Скинър посочи редника.

— Това е той. Питър Бенсън. Нещастникът! Да преживее всичко това и да го убият с ритници в Едмънтън.

Бърнс вече бе познал редника. Сега се взираше в офицера. Баретата беше килната върху грижливо сресаната руса коса, надменните сини очи бяха присвити срещу слънцето. Ала този млад офицер щеше да се прибере у дома, да напусне армията, да завърши право и след четвърт век да стане един от най-добрите адвокати в родината си. Скинър бе направил връзката с рязко ахване до ухото на Бърнс.

— Не разбирам — каза сержантът. — Те са убили другаря му, а той направи всичко възможно, за да ги спаси.

Бърнс отново чу школувания глас да шепне в ухото му.

„Това може да ви изненада, господин Бърнс...“

Загледан в лицата на четиримата млади войници от едно отиващо си поколение, Джак Бърнс със закъснение разбра, че измамно спокойният адвокат не бе имал предвид правосъдието на Кралския съд, а на Стария завет.

— Шефе — прекъсна мислите му загриженият млад детектив. — След като Прайс и Корниш са на свобода, какво ще стане, ако сержантът и ефрейторът някога се натъкнат на тях?

— Не питай. По-добре да не знаеш.

ДВАДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТИ ДЕН — ЧЕТВЪРТЪК

В гробището на Специалната военновъздушна служба край базата на полка в Херефорд имаше погребение. Полагаха в гроба тленните останки на един стар войник. Тръбач изсвири „Последният пост“. Последва залп. Присъстваха десетина души, сред които един известен адвокат.

Същата вечер от едно езеро край Уонстид Маршис в източен Лондон извадиха два трупа. Разпознаха ги като Марк Прайс и Хари Корниш. Патологът установи, че са починали от удушаване, най-вероятно — колкото и да беше необичайно — със струна от пиано. Следствието така и остана незавършено.

КАК ДА ПОСТАВИШ ПРОБЛЕМА

НОЕМВРИ

Валеше дъжд. Сипеше се като бавно движеща се стена над Хайд Парк и лекият западен вятър го носеше на сиви завеси от падаща вода по Парк Лейн и тясната ивица дървета, която разделяше двете платна. Един мокър намусен мъж стоеше под голите дървета и наблюдаваше.

Входът на балната зала на хотел „Гровнър Хаус“ беше ярко осветен от няколко мощни прожектора и от безкрайните проблясъци на фотографските светкавици. Вътре бе топло, приятно и сухо. Настилната под навеса пред вратата беше мокра и там чакаха униформени портиери.

Когато блисканите от дъждовните струи лимузини една по една спираха пред навеса, портиерите изтичваха с разтворен чадър да скрият слязлата кинозвезда или друга прочута личност. Така че да може да изправи глава, да залепи на лицето си заучена усмивка и да мине покрай фотоапаратите.

Папараците бяха от двете страни на навеса и мокри до кости, правеха каквото могат, за да скрият от дъжда скъпоценната си техника. Виковете им достигаха до мъжа под дърветата отгънати от улицата.

— Насам, Майкъл. Насам, Роджър. Прекрасна усмивка, Шакира! Възхитителна!

Величията от света на киното благосклонно кимаха на ласкателствата, усмихваха се пред обективите и без да обръщат внимание на неколцината облечени с анораци колекционери на автографи, странни упорити плъхове с умолителни очи, влизаха вътре. Там се оставяха да ги отведат до масите им и спираха да се усмихнат, готови за церемонията по връчването на годишните награди на Британската академия за кино и телевизионно изкуство.

Дребният мъж под дърветата гледаше всичко това с копнеж. Някога и той беше мечтал да е там, също звезда от света на киното или поне всепризнат майстор в занаята си. Ала знаеше, че това не е възможно. Вече бе късно.

Беше актьор от тридесет и пет години, почти изключително в киното. Имаше участие в над сто филма. Бе започнал като статист без реплики и никога не беше получил истинска роля.

Бе играл портиер, докато Питър Селърс за няколко секунди минаваше на екрана, шофьор на военния камион, който беше качил Питър О'Тул в Кайро, римски войник, застанал мирно на няколко крачки от Майкъл Палин, авиомеханик, който помагаше на Кристофър Плъмър да се качи на своя „Спитфайър“.

Беше играл келнери, носачи, войници във всички известни войски, от Библията до Втората световна война. Бе играл таксиметрови шофьори, полицаи, посетители в ресторант, мъжът, който пресича улицата, изобщо всичко, каквото може да си представи човек.

Но винаги се беше повтаряло едно и също — няколко дни снимки, десет секунди на екрана — и чао, приятел. Бе се доближавал до всички известни звезди на целулоидния небосвод, беше виждал благородниците и копелетата, любовниците и примадоните. Знаеше, че може убедително да изиграе всяка роля, знаеше, че е човек хамелеон, ала никой не бе забелязал таланта, който със сигурност притежаваше.

Затова гледаше в дъжда как идолите му се отправят към тазвечерната си слава, а по-късно и към разкошните си апартаменти. Когато си тръгна и последният и светлините угаснаха, той се помъкна обратно към автобусната спирка при Марбъл Арч и застана мокър на пътеката между седалките, за да слезе на осемстотин метра от евтината си квартира.

Съблече подгизналите си дрехи, уви се в стар хавлиен халат, отмъкнат от един хотел в Испания („Човекът от Ла Манча“ с Питър О'Тул в главната роля и с него в ролята на един от конярите) и запали електрическата печка. Мокрите му дрехи през цялата нощ вдигаха пара и на сутринта бяха само влажни. Знаеше, че е съсипан, разорен. От седмици нямаше работа, професията бе наводнена от ниски мъже на средна възраст без никакви перспективи. Бяха прекъснали телефона му и ако искаше да разговаря с импресариото си, за кой ли път, щеше да му се наложи да го посети лично. Утре, реши той, щеше да отиде.

Седеше и чакаше. Винаги седеше и чакаше. Такъв беше житейският му жребий. Накрая вратата на кабинета се отвори и излезе

човек, когото познаваше. Той скочи.

— Здравей, Робърт! Помниш ли ме? Тръмпи.

Робърт Пауъл се изненада. Очевидно не си спомняше лицето му.

— Италианската история. Торино. Аз карах таксито, ти седеше отзад.

Непоклатимата ведрина на Робърт Пауъл спаси положението.

— Разбира се. Торино. Отдавна беше. Как си, Тръмпи? Как върви?

— Доста добре. Не много зле, не се оплаквам. Просто се отбих да видя дали знаеш кой има нещо за мен.

Пауъл погледна орфаната му риза и дрипавия му шлифер.

— Убеден съм, че ще се намери нещо. Радвам се, че се видяхме. Успех, Тръмпи.

— И на теб. Горе главата, нали?

Стиснаха си ръцете и се разделиха. Импресариото беше любезен, както винаги, но нямаше работа. В Шепъртън щели да снимат историческа драма, но ролите вече били разпределени. Прекалено многолюдна професия, чието единствено неизчерпаемо гориво бе оптимизмът и шансът за голяма роля утре.

Тръмпи се прибра в апартамента си и окаяно провери състоянието на средствата си. Бюрото за безработни отпускаше по няколко лири на седмица, но Лондон беше скъп град. Току-що за пореден път се бе сблъскал със своя хазяин господин Куцакис, който за пореден път каза, че отдавна не бил получавал наема и че търпението му не било точно толкова безгранично, колкото слънцето на родния му Кипър.

Положението бе лошо. Всъщност не можеше да стане по-лошо. Когато воднистото слънце изчезна зад блоковете оттатък двора, безработният актьор отиде при шкафа и извади пакет, увит в зебло. Често се беше питал защо пази това глупаво нещо. И без това не го харесваше. От сантименталност, навярно. Преди тридесет и пет години, като двадесетгодишен младеж, актьор в провинциален театър, но умен и въодушевен, убеден в звездното си бъдеще, той го бе получил в наследство от баба си Мили. Тръмпи разви зеблото.

Картината не беше голяма — тридесет на тридесет сантиметра без позлатената рамка. Винаги я бе съхранявал увита, но още когато я беше получил, тя беше толкова покрита с мръсотия, че фигурите

представляваха неясни очертания, почти сенки. И все пак баба му Мили винаги се беше заричала, че може да струва няколко лири — навярно просто романтична самозаблуда на една старица. Нямаше представа за историята ѝ. А всъщност малката картина имаше голяма история.

През 1870 година в търсене на щастieto си един тридесетгодишен англичанин, който поназнайваше италиански, бе емигрирал във Флоренция, за да си опита късмета с малко отпуснати му от баща му пари. Това беше върхът на викторианската слава на Британия и златният суверен на Нейно величество отваряше много врати. За разлика от Англия, в Италия цареше обичайният хаос.

След пет години предприемачество господин Ейдриън Фробишър постигна четири неща. Откри възхитителните вина от хълмовете Кианти и започна да ги изнася в огромни бъчви в родната си Англия, като подби цените на традиционните френски вина и положи основите на значително състояние.

Купи си хубава къща в града, нае си личен кочияш и коняр. Ожени се за дъщерята на дребен местен благородник и освен многобройните други украси за новия си дом купи малка маслена картина от една вехтошарница на кея близо до Понте Векио.

Не я купи заради славата на художника или защото бе изложена на видно място. Всъщност тя беше покрита с прах и почти скрита в дъното на дюкяна. Купи я просто защото я хареса.

Цели тридесет години, докато той не стана британски вицеконсул във Флоренция и не получи благородническа титла, картината висеше в библиотеката му и всяка вечер след храна той пушеше пура под нея.

През 1900 година епидемия от холера покоси Флоренция. Тя отнесе съпругата му и след погребението шестдесетгодишният Фробишър реши да се завърне в земята на своите деди. Продаде имотите си и се върна в Англия, купи си красиво имение в Съри и нае деветима прислужници. Най-млада беше една местна селянка, казваше се Милисънт Гор.

Сър Ейдриън не се ожени повторно и през 1930 година почина на деветдесетгодишна възраст. Той бе докарал близо сто сандъка от Италия и в един от тях се намираше малка и вече почти обезцветена маслена картина в позлатена рамка.

Тъй като това беше първият му подарък за лейди Лучия и тя винаги го бе обожавала, сър Ейдриън отново го закачи в библиотеката, където патината от дим и прах продължи да покрива някога ярките багри и фигурите ставаха все по-неясни.

Първата световна война дойде, отмина и промени света. Богатството на сър Ейдриън рязко намаля, тъй като през 1917 година инвестициите му в акции на императорската руска железница отидоха на вятъра. След 1918 година Великобритания придоби нов обществен пейзаж.

Персоналът се съкрати, но Милисънт Гор остана. Тя се издигна до заместник-икономка, а през 1921 година стана икономка и единствена прислужница в къщата. През последните седем години от живота му Милисънт се грижи за сър Ейдриън като медицинска сестра и когато през 1930 година почина, той я бе споменал в завещанието си.

Позволяваше ѝ да живее до края на живота си в малката си къща и ѝ завещаваха значителна сума в тръст, за да ѝ осигури постоянен доход. Докато останалата част от имението беше продадена на търг, в списъка не бе включено само едно нещо — малката маслена картина. Тя много се гордееше с нея, защото идваше от някакво странно място, наречено Чужбина, и затова я закачи в малката си дневна до камината. Там картината продължи да става все по-мръсна.

Госпожица Гор така и не се омъжи. Тя се занимаваше със селските и енорийските работи и през 1965 година почина на осемдесет и пет годишна възраст. Брат ѝ се бе оженил и имаше син, чието дете също беше момче, единственият внук на старата госпожа.

Когато умря, старицата нямаше какво да остави в наследство, тъй като къщата и парите от тръста се връщаха при имота на сър Ейдриън. Но тя завеща картината на своя внук. Изминаха още тридесет и пет години, докато мръсната, лежосана стара картина видя дневна светлина в една усойна квартира на малка уличка край Шепърдс Буш.

На другата сутрин собственикът се изправи пред гишето на входа на престижната аукционерна и оценителска къща „Дарси“. Притискаше към гърдите си пакет, увит в зебло.

— Разбрах, че предлагате оценителски услуги на хора, които може да имат ценни вещи — каза той на младата жена зад гишето. Тя плъзна поглед по орфаната риза и мръсния шлифер и му посочи една

врата с надпис „Оценяване“. Обстановката вътре не беше толкова пищна, колкото във фоайето. Имаше бюро, зад което седеше друго момиче. Актьорът повтори въпроса си. Служителката извади формуляр.

— Име, господине?

— Казвам се Тръмпингтън Гор. Вижте, тази картина...

— Адрес?

Той го каза.

— Телефон?

— Нямам телефон.

Момичето го изгледа така, сякаш е казал, че няма глава.

— За каква вещ става дума?

— Картина. Масло.

Тя постепенно изцеждаше от него подробностите или тяхната липса и лицето ѝ ставаше все по-отегчено. Възраст неизвестна, школа неизвестна, период неизвестен, художник неизвестен, страна, вероятно Италия.

Жената от „Оценяване“ изпитваше страхотно влечение към един млад веселяк от „Класически вина“ и знаеше, че сега е часът на сутрешното кафе в „Кафе Уно“ зад съседния ъгъл. Ако този досаден човечец с неговата отвратителна мацаница си отидеше, щеше да се измъкне с една приятелка и случайно да седне на масата до своя Адонис.

— И накрая, господине, каква стойност смятате, че има картината?

— Не знам. Тъкмо затова я донесох.

— Трябва да имаме оценка от клиента, господине. Заради застраховките. Какво ще кажете за сто лири?

— Отлично. Знаете ли кога мога да очаквам резултат?

— След известно време, господине. В склада вече има доста вещи, които очакват оценяване. Нужно е време.

Според личното ѝ мнение беше достатъчен и един поглед. Господи, какви боклуци мъкнеха на бюрото ѝ някои хора, като си мислеха, че са намерили ваза от династията Мин в килера.

След пет минути господин Тръмпингтън Гор бе подписал формуляра, беше взел своето копие, бе оставил увития в зебло пакет и

отново беше на улиците в Найтсбридж. Все още без пукната пара, той се прибра вкъщи.

Увитата в зебло картина беше отнесена в подземния склад, където получи номер: Д 1601.

ДЕКЕМВРИ

Изтекоха двадесет дни. Д 1601 продължаваше да е до стената в подземния склад, увита в своето зебло. А Тръмпингтън Гор все още очакваше отговор. Имаше едно елементарно обяснение: преди него имаше много други.

Също като всички големи аукционерски къщи, доста над деветдесет процента от картините, порцелана, накитите, качествените вина, колекционерските оръжия и мебелите, които предлагаше за продажба „Дарси“, произхождаха от известни им и лесно установими източници. Намеци за произхода често се появяваха в каталозите на търговете.

Някои не одобряваха да се предлага безплатно оценяване на масовата публика, тъй като според тях това отнемало прекалено много време с боклуци и носело прекалено малко неща, които „Дарси“ била готова да обяви за продан. Но тази услуга бе въведена от основателя сър Джордж Дарси и традицията продължаваше да съществува. От време на време някой неизвестен късметлия откриваше, че старата сребърна кутия за енфие на дядо му всъщност е рядко съкровище от осемнадесети век — но не много често.

В „Стари майстори“ веднъж на две седмици се провеждаха заседания на оценителската комисия, председателствани от шефа на отдела, придирчивия Себастиан Мортлейк, с помощта на двамата му заместници. През оставащите десет дни до Коледа той реши да разчисти всички залежали вещи.

Това му струва пет дни почти непрекъсната работа, докато накрая и на него, и на колегите му не им омръзна.

Господин Мортлейк разчиташе на формулярите, попълнени в момента на депозиране на картината. Предпочиташе онези, чийто автор е очевиден. Това поне щеше да даде на съставителите на евентуалния каталог име, нещо близо до дата и тема, установими още на пръв поглед.

Онези, които избираше за вероятна продажба, господин Мортлейк оставяше настрана. Секретарката пишеше на собственика и го питаше дали иска да продаде картината, като има предвид предложената оценка. Във формуляра беше включено условие, според което платното задължително трябваше да се продаде в „Дарси“.

Ако отговорът бе отрицателен, собственикът незабавно трябваше да си прибере картината. Съхранението струваше пари. Ако получиеше съгласието на собственика, Мортлейк избираше подходящ търг и включваше платното в каталога.

Рекламата за творби на неизвестни художници, които само минаваха покрай воднистия поглед на Себастиан Мортлейк, включваше изрази като „очарователно“, което означаваше „ако харесвате такива неща“, или „необичайно“, което означаваше „трябва да го е нарисувал след някой особено тежък обяд“.

След като разгледаха почти триста платна, Мортлейк и неговите двама помощници избраха само десет. Една бе изненадваща творба от холандската школа на ван Остад, но уви, не от самия Коорте. От негов ученик, но добър.

Себастиан Мортлейк не обичаше да избира за „Дарси“ нищо с оценка под пет хиляди лири. Сградите в Найтсбридж не бяха евтини и комисионна върху по-малко просто не беше рентабилна. По-дребните аукционерски къщи можеха да предлагат платна за хиляда лири, но не и „Дарси“. Освен това на предстоящия търг в края на януари щяха да се продават само скъпи картини.

Малко преди обяд на петия ден Себастиан Мортлейк се протегна и разтърка очи. Бе проучил двеста и деветдесет художествени боклука в напразно търсене на намек за скрито злато. Но десетте „приемливи“ платна, изглежда, бяха таванът. Както казваше на помощниците си: „Трябва да изпитваме удоволствие от работата си, обаче не сме благотворително учреждение“.

— Още колко остават, Бени? — извика през рамо Мортлейк на другия оценител.

— Само четирийсет и четири, Себ — отвърна младежът. Наричаше го така, защото така настояваше Мортлейк, за да създаде приятелска атмосфера в „екипа“. Дори секретарките го наричаха така — само портиерите му казваха „господине“, въпреки че той се обръщаше към тях с малките им имена.

— Нещо интересно?

— Не. Нищо с автор, период, възраст, школа или произход.

— С други думи, семейни аматьори. Ще дойдеш ли утре?

— Да, Себ, ще дойда. Малко ще поразчистя.

— Добро момче. Е, аз ще отида на обяда на шефовете на отдели и после заминавам за вилата. Ти си знаеш работата. Любезно писмо, символична оценка, накарай Дирдри да ги напише на компютъра и да ги изпрати.

И с бодро „Весела Коледа, момчета и момичета“ напусна отдела. След няколко минути двамата му помощници направиха същото. Бени се погрижи последната група прегледани (и отхвърлени) картини да бъдат върнати в склада и останалите четиридесет и четири да бъдат преместени в много по-добре осветена стая. Следобед щеше да разгледа част от тях, а с последните щеше да се справи на другия ден преди да си тръгне за Коледа.

Следобед успя да отхвърли тридесет платна и после се прибра в апартамента си в северния, с други думи по-евтиния край на Ладброук Гроув.

Присъствието на двадесет и пет годишния Бени Евънс в „Дарси“ само по себе си бе триумф на упоритостта над перспективите. Служителите във външните офиси, които влизаха в контакт с клиентите и обикаляха из галериите, носеха красиви костюми и говореха гладко. Служителките също бяха млади и хубави.

Сред тях се движеха униформени портиери и разпоредители, както и облечени в гащеризони носачи, които вдигаха и сваляха, теглеха и бутаха, донасяха и изнасяха.

Невидими за публиката оставаха експертите и аристократите сред тях бяха оценителите, без чиито анализаторски способности щеше да се срути цялата постройка. Те притежаваха острите очи и добрата памет, които от пръв поглед различаваха хубавото от обикновеното, истинското от фалшивото, евтиното от безценното.

Тези като Себастиан Мортлейк бяха дребни монарси сред най-високопоставените в йерархията и им позволяваха малкото им странности заради всички познания, събрани за тридесет години в занаята. Бени Евънс беше различен и проникателният Мортлейк бе разбрал защо, което обясняваше присъствието на младежа.

Той не играеше роля, а изпълнението на роля е неотменна част от лондонския свят на изкуството. Нямаше научна степен, нямаше лустро. Косата му стърчеше на рошави кичури, с които едва ли щеше да се справи дори стилист от Джермин Стрийт.

Когато пристигна в Нйтсбридж, счупените му пластмасови очила бяха залепени с лейкопласт. Говореше със силен ланкширски акцент. В началото на интервюто Себастиан Мортлейк се беше смаял. Ала когато провери познанията му по ренесансово изкуство, го назначи въпреки външния му вид и подсмивванията на колегите си.

Бени Евънс идваше от малка къща с тераса в Бутъл. Беше син на мелничар. Не се отличаваеше с нищо в началното училище и получи доста слаби резултати на тестовете. Но на седемгодишна възраст се случи нещо, което направи всичко това излишно. Учителката му по рисуване му показа една книга.

Вътре имаше картинки и кой знае защо, детето ги зяпна в почуда. Това бяха картини на млади жени с бебета в ръце и с крилати ангелчета отзад. Момченцето от Бутъл току-що бе видяло своята първа Мадона и младенец от флорентински майстор. След това апетитът му беше неутолим.

Дни наред седеше в обществената библиотека и гледаше творбите на Джото, Рафаело, Тициан, Ботичели, Тинторето и Тиополо. Поглъщаше произведенията на гигантите Микеланджело и Леонардо да Винчи така, както връстниците му поглъщаха евтините си хамбургери.

Като юноша миеше коли, разнасяше вестници и разхождаше кучета и със спестяванията си пътуваше на автостоп из Европа, за да види Уфици и Пити. След италианците започна да изучава испанците, отиде в Толедо и прекара два дни в катедралата пред стенописите на Веласкес, Зурбаран и Мурильо. На двадесет и две години все още нямаше пукната пара, но бе жива енциклопедия по класическо изкуство. Това беше видял Себастиан Мортлейк, когато нае младия кандидат. Ала дори придиричивият и умен Мортлейк бе пропуснал нещо. Инстинкта — или го имаш, или го нямаш. Рошавият младеж от задните улици на Бутъл го имаше и никой не знаеше това — дори той.

На другия ден Евънс дойде в почти празната сграда. Официално беше отворено — портиерът бе на вратата, ала коридорите вътре пустееха.

Бени Евънс отиде в стаята за оценяване и се зае с последните петнадесет картини. Те бяха с различна големина и опаковка. Третата от края беше увита в зебло. Бени разсеяно отбеляза, че номерът ѝ е Д 1601. Когато я видя, се смая от състоянието ѝ, от пластовете мръсотия, които покриваха първоначалното изображение. Трудно можеше да се разбере какво е било някога.

Той я обърна. Дърво. Странно. Още по-странно, не бе дъб. Когато рисуваха върху дърво, северноевропейците използваха главно дъб. В Италия нямаше дъбове. Дали не беше топола?

Бени занесе малката картина на един статив и я подложи на силна светлина. Имаше седнала жена, но без дете. Над нея се бе навел мъж и тя гледаше нагоре към него. Малки розови устенца, изпъкнало чело.

Очите го заболяха от светлината. Той промени ъгъла на лъча и проучи мъжката фигура. Нещо в паметта му се раздвижи — позата, езикът на тялото... Мъжът казваше нещо, жестикулираше и жената унесено го слушаше.

Нещо в начина, по който бяха свити пръстите. Не беше ли виждал и преди така свити пръсти? Но най-важно бе лицето. Малки свити устни и три вертикални бръчки над очите. Къде беше виждал малки вертикални, а не хоризонтални бръчки? Бе сигурен, че е виждал такива, но не си спомняше къде и кога. Погледна формуляра. Някой си господин Т. Гор. Без телефон. По дяволите! Отхвърли последните две картини като евтин боклук, взе формулярите и отиде при Дирдри, последната останала в отдела секретарка. Продиктува ѝ общо писмо, в което се изразяваше съжалението на фирмата, и ѝ даде формулярите. На всеки беше посочена оценката на отхвърлената картина.

Въпреки че бяха четиридесет и четири, текстообработващата програма щеше само да смени имената. Бени известно време възхитено наблюдава работата. Той имаше съвсем повърхностни познания за компютрите. След десет минути Дирдри вече приготвяше пликите. Той ѝ пожела весела Коледа и си тръгна. Както обикновено, взе автобуса до Ладброук Гроув. Навън миришеше на сняг.

Когато се събуди, часовникът на нощното шкафче показваше два през нощта. Усети до себе си възбуждащата топлина на Джули. Преди да заспят се бяха любили и това обикновено гарантираше спокойна нощ. И все пак се бе събудил и мислите му бяха неспокойни. Опита се да си спомни за какво си е мислил преди три часа, когато се беше унасял. Освен за Джули. Пред очите му се появи увитата в зебло картина.

Той рязко се надигна. Джули сънено изсумтя. Бени седна и промълви три думи в мрака:

— Мама му стара!

На другата сутрин, 23 декември, се върна в „Дарси“. Този път наистина беше затворено. Влезе през служебния вход.

Трябваше му библиотеката на „Стари майстори“. Вратата се отваряше с електронна комбинация, която му бе известна. Остана вътре един час и излезе с три справочника, които занесе в стаята за оценяване. Увитата в зебло картина продължаваше да е на статива, на който я беше оставил.

Отново включи силната лампа и използва лупата, която откри в чекмеджето на Себастиан Мортлейк. После сравни лицето на наведения мъж с другите, за които се знаеше, че са излезли изпод четката на художника от справочниците. На една от тях имаше монах или светец с кафяво расо, тонзура, изпъкнало чело и три вертикални бръчки на тревога или дълбок размисъл точно между очите.

Когато свърши, Бени потъна в собствения си свят. Приличаше на човек, който се е препънал в камък и е открил мините на цар Соломон. Чудеше се какво да прави. Нищо не беше доказано. Можеше да греши. Картината бе покрита с ужасяваща мръсотия. Но поне трябваше да предупреди началството.

Той уви картината в зеблото и я остави на бюрото на Мортлейк. После отиде в стаята на секретарките, включи компютъра на Дирдри и се опита да разбере как работи. След час с два пръста започна да пише писмо.

Когато свърши, много учтиво помоли компютъра да принтира две копия и машината се подчини. Намери пликосе в едно чекмедже и адресира писмата на ръка — едното до Себастиан Мортлейк, другото до заместник-председателя и генерален директор господин Перигрин

Слейд. Първото остави при картината, а второто пхна под заключената врата на кабинета на господин Слейд. После се прибра вкъщи.

Фактът, че Перигрин Слейд бе дошъл в кабинета си по Коледа, беше необичаен, ала напълно обясним. Той живееше на съседния ъгъл, а жена му лейди Елинон почти постоянно бе в тяхното хампширско жилище и сигурно вече беше заобиколена от досадните си роднини. Той ѝ бе казал, че няма да може да се прибере до Бъдни вечер. Това щеше да скъси ужаса на коледната ваканция, през която трябваше да играе ролята на домакин на нейните роднини.

Освен това искаше да провери някои неща за свои високопоставени колеги, а това изискваше спокойствие. Той влезе през същия служебен вход, през който преди час бе излязъл Бени Евънс.

В сградата беше приятно топло — не ставаше и дума да изключат отоплението през празниците — и някои сектори бяха охранявани с особено надеждни системи, включително собствения му офис. Той изключи алармата, мина през външната стая на отсъстващата госпожица Присила Бейтс и влезе в кабинета си.

Съблече си сакоето, извади лаптопа от дипломатическото си куфарче и го включи в главната система. Имаше два и-мейла, но ги остави за по-късно. Преди това искаше да изпие чаша чай.

Обикновено му го правеше госпожица Бейтс, разбира се, ала тъй като нея я нямаше, трябваше да се обслужи сам. Той взе от шкафа ѝ чайника, кутия „Ърл Грей“, чаша от костен порцелан и резенче лимон. И докато търсеше контакт за чайника, видя писмото на килима до вратата. Докато водата кипваше, господин Слейд хвърли плика на бюрото си.

После занесе чашата в кабинета си и прочете двата и-мейла. Не бяха толкова важни, че да не могат да почакат до Нова година. Той набра серия кодове за достъп и започна да тършува из файловете на шефовете на отдели и другите членове на директорския борд.

Когато свърши, мислите му се върнаха към личните му проблеми. Въпреки приличната си заплата Перигрин Слейд не беше богат. По-малък син на граф, той не бе наследил нищо.

Беше се оженил за дъщеря на херцог, която се бе оказала дребнаво и разглезено същество, убедено, че има право на голямо имение в Хемпшир, в което да се заобикаля с изключително скъпи

коне. Лейди Елинон не му излизаше евтино. Затова пък му осигуряваше постоянен достъп до каймака на общество, което често беше много полезно за бизнеса.

Към това можеше да прибави прекрасен апартамент в Найтсбридж, но той твърдеше, че имал нужда от него за работата си в „Дарси“. Дължеше службата си на влиянието на своя тъст, както и израстването си до заместник-председател под председателството на киселия херцог Гейтсхед, който украсяваше директорския борд.

С помощта на далновидни капиталовложения можеше да забогатее, ала господин Слейд упорстваше сам да управлява инвестициите си и това фатално се отразяваше на финансовото му състояние. Тъй като нямаше представа, че е най-добре да остави чуждите пазари на хората, които ги познават, той бе вложил много пари в новата европейска валута и за по-малко от две години я беше видял да се обезценява с тридесет процента. Нещо повече, за тази цел бе взел големи заеми и неговите кредитори тактично бяха споменали за „просрочване на платежа“. С други думи, не можеше да изплати дълговете си.

Накрая идваше лондонската му любовница, неговият таен грях, маниакален навик, от който не можеше да се избави, при това ужасно скъп. Погледът му попадна върху писмото. То беше в плик на „Дарси“, следователно от вътрешен човек, и написано с почерк, който не познаваше. Този глупак не можеше ли да използва компютър или да намери някоя секретарка? Сигурно беше пъхнато днес, иначе госпожица Бейтс щеше да го види. Обзе го любопитство. Кой работеше през нощта? Кой бе идвал преди него? Той разкъса плика.

Авторът очевидно не беше на „ти“ с компютъра. Новите редове бяха без отстъп, обръщението „Уважаеми господин Слейд“ бе написано на ръка и подписът гласеше Бенджамин Евънс. Не го познаваше. Генералният директор погледна надписа в горната част на листа. Отдел „Стари майстори“.

Някакво глупаво служебно оплакване, несъмнено. Зачете се. Третият абзац най-после привлече вниманието му.

„Не вярвам да е част от много по-голям олтар заради формата и отсъствието на следи по ръбовете.

Но е възможно картината да е поръчана от богат търговец за частната му къща. Въпреки неколковековната мръсотия, ясно личат приликите с известните творби на...“

Когато прочете името, Перигрин Слейд се задави и разля чая по марковата си вратовръзка.

„Смятам, че въпреки разходите си струва картината да бъде почистена и реставрирана, и ако сходствата изпъкнат по-ясно, да се обърнем към професор Колензо, който да я проучи с оглед на евентуално доказване на автентичността.“

Слейд препрочете писмото три пъти. В сградата в Найтсбридж неговият прозорец продължи да свети в мрака, докато обмисляше какво да направи. Той влезе в компютърната система, за да провери кой е донесъл картината. Т. Гор. Човек без телефон, без факс, без имейл адрес. Бедняшки квартал с мизерни апартаменти. Следователно бедняк и най-вероятно невеж. Оставаше Бенджамин Евънс. Хмммм. Под подписа бяха прибавени думите: „Копие до Себастиан Мортлейк“. Перигрин Слейд се изправи.

След десет минути се върна от отдел „Стари майстори“ с увитата в зебло картина и второто писмо. Това определено беше проблем, който касаше заместник-председателя. В този момент иззвъня мобилният му телефон.

— Пери?

Веднага позна гласа — превзет и гърлен — и устата му пресъхна.

— Да.

— Знаеш кой е, нали?

— Да, Марина.

— Какво каза?

— Извинявайте. Да, госпожице Марина.

— Така е по-добре, Пери. Не обичам да пропускам първата част.

Ще трябва да си платиш за това.

— Наистина ужасно се извинявам, госпожице Марина.

— Повече от седмица не си идвал да ме видиш. Мммм?

— Около Коледа винаги е напрегнато.

— И през това време си бил много лошо момче, нали, Пери?

— Да, госпожице Марина.

Дланите му се потяха.

— Тогава трябва да направим нещо по въпроса, нали, Пери?

— Щом смятате, госпожице Марина.

— О, разбира се, че смятам, Пери, смятам. Точно в седем часа, малкия. И не закъснявай. Знаеш колко мразя да ме карат да чакам.

Телефонът замлъкна. Ръцете му трепереха. Тя винаги го плашеше до смърт, даже по телефона. Но тъкмо това беше важното. Както и онова, което ставаше по-късно.

ЯНУАРИ

— Скъпи Пери, едновременно съм впечатлен и заинтригуван. Защо е този разкошен обяд, при това в самото начало на годината? Не че се оплаквам.

Бяха в клуба на Перигрин Слейд близо до Сейнт Джеймс Стрийт. Беше 4 януари и ленивата страна бавно се връщаше на работа. Слейд бе домакин и Реджи Феншоу, собственик на галерията „Феншоу“ на Понт Стрийт, с одобрение гледаше бутилката „Бешевел“, която Слейд беше поръчал.

Слейд се усмихна, поклати глава и даде знак, че другите посетители са прекалено наблизко за абсолютна поверителност. Феншоу го разбра.

— А сега съм още по-заинтригуван. Разяждан от любопитство. Трябва да чакам до кафето, така ли?

Изпиха кафетата си съвсем сами в библиотеката на горния етаж. Слейд накратко обясни, че преди близо два месеца се появил напълно непознат човек с невъобразимо мръсна стара картина, която според него имала някаква стойност. По някаква щастлива случайност и поради прекалено многото работа в отдел „Стари майстори“ тя привлякла вниманието само на един човек, млад, но очевидно извънредно интелигентен младши оценител.

Той подаде доклада на Евънс на галериста. Феншоу го прочете, остави чашата си с портвайн специална резерва и каза:

— Боже Господи! — И в случай, че Всемогъщия бе пропуснал да го чуе, повтори възклицанието си. — Сигурно си приел предложението му.

— Не съвсем — отвърна Слейд и внимателно обясни какво е намислил. Кафето на Феншоу изстина и портвайнът му остана недокоснат.

— Изглежда, има копие на писмото. Какво ще каже Себ Мортлейк?

— Изгорих го. Себ предния ден замина за провинцията.

— Ами компютърният файл?

— Няма такъв. Вчера повиках компютърен специалист. Тази част от база данните вече не съществува.

— Къде е сега картината?

— В моя кабинет. Заключена.

— Кога е следващият ви търг на стари майстори?

— На дваисет и четвърти.

— Този младеж... Той ще забележи, ще възрази пред Себ Мортлейк, който даже може да му повярва.

— Не и ако е в северна Шотландия. Направих услуга на един човек там и мога да поискам да ми се отблагодари.

— Но ако картината не бъде отхвърлена и върната на собственика, трябва да има доклад за оценката.

— Има.

Слейд извади от джоба си друг лист и го подаде на Феншоу. Галеристът прочете успокоителния текст, в който се говореше за картина, навярно раннофлорентинска, художник неизвестен, произход неизвестен. Оценена на стойност между пет и седем хиляди лири. Той се отпусна назад, вдигна чашата си в наздравица и отбеляза:

— В училище често те бяхтех и това трябва да е оказало известно въздействие, Пери. Действаш много решително. Добре, действай.

След два дни Тръмпингтън Гор получи писмо от „Дарси“. Нямаше подпис, но носеше печата на отдел „Стари майстори“. Молеха го да подпише приложения формуляр и да ги упълномощи да обявят на търг неговата картина, която оценяваха на стойност между пет и седем хиляди лири. Имаше плик с обратен адрес. Макар той да не знаеше това, адресът щеше да отнесе писмото неразпечатано на бюрото на Перигрин Слейд.

Той изпадна във възторг. С пет хиляди лири можеше да преживее половин година, през която със сигурност щеше да си намери актьорска работа. Лятото беше любимо време за външни снимки. Той подписа формуляра и го прати.

На 20 януари Перигрин Слейд се обади на шефа на „Стари майстори“.

— Себ, можеш ли да ми направиш една услуга?

— Разбира се, Пери. За какво става дума?

— Един мой много стар приятел живее в Шотландия. Малко е разсеян и е забравил за изтичането на застраховката на картините си. Презастраховането им е насрочено за края на месеца. Идиотите от неговата застрахователна компания са доста безцеремонни. Няма да ги застраховат без осъвременена оценка.

Оценяването със застрахователна цел на скъпи или не чак толкова скъпи колекции от произведения на изкуството редовно се извършваше от всички големи лондонски фирми в бранша. Разбира се, това носеше чудесен хонорар. Но обикновено това ставаше с предизвестие.

— Много досадно, Пери. След четири дни е големият търг и се скъсваме от бачкане. Не може ли да почака?

— За съжаление не може. Ами онова твоє момче, дето го взе преди две години?

— Бени ли?

— Той не е ли достатъчно опитен, за да се справи? Колекцията не е голяма. Главно портрети от началото на седемнайсети век. Може да вземе предишната ни оценка и да я поразкраси.

— Хм, добре.

На 22 януари Бени Евънс потегли с нощния влак за Кейтнес в северна Шотландия. Щеше да отсъства цяла седмица.

Сутринта на търга, който Слейд щеше да води лично, директорът спомена на Мортлейк, че щял да включи една картина, която не фигурирала в каталога.

— Каква картина?

— Някаква мацаница, която може да е флорентинска. Един от ония боклуци, с които се занимаваше твоят млад приятел Евънс. Картините, които трябваше да оцени след като ти замина за Коледа.

— Нищо не ми е споменавал. Мислех, че всички вече са върнати на собствениците им.

— Аз съм виновен. Просто ми е изскочило от ума. Сигурно и на него. Случайно точно преди Коледа дойдох да разчистя някои залежали въпроси. Видях го в коридора и го попитах какво прави. Той каза, че си го помолил да погледне последните четирийсетина картини.

— Така е — потвърди Мортлейк.

— Е, Евънс смяташе, че една от тях си струвала да опитаме. Веднага я взех, после се разсеях, оставих я в кабинета си и съвсем забравих за нея.

Той подаде на Мортлейк скромната оценка, която уж принадлежеше на Бени Евънс и определено носеше неговия подпис, остави шефа на отдел „Стари майстори“ да я прочете и я взе.

— Собственикът упълномощил ли ни е?

— О, да. Вчера му се обадох, след като видях, че проклетата картина още е в кабинета ми. Той беше направо щастлив. Снощи прати формуляра по факса.

Тази сутрин Себ Мортлейк имаше да мисли за достатъчно много други неща, за да обърне внимание на някаква анонимна картина без ясен произход и с оценка близо до личния му минимум от пет хиляди лири. Предлагаха шедьовър на Веронезе, наред с творби на Ди Родолфо и Сано ди Пиетро. Той кимна и побърза към залата на търга, за да надзирава подреждането. В десет часа Перигрин Слейд се качи на трибуната, вдигна чукчето и търгът започна.

Обичаше да води най-важните търгове. Заради издигнатото място, властта, кимванията към известните участници и приятели от вътрешния кръг на лондонския свят на изкуството и агентите, които знаеше, че представляват някои страшно богати хора.

Всичко вървеше чудесно. Цените бяха високи. Шедьовърът на Веронезе бе купен от голяма американска галерия за над два пъти повече от оценката. Картината на Ди Родолфо предизвика няколко сподавени ахвания, когато беше продадена за четири пъти повече от първоначалната цена.

Когато до края на търга оставаха двадесетина минути, той забеляза Реджи Феншоу, който седна в дъното, но в края на реда, както се бяха разбрали. След като бе продадена и последната картина от каталога, Слейд обяви пред оредялата публика:

— Има още едно предложение, което не фигурира в каталога. Постъпи по-късно, когато вече го бяхме отпечатали.

Един носач тържествено излезе напред и постави на статива мръсна картина в очукана позлатена рамка. Няколко души проточиха шии, за да се опитат да различат какво е изобразено.

— Малка загадка. Навярно е флорентинска, темпера върху дърво, някаква религиозна сцена. Авторът не е известен. Чух ли хиляда лири?

Възцари се тишина. Феншоу сви рамене и кимна.

— Имам хиляда лири. Някой дава ли повече от хиляда?

Той обходи с поглед залата и в отсрещния край видя знак. Някой друг не го забеляза, защото нямаше такъв, но тъй като и едно мигване с очи можеше да означава предложение, присъстващите не се изненадаха.

— Хиляда и петстотин срещу господина отляво.

Феншоу пак кимна.

— Две хиляди лири. Някой дава ли... две хиляди и петстотин... три хиляди...

Феншоу наддаваше срещу измисления си съперник, за да се стигне до покупка за шест хиляди лири. Като известен галерист, той имаше кредит във всички големи аукционерски къщи и взе картината със себе си. След три дни, много по-бързо от обикновено, господин Тръмпингтън Гор получи чек за малко над пет хиляди лири, продажната цена без комисионната и ДДС. Беше на седмото небе. В края на месеца Бени Евънс с облекчение се прибра в Лондон, след като едва бе издържал в ледения укрепен замък в Кейтнес през януари. Изобщо не спомена на Себ Мортлейк за мръсната картина — по мълчанието му предположи, че шефът му не се е съгласил с него.

АПРИЛ

В самото начало на месеца сензацията разтърси света на изкуството. Витрината на галерия „Феншоу“ бе изцяло покрита с черно кадифе. Зад стъклото върху малък статив, дискретно, но ярко осветена с два прожектора и денонощно охранявана от двама мускулести здравеняци, стоеше малка картина. Вече без олющената си позлатена рамка.

Картината, темпера върху тополово дърво, беше почти същата като при завършването си. Багрите сияеха като преди над петстотин години, когато бяха положени.

Дева Мария седеше и гледаше нагоре архангел Гавраил, който ѝ носеше благата вест, че скоро ще носи в утробата си Сина Господен. Преди десет дни без колебание бе удостоверил автентичността ѝ самият професор Гуидо Колензо, всепризнат авторитет по Сиенската школа. Никой никога не би оспорил заключение на Колензо.

Краткият надпис под картината просто гласеше: „Сасета, 1400–1450 г.“ Стефано ди Джовани ди Консоло, известен като Сасета, беше един от първите гиганти на ранния италиански Ренесанс. Той бе основал Сиенската школа и беше оказал влияние върху две поколения сиенски и флорентински майстори.

Въпреки че оцелелите му до наши дни творби са малко на брой и представляват главно части от много по-големи олтари, той е по-ценен от диаманти. Галерия „Феншоу“ с един замах ставаше световен играч, открил първата самостоятелна картина, нарисувана от майстора.

Преди десет дни Реджи Феншоу бе уредил продажбата за над два милиона лири. Тази сума тайно беше поделена в Цюрих и финансовото положение на двамата мъже рязко се промени.

Откритието порази света на изкуството. Както и Бени Евънс. Той прегледа каталога от 24 януари, но там нямаше и следа от картината. Попита какво се е случило и му обясниха за изнасянето ѝ на търга в последния момент. В „Дарси“ цареше отровна атмосфера и той

привличаше много обвинителни погледи. Започнаха да се носят слухове.

— Трябваше да я донесеш на мен — изсъска униженият Себастиан Мортлейк. — Какво писмо? Нямаше никакво писмо. Не ми минавай с тоя номер. Видях доклада и оценката ти до заместник-председателя.

— Тогава трябва да си видял, че споменавам професор Колензо.

— Колензо ли? Не ми споменавай за Колензо. Виж, момко, просто не си я забелязал. За разлика от Феншоу.

На горния етаж се провеждаше извънредно заседание на директорския борд. Председателстваше киселият херцог Гейтсхед. Около масата седяха още осем директори и съсредоточено разглеждаха пръстите си. Никой не се съмняваше, че могъщата аукционерна къща „Дарси“ не само е изгубила около четвърт милион долара комисионна, но и че е имала в ръцете си истински Сасета и го е продала на по-остри очи за шест хиляди лири.

— Аз командвам този кораб и отговорността е моя — тихо каза Перигрин Слейд.

— Всички го знаем, Пери. Преди да стигнем до каквито и да било заключения, ще бъдеш ли така любезен да ни разкажеш точно какво се случи?

Слейд дълбоко си пое дъх. Разбираше, че защитава професионалния си живот. Трябваше да намерят изкупителна жертва. Нямаше намерение да е той. Но също така разбираше, че не бива да прекалява.

— Сигурен съм, на всички ви е известно, че предлагаме на публиката безплатно оценяване. Винаги сме предлагали тази услуга. Фирмена традиция. Някои са съгласни с нея, други не. Каквото и да смятате, истината е, че това поглъща извънредно много време. От време на време ни попада истинско съкровище, оценява се, удостоверява се автентичността му и се продава за голяма сума, разбира се, със значителна комисионна за нас. Но повечето от оценяваните вещи са боклук. Самата непосилност на работата особено в предколедния период налага най-големият боклук да се разглежда от младши оценители без опит в бранша. Тъкмо това се е случило и сега.

Той си пое дъх и продължи:

— Въпросната картина е донесена от абсолютно неизвестен човек. Той не е имал представа какво представлява, иначе никога нямаше да я донесе. Намирала се е в отвратително състояние. Била е толкова мръсна, че почти не се е виждала под мръсотията. И е попаднала при младши оценител. Ето доклада му.

Той раздаде копия на оценката между пет и седем хиляди лири, която собственоръчно бе написал на компютъра късно през нощта. Деветимата директори мрачно я прочетоха.

— Както виждате, господин Бени Евънс е смятал, че може би е флорентинска, от около хиляда петстотин и петдесета година, от неизвестен автор и със скромна стойност. Уви, той е сбъркал. Картината е била сиенска, от около хиляда четиристотин и петдесета година и от майстор. Под цялата мръсотия той просто не я е забелязал. Оценката му явно е била съвсем повърхностна, даже небрежна. Въпреки това аз предлагам оставката си на борда.

Двама от директорите съсредоточено зяпаха тавана, но шестима поклатиха глави.

— Не се приема, Пери. Що се отнася до небрежния младеж, може би трябва да го оставим на теб.

Същия следобед Перигрин Слейд повика Бени Евънс в кабинета си. Не предложи на младежа да седне. Тонът му беше презрителен.

— Не е нужно да ви обяснявам характера или мащабите на катастрофата, която сполетя „Дарси“ в резултат на тази история. Документите говорят достатъчно красноречиво.

— Не разбирам — възрази Бени Евънс. — Трябва да сте получили моя доклад. Пъхнах го под вратата ви. Всичко за подозрението ми, че наистина може да е Сасета. Че трябва да се почисти и реставрира. За консултацията с професор Колензо. Всичко.

Слейд студено му подаде служебна бланка. Евънс я прочете, без да я разбира.

— Но това не е мое. Не съм го писал аз.

Слейд пребледня от гняв.

— Евънс, стига ми вашето нехайство. Но няма да търпя лъжите ви. Те нямат място в тази компания. Отвън ще намерите госпожица

Бейтс. Трудовата ви книжка и другите ви документи са при нея. Освободете бюрото си и до един час да ви няма. Това е всичко.

Бени се опита да поговори с шефа си. Любезният Себастиан Мортлейк го слуша няколко минути, после се запъти към бюрото на Дирдри.

— Моля те, отвори файла с докладите и оценките за двайсет и втори и двайсет и трети декември — каза той. Компютърът покорно блъвна серия от доклади, един от които за номер Д 1601. Беше същият, който Бени Евънс преди малко бе видял в кабинета на Слейд.

— Компютрите не лъжат — изсумтя Мортлейк. — Да те няма, момко.

Бени Евънс може да не беше много образован и да не разбираше от компютри, но не беше глупак. Когато излезе на улицата, знаеше точно какво и как се е случило. Също така знаеше, че всички са против него и че никога повече няма да работи в света на изкуството.

Но все още му оставаше един приятел. Джули Дей беше коренячка лондончанка, макар че не бе класическа хубавица и мнозина не биха оценили пънкарската ѝ прическа и зелените ѝ нокти. Ала Бени я обичаше, както и тя него. Момичето го слуша цял час — толкова му отне, за да ѝ обясни какво се е случило.

Познанията ѝ по изобразително изкуство можеха да се съберат на пощенска марка, но тя имаше друга дарба, тъкмо обратната на тази на Бени. Беше дете на компютърния век. Дори да хвърлите току-що излюпено патенце във водата, то ще заплува. Джули бе потопила първия си показалец в киберпространството с компютърните игри в училище и го намираще за естествената си среда. Тя беше двадесет и две годишна и можеше да върши с компютър онова, което Йехуди Менухин бе правил с цигулка на Страдивариус.

Джули работеше в малка фирма, ръководена от бивш компютърен хакер. Разработваха системи за сигурност, които предпазваха компютрите от незаконен достъп. Също както най-добрият начин да отключиш един катинар е да се обърнеш към ключар, най-добрият начин да проникнеш в компютър е да се обърнеш към някой, който разработва защитните системи. Джули Дей се занимаваше тъкмо с това.

— И какво искаш да направя, Бени? — попита момичето, когато той свърши.

Бени Евънс може и да идваше от задна уличка в Бутъл, но пращядо му бе бил един от бутълските младежи, които през 1914 година първи се бяха записали доброволци. Бяха ги пратили в Ланкширския мускетарски полк и те се бяха сражавали като тигри във Фландрия и бяха умрели като герои. От двеста души бяха оцелели само седем, един от които — пращядото на Бени. Старите гени умират трудно.

— Искам оня гадняр Слейд. Искам го мъртъв — отвърна той.

Когато вечерта си легнаха, на Джули й хрумна нещо.

— Трябва да има още някой, който е също толкова бесен, колкото теб.

— Кой?

— Първоначалният собственик.

Бени седна в леглото.

— Права си! Измамили са го с два милиона. А той дори може да не знае.

— Кой е той?

Бени се замисли.

— Съвсем бегло прегледах формуляра. Казваше се Т. Гор.

— Телефон?

— Не беше посочен.

— Адрес?

— Не го запомних.

— Къде трябва да е записан?

— В база данните. В списъка на продавачите или в складовата информация.

— Имаш ли достъп? Лична парола?

— Не.

— Кой има?

— Всеки висш служител.

— Мортлейк?

— Разбира се. Себ може да провери всичко, каквото поиска.

— Ставай, Бени, миличък. Чака ни работа.

Трябваша й десет минути, за да влезе в база данните на „Дарси“. Тя постави въпроса си. База данните поиска да се идентифицира.

Джули имаше списък. Как точно се бе идентифицирал Себастиан Мортлейк? Дали само със „С“ или „Себ“? А може би „Себастиан“? С малки букви, главни букви или комбинация от двете? Имаше ли точка или тире между малкото му име и фамилията, или нямаше нищо?

Джули опита всички възможности и база данните всеки път ги отхвърляше. Молеше се да няма ограничение на грешните опити, което да прекъсне връзката. За щастие компютърният специалист, който беше разработил системата, бе предположил, че изкуствоведите са пълни идиоти в областта на компютрите и че постоянно ще си забравят кодовете. Връзката остана отворена.

Успя едва на петнадесетия опит. Шефът на „Стари майстори“ се идентифицираше като „себ-морт“: малки букви, първото име съкратено, едно тире, фамилията съкратена. База данните на „Дарси“ прие, че „себ-морт“ е на линията и поиска паролата му.

— Повечето хора използват нещо познато или скъпо — бе казала тя на Бени. — Името на жена си, на кучето си, на квартала си, известна личност, на която се възхищават.

— Себ е ерген и няма домашни любимци. Живее единствено в света на картините.

Започнаха с италианския Ренесанс, преминаха към холандско-фламандската школа, после към испанските майстори. В десет часа и четири минути една слънчева пролетна сутрин Джули успя. Мортлейк бе „себ-морт“ и ГОЯ. База данните я попита какво я интересува. Тя попита за собственика на номер Д 1601. Компютърът в Найтсбридж порови в паметта си и ѝ отговори. Господин Т. Гор. Честнът Гардънс 32, Уайт Сити, бл. 12. Тя изтри всички следи от проникването си и изключи системата. После поспяха три часа.

Намираше се само на километър и половина. На адреса откриха неподдържан блок. Господин Т. Гор живееше в мазето. Той отвори вратата, облечен в стария си испански халат.

— Господин Гор?

— Да.

— Казвам се Бени Евънс. Това е приятелката ми Джули Дей. Аз съм... работех в аукционерската къща „Дарси“. Вие ли сте господинът,

който миналия ноември е предложил малка стара картина в очукана позлатена рамка за продажба?

Тръмпингтън Гор се притесни.

— Аз съм, да. Нищо лошо, надявам се? Тя се продаде на търг през януари. Надявам се, че не е фалшификат, нали?

— О, не, господин Гор, не е фалшификат. Тъкмо обратното. Тук е много студено. Може ли да влезем? Искam да ви покажа нещо.

Гостоприемният Тръмпи им предложи от сутрешния си чай. След неочаквания му късмет преди три месеца вече нямаше нужда да използва по два пъти торбичките с чай. Докато двамата младежи държаха чашите, той прочете дългия една страница материал в „Сънди Таймс“, който носеше Бени. Накрая зяпна.

— Това ли е? — посочи той реставрираната картина на Сасета.

— Да, господин Гор. Вашата стара картина в кафяво зебло. Почистена, реставрирана и с установена автентичност. Изключително рядка творба на Сасета. Сиена, около хиляда четиристотин двайсет и пета година.

— Два милиона лири! — ахна актьорът. — Каква беда! Ех, ако знаех. Ех, ако в „Дарси“ бяха знаели!

— Знаеха — отвърна Бени. — Поне подозираха. Аз бях оценителят. Предупредих ги. Вие сте измамен, а аз съм унищожен. От човек, който е сключил сделка с тази художествена галерия.

Той започна от началото, с последната група картини и нетърпението на шефа му да замине за коледната ваканция. Когато свърши, актьорът зяпна факсимилето на документа за удостоверяване на автентичността във вестника.

— Два милиона лири — промълви той. — С тях можех чудесно да си живея до края на живота си. Естествено законът...

— Е задник — довърши Джули. — Проверката ще покаже, че „Дарси“ са допуснали грешка и че Феншоу е действал по интуиция. Случва се. Законът не е нарушен.

— Кажете ми нещо — рече Бени. — На формуляра, който сте попълнили, пише, че сте актьор. Вярно ли е? Актьор ли сте?

— От трийсет и пет години съм в бранша, младежо. Имам участие в близо сто филма.

Той забрави да спомене, че повечето от тези участия са продължили само по няколко секунди.

— Искам да кажа, можете ли убедително да се представяте за друг човек?

Тръмпингтън Гор изправи гръб с цялото достойнство, което му позволяваше дрипавият стар халат.

— Аз, господине, мога да се представя за всичко. Такава ми е работата. Всъщност не умея нищо друго.

— Разбирате ли, имам една идея — каза Бени.

Той говори в продължение на двадесет минути. Когато свърши, бедният актьор дълго обмисля решението си.

— Отмъщението — измърмори Тръмпи. — Блюдо, което най-добре се яде студено. Да, следата вече е изстинала. Слейд не ни очаква. Струва ми се, Бени, че току-що си спечели партньор.

Той протегна ръка. Бени я стисна. Джули постави своята върху техните.

— Един за всички, всички за един.

— Да, това ми харесва — каза Бени.

— Мускетарите — отбеляза Тръмпи.

Бени поклати глава.

— Никога не съм бил добър във френските импресионисти.

Остатъкът от април бе натоварен. Събраха средствата си и довършиха проверките. Бени трябваше да проникне във файла с личната кореспонденция на Перигрин Слейд. Джули избра да влезе в системата на „Дарси“ чрез секретарката на Слейд госпожица Присила Бейтс. Нейната електронна самоличност беше установена лесно. Що се отнасяше до база данните, тя се казваше П-Бейтс. Проблемът бе паролата ѝ.

МАЙ

Тръмпингтън Гор следваше госпожица Бейтс като сянка в такова разнообразие от дегизировки, че тя не заподозря нищо. След като откриха адреса ѝ в Чийм, Бени нощем нападаше кофата ѝ за боклук и се връщаше с чувал, пълен с отпадъци. Не откриха нищо.

Госпожица Бейтс водеше безукорно праведен живот. Беше стара мома и живееше сама. В малкия ѝ апартамент цареше идеален ред. Ходеше на работа с метрото до Найтсбридж и изминаваше последните петстотин метра пеш. Купуваше си „Гардиан“ — опитаха тази дума за парола, но не познаха — и ходеше на почивка със сестра си и зет си във Фринтън.

Откриха тази информация в едно старо писмо в боклука, но паролата не бе и „Фринтън“. Намериха и шест празни кутии „Уискас“.

— Тя има котка — каза Джули. — Трябва да научим името ѝ.

Тръмпи въздъхна. Това означаваше още едно пътуване до Чийм. Той се появи в събота, тъй като знаеше, че госпожица Бейтс ще си е вкъщи, и се дегизира като продавач на стоки за домашни любимци. За негова радост секретарката прояви интерес към колчето за острене на нокти, тъй като отегчената котка иначе разкъсваше завивките на леглото.

Докато стоеше на прага с фалшиви зъби и дебели очила, от дневната зад нея се появи един пъстър котарак и презрително го погледна. Актьорът ентусиазирано започна да хвали красотата на животното, като го наричаше „маца“.

— Ела тук, Аламейн, ела при мама — повика го тя.

Ел Аламейн: битка в Северна Африка през 1942 година, където беше загинал баща ѝ. В Ладброук Гроув Джули отново влезе в системата и набра името. За база данните на „Дарси“ госпожица Присила Бейтс, доверена секретарка на Перигрин Слейд, бе П-Бейтс АЛАМЕЙН. И имаше достъп до всички и-мейли на шефа си. Под нейно име Джули качи стотици лични писма.

Това се случи една седмица преди Бени да направи избор.

— Той има приятел в отдела за изобразително изкуство в „Обзървър“. Получил е три писма от него. Чарли Доусън. Сегиз-тогиз Доусън чува какво става в „Кристи“ или „Сотби“ и съобщава на Слейд. Той ще го направи.

Като използва киберспособностите си, Джули написа писмо от Чарли Доусън до Перигрин Слейд и го запази за по-късно използване. През това време Бени проучваше каталога на следващия голям търг в „Дарси“. Холандски и фламандски стари майстори, насрочен за 20 май. След известно време той посочи илюстрацията на едно малко маслено платно.

— Тази — каза той. Джули и Тръмпи го погледнаха. Натюрморт, представляващ синьо-бяла делфтска купа с малини, до която имаше няколко мидени черупки. Странна композиция. Купата стоеше на ръба на стара очукана маса.

— Кой е тоя Коорте, по дяволите? — попита Тръмпингтън Гор. — Никога не съм чувал за него.

— Малцина са чували, Тръмпи. Доста неизвестен художник. От Мидълбургската школа, Холандия, средата на седемнайсети век. Но от него не са запазени много картини, не повече от шейсет по целия свят. Затова е... рядък. Винаги е рисувал едни и същи неща. Ягоди, малини, аспержи и понякога мидени черупки. Адски досаден, но си има почитатели. Погледнете оценката.

В каталога се посочваше от сто и двадесет до сто и петдесет хиляди лири.

— Тогава защо Коорте? — попита Джули.

— Защото има един холандски бирен милиардер, който е маниак на тема Коорте. Няма да присъства, но ще има негов представител. С непопълнен чек.

На сутринта на 20 май в аукционерската къща „Дарси“ кипеше оживление. Перигрин Слейд отново лично щеше да води търга и вече беше влязъл в залата, когато госпожица Бейтс забеляза, че има поща. Беше девет часът. Търгът започваше в десет. Тя прочете писмото и като прецени по съдържанието, че може да е важно, разпечата копие на лазерния принтер. С него в ръка заключи кабинета и побърза след шефа си.

Завари шефа си да проверява микрофона си на подиума. Слейд и благодари и прегледа писмото. Пращаше го Чарли Доусън и можеше да е извънредно полезно.

„Скъпи Пери, снощи на вечеря чух, че пристигнал някой си Мартин Гети. Настанил се при приятели и се надявал да остане инкогнито.

Сигурно знаеш, че той е един от водещите производители на говеждо в Кентъки. Освен това има частна колекция от произведения на изкуството, която никой не е виждал. Хрумна ми, че може да е в Лондон поради тази причина. Поздрави, Чарли.“

Слейд прибра листа в джоба си и отиде при масата за регистрация във фойето. Ако не бяха отлично познати на аукционера, участниците в търга обикновено попълваха формуляри и получаваха пластмасова карта с номер, с която се обозначаваеше победителят. Участникът само я вдигаше и служителят записваше номера му. Оттам се взимаше името, адресът и банковата му сметка.

Още бе рано, девет и петнадесет. До този момент имаше попълнени само десет формуляра и нито един от тях не беше на Мартин Гети. Но дори само името бе достатъчно, та на Слейд да му потекат слюнките. Той размени няколко реплики с трите красавици зад масата и се върна в залата.

В десет без петнадесет към тях се приближи нисък, не особено добре облечен мъж.

— Ще участвате ли в търга, господине? — попита едно от момичетата и взе един формуляр.

— Определено, млада госпожице.

Южняшкият говор се провлачваше като гъст сироп.

— Името ви, господине?

— Мартин Гети.

— Адрес?

— Тук или вкъщи?

— Постоянният ви адрес, ако обичате.

— Бийчъм Стъд, Луизвил, Кентъки.

Когато свършиха с подробностите, американецът си взе номера и влезе в залата. Перигрин Слейд тъкмо се канеше да се качи на подиума. Когато стигна до най-долното стъпало, някой почтително го дръпна за лакътя. Той погледна надолу. Светлите ѝ очи блестяха.

— Мартин Гети. Нисък, със сива коса, брада катинарче, оръфано палто, зле облечен. — Тя се огледа. — Третият ред отзад напред, до централната пътека, господине.

Слейд се усмихна доволно и продължи да се качва на своя Олимп. Търгът започна. Клаас Моленер се продаде за прилична сума и служителят отбеляза всички данни. Носачите поставяха шедьоврите, малки и големи, на статива под подиума. Американецът не наддаваше.

Две картини на Томас Хеереманс отидоха при новите си собственици и един яростно оспорван Корнелис де Хеем донесе два пъти повече от оценката, но американецът все още не се включваше. Слейд знаеше, че поне две трети от присъстващите са забелязали младия амстердамски агент Ян де Хоофт. Но за какво бе дошъл свръхбогатият американец? Наистина беше облечен доста скромно. Да не си мислеше, че може да заблуди големия ас, върховния Перигрин Слейд? Коорте беше номер сто и втори. Стигнаха до него малко след единадесет и петнадесет.

Отначало имаше седем наддаващи. Петима отпаднаха при цена сто хиляди лири. Тогава вдигна ръка холандецът. Слейд грейна. Знаеше точно кого представлява де Хоофт. Онези стотици милиони, направени от пенлива светла бира. При цена сто и двадесет хиляди лири отпадна още един от наддаващите. Останалият сам лондонски агент продължи да се съревновава с безизразния холандец. Но де Хоофт имаше подебела чекова книжка и го знаеше.

— Сто и петдесет хиляди лири. Някой предлага ли повече?

Американецът вдигна главата и номера си. Слейд го зяпна. Гети искаше Коорте за своята колекция. О, радост! О, безмерно щастие! Гети срещу Ван Ден Бош. Той се обърна към холандеца.

— Срещу вас, господине. Сто и шейсет хиляди на пътеката.

Де Хофт не мигна. Жестовете му бяха почти презрителни. Той погледна към фигурата на пътеката и кимна. Слейд ликуваше.

„Мой млади холандецо — помисли си той, — ти изобщо нямаш представа срещу кого се изправяш.“

— Сто и седемдесет хиляди, господине. Има ли...

Американецът вдигна номера си и кимна. Наддаването продължаваше ли продължаваше. Де Хоофт изгуби спокойната си надменност, намръщи се и се напрегна. Шефът му бе казал „купи я“, но всичко си имаше граници. Когато стигна до половин милион, агентът извади малък мобилен телефон, набра дванадесет цифри и тихо и сериозно заговори. Слейд търпеливо изчака. Нямаше нужда да се натрапва в човешката мъка. Де Хоофт кимна.

При осемстотин хиляди в залата стана тихо като в черква. Слейд качваше с по двадесет хиляди лири. И без това светлият де Хоофт вече беше бял като хартия. От време на време казваше нещо в мобифона и продължаваше да наддава. При един милион лири разумът в Амстердам най-после надделя. Американецът вдигна поглед и бавно кимна. Холандецът поклати глава.

— Продадено за един милион лири, номер двайсет и осем — обяви Слейд. Залата въздъхна. Де Хоофт изключи мобилния си телефон, гневно погледна мъжа от Кентъки и излезе.

— Номер сто и трети — с невъзмутимост, каквато не изпитваше, продължи директорът. — Пейзаж от Антони Паламедес.

Под погледите на всички присъстващи американецът се изправи и напусна залата. Придружаваше го една млада красавица.

— Браво, господине, успяхте — изчурулика тя.

— Напрегната сутрин — провлачено отвърна милиардерът. — Бихте ли ми казали къде е мъжката тоалетна?

— О, да, направо и втората врата отдясно.

Тя го видя да влиза, все още стиснал в ръка ръчната си чанта, която мъкнеше през цялата сутрин, и остана да го чака. Когато излезеше, момичето щеше да го заведе в счетоводството за досадните подробности.

В тоалетната Тръмпингтън Гор извади от сака си дипломатическо куфарче от телешка кожа и черни обувки с високи токове. След пет минути брадичката и сивата перука бяха изчезнали. Както и тъмнокафявите панталони и орфаното палто. Всичко това отиде в сака, който изхвърча през прозореца. Бени го хвана и изчезна.

След две минути от тоалетната излезе елегантен лондонски бизнесмен с пригладена назад рядка черна коса и очила със златни рамки. Той бе с пет сантиметра по-висок и носеше прекрасно ушит, но

взет под наем раиран костюм, маркова риза и скъпа вратовръзка. Мъжът мина покрай чакащото момиче.

— Страхотен търг, а? — Актьорът просто не успя да устои. — Погрижете се онова американско приятелче да си получи картината.

Той кимна към вратата зад себе си и се отдалечи. Момичето не откъсваше поглед от тоалетната.

Мина една седмица докато се разхвърчат лайната, но наистина затрупаха всичко.

Нееднократните запитвания показаха, че макар династията Гети да има много представители, нито един от тях не се казва Мартин и не живее в Канзас. Когато това се разчу, „Дарси“ и в частност Перигрин Слейд станаха за посмешище.

Нещастният заместник-председател се опита да убеди втория наддаващ, Ян де Хоофт, който представляваше стария Ван Ден Бош, да се съгласи на един милион. Де такъв късмет.

— Ако не беше вашият самозванец, щях да взема картината за сто и петдесет хиляди — отговори му по телефона холандският агент. — Готов съм да я купя на тази цена.

— Ще попитам продавача — каза Слейд.

Картината се продаваше заедно с цялото имущество на покоен немски аристократ, офицер от СС в Холандия по време на войната. Това злощастно съвпадение винаги беше хвърляло сянка върху въпроса как е придобил своята холандска колекция, но старият граф бе възразявал, че има своите холандски майстори отпреди войната, и разполагаше с идеално фалшифицирани документи, които го доказваха. Светът на изкуството е нищо, ако не е гъвкав.

Ала продавачът се представляваше от една щутгартска адвокатска кантора и Перигрин Слейд трябваше да се свърже с нея. Германски адвокат в отвратително настроение рядко е приятна гледка, а с почти двуметровия си ръст старши партньорът Бернд Шлайман бе доста страшничък дори когато беше спокоен. Сутринта, когато научи всички подробности за случилото се със собствеността на неговия клиент и предложената цена сто и петдесет хиляди лири, той изпадна в дива ярост.

— Nein — изрева по телефона той на своя колега, който бе отишъл да преговаря. — Nein. Volig ausgeschlossen. Изтегли я.

Перигрин Слейд далеч не бе пълен глупак. Подозренията бяха започнали от празната тоалетна, в която след половин час беше влязъл един от служителите на компанията. Момичето бе дало подробно описание на единствения мъж, който беше излязъл. Но така имаха две описания, напълно различни.

Чарли Доусън се смая, когато го попита за ролята му в тази история. Не бил пращал писмо, не бил чувал за никакъв Мартин Гети. Слейд му показва и-мейла. Всичко показваше, че е дошло от неговия компютър, но специалистът, инсталирал системата на „Дарси“, призна, че един истински кибермайстор може да фалшифицира нужните идентификации. Именно тогава Слейд със сигурност разбра, че са го изиграли. Но кой и защо?

Тъкмо бе издал заповед цялата компютърна система на фирмата да бъде превърната в непристъпна крепост, когато го повикаха в кабинета на херцог Гейтсхед.

Негова светлост може да не беше свиреп като хер Шлайман, но гневът му бе също толкова силен. Той стоеше с гръб към вратата и гледаше към покривите на Хародс.

— Не съм доволен, скъпи ми Пери — каза той. — Изобщо не съм доволен. В живота има някои неща, които не обичам, и едно от тях е да ми се присмиват.

Херцогът се обърна; приближи се до бюрото си, постави разперените си пръсти върху джорджийския махагон и леко се наведе, за да впери обвинителните си сини очи в своя заместник.

— Влизам в клуба си и ми се смеят. Открито, не разбираш ли, скъпи ми стари приятелю.

Любезното обръщение бе като кинжал в сърцето.

— И вие ме обвинявате в некадърност — каза Слейд.

— А не трябва ли?

— Това беше саботаж — отвърна директорът и му подаде пет листа хартия. Херцогът малко се изненада, но извади очилата от горния си джоб и бързо ги прочете.

Единият бе фалшивото писмо от Чарли Доусън. Вторият беше неговата клетвена декларация, че не го е пратил, а третият бе заявление

от най-добрия наличен компютърен специалист, че компютърен гений може да напише писмото и да го вкара в системата на Слейд.

Четвъртият и петият лист бяха от две момичета в залата на търга. На единия се описваше как се е представил господинът от Кентъки, а на другия — как е изчезнал.

— Имаш ли някаква представа кой е този измамник? — попита херцогът.

— Още не, но възнамерявам да открия.

— О, непременно го направи, Пери. Без никакво отлагане. И когато го откриеш, погрижи се да прекара дълго време зад решетките. Ако не успееш, погрижи се да му бъдат казани някои неща и той никога да не се приближи на повече от километър от нас. В това време аз ще се опитам да успокоя борда — за пореден път.

Слейд тъкмо се канеше да си тръгне, когато негова светлост прибави:

— След историята със Сасета, а сега и това, имаме нужда от нещо много голямо, за да възстановим репутацията си. Дръж си очите и ушите отворени за такава възможност. Иначе бордът може да се замисли за известно... реструктуриране. Това е всичко, скъпи ми Пери.

Когато Слейд напусна стаята, левият му клепач неудържимо трепереше, нервен тик, който винаги се проявяваше при краен стрес или силни емоции.

ЮНИ

Слейд не бе толкова смутен, на какъвто се преструваше. Някой беше нанесъл огромни щети на „Дарси“. Той потърси мотив. Печалба? Ала такава нямаше, освен че картината на Коорте сега щеше да отиде в друга аукционерна къща. Но нима конкуренцията щеше да им скрои този номер?

Щом не ставаше въпрос за печалба, значи бе отмъщение. Кой можеше толкова да го мрази и да знае достатъчно, че да се досети за присъствието на агент, действащ от името на Ван Ден Бош, с достатъчно дебела чекова книжка, за да наддава до такива невероятни суми?

Мислите му вече се бяха спрели на Бени Евънс, който отговаряше и на двете изисквания. Но онзи „Мартин Гети“, когото бе видял, не беше Бени Евънс. Значи... съучастник. Обикновен наемник или още един, който го мразеше?

На 2 юни той седеше в кабинета на един от най-прочутите английски адвокати. Сър Сидни Ейвъри остави листовите на масата и притисна показалец към мястото между веждите си.

— Въпросът ви е следният. Този човек извършил ли е престъпление?

— Точно така.

— Той е изиграл ролята на човек, който не съществува, нали?

— Да.

— Уви, това не е нарушение на закона, освен ако не е извършено с цел печалба.

— Дегизирането се придружаваше от очевидно фалшифицирано писмо.

— По-точно предупреждение, но фалшиво.

Вътрешно сър Сидни смяташе измамата за забавна. Такива истории винаги се разказваха с огромен успех на професионалните събирания. Но изражението му бе такова, все едно обсъждаше случай на масово убийство.

— Той някога твърдял ли е, че е представител на прочутото семейство Гети?

— Не точно.

— Но вие сте предположили така.

— Да.

— Опитал ли се е да вземе тази холандска картина или някоя друга?

— Не.

— Имате ли представа кой е?

— Не.

— Сещате ли се за някой изключително недоволен бивш служител, който може да е измислил всичко това?

— Само един, но той не беше в залата.

— Вие ли го уволнихте?

— Да.

— На какво основание?

Слейд нямаше никакво намерение да признава измамата с картината на Сасета.

— Некадърност.

— Той беше ли компютърен гений?

— Не. Почти не разбираше от компютри. Но беше жива енциклопедия по старите майстори.

Сър Сидни въздъхна.

— Съжалявам, че трябва да ви обезсърча, но мисля, че момчетата в синьо едва ли ще проявят интерес към този случай. Нито Кралската прокуратура. Въпрос на доказателства, нали разбирате. Вашият актьор може да е сивокос американец с брадичка, да има южняшки акцент и дрипаво палто, а в следващия момент да се превърне в бивш кралски гвардеец с раиран костюм. Когато и да смятате, че сте разкрили, ще можете ли да докажете, че е бил той? Оставил ли е отпечатьци? Ясен подпис?

— Неразбираема драскулка.

— Точно така. Той ще отрече всичко и полицията няма да ви обърне внимание. Вашата уволнена енциклопедия само трябва да заяви, че не знае за какво говорите, и... пак същото. Нямате абсолютно никакви доказателства. А някъде зад кулисите, изглежда, се крие компютърен гений. Съжалявам.

Той се изправи и протегна ръка.

— Ако бях на ваше място, щях да се откажа.

Но Перигрин Слейд нямаше намерение да се откаже. Докато излизаше в калдъръмения двор на една от четирите лондонски адвокатски колегии, в главата му изникна една дума, която беше използвал сър Сидни Ейвъри. Къде бе виждал или чувал думата „актьор“?

Когато се върна в кабинета си, той поиска информация за продавача на картината на Сасета. И там я видя: професия актьор. Обърна се към най-дискретната лондонска частна детективска агенция. Дадох му двама души, и двамата бивши инспектори от столичната полиция, които взимаха двоен хонорар за експресни резултати. Докладваха му след седмица, но нямаше нищо съществено.

— В продължение на пет дни следихме заподозрения Евънс, но той, изглежда, води нормален живот. Търси си работа като помощен персонал. Един от нашите по-млади колеги го заговори в кварталната кръчма. Явно няма никаква информация за случая с холандската картина.

— Живее на предишния си адрес с приятелката си пънкарка. Момичето носи достатъчно метал по лицето си, за да потопи крайцер, изрусена е на кичури, едва ли е вашият компютърен гений.

— Що се отнася до актьора, той като че ли се е изпарил.

— Сега сме две хилядната година — възрази Слейд. — Хората вече не могат да се изпаряват.

— И ние така смятахме — отвърна детективът. — Можем да проследим всяка банкова сметка, всяка кредитна карта, талон на автомобил, шофьорска книжка, застрахователна полица, номер на социална осигуровка — само назовете документа и ние ще открием адреса на собственика. Но не и в този случай. Той е толкова беден, че няма такива неща.

— Абсолютно нищо ли?

— Е, получава помощи за безработен или поне е получавал, но вече не. И адресът, който имат хората от социалната служба, е същият, който ни дадохте вие. Той има членска карта в Съюза на актьорите — със същия адрес. Що се отнася до останалото, в наше време всичко е компютризирано, освен тоя господин Тръмпингтън Гор. Той се е измъкнал през някаква пролука в системата и е изчезнал.

— Ами адресът, който ви дадох? Ходихте ли на него?

— Разбира се, господине. Първо там отидохме. Представихме се като служители от данъчното. Напуснал. В апартамента се е нанесъл пакистанец, таксиметров шофьор.

И за Слейд това беше краят на една извънредно скъпа следа. Той предположи, че с пет хиляди лири в джоба си невидимият актьор е заминал в чужбина, което обясняваше липсата на каквато и да било информация за него.

Всъщност Тръмпингтън Гор се намираше на километър и половина оттам в едно кафене край Портобело Роуд заедно с Бени и Джули. Тримата не бяха съвсем спокойни. Започваха да разбират какъв натиск може да окаже една разгневена и богата компания.

— Слейд сигурно е по следите ни — каза Бени, докато пиеше евтиното си вино. — Преди няколко дни в кръчмата ме заговори един тип. На моя възраст, обаче направо смърдеше на частно ченге. Опитва се да насочи разговора към случилото се с „Дарси“. Аз се направих на тъп като брус. Мисля, че успях.

— И мен ме следиха двама — потвърди Джули. — Редуваха се. Два дни трябваше да не пипам никаква работа. Мисля, че се разкараха.

— Откъде знаеш? — попита Тръмпи.

— Накрая хванах по-младия и му предложих да му духам за двайсетачка. Той запраши по улицата като пор на зимни кьнки. Май успях да ги убедя, че не съм много гъста с компютрите. Малко компютърджийки са в занаята.

— Боя се, че и аз трябваше да направя същото — измърмори Тръмпингтън Гор. — Две частни ченгета (гласът му странно започна да звучи като на сър Джон Гилгуд^[1]) се появили в моя скромен дом. Казаха, че били от данъчното. За щастие тъкмо упражнявах занаята си. Бях в ролята на пакистански таксиметров шофьор. Но ми се струва, че трябва да се преместя.

— Освен това ни свършват парите, Тръмпи. Моите спестявания са изчерпани, приближава денят за наема, а повече не можем да взимаме от теб.

— Скъпо момче, нали се позабавлявахме, вкусихме от сладкото си отмъщение, може би е време да свършим с това.

— Да — съгласи се Бени, — обаче онова лайно Слейд още си е там и е яхнал моята кариера и един милион лири твои пари. Виж, знам,

че е прекалено, но имам една идея...

[\[1\]](#) Сър Артър Джон Гилгуд (р. 1904) — английски актьор и режисьор. — Б.пр. [↑](#)

ЮЛИ

На 1 юли шефът на отдел „Британски модерни и викториански картини“ в „Дарси“ получи любезно писмо, очевидно пратено от четиринадесетгодишен ученик. Младежът обясняваше, че учи история на изкуството за матурата си и особено се интересува от прерафаелитската школа. Питаше къде може да види най-добрите творби на Росети, Милей и Холман Хънт.

Господин Алан Лий-Тревърс беше учтив човек и подробно отговори на момчето. Когато секретарката му разпечата написаното на принтера, той го подписа със собствената си ръка: „Искрено ваш, Алан Лий-Тревърс“.

Най-престижният лондонски институт за проучване и удостоверяване автентичността на произведения на изкуството несъмнено бе „Колбърт“ и дълбоко в неговото мазе имаше модерна научна лаборатория. Завеждаше я професор Стивън Карпентър. Той също получи писмо, само че от студентка, която пишеше дипломната си работа.

Авторката обясняваше, че е избрала за тема на проучването си големите опити за измама в света на изкуството през двадесети век и рицарската роля на науката в разкриването на измамниците.

Господин Карпентър с удоволствие ѝ отговори и ѝ предложи да прочете собствения му труд по този въпрос, който се продаваше в институтската книжарница във фоайето. Той също лично подписа писмото.

На 7 юли Бени Евънс разполагаше с два оригинални подписа.

Джули Дей знаеше, че някога шефът ѝ е бил сред най-способните компютърни хакери в страната преди да излежи присъдата си в затвора и да започне да разработва системи за сигурност, целящи да предотвратят досадните опити за проникване в системите на клиентите му.

Един ден по време на обяд тя го попита дали някога, докато е гостувал на Нейно величество, се е натъквал на друг тип измамник. Той сви рамене и се престори, че не познава такъв. Ала имаше остро чувство за хумор и дълга памет.

След три дни Джули Дей откри изрезка от вестник, пъхната между клавишите на служебния ѝ компютър. На нея пишеше само: Питър Калиграфа. Имаше и телефонен номер. И нищо повече.

На 10 юли Тръмпингтън Гор влезе през задната врата на „Дарси“. Тя се затваряше автоматично и действаше с електронна ключалка, но Бени все още помнеше комбинацията. Често бе минавал оттам на път за евтината закусвалня, в която обядваше.

Актьорът носеше тъмножълт гащеризон с емблемата на компанията на джоба, точно като другите носачи. Държеше маслено платно. Беше през обедната почивка.

Облеченият в гащеризон носач с картина в ръце, който крачи по коридорите на аукционерна къща, изпква горе-долу също толкова, колкото дъждовна капка в гръмотевична буря.

На Тръмпи му трябваша десетина минути и няколко извинения, за да открие един празен офис, да влезе вътре, да заключи вратата след себе си и да прерови чекмеджетата на бюрото. Когато си тръгна по същия път, носеше две оригинални служебни бланки и два плика с емблемата на „Дарси“.

Четири дни по-късно, след като посети „Колбърт“ като турист, за да види какви гащеризони се носят там, той се появи в института като носач и повтори абсолютно същата процедура. Никой не го забеляза.

До края на юли за скромните сто лири Питър Калиграфа написа две писма и един лабораторен доклад.

Бени прекара по-голямата част от месеца в търсене на човек, за когото беше чул преди две години, име, за което с ужас се шепнеше по коридорите на аукционерските къщи. За свое огромно облекчение той намери стареца все още жив и живеещ в бедност в Голдърс Грийн. Коли Бърнсайд бе нещо като легенда в историята на измамите в света на изкуството.

Младежът знаеше, че преди много години той е бил талантлив художник, познавал много велики хора на своето време: Фройд, Бейкън, Спенсър, дори младия Хокни. За разлика от него, те се бяха прочули. Той обаче беше открил, че има още една дарба. Щом не можел да създава собствени оригинални творби, които хората да купуват, можел да създава чужди.

Проучил методите на миналите векове, съставките на боите, яйчения жълтък в температа и състаряващото въздействие на времето, което можело да се пресъздаде с чай и вино. За съжаление, макар че се отказал от чая, започнал да прекалява с виното.

Навремето успял да продаде на алчни и лековерни хора над сто платна и картини върху дърво от Веронезе до Ван Дайк. Още преди да го заловят се знаело, че може да нарисува доста добро копие на Матис за една сутрин.

Следобедът обаче бил проблем заради нещо, което той наричал „малкия приятел“. Възлюбената на Коли била рубинена на цвят, течна и обикновено отгледана по склоновете на Бордо. И той се препънал, защото се опитал да продаде нещо, нарисувано следобед.

Разяреният и унизен свят на изкуството настоял да бъде приложена цялата тежест на закона и Коли бил отведен в една голяма сива сграда с решетки, където охраната и суровите мъже се отнасяли с него като с любим чичо.

На света на изкуството му трябвали години, за да разбере колко копия на Бърнсайд висят по стените и като им разкрил тайната си, той си осигурил значително съкращаване на присъдата. Когато излязъл, той потънал в забрава и си изкарвал мизерната прехрана, като рисувал скици на туристите.

Бени заведе Тръмпи при стареца, защото смяташе, че ще си допаднат, както и стана. Два отхвърлени таланта. Коли Бърнсайд ги изслуша, като с благодарност се наслаждаваше на донесеното от Бени скъпо вино.

— Чудовищно, скъпо момче, направо чудовищно — заяви той, когато младежът свърши. — А казаха, че аз съм бил измамник. Аз никога не съм бил от същата категория като тези акули. Но що се отнася до едно време, аз съм извън играта.

— Ще вземеш комисионна — каза Тръмпи.

— Каква комисионна?

— Пет процента — отвърна Бени.

— Пет процента от какво?

Бени се наведе и зашепна в ухото му. Сълзливите очи на Коли Бърнсайд блеснаха. Представи си безброй бутилки „Шато Лафит“, които искрят като гранат на светлината на огъня.

— За такава комисионна, скъпо момче, ще ти дам истински шедьовър. Не, не един, а два. Последният удар на Коли.

Има картини, които макар да са изключително стари и нарисувани върху древни дъски, са толкова съсипани, че от оригиналната боя не е останало нищо и напълно са изгубили стойността си. Известна скромна стойност запазва само дъската и Бени намери една такава, след като обходи множество вехтошарници, носещи гръмкото име антикварни магазини.

От подобно място за десет лири се снабди с викторианско платно с ненадмината грозота. То изобразяваше две мъртви яребици, закачени на кука, и пушка с два ударника, опряна на стената. Казваше се „Чантата за дивеч“. Коли Бърнсайд нямаше да има проблем да й направи копие, но щеше да се наложи да се насили да го направи също толкова лишено от талант, колкото и оригинала.

В последния ден на юли един шотландец е рижи мустаци и силен акцент влезе в клона на „Дарси“ на съфъкското графство Бери Сейнт Едмъндс. Офисът не беше голям, но покриваше три графства в Източна Англия.

— Тук имам една творба с огромна стойност, малката — каза той на момичето зад гишето. — Създадена преди сто години от родния ми дядо.

Шотландецът триумфално й показва „Чантата за дивеч“. Жената не бе специалистка, но дори тя реши, че яребиците изглеждат като прегазени от камион.

— Да я оценим ли желаете, господине?

— Да, точно така.

Офисът в Бери не извършваше тази услуга и трябваше да пратят картината в Лондон. Момичето записа данните му. Господин Хемиш Макфий заяви, че живеел Съдбери и тя нямаше причина да не му повярва. Всъщност адресът принадлежеше на скромен вестникар,

който се съгласи да получава и пази цялата поща на господин Макфий за десет лири на месец. Със следващия бус викторианският боклук беше пратен в Лондон.

Преди да напусне офиса господин Макфий забеляза, че гениалното произведение на дядо му е получило складов номер Ф 608.

АВГУСТ

Месец август се изля върху лондонския Уест Енд като чаша хлороформ. Туристите превзеха града и онези, които живеяха и работеха там, се опитаха да изчезнат. За висшите служители в „Дарси“ това означаваше разнообразни скъпи почивки: вили в Тоскана, имения във Франция, хижи в Швейцария, яhti в Карибско море.

Господин Алан Лий-Тревърс беше страстен любител моряк и имаше яхта на британските Вирджински острови. По време на триседмичната си отпуска той възнамеряваше да стигне на юг чак до Гренадините.

Перигрин Слейд може и да смяташе, че е превърнал компютърната система на „Дарси“ в непревземаема крепост, но грешеше. Компютърният специалист, когото бе повикал, използваше една от програмите, разработени от шефа на Джули. Тя му бе помогнала да доусъвършенства софтуера. Създателят на една система винаги може да я заобиколи. Както и се случи. Бени имаше нужда от графика за отпуските през август, наред с адресите за връзка. И Джули качи нужната информация.

Бени научи, че Лий-Тревърс заминава за Карибите и е оставил два номера: на мобилния си телефон и честотата, на която щеше да настрои радиостанцията на яхтата си. Джули ги промени с по една цифра. Макар че не го знаеше, господин Лий-Тревърс наистина щеше да прекара спокойно почивката си — изобщо без никакви смущения.

На 6 август рижият шотландец нахлу в лондонския офис и си поиска картината. Нямаше възражения. Той дори можеше да назове складовия ѝ номер и след десет минути един носач я донесе от мазето.

Вечерта Джули забеляза, че в компютърния архив картината вече фигурира като получена на 31 юли от клона в Бери Сейнт Едмъндс за оценка, но на 6 август изтеглена от собственика.

Тя промени последната част. Новите данни показваха, че е била взета по споразумение от бус на института „Колбърт“. На 10 август господин Лий-Тревърс, който никога не беше чувал за „Чантата за

дивеч“, та камо ли да я е виждал, замина за „Хийтроу“, а оттам — за Маями, откъдето щеше да се прекачи на самолет за Сейнт Томас и Бийф Айланд.

Перигрин Слейд бе един от онези, които предпочитаха да не пътуват през август. Според него пътищата, летищата и курортите бяха истински кошмар. Не че оставаше в Лондон — той се оттегляше в хемпширското си имение. Лейди Елинор щеше да замине за вилата на свои приятели в Порто Ерколе и той щеше да остане сам при своя басейн, просторни земи и малък, но опитен персонал. Директорът също беше оставил номера за връзка и Бени ги знаеше.

На 8 август Слейд замина за Хемпшир. На 11-и получи писмо, написано на ръка и пратено от „Хийтроу“. Веднага позна почерка и подписа — беше от Алан Лий-Тревърс.

„Скъпи Пери, пиша ти набързо от залата за заминаващи. В целия хаос, докато подготвях отдела за септемврийския търг, забравих да ти спомена нещо.

Преди десет дни в клона в Бери някакъв непознат донесъл една картина за оценка. Когато я получихме в Лондон, тя попадна при мен. Честно казано, доста грозна късновикторианска маслена картина с две мъртви яребици и пушка. Адски безвкусна и при обикновени обстоятелства щях веднага да я върна. Но нещо в нея ми се стори странно и ме заинтригува.

Почти няма късновикториански картини, рисувани върху дъска — винаги са върху платно. Тази обаче беше върху дъска, която изглеждаше изключително стара, поне няколко века преди викторианския период.

И преди съм виждал такива дъски, обикновено в отдела на Себ. Но не беше дъб, ето кое ме заинтригува. По-скоро приличаше на топола. Та затова ми хрумна, че някой викториански вандал може да е замазал много по-стара творба.

Зная, че ще струва доста и може да се окаже просто загуба на време, но я пратих в «Колбърт» и помолих Стив Карпентър да я погледне и да й направи рентген. Тъй като

аз ще отсъствам и Стив ми каза, че също ще излиза в отпуска, с него се разбрахме да ти прати доклада си направо в Хемпшир.

Ще се видим в края на месеца. Алан.“

Перигрин Слейд лежеше на шезлонг край басейна и два пъти препрочете писмото, докато отпиваше първия си коктейл за деня. Той също беше заинтригуван. Във Великобритания никога не се използваше неколковековна тополова дъска. Северноевропейците използваха дъб. Топола използваха италианците и колкото бе по-дебела дъската, толкова по-голяма беше възрастта ѝ, тъй като преди векове не бяха могли да режат тънки дъски.

Преизползването на стари картини не се срещаше толкова рядко и в историята на изкуството имаше много примери, когато някой бездарен идиот замазваше по-стар шедьовър.

За щастие съвременната техника позволяваше да се определя възрастта на парченца дърво, плат и боя и по този начин да се установява не само страната на произведението, но понякога и школата. С помощта на рентген се виждаше каква е била първата картина.

Лий-Тревърс основателно се беше застраховал, за всеки случай. На другия ден Слейд възнамеряваше да отиде до Лондон за поредното си изключително болезнено посещение при Марина и щеше да се отбие в службата, за да провери в компютъра.

Компютърът напълно потвърди писмото от „Хийтроу“. Някой си Хемиш Макфий се беше появил в клона в Бери и бе оставил викториански натюрморт, озаглавен „Чантата за дивеч“. Бяха му дали складов номер Ф 608.

Архивът на склада показва, че картината е получена в Лондон на 1 август и на 6-и е била взета от „Колбърт“. Слейд изключи системата, като си мислеше, че ще чака с интерес доклада на легендарния Стивън Карпентър, когото лично не познаваше.

Той си погледна часовника и видя, че е шест часът в Лондон или един на Карибите. В продължение на час се мъчи да се свърже с Лий-

Тревърс по мобилния му телефон или радиостанцията, но винаги попадеше на грешен номер. Накрая се отказа и отиде на срещата си с Марина.

На 18-и един нисък носач с гащеризон на института „Колбърт“ влезе в „Дарси“ и отиде на гишето. Носеше малка маслена картина в найлонова опаковка.

— Добрутро, малката. Пратка от „Колбърт“.

Младата жена зад гишето въпросително го погледна. Мъжът извади от джоба си лист хартия.

— Складов номер в „Дарси“ Ф шестстотин и осем. — Лицето ѝ се проясни. Имаше номер, който да въведе в компютъра зад себе си.

— Един момент — каза момичето, обърна се и се консултира с извора на мъдростта. Оракулът ѝ обясни положението. Тя видя, че въпросната картина е напуснала склада за анализ в „Колбърт“ по нареждане на отсъстващия шеф на отдел „Съвременно британско и викторианско изкуство“. И сега я връщаха. Служителката повика носач на фирмата.

След няколко минути вече беше подписала разписката на човека от „Колбърт“ и увитата картина бе свалена в склада.

„Ако пак дойда в тази сграда — докато излизаше на горещия паваж, си помисли Тръмпингтън Гор — ще трябва да започна да им плащам наем.“

На 20 август докладът на професор Стивън Карпентър пристигна в хемпширското имение на Перигрин Слейд, който тъкмо закусваше след приятно плуване в басейна. Докато го четеше, яйцата и кафето му изстинаха. Писмото гласеше:

„Уважаеми господин Слейд, сигурен съм, вече знаете, че преди да замине на почивка, Алан Лий-Тревърс ме помоли да погледна една малка маслена картина, смятана за късновикторианска и нарисувана в страната.

Трябва да отбележа, че тази задача се оказва изключително предизвикателство и удоволствие за мен.

На пръв поглед озаглавената «Чантата за дивеч» картина се отличава с абсолютна грозота и липса на достойнства. Обикновена мацаница на бездарен аматьор отпреди стотина години. Вниманието на Алан обаче беше привлякла дъската и затова съсредоточих усилията си върху нея.

Извадих викторианската рамка и внимателно проучих дървото. То несъмнено е от топола, при това много стара. По ръбовете открих следи от някогашно лепило, което показва, че навярно е част от много по-голяма творба, например от олтар.

Отрязвах малък фрагмент от задната част на дъската и го подложих на анализи за възраст и произход. Както ви е известно, при тополите дендрохронологията е безполезна, тъй като за разлика от дъба, това дърво няма годишни пръстени. Въпреки това съвременната наука има на разположение още няколко фокуса.

Успях да установя, че дървото почти със сигурност произхожда от района между Сиена и Флоренция и трябва да е било отсечено към 1425 г. По-нататъшните анализи с помощта на спектромикроскоп показаха несиметрични следи, оставени от трион, идентични с онези по други дъски от този период и район. Това доказва, че произхожда от същата дърводелница в някогашна Тоскана, която са използвали някои от най-големите майстори от онова време.

Викторианската картина на две мъртви яребици и пушка несъмнено е нарисувана върху много по-старо произведение. Взех микроскопична люспа от боята и установих, че тази на оригиналната картина не е масло, а темпера.

Взех още по-миниатюрен фрагмент темпера за спектроанализ и открих, че съдържа абсолютно същото съчетание, каквото са използвали неколцина майстори от

периода. Накрая направих рентгенова снимка, за да видя какво се крие под по-късното изображение.

Отдолу има темперна картина и само дебелият пласт боя, положен от неизвестния викториански вандал, не позволява по-голяма яснота.

Фонът представлява пасторален пейзаж от посочения период, ниски хълмове и в далечината — камбанария. В средата като че ли има път, излизащ от плитка долина.

На преден план се откроява самостоятелна фигура, очевидно библейска, която гледа право към зрителя.

Не мога да определя точно художника, но е възможно да сте се сдобили с неизвестен шедьовър от времето и епохата на Чимабуе, Дучо и Джото.

Искрено Ваш,
Стивън Карпентър.“

Перигрин Слейд седеше като хипнотизиран. Писмото лежеше на масата пред него. „Чимабуе... О, Господи! Дучо... Мили Боже. Джото... дяволите да ме вземат.“

Левият му клепач пак затрепери. Той вдигна ръка и го спря с показалец. Замисли се какво да прави.

Спомни си за двете неотдавнашни открития, и двете направени (за негово разочарование) от „Сотби“. В оръжейната на старо имение на съфъкското крайбрежие един оценител беше намерил точно такава дъска и бе разпознал ръката на майстор. Картината се бе оказала на Чимабуе, най-редкият от старите художници, и беше продадена за милиони.

Още по-наскоро друг служител на „Сотби“ в папка със забравени евтини скици в замък Хауард беше открил рисунка на скърбяща жена със скрито в шепи лице и бе поискал да бъдат извършени по-експертни анализи. Скицата се беше оказала на Микеланджело. Цената ли? Осем милиона лири. А сега изглеждаше, че и той се е натъкнал на безценно съкровище, скрито под две мъртви яребици.

Очевидно нямаше да мине нов номер с Реджи Феншоу. Едно беше да се избави от младока Бени Евънс, но Алан Лий-Тревърс бе съвсем друго нещо. Бордът щеше да повярва на Алан, даже да нямаше

копие от писмото, което му беше пратил от летището. А и повече не можеше да използва Феншоу. Светът на изкуството не бе чак толкова лековерен.

Ала можеше и щеше да прочуе името си и отново да издигне „Дарси“ на полагащия ѝ се пиедестал. И ако това не струваше шестцифрена коледна премия... След час се беше измил и облякъл, седеше зад волана на бентлитото си и гълташе километрите до Лондон.

Складът бе празен и той бързо намери картината с номер Ф 608. През прозрачната найлонова опаковка се виждаха двете мъртви яребици на куката. Слейд я занесе в кабинета си.

Господи, тя наистина беше ужасяващо грозна. И все пак под нея... Очевидно не можеше да става и дума да я пусне на търг. Трябваше да я купи компанията и после случайно да я открие.

Проблемът бе професор Карпентър. Човек, известен с честността си. Човек, който непременно беше направил копие на доклада си. Човек, който гневно щеше да възрази, ако някой си Перигрин Слейд измамеше собственика на мацаницата, някакъв нещастен плебей.

От друга страна, професорът не бе казал, че скритата картина със сигурност е шедьовър, а само, че може да е. Нямаше закон, който да забранява на аукционерските къщи да рискуват. Рискът не винаги се изплащаше. Така че, ако предложеше на собственика справедлива цена и като се вземеше предвид несигурността...

Той отвори информацията за собственика и откри господин Хемиш Макфий от Съдбери, Съфък. Имаше адрес. Слейд написа, подпечата и прати писмо, с което предлагаше на нещастния Макфий сумата петдесет хиляди лири за „извънредно интересната композиция“ на дядо му. За да не изпусне случая от ръцете си, посочи собствения си мобилен телефон за връзка. Беше съвсем сигурен, че глупакът ще приеме и тогава той лично щеше да занесе чека за продажбата в Съдбери.

След два дни телефонът му извънтя. Слейд чу глас със силен шотландски акцент, при това оскърбен.

— Дядо ми беше велик художник, господин Слейд. Пренебрегван навремето, но същото се отнася и за Ван Гог. Убеден съм, че сега светът най-после ще познае истинския талант. Не мога да

приема предложението ви, но ще ви направя друго. Ако творбата на дядо ми не се появи на следващия ви търг на викториански майстори в началото на идващия месец, ще я изтегля и ще я занеса в „Кристи“.

Когато затвори телефона, Слейд трепереше. Ван Гог ли? Този човек да не бе идиот? Ала нямаше избор. Търгът на викторианските майстори бе насрочен за 8 септември. Вече беше късно да я включат в каталога, който в момента се печаташе и щеше да излезе след два дни. Щеше да се наложи нещастните яребици да бъдат прибавени впоследствие, както често се случваше. Но той пазеше копие на писмото с офертата до Макфий и бе записал телефонния разговор. Предложените петдесет хиляди лири далеч нямаше да удовлетворят професор Карпентър и бордът на „Дарси“ щеше да го подкрепи срещу евентуални бъдещи обвинения.

Трябваше да купи картината „за фирмата“ и това означаваше в залата да има наддаващ, който точно да изпълнява нарежданията и в същото време да не прилича на служител на „Дарси“. Щеше да използва Бъртрам, главния носач, на когото предстоеше да се пенсионира и който след четиридесет години служба беше абсолютно верен на работодателите си. Човек с въображение на щипалка, но безпрекословно изпълняващ заповеди.

Тръмпингтън Гор затвори телефона и се обърна към Бени.

— Скъпо момче, наистина ли знаеш какво правиш? Петдесет хиляди лири са адски много пари.

— Довери ми се — отвърна младежът. Гласът му звучеше по-уверено, отколкото се чувстваше. Той ежечасно се молеше на циничния бог на старите майстори Слейд да е прекалено алчен, за да разкрие намеренията си на безукорно честния професор Карпентър.

СЕПТЕМВРИ

Всички висши служители се прибраха от отпуска и приготовленията за първия голям есенен търг на 8 септември вървяха с пълна пара.

Перигрин Слейд пазеше в тайна плановите си за този ден и с радост установи, че Алан Лий-Тревърс също е пример за дискретност. Въпреки това всеки път щом се разминаваха в коридора, Слейд заговорнически му намигаше.

Лий-Тревърс започна да се тревожи. Винаги беше смятал заместник-председателя за малко ексцентричен и бе чувал, че мъжете на средна възраст понякога обръщат резбата. Като баща на четири деца той искрено се надяваше Слейд да не си е паднал по него.

На сутринта на 8 септември цареше обичайната възбуда, приливът на адреналин, който в света на изкуството компенсира цялата черна работа и досадното оценяване на боклуци.

Слейд беше помолил уважаемия главен носач Бъртрам да дойде по-рано и го бе инструктирал до най-малката подробност. Носачът от четиридесет години работеше в „Дарси“ и беше преживял петима собственици. Като младеж, току-що уволнил се от армията, той беше последвал стъпките на баща си и бе участвал в тържеството по случай пенсионирането на стария господин Дарси, последния от рода. Истински джентълмен — беше поканил дори новоназначения носач. Вече нямаше такива хора.

Той бе последният човек в сградата, който идваше на работа с бомбе — навремето беше разнасял по коридорите шедьоври на обща стойност милиарди лири и нито веднъж не бе повредил някой от тях.

Днес седеше в малката си стаичка и процеждаше безкрайни чаши чай през моржовите си мустаци. Имаше прости нареждания. Облечен в син костюм и въоръжен с номер за участие в търга, щеше да седне в дъното на залата и щеше да наддава само за една картина. За да

не я сбърка с някой друг натюрморт, му бяха показали двете смачкани, увиснали на куката яребици. Бе му заповядано да запомни името „Чантата за дивеч“, което господин Слейд щеше с ясен глас да обяви от подиума.

Накрая, просто за всеки случай, директорът му беше наредил да наблюдава лицето му. Ако искаше да наддава, бързо щеше да му намигне с лявото око. Това бе знак носачът да вдигне номера си. Бъртрам отиде да изпие чаша чай и за четвърти път да изпразни мехура си. Слейд най-малко искаше да види, че в най-важният момент съучастникът му изчезва до тоалетната.

Алан Лий-Тревърс беше избрал изключителни картини. Най-ценни бяха две творби на автори от школата на прерафаелитите, един шедьовър на Милей от имението на наскоро починал колекционер и още един на Холман Хънт, който от години не бе показван пред публика. Следваха ги две картини с коне от Джон Фредрик Херинг и платноход в бурно море от четката на Джеймс Кармайкъл.

Търгът започна точно в Десет часа. Наддаването вървеше бързо и залата беше пълна, дори в дъното имаше правостоящи. Тъй като в каталога бяха включени още три натюрморта с дивеч и пушки, Слейд реши да прибави към тях и необявената шотландска картина. Никой нямаше да се изненада и всичко трябваше да свърши за минути.

Всичко вървеше добре. Бъртрам седеше в дъното и гледаше право напред с номер в скута си. Още не беше чул вълшебните думички „Чантата за дивеч“.

На подиума Перигрин Слейд излъчваше жизнерадост, дори възторг, когато наддаванията се приближаваха или надвишаваха максималната оценка. Познаваше повечето от участниците, но имаше десетина, които никога не бе виждал. От време на време една от лампите хвърляше отблясъци от очилата на мъж с тъмен костюм на третия ред отзад напред.

По време на кратката пауза, докато заменяха картините на статива, той повика настрани една от младите служителки и се наведе от подиума.

— Кой е онзи японец на третия ред отзад напред? — Момичето се отдалечи.

По време на следващата пауза се върна и пхна в ръката му лист хартия. Слейд кимна в знак на благодарност. На листа пишеше: „Господин Йоширо Ямамото, галерия «Осака», Токио и Осака. Представил е документ за кредит от Токийската банка за един милиард йени.“

Лицето на директора грейна. Около два милиона лири. Нямаше проблем. Бе сигурен, че и преди е чувал или чел името Ямамото. И беше прав. Така се казваше адмиралът, бомбардирал Пърл Харбър. Слейд нямаше откъде да знае, че неговият съименник е дошъл в Найтсбридж с подобна цел, нито че писмото от Токийската банка е поредното компютърно творение на Джули Дей.

Господин Ямамото на няколко пъти се включи в първите наддавания, но винаги се отказваше в полза на други преди платното да бъде продадено. И все пак зад непроницаемите си очила изглеждаше истински участник в търг.

Изнесоха първия от четирите натюрморта. Трите от каталога бяха от сравнително неизвестни художници и бяха продадени на цена между пет и десет хиляди лири. Когато изнесоха третия, Слейд бодро обяви:

— Има още един натюрморт, който не е включен във вашите каталози. Пристигна в последния момент. Очарователна творба от шотландския художник Колъм Макфий.

Коли Бърнсайд не бе успял да устои на изкушението да постави поне част от малкото си име в името на художника. Никога нямаше да получи по-голямо признание.

— Озаглавена е „Чантата за дивеч“ — ясно произнесе Слейд. — Колко предлагате? Чувам ли хиляда?

Бъртрам вдигна номера си.

— Хиляда в дъното. Някой дава ли повече от хиляда?

Вдигна се още един номер. Човекът сигурно беше късоглед. Останалите наддаващи, агенти, колекционери и галеристи смутено гледаха картината.

— Две хиляди лири срещу вас, господине — вперил очи в Бъртрам, каза Слейд и едва забележимо намигна с лявото си око. Носачът вдигна номера си.

— Три хиляди лири — обяви директорът. — Чувам ли четири хиляди?

Възцари се тишина. После японецът кимна. Слейд се обърка. Виждаше гъстата черна коса, изпъстрена със сиви нишки, но дръпнатите очи бяха скрити зад дебелиите очила.

— Това предложение ли беше, господине? — попита той.

— Хай — потвърди господин Ямамото и отново кимна. Гласът му звучеше като на Тоширо Мифуне в „Шогун“.

— Бихте ли били така любезен да вдигнете номера си, Ямамото-сан? — каза Слейд и се почувства горд, че знае как да се обърне към японец на родния му език. Човекът от Токио ясно отвърна „А, добре“ и вдигна номера си.

— Четири хиляди лири — обяви директорът. Самообладанието му продължаваше да е непокътнато, макар че изобщо не бе очаквал да се появи конкурент на флегматичния Бъртрам. По негов знак носачът отново вдигна номера си.

Смайването в залата далеч не можеше да се сравнява със състоянието на Алан Лий-Тревърс, който стоеше облегнат на задната стена. Той никога не беше виждал или чувал за „Чантата за дивеч“, иначе отдавна щеше да е заминала обратно за Съфък. Ако Слейд бе искал да прибави нова картина към каталога, поне можеше да го спомене. И кой беше този Макфий? Никога не бе чувал за него. Сигурно дядото на някой от ловната дружинка на Слейд, И все пак наддаването вече беше стигнало до пет хиляди лири, Бог знаеше как, така че нямаше значение. Сериозна цена и истинско чудо за такава мащаница. Комисионната за известно време щеше да осигури качествено бордо за шефовете на отдели.

През следващите тридесет минути самообладанието на Лий-Тревърс се разклати. Японският галерист, чийто тил виждаше, продължаваше да кима и да повтаря „Хай“, докато някой, скрит зад една от колоните в дъното, не се отказваше от наддаването. Какво ставаше, по дяволите? Това бе някаква нещастна мащаница, всеки го виждаше. В залата цареше пълна тишина. Цената надвиши петдесет хиляди лири.

Лий-Тревърс си проправи път към колоната и надзърна зад нея. Едва не получи инфаркт. Тайнственият наддаващ бе Бъртрам, за Бога! Това можеше да означава единствено, че Слейд наддава от името на фирмата.

Пребледнял като смъртник, Лий-Тревърс привлече погледа на Слейд, който му се усмихна и за пореден път заговорнически му намигна. Това го потвърждаваше. Неговият заместник-председател определено се беше побъркал. Той бързо напусна залата, отиде при момичетата, които регистрираха участниците, грабна слушалката на вътрешния телефон, набра номера на кабинета на председателя и помоли Филис да го свърже с херцог Гейтсхед по спешен въпрос.

Преди да се върне в залата наддаването бе минало сто хиляди лири и господин Ямамото все още не се отказваше. Слейд вече вдигаше цената с по десет хиляди и започваше сериозно да се тревожи.

Само той знаеше за милионите, които се криеха под двете яребици, тогава защо японецът наддаваше? Дали не подозираше нещо? Невъзможно, картината пристигаше направо от Бери Сейнт Едмъндс. Може би професор Карпентър се беше разприказвал из Далечния изток? Също невъзможно. Дали Ямамото просто харесваше натюрморта? Никакъв вкус ли нямаше? Да не си мислеше, че милиардерите в Токио и Осака ще се втурнат на ята в галериите му, за да купят този боклук?

Нещо не бе наред, но какво? Не можеше да откаже да приеме наддаванията на Ямамото, не и пред цялата зала, ала като знаеше какво лежи под яребиците, не можеше и да нареди на Бъртрам да се откаже и да остави картината да замине за Япония.

Останалите участници в търга разбираха, че става нещо извънредно странно. Никой от тях не беше виждал такова нещо. На статива бе изложена ужасяваща мацаница, която при други обстоятелства никой нямаше да обяви за продажба, а двама наддаващи хвърляха за нея луди пари. Единият беше стар чудак с моржови мустаци, а другият — непроницаем самурай. Първата мисъл, която им хрумна, бе „вътрешна информация“.

Всички знаеха, че светът на изкуството не е придиичив и че някои трикове на занаята биха засрамили дори един корсикански главорез. Ветераните в залата си спомняха съвсем достоверната история за двама агенти, присъствали на жалък търг в порутено старо имение, когато единият от тях забелязал натюрморт с мъртъв заек. Картината висяла на стълбището, дори не била изложена. Но те послушали интуицията си и я купили. Мъртвият заек се оказал последната творба на Рембранд. Но на смъртното си ложе старият

парализиран холандец едва ли беше нарисувал тези ужасни яребици. Затова присъстващите отчаяно се взираха, търсеха скрит талант, ала не можеха да го открият. А наддаването продължаваше.

При цена двеста хиляди лири на входа настана смут и хората направиха път на достолепния херцог Гейтсхед. Той се изправи до задната стена като орел, чакащ да зърне жива плът, която да изкълве.

При цена двеста и четиридесет хиляди лири Слейд започна да губи самообладание. Челото му лъщеше от пот и отразяваше светлината на лампите. Гласът му се бе покачил с няколко октави. Нещо в него крещеше този фарс да престане, ала той не можеше да го спре. Грижливо написаният му сценарий окончателно се беше изплъзнал от неговия контрол.

При цена четвърт милион левият му клепач отново заигра. В дъното на залата старият Бъртрам виждаше безкрайното намигане и продължи да наддава. Слейд вече искаше да му каже да спре, но носачът си знаеше инструкциите.

— Срещу вас, господине — изкряха директорът на дебелите очила от Токио. Последва продължителна пауза. Слейд се молеше кошмарът да свърши. Накрая господин Ямамото ясно каза:

— Хай. — Левият клепач на Слейд играеше като предницата на бясно носеща се линейка и Бъртрам вдигна номера си.

При триста хиляди Лий-Тревърс бясно зашепна в ухото на херцога и орелът решително закричи към Бъртрам. Всички погледи в смълчаната зала бяха насочени към японеца. Той внезапно се изправи, остави номера на стола си, тържествено се поклони на Перигрин Слейд и се запъти към вратата. Тълпата пред него се разтвори като Червено море пред Мойсей.

— Продадено първи път — немощно обяви Слейд, — втори път...

Чукчето му удари и залата изригна. Както винаги в края на непоносимо напрежение, всеки искаше да каже нещо на съседа си. Слейд малко възстанови самообладанието си, избърса челото си, предаде воденето на търга на Лий-Тревърс и слезе от подиума.

Освободен от задачата си, Бъртрам тръгна към стаичката си, за да си направи чай.

Херцогът наведе глава към своя заместник-председател и изсъска:

— В кабинета ми. След пет минути, ако обичаш.

— Перигрин — започна херцогът. Вече нямаше „Пери“ и „скъпи стари приятелю“. Бе изчезнала дори дружелюбната фасада. — Може ли да попитам точно какво направи току-що?

— Водих търга.

— Не увъртайте, господине. Онази отвратителна мацаница с двете яребици е пълен боклук.

— На пръв поглед.

— Ти я купи за фирмата. Защо?

Слейд извади от джоба на самото си двете страници с доклада на професор Карпентър от „Колбърт“.

— Надявам се това да ви обясни причината. Трябваше да я купя за пет хиляди, най-много. И щях, ако го нямаше оня побъркан японец.

Херцог Гейтсхед внимателно прочете доклада на слънчевата светлина от прозореца и изражението му се промени. Неговите предци бяха извоювали положението си с убийства и грабежи и също като в случая с Бени Евънс, старите гени умират трудно.

— Това е друг въпрос, стари приятелю, съвсем друг въпрос. Кой друг знае?

— Никой. Миналия месец получих доклада вкъщи. Стивън Карпентър, аз, а сега и вие. Това е. Колкото по-малко, толкова по-добре, струва ми се.

— Ами собственикът?

— Някакъв шотландски идиот. За да си покрием гърба, реших да му предложа петдесет хиляди. Глупакът отказа. Пазя писмото и записа на отказа му. Разбира се, ще ми се да беше приел. Но не можех да предвидя тоя смахнат японец. Едва не ни я измъкна под носа.

Херцогът се замисли. На прозореца бръмчеше муха и звукът отекваше високо като дърворезачка в тишината.

— Чимабуе — промълви той. — Дучо. Мили Боже, от години не сме имали нито един от тях. Седем-осем милиона, нали? Виж, без отлагане уреди въпроса със собственика. Аз ще подпиша. Кой искаш да реставрира картината? „Колбърт“ ли?

— Това е голяма организация. С огромен персонал. Ще тръгнат приказки. Предпочитам Едуард Харгрийвс. Той е сред най-добрите на

света, работи сам и мълчи като гроб.

— Чудесна идея. Заеми се с това. Съобщи ми веднага щом свърши реставрацията.

Едуард Харгрийвс наистина работеше сам — кисел и потаен мъж с частно студио в Хамърсмит. Беше ненадминат в реставрацията на повредени или покрити с по-късна картина стари майстори.

Той прочете доклада на Карпентър и си помисли дали да не се свърже с професора. Но главният реставратор на „Колбърт“ съвсем естествено щеше да се обиди, че тази изключително интересна задача е поверена на някой друг, затова Харгрийвс реши да не му се обажда. Ала познаваше служебните бланки на „Колбърт“ и подписа на професора, затова можеше да използва доклада като основа за собствената си работа. Когато заместник-председателят на „Дарси“ лично донесе шотландския натюрморт в студиото му, Харгрийвс му съобщи, че ще му трябват две седмици.

Той постави картината на статив под северния прозорец и два дни просто я гледа. Дебелата викторианска маслена боя изискваше извънредна деликатност, за да не повреди шедьовъра отдолу. На третия ден се хвана на работа.

След две седмици се обади на Перигрин Слейд.

— Е, скъпи ми Едуард?

— Готов съм. Онова, което се крие под натюрморта, е напълно разкрито.

— Ами цветовете? Успя ли да ги направиш толкова ярки, колкото и в деня, в който са били положени?

— О, несъмнено — отговори гласът по телефона.

— Ще пратя колата си.

— Мисля, че би трябвало лично да дойда с картината — внимателно рече Харгрийвс.

— Чудесно — зарадва се Слейд. — След половин час бентлитото ми ще дойде да те вземе.

Той се обади на херцог Гейтсхед.

— Браво — каза председателят. — Хайде да я видим заедно. В моя кабинет, в дванайсет часа.

В дванадесет без пет един носач донесе статив и си тръгна. Точно в дванадесет в стаята влезе Едуард Харгрийвс. Носеше увитата в мека тъкан картина. Следваше го Перигрин Слейд.

Херцогът бе отворил бутилка „Дом Периньон“. Подаде чаши на гостите си. Слейд прие, реставраторът отказа.

— Е — усмихна се председателят, — какво имаме? Дучо ли?

— Е, този път не — отвърна Харгрийвс.

— Изненадай ме — каза Слейд. — Чимабуе ли?

— Не точно.

— Нямам търпение — възкликна херцогът. — Хайде, вдигнете покривалото.

Реставраторът се подчини. Картината наистина беше такава, каквато се описваше в писмото от „Колбърт“. Прекрасно изпълнена и точно в стила на ранния флорентински и сиенски Ренесанс.

Фонът представляваше средновековен пейзаж с хълмове и в далечината — камбанария. На преден план имаше една-единствена фигура. На магаре или библейски осел, който мрачно гледаше към зрителя.

Членът му унило висеше към земята, като че ли някой упорито го беше дърпал.

В средата наистина се виждаше плитка долина, от която излизаше път. По пътя се движеше малък, но напълно отчетлив мерцедес-бенц.

Харгрийвс невъзмутимо зяпаше някаква точка във въздуха. Слейд се уплаши, че ще получи фатален инфаркт, после се надяваше да получи, а накрая вече се боеше, че може и да не му стане нищо.

У херцог Гейтсхед се бореха за контрол пет века на изтънчени обноси. Накрая възпитанието спечели и без да каже нито дума, той излезе от стаята.

След един час Перигрин Слейд напусна сградата за по-дълго.

ЕПИЛОГ

Остатъкът от септември бе наситен със събития.

В отговор на ежедневните телефонни обаждания вестникарят в Съдбери потвърди, че се е получило второ писмо, адресирано до господин Макфий. Дегизиран като рижия шотландец, отиде с влак да го вземе. Пликът съдържаше чек от „Дарси“ за двеста шестдесет и пет хиляди лири.

С помощта на някои прекрасно фалшифицирани от Джули документи той си отвори сметка в „Барклис Банк“ в Сейнт Питър Порт на остров Гърнзи, един от последните данъчни убежища във Великобритания. Когато му изплатиха чека, Тръмпи отиде на острова със самолет и си отвори друга сметка в „Роял Банк ъв Канада“, на същата улица. После се върна в „Барклис“ и прехвърли парите от господин Хемиш Макфий на господин Гор. Заместник-управителят на „Барклис“ се изненада от бързината на отваряне и закриване на сметката на шотландеца, но не възрази.

От канадците, които не даваха и пукната пара за британските данъчни закони, Тръмпи получи два чека.

Единият, на стойност тринадесет хиляди двеста и петдесет лири, отиде за Коли Бърнсайд, който щеше да изживее залеза на своя живот в море от качествено бордо.

Тръмпи изтегли хиляда седемстотин и петдесет лири в брой за себе си, за да се „отърка в парите“. Вторият чек бе за Бени Евънс и Джули Дей — сто и петдесет хиляди лири. С остатъка от стоте хиляди услужливите канадци с готовност създадоха дългосрочен фонд, от който през остатъка от дните си Тръмпингтън Гор щеше да получава по около хиляда лири месечно.

Бени и Джули се ожениха и се върнаха в родния Ланкшир на Бени, където той отвори малка художествена галерия, а тя стана компютърна програмистка на свободна практика. След година металът по лицето и изрусените кичури бяха изчезнали и младото семейство имаше двама прекрасни близнаци.

Тръмпи се прибра от остров Гърнзи и у дома го очакваше писмо от „Иън Продъкшънс“. В него се казваше, че Пиърс Броснан, с когото беше играл една съвсем малка роля, искал да му повери много по-важно участие в следващия филм за Джеймс Бонд.

Някой информира Чарли Доусън и с помощта на развеселения професор Карпентър той осигури скандала на десетилетието в света на изкуството.

Полицията продължи да издирва Хамиш Макфий и господин Ямамото, но Скотланд Ярд не хранеше големи надежди.

Марина продаде спомените си на „Нюз ъв дъ Уърлд“. Лейди Елинор Слейд незабавно проведе продължително съвещание с Файона Шекълтън, доайен на лондонските адвокати, които се занимаваха с разводи. Стигна се до споразумение, което позволи на Перигрин да задържи копчетата си за ръкави.

Той напусна Лондон и за последен път го видяха да ръководи долнопробен бар на Антигуа. Херцог Гейтсхед все още трябва сам да плаща за пиенето си в „Уайтс“.

ЧУДОТО

СИЕНА. 1975 Г.

Слънцето висеше в небето като чук. Биеше по скупчените покриви на оградения с крепостна стена тоскански град и средновековните плочки някои розови, ала повечето отдавна изпечени до кехлибарено или сивопепеляво — блестяха под летния пек.

Надвисналите стрехи хвърляха по горните прозорци сенки, тъмни като нощта, но там, докдето стигаше слънцето, стените и древните тухли избеляваха и дървените первази се цепеха и лющеха. По тесните калдъръмени улички на най-стария квартал имаше спокойни сенчести места. Тук-там от зноя се криеха сънливи котки. Ала нямаше и следа от хора, защото това бе денят на палио.

Изгубен в средновековния лабиринт, по една такава уличка, съвсем малко по-широка от раменете му, бързаше американски турист, зачервен като недопечена телешка пържола. Потта му се стичаше на струйки и попиваше в памучната му риза с къси ръкави, праметнатото му през рамо леко сако висеше като одеяло. Жена му се влачеше след него с високите си сандали на платформи.

С огромно закъснение се бяха опитали да си запазят хотел в града тъкмо през този сезон и накрая се примириха със стая в Касоле Делза. Вzetата под наем кола беше прегряла по пътя, накрая бяха намерили място за паркиране извън градските стени и сега бързаха от Порта Овиле към своята цел.

Като се препъваха по горещия калдъръм, двамата скоро се изгубиха в лабиринта на уличките. От време на време канзаският фермер се заслушваше за рева на тълпата и се опитваше да се насочи натам. Жена му едва успяваше да го следва и в същото време да си вее с пътеводителя.

— Чакай — извика тя, когато навлязоха в поредния тухлен проход между къщи, които бяха били стари още по времето на Козимо Медичи Старши^[1].

— Ами побързай, скъпа — отвърна той през рамо. — Ще пропуснем шествието.

Имаше право. На по-малко от половин километър оттам тълпите на и около Пиаца дел Кампо напрягаха очи, за да зърнат кампарсе, шествието в средновековни костюми на седемнадесетте велики сиенски гилдии, които някога бяха управлявали града. Според традицията десет от седемнадесетте контради щяха да се състезават с конете си за честта да носят знамето на своята гилдия, самото палио. Но първо шествието.

Предната вечер в хотелската им стая американецът беше прочел на жена си за него.

— Контрадите или кварталите на Сиена са били създадени между края на дванайсети и началото на тринайсети век — започна той.

— Това е било преди Колумб — възрази жена му, като че ли преди великият Кристобал да отплава от устието на Тахо, за да се отправи на запад към заборава или слава, не се бе случило нищо.

— Точно така. Колумб открива Америка през хиляда четиристотин деветдесет и втора година. Това е било три века преди него. Пише, че отначало имало четирийсет и две контради. Триста години по-късно били сведени до двайсет и три, а после, през хиляда шестстотин седемдесет и пета — до седемнайсетте, които утре ще видим на шествието.

Но те не можеха да видят пъстрите редици от стотици барабанчици, музиканти и знаменосци, които се изливаха на Пиаца дел Кампо. Шестнадесетте двореца бяха обкичени със знамена и претъпкани с привилегировани, заели всеки прозорец и балкон, докато четиридесет хиляди от жителите на града прииждаха на площада.

— Побързай, скъпа — отново извика той, когато врявата напред се усили. — Бихме много път заради шествието. Най-после виждам тая проклета кула.

И наистина, над покривите пред тях се виждаше върхът на кулата Манджия. И тогава тя се препъна и падна. И си изкълчи глезена заради паветата и сандалите. Мъжът ѝ се обърна и се втурна към нея.

— Какво стана, скъпа? — загрижено попита той и се наведе над нея. Тя стискаше глезена си.

— Мисля, че е изкълчен — отвърна жената и заплака. Всичко бе започнало толкова хубаво, а сега завършваше толкова зле...

Съпругът ѝ се огледа, ала древните дървени врати бяха заключени. На няколко метра от тях имаше висока стена със сводеста врата. Слънцето проникваше през нея така, като че ли вътре имаше открито пространство.

— Ела да идем там и да видим дали има къде да поседнеш — предложи мъжът.

Прегърна я през кръста и почти я понесе към входа. Влязоха в настилан с плочи двор с големи саксии с рози и слава Богу, каменна пейка под сянката на стената. Американецът помогна на съпругата си да седне на прохладния камък.

В това време краят на кампарсе напускаше Пиаца дел Дуомо, а началото на колоната вече навлизаше в Пиаца дел Кампо и съдиите внимателно наблюдаваха облеклото, поведението и уменията на знаменосците да развяват флаговете. Който и да победеше в предстоящото конно състезание, най-добре екипираната група щеше да бъде наградена с *masgalano* — изящно гравирано сребърно блюдо. Това беше важно и всички присъстващи го знаеха. Туристът приклекна, за да разгледа глезена на жена си.

— Мога ли да ви помогна? — чу се тих глас. Американецът се сепна и се обърна. Непознатият стоеше до него и силуетът му се очертаваше на фона на слънцето. Туристът се изправи. Мъжът бе висок и слаб, със спокойно лице, покрито с бръчки. И двамата бяха над петдесетте. Непознатият беше побелял. С избелелите си дочени панталони и дънкова риза приличаше на скитник, на поостаряло хипи. Английският му беше отличен, но с акцент.

— Не знам — подозрително отвърна американецът.

— Жена ви е паднала и си е изкълчила глезена, нали?

— Да.

Непознатият коленичи на плочите, събу сандала на жената и бавно заразтрива глезена ѝ. Пръстите му бяха нежни и умели. Канзаският фермер го наблюдаваше, готов да защити съпругата си, ако се наложи.

— Не е счупен, но май наистина е изкълчен — каза мъжът.

— Откъде знаете? — попита съпругът.

— Знам.

— Нима? Какъв сте вие?

— Аз съм градинарят.

— Градинарят ли? Тук?

— Грижа се за розите, мета двора, поддържам всичко както трябва.

— Но днес е денят на състезанието. Не чувате ли?

— Чувам. Ще трябва да го превържем. Имам една чиста тениска, която мога да накъсам на ленти. И студена вода, за да предотвратя подуването.

— Какво правите тук в деня на състезанието?

— Никога не гледам състезанието.

— Защо? Всички ходят на състезанието.

— Защото е днес. На втори юли.

— И какво от това?

— Днес е Денят на свободата.

— Какво?

— На този ден преди трийсет и една години. На втори юли хиляда деветстотин четирийсет и четвърта Сиена беше освободена от немска окупация. И тук, в този двор се случи нещо важно. Според мен беше чудо. Ще ида за вода.

Американецът се стресна. Той бе католик, ходеше на черква и се изповядваше. Вярваше в чудеса — ако бяха потвърдени от Рим. Главната цел на пътуването му до Италия бе най-сетне да види Светия град. Едва по-късно бяха решили да посетят Сиена. Туристът се огледа. Дворът пустееше.

Широк двадесет на тридесет метра, от две страни той беше ограден с високи стени, най-малко три и половина метра, едната от които със сводестия вход. Стените от другите две страни бяха още по-високи, поне петнадесет метра, съвсем голи, освен няколкото отвора — външни стени на масивни сгради отпреди няколко века. На стената на огромната постройка в отсрещния край на двора имаше друга врата от дебели дъски. Беше затворена. Дъските бяха древни като самия град, отдавна избелели от слънцето, освен няколко по-тъмни петна.

От едната страна на двора имаше аркада, чийто полегат покрив се опираше върху каменни колони и хвърляше дълбока прохладна

сянка. Градинарят се върна с ленти плат и чаша вода.

Той отново коленичи на плочите и здраво бинтова изкълчения глезен, като намокри плата, за да охлади мястото. Съпругата на американеца облекчено въздъхна.

— Ще можеш ли да стигнеш до площада? — попита съпругът ѝ.

Тя се изправи, колебливо стъпи на изкълчения си крак и потръпна. Болеше я.

— Какво мислите? — попита туристът градинаря.

Мъжът сви рамене.

— Улиците са неравни, тълпата е многолюдна и груба. Няма да видите нищо. Но празникът ще продължи до късно вечерта. Тогава шествието ще мине по всички улици. А през август ще има ново шествие. Можете ли да изчакате дотогава?

— Не. Трябва да се грижа за добитъка си. Другата седмица се прибираме у дома.

— Аха. В такъв случай... жена ви може да върви, но внимателно.

— Може ли мъничко да останем тук, скъпи? — попита тя.

Туристът кимна и се огледа.

— Чудно! Не виждам параклис.

— Няма параклис. Няма светец. Засега. Но някой ден... надявам се.

— Какво се е случило тук на този ден преди трийсет и една години?

---

[1] Козимо Медичи (1389–1404) — първият велик херцог на Тоскана. — Б.пр. ↑

РАЗКАЗЪТ НА ГРАДИНАРЯ

— Участвали ли сте във Втората световна война?

— Естествено. Във флота. В Тихия океан.

— Но не сте били в Италия, така ли?

— Не. Малкият ми брат беше тук. Под командването на Марк Кларк.

Градинарят кимна, сякаш се взираше в миналото.

— През цялата четирийсет и четвърта Съюзниците напредваха на север в италианския полуостров, от Сицилия към австрийската граница. През цялата година немските войски се биеха и отстъпваха, биеха се и отстъпваха. Беше дълго отстъпление. Отначало бяха съюзници на италианците, но след италианската капитулация станаха окупатори.

— Тук в Тоскана сраженията бяха много ожесточени — продължи той. — Командваше фелдмаршал Кеселринг. Срещу него бяха американците под командването на генерал Кларк, англичаните, командвани от генерал Александър и свободните французи — от генерал Жуен. До началото на юни фронтът в този западен сектор стигна до северната граница на Умбрия и южната на Тоскана. Но местността на юг оттук е пресечена, безкрайни вериги стръмни хълмове, долини със стотици реки и потоци. Пътищата се вият по планинските склонове. Лесно се минират и могат да бъдат обсипани с картечен огън от хребетите. Наблюдатели, разположени по върховете, могат с голяма точност да насочват артилерийския огън. Всички страни даваха много жертви.

Градинарят помълча малко.

— Сиена се превърна в голям медицински център. Медицинският корпус на Вермахта организира няколко болници, които постоянно бяха пълни. Към края нямаше достатъчно места и се наложи да реквизируют няколко манастира. И Съюзниците въпреки това продължаваха да настъпват. Кеселринг заповяда да бъдат евакуирани всички ранени, чието състояние позволява това. Колони германски

линейки денонощно се движеха на север. Но някои трябваше да останат. Мнозина умряха от раните си и са погребани в града. За известно време болниците се поизпразниха. До последните десет дни на месеца. Тогава сраженията станаха два пъти повече. През ония последни десет дни пратиха тук един млад немски лекар, току-що завършил университета. Нямаше никакъв опит. Трябваше едновременно да гледа, да се учи и да лекува. Сънят не беше достатъчно, провизиите бяха на изчерпване.

Лятното небе се разтърси от мощен рев — последните редици на шествието бяха излезли на Пиаца дел Кампо. Всички съперничаещи си контради обикаляха по веднъж около гигантския хиподром, покрит с насипан върху калдъръма пясък. Още по-силен вик приветства появата на *sa ggossio*, волската каруца със самото палио, заветното знаме, цел на днешното шествие.

— В този сектор беше германската Четиринайсета армия, командвана от генерал Лемелсон. На хартия звучеше чудесно, но много от частите бяха уморени от безкрайните сражения и не им достигаха хора. Основният контингент беше Първи парашутен корпус на генерал Шлем и той хвърли всичко, което имаше, от морето до планините на юг от Сиена. Това беше дясното му крило. Отляво, още по-навътре в страната, изтощената Деветдесета бронирана дивизия се опитваше да задържи американската Първа бронирана на генерал Хармън.

— Точно в центъра на Пета армия на Марк Кларк, срещу самата Сиена, бяха разположени свободните французи на генерал Жуен. От двете му страни бяха неговите Трети алжирски и Втори марокански пехотен полк. Това бяха силите, задържани от немците с петдневни яростни сражения. От двасет и първи до двасет и шести юни. После американските танкове пробиха бронираните дивизии и Сиена беше обкръжена, първо от изток, после от запад — от французите.

— Отстъпващите германски роти се оттеглиха насам, като караха ранените със себе си. Сред тях имаше пехотинци, войници от сухопътните сили на Луфтвафе и десантчици. На двасет и девет юни на юг от града стана последният и заключителен сблъсък преди съюзническия пробив.

— Боевете бяха тежки и почти изцяло ръкопашни. Германските санитарии използваша прикритието на нощта и правеха каквото им беше по силите. В Сиена караха стотици ранени, и немци, и съюзници.

Генерал Лемелсон поиска от Кеселринг разрешение да изправи линията си. Рискуваше да го обкръжат и целият Първи парашутен корпус да остане в Сиена. Позволиха му и десантчиците отстъпиха в града. Сиена се пръскаше по шевовите от войници. Ранените бяха толкова много, че този двор под стените на стария девически манастир беше реквизиран за временен лазарет, в който бяха настанени стотина от последните пристигнали немци и всички ранени на съюзниците. Повериха го на младия лекар. Това беше на трийсети юни хиляда деветстотин четирийсет и четвърта година.

— Тук ли? — попита американецът. — Този двор ли е бил лазарет?

— Да.

— Тук няма нищо. Нито вода, нито електричество. Трябва да е било ужасно.

— Наистина.

— Тогава бях на един самолетоносач. Имахме всички условия да се грижим за ранените.

— Имали сте късмет. Тук хората лежаха където ги оставяха санитарите. Американци, мароканци, алжирци, британци, французи и стотици тежко ранени немци. Всъщност ги караха тук, за да умрат. Накрая станаха двеста и дваайсет.

— А младият лекар?

Мъжът сви рамене.

— Ами... работеше. Правеше каквото можеше. Главният лекар му беше дал трима санитарии. Те събраха от местните къщи дюшеци, сламеници, всякакви постели. Отмъкнаха чаршафи и одеяла. Чаршафите бяха само за бинтове. През Сиена не тече река, но преди векове сиенците са построили сложна система от подземни канали, които довеждат вода от планинските потоци под самите улици. Санитарите организираха жива верига до най-близкия кладенец.

— От една съседна къща донесоха голяма кухненска маса и я поставиха ей там, в средата между розовите храсти. За операция. Анестетиците бяха малко, хигиената хич я нямаше. Той оперира цял следобед, чак до мръкване. Когато се стъмни, изтича до местната болница и изпроси няколко петромаксови лампи. И продължи на тяхната светлина. Но беше безнадеждно. Той знаеше, че войниците ще умрат.

— Много от раните бяха ужасни. Всички страдаха от нетърпими болки. Той нямаше повече болкоуспокоителни. Някои от ранените бяха разкъсани от мини, избухнали под краката на техния другар. В телата на други имаше забити шрапнели. Крайниците на трети бяха пронизани от куршуми. Малко след залез слънце дойде момичето.

— Какво момиче?

— Най-обикновено момиче. Местно. Млада може би двайсетинагодишна. Странна наглед. Докторът видя, че го наблюдава. Кимна ѝ, тя се усмихна и той продължи да оперира.

— Какво ѝ беше странното?

— С бледо овално лице. Много ведро. Къса коса, не според тогавашната мода, просто късо подстригана, като на момче. И носеше светлосива памучна риза.

— Помагаше ли?

— Не, просто вървеше сред ранените и им бършеше челата с мокро парче плат. Докторът продължаваше да оперира ранен след ранен. Продължаваше, макар да знаеше, че си губи времето. Беше едва двайсет и четири годишен, все още момче, което се опитваше да върши мъжка работа. Беше уморен до смърт, мъчеше се да не допуска грешки, ампутираше с трион за кост, стерилизиран в грапа, шиеше с обикновен конец, намазан с восък, морфинът свършваше, трябваше да го разпределя. А те крещяха, о, как крещяха...

Американецът впери очи в него.

— Боже мой — промълви той. — Вие сте били този лекар. Вие не сте италианец. Вие сте били германският доктор.

Мъжът бавно кимна.

— Да, аз бях.

— Скъпи, струва ми се, че глезенът ми е малко по-добре. Навярно все още можем да хванем края на шествието.

— Тихо, скъпа. Само още няколко минути. Какво се случи?

На Пиаца дел Кампо шествието беше напуснало арената и участниците бяха заели местата си на трибуните пред дворците. На пясъка останаха само по един барабанчик и един знаменосец от всяка контрада. Те щяха да покажат уменията си със знамето и жезъла, описвайки сложни фигури във въздуха под ритъма на барабаните,

последен поздрав към тълпите преди състезанието, последен шанс да спечелят сребърното блюдо за своята гилдия.

РАЗКАЗЪТ НА ЛЕКАРЯ

— Оперирах през цялата нощ до изгрев слънце. Санитарите бяха не по-малко уморени от мен, но носеха мъжете на масата и аз правех каквото можех. Преди зазоряване тя изчезна. Просто изчезна. Не я бях видял да идва, не я видях да си отива...

— На сутринта настана затишие — продължи той. — Върволицата постепенно оредя и накрая секна. Успях да си измия ръцете и да мина сред ранените, за да преброя умрелите през нощта и да помоля да ги изнесат.

— Колко бяха?

— Нито един.

— Нито един ли?

— Нямаше нито един умрял. Не и онази нощ, докато слънцето не изгря на първи юли. В она ягъл ей там имаше трима алжирци. С рани в гърдите и корема. Единият беше с разкъсани крака. Бях ги оперирал късно през нощта. Държаха се мъжки. Лежаха безмълвно, гледаха небето и сигурно си мислеха за сухите хълмове на Магреб, откъдето бяха дошли, за да се бият и умрат за Франция. Те знаеха, че умират, и чакаха Аллах да ги повика. Но не умряха.

— Точно там, където седи жена ви, лежеше едно момче от Остин, Тексас. Когато го донесоха, притискаше корема си с ръце — мъчеше се да задържи червата си вътре. Можех само да напъхам вътрешностите му обратно и да му зашия корема. Беше изгубил много кръв.

— Призори го чух да плаче и да вика майка си. Давах му живот най-много до обяд, но той не умря. Сутринта стана горещо, въпреки че слънчевите лъчи не стигаха дотук. Но знаех, че когато слънцето се издигне, ще настане истински ад. Наредих да преместят операционната маса на сянка под аркадата, но за хората навън нямаше голяма надежда. Слънцето щеше да ги довърши.

— Онези под аркадата бяха късметлии. Имаше трима англичани, всички от Нотингам. Единият ме помоли за цигари. Навремето моят английски беше лош, но тази дума е международна. Отговорих му, че с

разкъсани от шрапнел дробове като неговите най-малко му трябва цигара. Той се засмя и ми каза, че когато пристигнал генерал Александър, поне той щял да му даде. Шантав английски хумор. Но и смел. Те знаеха, че няма да се приберат у дома, но въпреки това можеха да пускат глупави шеги.

— Когато всички санитарни се върнаха от бойното поле, реквизирах още трима. Те бяха изтощени и озверели, но слава Богу, германската дисциплина надделя. Новата смяна застъпи и първите ми трима санитарни се свиха в един ъгъл и заспаха.

— През деня пак ли продължи по същия начин? — попита туристът.

— Да. Наредих на новите си помощници да потърсят в съседните къщи въжета и още чаршафи. Опънахме въжетата на двора и завързахме чаршафите на тях. Температурата обаче се покачваше. Спасението беше във водата. Страдащите мъже умоляваха за вода и моите санитарни направиха жива верига до кладенеца. Немците им казваха „danke“, французите шепнеха „merci“, британците — „thanks“.

— Молах се за прохладен вятър или по-бързо да дойде вечерта. Не задуха, но след дванайсет часа ад слънцето залезе и температурата спадна. Привечер случайно се отби един млад капитан от щаба на Лемелсон. Спря, зяпна, прекръсти се и избяга. Затичах се след него и му извиках, че имам нужда от помощ. Той отговори през рамо, че щял да направи каквото можел. Никога повече не го видях.

— Но може би все пак е направил нещо. Защото след час главният лекар на Четиринайсета армия прати ръчна количка с лекарства. Бинтове, морфин. Тъкмо навреме. След залез слънце пристигнаха последните ранени, този път само немци, десетина, за да станат общо двеста и двама. И тя се върна заедно с мрака.

— Момичето ли? Странното момиче?

— Да. Просто се появи, също като предната нощ. Отвъд градските стени артилерията като че ли най-последно беше спряла. Предположих, че Съюзниците се готвят за последна атака за превземането на Сиена, и се помолих Бог да ни пощади, но знаех, че е безнадеждно. На двора се спусна тишина. Чуваха се само пшкане, плач и от време на време мъчителни стонове.

— Докато обработвах един войник от Щутгарт, който беше изгубил половината си долна челюст, чух наблизо шумоленето на

дрехите ѝ. Обърнах се и я видях да потапя кърпа в кофата с вода. Тя се усмихна и тръгна сред мъжете, като коленичеше до тях, бършеше челата им и леко докосваше раните им. Извиках ѝ да не пипа превръзките, но тя не ми обърна внимание.

— Същото момиче ли беше? — попита американецът.

— Същото. Но този път забелязах нещо, което предната нощ не бях видял. Тя носеше нещо като одежди на послушница. Помислих, че трябва да е от някой от манастирите в Сиена. И отпред имаше символ, тъмносив на бледосив фон. Христовият кръст, но с известна разлика. Едното рамо на кръста беше счупено и висеше под четирийсет и пет градуса.

От площада отекна нов вик. Знаменосците бяха свършили и на пясъка извеждаха десетте коня. Те бяха с юзди, но нямаха седла. Пред съдийската трибуна изнесоха стойката със самото палио, за което щяха да се състезават контрадите.

На двора жената на туриста се изправи и каза:

— Мисля, че мога да вървя.

— Още няколко минути, скъпа — отвърна съпругът ѝ. — И после, кълна се, ще отидем да се забавляваме. — Обърна се към събеседника си. — И през втората нощ?

— Оперирах последните двацетима, последните немци, след това с новите си медикаменти се опитах да направя нещо повече за неколцина ранени от предната нощ. Вече имах морфин. Поне можех да помогна на най-измъчените да умрат спокойно.

— И умряха ли?

— Не. Крепяха се на ръба на смъртта, но нито един не умря. Младата монахиня през цялата нощ безмълвно обикаляше сред тях, усмихнато бършеше челата им и докосваше раните им. Те ѝ благодаряха, посягаха към нея, но момичето само се усмихваше и продължаваше нататък.

— Двайсет и четири часа дъвчех бензедрин, за да остана буден, но в малките часове, след като вече не можех да направя нищо и всичките ми лекарства бяха свършили, от глава до пети покрит с кръвта на други млади хора, аз седнах до операционната маса, на която доскоро се беше хранило някое сиенско семейство, отпуснах глава на лакътя си и заспах. По изгрев слънце ме събуди един от санитарите. Бе

донесъл кана истинско италианско кафе, кътано някъде от началото на войната. Никога през живота си не бях пил толкова хубаво кафе.

— Ами момичето, младата монахиня?

— Нямаше я.

— А ранените?

— Бързо обиколих целия двор. Всички бяха живи.

— Сигурно сте били доволен.

— Нещо повече. Бях смаян. Просто не беше възможно. Средствата ми бяха прекалено оскъдни, условията бяха прекалено примитивни, раните бяха прекалено тежки, а уменията ми — прекалено малки.

— Това е било на втори юли, нали така? Денят на свободата?

— Да.

— И Съюзниците са започнали заключителната си атака.

— Не. Нямаше атака. Чували ли сте за фелдмаршал Кеселринг?

— Не.

— Според мен той е един от най-подценяваните командири от Втората световна война. Получи маршалския си жезъл през хиляда деветстотин и четирийсета, но по онова време всеки германски генерал можеше да побеждава на Западния фронт. По-трудно е да губиш, постоянно да отстъпваш пред по-силния противник. Виждате ли, едни генерали могат да предвождат величествено настъпление, други — да планират и осъществят отстъпление с бой. Ромел беше от първите, Кеселринг — от вторите. С пълния си въздушен контрол, подобри танкове, неограничено гориво и провизии, а и с подкрепата на местното население, до средата на лятото на четирийсет и четвърта Съюзниците трябваше да са помели Италия. Кеселринг ги накара да се сражават за всяка педя земя.

— Но за разлика от някои, той не беше варварин, а културен човек и страстен почитател на Италия — продължи той. — Хитлер му заповяда да взриви римските мостове над Тибър. Те бяха и си остават архитектурни ценности. Кеселринг отказа, което помогна на Съюзниците да настъпят по-бързо. И докато онази сутрин аз си седях тук и пиех кафе, Кеселринг наредил на генерал Шлем без нито един изстрел да изтегли целия Първи парашутен корпус от Сиена. Нищо не бивало да бъде повредено, нищо не бивало да бъде унищожено. Навремето не знаех също, че папа Пий Дванайсети се е застъпил пред

Шарл дьо Гол, чиито хора трябваше да превземат града, и го помолил да не го разрушава. Никога няма да узнаем дали е имало таен договор между Лемелсон и Жуен. И двамата мълчаха, а сега са мъртви. Но е известно, че са получили една и съща заповед: да спасят Сиена.

— Без нито един изстрел ли? Без нито един снаряд? Без нито една бомба?

— Точно така. Нашите парашутисти започнаха да се изтеглят преди обяд. Отстъплението продължи през целия ден. Следобед по улицката се разнесе ужасен тропот на обувки и се появи главният лекар на Четиринайсета армия. Преди войната генерал майор фон Щеглиц беше прочут ортопед. Той също беше оперирал дни наред, но в главната болница. И той изнемогваше... Фон Щеглиц застана на входа и смаяно се огледа. При мен имаше шестима санитарии, двама от които непрекъснато носеха вода. Погледна окървавената ми престилка и кухненската маса, вече върната в средата на двора за повече светлина. Зяпна зловонната купчина ампутирани крайници в ей оня ъгъл: длани, ръце, крака, някои все още с обувките.

„Каква касапница! — възкликна генералът. — Сам ли сте тук, господин капитан?“

„Тъй вярно.“

„Колко са ранените?“

„Около двеста и двайсет, господин генерал.“

„От каква националност?“

„Сто и двайсет наши момчета, стотина от съюзниците.“

„Колко са мъртвите?“

„Досега нито един, господин генерал.“

Той ме изгледа гневно, после изсумтя: „Unmöglich“.

— Какво значи това? — попита американецът.

— Значи „невъзможно“. После тръгна между редиците дюшеци. Нямахме нужда да пита — и сам виждаше какви са раните, какъв е шансът хората да останат живи. Свещеникът с него коленичеше и даваше последно причастие на всички, които щяха да умрат до изгрев слънце. Главният лекар свърши обиколката си, върна се и дълго се визира в мен. Аз бях в ужасно състояние — полумъртъв от изнемога, окървавен, вонях като пор. От две денонощия нищо не бях слагал в уста.

„Вие сте изключителен младеж — каза фон Щеглиц. — Това, което сте направили тук, не е по силите на обикновен човек. Нали знаете, че се изтегляме?“ Отговорих, че зная. В една отстъпваща армия слуховете се разпространяват бързо.

— Той даде заповед на хората си и от уличката заприиждаха колони с носилки — продължи лекарят. — „Взимайте само немците“ — нареди им генералът. И пак тръгна сред ранените, за да избере само онези, които можеха да издържат на дългото и тежко пътуване през хълмовете Кианти до Милано, където най-сетне щяха да се погрижат за тях както трябва. Другите, които според него нямаша никаква надежда, оставяше тук. Когато свърши, от двора бяха изнесени седемдесетина немци. Той дойде при мен. Слънцето вече се беше спуснало зад къщите. Прохладата се завръщаше. Генералът остави рязкото си поведение. Изглеждаше просто стар и болен.

„Някой трябва да остане тук. С тях.“

„Аз ще остана“ — отговорих му.

„Това означава да станете военнопленник.“

„Зная, господин генерал.“

„Надявам се пак да се срещнем. В родината.“

— Нямаше повече какво да си кажем. Той тръгна към вратата, обърна се и ми отдаде чест. Представяте ли си? Генерал на капитан. Бях гологлав, затова не можах да му отговоря. Никога вече не го видях. След половин година той загина по време на бомбардировка. Аз останах сам тук, със сто и петдесет ранени, повечето от които щяха да умрат, ако бързо не пристигнеше помощ. Слънцето залезе, спусна се мрак, а аз няхах газ за лампите. Но изгря луната. Започнах да разнасям вода. Обърнах се — и тя отново беше тук.

Откъм Пиаца дел Кампо вече се носеше непрекъснат рев. Десетима ездачи, дребни жилести мъже, всички професионалисти, бяха яхнали конете. Всеки държеше бич, направен от сушен бичи пенис, с който щеше да шиба не само своя кон, но и съседните жребци и ездачи. Саботажът е елемент от състезанието за палио — то не е за придиричиви хора. Облозите са поразителни, желанието за успех е невъобразимо и щом препусне по пясъка, ездачът забравя всичко останало.

Десетте коня застанаха зад дебелото въже, което служеше за стартова линия. Облечени в пищните одежди на своята контрада, ездачите здраво стискаха юздите. „Мосиере“, който щеше да даде старта, погледна нагоре към „магистрато“, съдията, в очакване да му кимне, за да пусне въжето. Тълпата ревеше.

— Тя върна ли се? На третата нощ?

— Третата и последната. Работехме като един екип. Понякога й говорех на немски, но тя явно не разбираше. Усмиваше ми се, но не ми отвърщаше нищо, дори на италиански. Тя се грижеше за ранените. Аз носех вода и сменях превръзките. Главният лекар ми беше оставил медикаменти. Колкото му се бяха откъснали от сърцето за тази, според него, изгубена кауза. До изгрев слънце всички лекарства пак бяха свършили.

— През онази трета нощ забелязах още нещо — на двете й ръце имаше черни петна, горе-долу колкото голяма монета. Едва след години се замислих за това. Точно преди разсъмване отново се обърнах — и нея я нямаше.

— И никога повече ли не я видяхте?

— Не. Никога. След изгрев слънце от всички прозорци се развяха знамена. Не орелът на Райха, вече не. Сиенците бяха ушили флаговете на Съюзниците, особено френския трикоълор. Към седем часа чух по улицката да се приближават стъпки. Беше ме страх. Не забравяйте, дотогава не бях виждал въоръжен съюзнически войник, но Хитлеровата пропаганда ни беше втълпила, че всички са убийци.

— След няколко минути на входа се появили петима войници. Бяха тъмнокожи и униформите им бяха толкова мръсни, че не можех да разбера какви са. После забелязах Кръста на Лорен. Бяха алжирци от френската армия.

— Те ми извикаха нещо, но не ги разбрах. Или на френски, или на арабски. Усмивнах се и свих рамене. Върху униформената си риза и панталон носех окървавената си престилка, но под нея можеха да видят ботушите ми. Характерни за Вермахта. Те бяха понесли тежки загуби на юг от Сиена, и ето че аз бях тук, врагът. Войниците влязоха в двора, развикаха се и заразмахваха оръжията си под носа ми. Мислех, че ще ме застрелят. После един от ранените алжирци тихо се обади от

своя ъгъл. Те отидоха при него и го изслушаха. Когато се върнаха, отношението им се беше променило. Дадоха ми някаква отвратителна цигара и в знак на приятелство ме накараха да я изпуша.

— До девет часа французите наводниха града, от всички страни обградени от възторжени италианци. Момичетата ги задушаваха с целувки, а аз стоях на двора при дружелюбно настроените съюзници.

— После дойде един френски майор. Той знаеше малко английски, аз също. Обясних му, че съм германски лекар, оставен при пациентите си, някои от които са французи и повечето са съюзници. Той обиколи ранените и видя, че има двадесет негови сънародници, освен британците и американците. Изтича на уличката и повика помощ. След час всички ранени бяха отнесени във вече почти празната болница, където бяха останали само неколцина неподвижни немци. Аз отидох с тях.

— Задържаха ме под охрана в стаята на старшата сестра, докато един френски военен лекар, полковник, не прегледа всички. Дотогава те вече лежаха върху чисти чаршафи и италианските сестри ги миеха с гъби и ги хранеха — поне тези, които бяха в състояние да поемат нещо.

— Следобед полковникът дойде в стаята. Придружаваше го генерал Дьо Монсабер. „Според моя колега половината от тези хора би трябвало да са мъртви — каза той. — Какво сте направили с тях?“ Обясних му, че просто съм направил каквото мога със средствата, с които съм разполагал.

— Те се посъветваха на френски. После генералът заяви: „Трябва да съобщим на близките на починалите. Къде са табелките с военните им номера?“ Отговорих, че няма такива. Че не е умрял нито един ранен, донесен в този двор.

— Те отново заговориха. Лекарят често свиваше рамене. След това генералът ме попита: „Ще ми дадете ли честната си дума, че няма да избягате, и ще останете ли да работите тук заедно с моя колега? Има много работа.“ Обещах му, разбира се. Къде можех да избягам? Нашата армия отстъпваше. Ако излезех от града, партизаните щяха да ме убият. После припаднах от липса на храна и сън.

— След като се изкъпах, спах двацет часа и пак бях готов за работа. Всички френски ранени, прибрани от французите през

последните десет дни, бяха откарани на юг в Перуджа, Асизи, даже в Рим. Почти всички в сиенската болница бяха от двора.

— Трябваше да се наместват и гипсират счупени кости, да се отварят шевове и да се правят нови операции. И все пак раните, които трябваше да са се инфектирали и да са убили пациентите, бяха удивително чисти. Разкъсаните артерии сякаш сами се бяха затворили, кръвоизливите бяха спрели. Полковникът беше опитен лекар — той оперираше, а аз му асистирах. Цяло денонощие оперирахме без прекъсване и не умря нито един.

— Фронтът се придвижваше на север. Позволиха ми да живея при френските офицери. Генерал Жуен посети болницата и ми благодари за онова, което бях направил за французите. След това ми повериха грижите за петдесетимата немци. След месец евакуираха всички ни в Рим. Никой от немците повече нямаше да участва във войната, затова с помощта на Червения кръст уредиха репатрирането им.

— Върнаха ли се у дома? — попита американецът.

— Всички — отвърна лекарят. — Медицинският корпус на американската армия прибра своите хора и от Остия ги откара в Съединените щати. Вирджинците си отидоха в Шенандоа, тексасците — в щата на Самотната звезда. Момчето от Остин, което беше плакало за майка си, също се прибра в Тексас. Стомашната му стена беше зараснала без никакви усложнения.

— След освобождението на Франция откараха и френските ранени. Британците ме взеха със себе си. Генерал Александър беше на обиколка в римската болница и чу за този двор. Каза ми, че ако дам честната си дума и на него, ще ми позволят до края на войната да се грижа за германските ранени в британска военна болница. Обещах му. Германия и без това беше изгубила. През есента на хиляда деветстотин четирийсет и четвърта вече всички го знаехме. Мирът дойде с окончателната капитулация през май четирийсет и пета и аз се прибрах в родния си опустошен Хамбург.

— Тогава какво правите тук след трийсет и една година? — попита американският турист.

Виковеите от Пиаца дел Кампо се чуваха ясно. Един от конете бе паднал със счупен крак. Ездачът беше в безсъзнание, но останалите деветима продължаваха.

Побелелият мъж сви рамене и бавно се огледа.

— Мисля, че през онези три дни на този двор се случи чудо. Но то нямаше нищо общо с мен. Аз бях млад и жаден за работа лекар, но не бях чак толкова добър. Чудото беше свързано с момичето.

— Ще има и други шестивия — промълви туристът. — Разкажете ми за момичето.

— Добре. През есента на четирийсет и пета ме върнаха в Германия. Хамбург беше под британска окупация. Отначало работих в тяхната, а после в хамбургската главна болница. През четирийсет и девета отново станахме независима република и аз се преместих в частна клиника. Тя процъфтя. Ожених се, родиха ни се две деца. Животът стана по-хубав, Германия се възроди. Напуснах болницата и основах собствена малка клиника. Лекувах новобогаташите и също забогатях. Но никога не забравих този двор и момичето с послушническите одежди.

— През шейсет и пета се разведох след петнайсет години брак. Децата бяха още малки — беше им мъчно, но ни разбираха. Имах пари, бях свободен. През шейсет и осма реших да се върна тук и да я потърся. Просто за да ѝ благодаря.

— Значи пак сте я открили?

— В известен смисъл. Бяха изтекли дваисет и четири години. Предполагах, че е близо петдесетгодишна, също като мен. И че все още е монахиня или, ако поради някаква причина е напуснала манастира, е омъжена жена с деца. Затова през лятото на шейсет и осма пристигнах, наех стая във Вила Патриция и започнах да я търся.

— Първо обиколих всички девически манастири. Те бяха три, на три различни ордена. Наех преводач и разговарях с игуменките. Две от тях бяха там още от войната, третата беше дошла по-късно. Описах им послушницата, която търсех, но монахините поклатиха глави. Повикаха най-старите сестри, но и те не можаха да ми помогнат.

— Особено странна беше одеждата ѝ — бледосива с потъмносив символ, извезан отпред. Никой не беше виждал такава. Нито един орден нямаше бледосиви одежди.

— Хвърлих мрежата по-нашироко. Може да беше от орден извън града и през онази последна седмица на германската окупация да беше гостувала на роднини в Сиена. Обиколих Тоскана в търсене на девическия манастир, от който беше дошла. С помощта на вече

губещия търпение преводач проверих всички видове одежди, носени от монахини в миналото и настоящето. Имаше няколко бледосиви, но никой не беше виждал кръста със счупеното рамо.

— След месец и половина разбрах, че е безнадеждно. Никой не беше чувал за нея. Преди двайсет и четири години тя беше идвала в този двор три последователни нощи. Беше бърсала лицата на умиращите войници и ги беше утешавала. Беше докосвала раните им и те не бяха умрели. Може би беше притежавала дарбата да лекува с докосване. Но после беше изчезнала в хаоса на разкъсаната от войната Италия. Желаех ѝ всичко най-хубаво, където и да се намираше, ала знаех, че няма да успея да я открия.

— Но казахте, че сте я открили — възрази американецът.

— Казах „в известен смисъл“ — поправи го лекарят. — Събрах си багажа, но опитах едно последно средство. В този град има два вестника. „Кориере ди Сиена“ и „Ла Газета ди Сиена“. Пуснах обяви на по четвърт страница и в двата. С рисунка на символа, извезан на одеждата ѝ. Предложих награда за всякаква информация относно този странен знак. Вестниците излязоха в деня, в който трябваше да си замина.

— Бях в стаята си и се готвех за път, когато се обадиха от рецепцията и ми казаха, че някой ме търсел. Слязох долу с куфарите си. Таксито ми щеше да дойде след час. Не се наложи да го използвам и изпуснах самолета си.

— Във фоайето чакаше дребен старец с пухкава бяла коса и монашески одежди, тъмносиво расо, завързано на кръста с бяло въже, и сандали. Носеше брой на „Ла Газета“, отворена на страницата с моята обява. Отидохме в кафенето и седнахме. Той знаеше английски.

— Попита ме кой съм и защо съм подал обявата. Отговорих му, че търся една млада сиенка, която преди близо четвърт век ми е помогнала. Монахът се представи като Фра Доменико. Бил от затворен орден, отдаден на пост, молитва и учение. Самият той цял живот се занимавал с историята на Сиена и нейните религиозни ордени. Изглеждаше нервен и възбуден и ме помоли да му разкажа точно как съм попаднал на този символ, носен от младата сиенка. „Дълга история“ — отвърнах аз. „Имаме време — настоя монахът. — Моля ви, разкажете ми всичко.“

Когато първият кон пресече финалната линия само с половин дължина пред втория, Пиаца дел Кампо избухна във викове. Представителите на девет контради отчаяно изпъшкаха, докато тези на десетата, Истриче, радостно аплодираха. Тази нощ в сградите на деветте изгубили гилдии щеше да се лее вино, ала с мрачно клатене на глави и размисли за пропуснатата възможност. В сградата на Истриче бурно щяха пируват.

— Продължавайте — помоли американецът. — Какво му казахте?

— Всичко. Това искаше той. За това настояваше. Отначало докрай. До най-малката подробност. Многократно. Дойде таксито. Освободих го. Но бях забравил нещо. Едва накрая си го спомних. Ръцете, ръцете на момичето. Казах му, че на лунната светлина съм видял черните петна на ръцете й.

— Монахът пребледня като снежнобялата си коса и започна да прехвърля броеницата си. Очите му бяха затворени, устните му безмълвно се движеха. Тогава бях лютеранин, по-късно станах католик. Попитах го какво прави.

„Моля се, синко“ — отвърна той.

„За какво, братко?“

„За безсмъртната си душа, както и за твоята. Защото вярвам, че си видял делото Божие.“

Помолих го да ми обясни и той ми разказа историята за Катерина Милостивата.

РАЗКАЗЪТ НА ФРА ДОМЕНИКО

— Знаете ли нещо за историята на Сиена? — попита монахът.

— Не — признах аз, — почти нищо.

— Тя е древна. Градът е преживял раждането и края на много векове. Векове на благоденствие и мир, но и на война и кръвопролитие, диктатори и вражди, глад и чума. Първите два най-страшни века били от хиляда триста петдесет и пета до хиляда петстотин петдесет и девета година.

— Двеста години на безкрайни и безсмислени войни тук и в чужбина. Градът постоянно бил нападан от наемници, ужасните кондотиери, и нямало здрава власт, която да защити гражданите му.

— Трябва да знаете, че по онова време нямало „Италия“, а само отделни княжества, херцогства, миниатюрни републики и градове-държави, които често мечтаели да се завладеят едни други или действително воювали помежду си. Сиена била република, но вечно била под алчния поглед на херцогство Флоренция, което накрая я погълнало по време на Козимо Първи от рода Медичи.

— Но това събитие било предшествано от най-тежкия период — от хиляда петстотин и двайсета до хиляда петстотин и петдесета година. И тъкмо за това време ви разказвам. Властта в града-държава Сиена била в ръцете на пет клана, наречени „Монти“, които враждували помежду си, докато не съсипали града. До хиляда петстотин и дванайсета господствал един от тях, оглавяван от Пандолфо Петручи, който управлявал жестоко и тиранично, но поне осигурявал известна стабилност. Когато умрял, настанала анархия.

— Градът трябвало да се управлява от „балия“, постоянен магистратски съвет, чийто опитен и безпощаден председател бил Петручи. Но всички членове на балията били и представители на съперническите си монти и вместо съвместно да ръководят Сиена, те се борели помежду си и я накарали да падне на колене.

— През хиляда петстотин и двайсета година на един от по-незначителните членове на рода Петручи се родила дъщеря. Въпреки

че Пандолфо вече бил умрял, кланът все още имал най-тежката дума в балията. Но когато детето било на четири години, Петручи изгубили позициите си и другите четири монти продължили да враждуват.

— Момиченцето пораснало и станало хубавица, набожна, истинска гордост за семейството си. Живеели в голям дворец, той е недалеч от тук, защитени от нищетата и хаоса, които вилнеели по улиците. Докато другите богати и разглезени момичета ставали упорити и своеволни, да не кажа разпуснати, Катерина ди Петручи била скромна и се била посветила на Църквата.

— Единственото ѝ несъгласие с баща ѝ било по въпроса за омъжването ѝ. По онова време било нормално момичетата да се венчават на шестнайсет или дори още на петнайсет. Но годините си минавали и за огорчение на баща ѝ Катерина отблъсквала ухажор след ухажор.

— Към хиляда петстотин и четирийсета Сиена била раздирана от страшни бедствия — глад, чума, селски бунтове и междуособици. Катерина била защитена от всичко това зад стените на двореца и разделяла времето си между ръкоделията, книгите и службите в семейния параклис. През тази година обаче се случило нещо, което променило живота ѝ. Тя тръгнала на бал. Но не стигнала дотам.

— Известно ни е какво се случило или поне така смятаме, тъй като е останал документ, написан на латински от изповедника на баща ѝ, стар свещеник, издържан от семейство Петручи за духовните им нужди. Катерина напуснала двореца с каляска, придружавана от една прислужница и шестима стражи, защото улиците били опасни.

— По пътя стигнали до улица, която била препречена от друга кола. Младата жена чула някой да вика от болка. Въпреки предупрежденията на прислужницата тя вдигнала щората и надзърнала навън.

— Втората карета принадлежала на друг род и изглежда, че на улицата се бил препънал възрастен просяк, който подплашил конете. Разгневеният пътник, жесток млад благородник, изскочил навън, грабнал тоягата на един от телохранителите си и свирепо започнал да бие клетника.

— Без да се замисли, Катерина също се втурнала навън в калта, като съсипала копринените си пантофки, и извикала на мъжа да спре. Той вдигнал глава и младата жена видяла, че е един от знатните

младежи, за които баща ѝ искал да я омъжи. Забелязал герба на Петручи на вратата на каляската ѝ, благородникът се качил в своята.

— Момичето приклекло на улицата и повдигнало тялото на мръсния стар просяк, ала той вече умираше от побоя. Въпреки че човек като него трябва да е гъмжал от паразити, да е вонял на боклуци и изпражнения, тя го държала в ръцете си до последния му дъх. Според легендата, докато се взирала в измъченото, сгърчено от болка лице, омазано с кал и кръв, ѝ се сторило, че вижда умиращия Иисус. Нашият стар хронист твърди, че преди той да умре, Катерина прошепнала в ухото му: „Грижи се за моя народ“.

— Никога няма да узнаем точно какво се е случило, защото не са запазени разкази на свидетели. Разполагаме само с думите на един стар свещеник, писал години по-късно в самотата на монашеската си килия. Но така или иначе, това променило живота ѝ. Тя се прибрала вкъщи и в двора на двореца изгорела всичките си дрехи. Казала на баща си, че иска да се откаже от света и да отиде в манастир. Той не искал и да чуе и изрично ѝ забранил.

— Въпреки волята му, нещо нечувано по онова време, Катерина обиколила девическите манастири в града и се опитала да постъпи там като послушница. Ала пратеници на баща ѝ я били изпреварили и не я приели никъде. Знаели, че Петручи все още имат огромна власт.

— Ако смятал, че така ще я спре, баща ѝ грешал. Тя откраднала собствената си зестра от семейната хазна и след като тайно се договорила с един от противниковите родове, наела двора до манастира „Санта Чечилия“. Монасите не го използвали. Той бил около дваайсет на трийсет метра, с аркада от едната страна, и лежал под сянката на високи каменни стени.

— За да изолира напълно двора, игуменът поставил яка врата от дъбови греди на единствената арка, която водела към манастира.

— В този двор младата жена направила нещо като приют. Тук подслон от ада на улиците можели да намерят най-бедните сред бедните, отхвърлените от обществото, хромите и сакатите, просяците и пропъдените забременели слугини, слепите и дори болните, от които най-много се бояли.

— Те лежали в собствената си мръсотия сред изпражнения и плъхове, защото не познавали други условия, и тя ги почиствала, грижела се за раните им, използвала остатъка от зестрата си, за да им

купува храна, а после започнала да проси из града. Семейството ѝ се отрекло от нея, разбира се.

— Но след година настроенията в града се променили. Хората започнали да я наричат Катерина дела Мизерикордия, Катерина Милостивата. Започнали да се получават анонимни дарения от богатите и разкайващите се. Славата ѝ се разпространила извън Сиена. Друга млада жена напуснала знатното си семейство и се присъединила към нея. После трета. На третата година за Катерина била чувала цяла Тоскана. Нещо по-лошо, тя привлякла вниманието на Църквата.

— Трябва да разберете, синьоре, че това били ужасни времена за Светата католическа църква. Дори аз го признавам — тя се била покварила от твърде дългото тъпчене с привилегии, власт и богатства. Мнозина църковни велможи, епископи, архиепископи и кардинали водели живот на светски князе, отдаден на удоволствия, жестокост и всички плътски изкушения. Това вече било дало отражението си сред хората и те си търсели нови покровители. Нарекли движението Реформация. В Северна Европа положението било още по-сериозно. Лутер вече проповядвал еретичната си доктрина, английският крал бил скъсал с Рим. Тук в Италия истинската вяра била като врящ котел. Във Флоренция, само на няколко километра от Сиена, монахът проповедник Савонарола бил изгорен на клада, след като го подложили на ужасни мъчения, за да се отрече от убежденията си, но дори след смъртта му бунтът продължавал да тлее.

— Църквата се нуждаела от реформиране, но не и от схизма, ала мнозина властници не могли да го проумеят. Сред тях бил сиенският епископ Лудовико. Той имал най-много от какво да се страхува, защото бил превърнал двореца си в скандален вертеп за плътски наслади и лакомия, разврат и порок. Продавал индулгенции и опрощавал богатите в замяна на цялото им богатство. И все пак в собствения му град, едва ли не под собствените му стени, живеела млада жена, която го посрамвала с примера си, и хората го знаели. Тя не проповядвала, не подстрекавала към бунт като Савонарола, но епископът въпреки това започнал да се бои от нея.

От съдийската трибуна на Пиаца дел Кампо церемониално връчиха лелеяното палио на предводителите на победилата контрада и

знамената с таралежовия герб триумфално се развяха преди да поемат за победния пир.

— Пропуснахме всичко, скъпи — каза съпругата на американеца и отново стъпи на изкълчения си глезен. Вече се чувстваше много по-добре.

— Само още мъничко. Обещавам ти, че ще видим всички празненства и шествието. Те продължават до изгрев слънце... И какво станало с нея? Какво станало с Катерина Милостивата?

— На следващата година епископът най-после дочакал своя шанс. Било непоносимо знойно лято. Земята изгоряла, реките пресъхнали, животинска и човешка мръсотия покривала улиците, плъховете страшно се размножили. И тогава дошла чумата.

— Това бил поредният взрив на страшната Черна чума, която ние познаваме като „бубонна“. Хиляди се разболявали и умирали. Днес знаем, че тази болест се разпространява от плъховете и бълхите, които живеят по тях. Но тогава хората смятали, че е Божие наказание и че разгневеният Бог трябва да бъде омилоститвен с жертвоприношение.

— За да разграничи себе си и трите си послушнички от другите сестри в града, Катерина вече била измислила знака, който носели на одеждите си четирите: Христовия кръст, но с едно счупено рамо, символизиращо Неговата скръб за народа Му и за начина, по който се отнасят помежду си хората. Това ни е известно, защото грижливо е описано от другия отец изповедник, който години по-късно написал спомените си.

— Епископът обявил този символ за ерес и събрал тълпа, на която платил. Чумата, казал той, идвала от онзи двор, и се разпространявала от просяците, които спели там, но денем скитали по улиците. На хората им се искало да вярват, че някой е виновен за болестта им. Тълпата се втурнала към двора.

— Старият хронист не присъствал, но твърди, че слушал за случилото се от много източници. Когато чули приближаването на тълпата, трите послушнички наметнали одеждите си с дрипави одеяла и се скрили. Катерина останала. Тълпата нахлула вътре, пребила мъжете, жените и децата, които открила тук, и ги прогонила извън градските стени.

— Ала запазили най-дивата си ярост за самата Катерина. Тя била девствена, но те я повалили на земята и многократно я изнасилили.

Сред тях трябва да е имало войници от гвардията на епископа. Когато свършили, я разпнали на портата в дъното на двора, където тя най-сетне умряла.

— Това беше историята — каза мъжът, — която преди седем години в хотелското кафене ми разказа Фра Доменико.

— Това ли е всичко? — попита американецът. — Нищо повече ли не ви каза?

— Имаше и още нещо — призна немецът.

— Разкажете ми, моля ви. Разкажете ми всичко — помоли туристът.

— Ами, според думите на стария монах, се случило следното. Още същата вечер ужасна буря врѣхлетяла града. Над планините се събрали облаци, толкова тъмни, че скрили слънцето, а след това луната и звездите. После заваляло. Никога не били виждали такъв дъжд. Сякаш обливали цяла Сиена с вода от маркучи. Това продължило до сутринта. После облаците се разкъсали и слънцето се показало.

— Но Сиена била пречистена. И натрупаната мръсотия била измита от всяка цепнатина и пролука. Пороищата изтекли по канавките и каналите през отворите в градските стени. С водата си отишли и плъховете, отнесени като грехове на зъл човек със сълзите Христови.

— След няколко дни чумата започнала да отслабва и скоро преминала. Ала онези, които участвали в убийствата, се срамували от стореното. Те свалили измъченото тяло от портата и го измили, за да го погребат по християнския обичай. Свещениците обаче се страхували епископът да не ги обвини в ерес. Затова неколцина храбреци отнесли тялото на носилка извън града, изгорили го и хвърлили пепелта в един планински поток.

— Отецът изповедник на рода Петручи, който написал всичко това на латински, не посочва точната година, да не говорим за месеца и деня. Но има друг летопис, в който с точност се споменава времето на Големия дъжд. Годината била хиляда петстотин четирийсет и четвърта, месецът — юли. И дъждът завалял през нощта на втория ден.

ЕПИЛОГ

— Денят на палиото — каза американецът. — И на свободата. Немецът се усмихна.

— Денят на палиото е бил определен по-късно, а отстъплението на Вермахта е просто съвпадение.

— Но тя се е завърнала. Завърнала се е след четиристотин години.

— Така смятам — тихо потвърди немецът.

— За да се погрижи за войници като онези, които са я изнасилили.

— Да.

— Ами белезите по ръцете й? Дупки от разпването ли?

— Да.

Туристът впери поглед в дъбовата врата.

— Петната. От нейната кръв ли са?

— Да.

— Боже мой! — промълви американецът. — И сега вие поддържате тази градина. За нея ли?

— Идвам тук всяко лято. Мета плочите, грижа се за розите. По този начин просто й се отблагодарявам. Може би тя го знае. А може би не.

— Днес е втори юли. Дали ще дойде?

— Може би. По-вероятно не. Но едно мога да ви гарантирам: тази нощ в Сиена няма да умре никой: нито мъж, нито жена, нито дете.

— Сигурно имате разходи — рече туристът. — За да поддържате двора. Ако мога да направя нещо...

Немецът сви рамене.

— Не. Ей там на оная пейка до стената има кутия за дарения. Тя е за сиенските сираци. Реших, че това би й харесало.

Туристът беше щедър като всеки американец. Той бръкна в джоба на самото си и извади дебела пачка. Обърна се към кутията, отброи пет банкноти и ги пхна вътре.

— Господине — каза канзаският фермер на немецка, след като помогна на жена си да се изправи. — Скоро ще напусна Италия и ще отлети за Канзас. Ще се грижа за ранчото си и ще отглеждам добитъка си. Но до края на живота си няма да забравя, че съм бил в двора, където е умряла тя, и завинаги ще запомня историята за Катерина дела Мизерикордия. Хайде, скъпа, да вървим.

Двамата излязоха на уличката и тръгнаха към празнуващото множество. След малко от дълбоките тъмни сенки на аркадата излезе жена.

Тя също носеше изтъркани дънкови дрехи, косата ѝ бе сплетена на плитчици и на шията ѝ висяха мънистени нанизы. На гърба ѝ беше прехвърлена китара. В дясната си ръка държеше тежка мешка, в лявата — спортен сак.

Жената застана до мъжа, извади цигара с марихуана от горния си джоб, запали я, дълбоко дръпна и му я подаде.

— Колко остави? — попита тя.

— Петстотин долара — отвърна мъжът. Немският му акцент бе изчезнал — говореше като истинска рожба на Уудсток. Той изпразни дървената кутия и напъха долларите в джоба на ризата си.

— Страхотна история — каза приятелката му. — Хареса ми как я разказваш.

— И на мен ми харесва — скромно призна хипито и вдигна раницата си. — И знаеш ли? Те вечно ще вярват, че е истина.

ГРАЖДАНИНЪТ

Винаги най-много беше обичал завръщането. За повече от тридесет години пилотиране бе видял над седемдесет големи града, повечето столици, и някогашното удоволствие от това отдавна беше изчезнало.

Преди три десетилетия, току-що получил лъскавите отличия на младши пилот, той беше обожавал далечните непознати места. По време на продължителните престои се бе наслаждавал на нощния живот в Европа и САЩ, беше предприемал туристически обиколки на храмовете и светилищата в Далечния изток. Сега просто искаше да се прибере в дома си край Доркинг.

Навремето беше имал кратки, ала бурни връзки с най-хубавите стюардеси, докато Сюзан не се бе омъжила за него и не беше сложила край на ергенския му живот. Петте хиляди нощи в хотелски стаи отдавна бяха оставили у него желание само да се отпусне на собственото си легло и да вдиша лавандуловото ухание на Сюзан.

Имаше син и дъщеря: Чарлз, рожба на медения им месец, вече двадесет и три годишен компютърен програмист, и Дженифър, осемнадесетгодишна студентка първокурсничка по история на изкуството в Йоркския университет. Те му бяха давали чувство за стабилност и още една причина да се завръща у дома. Сега му оставаха две години до пенсия и перспективата да се качи на колата, да потегли по Уотърмил Лейн и да види Сюзан, която го чака на вратата, му изглеждаше много по-приятна от скитането по чужди места.

Оттатък пътеката другият пилот зяпаше тила на шофьора. Отляво един от двамата му втори пилоти с все още незадоволено любопитство се взираше в пъстрото неоново море на Банкок, докато градът се отдалечаваше от тях.

Седяха в служебния автобус, охлаждащ от климатичната инсталация и защитен от лепкавия зной навън. Тук беше целият екипаж, включително главния стюард, четиримата стюарди и единадесетте стюардеси. Преди два дни бяха излетели заедно от

„Хийтроу“. Знаеше, че главният стюард ще се справи с всичко от вратата на самолета до опашката. Това му беше работата, а и той също бе ветеран.

Задачата на капитан Ейдриън Фолън беше просто да пилотира поредния Боинг 747–400 „Джъмбо“ с над четиристотин пътници, които плащаха заплата му от Банкок до лондонското летище „Хийтроу“, или както скоро щеше да се посочва в бордовия му дневник, от БКК до ЛХР.

Два часа преди отлитането служебният автобус влезе в зоната на летището. Охраната на портала го пусна вътре и той тръгна към офиса на „Бритиш Еървейз“. Имаха много време, но капитан Фолън педантично спазваше правилника и им бяха съобщили, че излетелият в петнадесет и петнадесет местно време „Спийдбърд“ 10 от Сидни ще кацне точно навреме в двадесет и един и четиридесет и пет. Всъщност самолетът вече подхождаше.

На километър и половина след служебния автобус се движеше черна лимузина. В нея се возеше само един пътник, удобно седнал зад униформения шофьор. И автомобилът, и шофьорът бяха от скъпия хотел „Ориентъл“, където безукорно облеченият генерален директор бе отседнал за три дни. В багажника лежеше единственият му куфар от естествена кожа със здрави месингови ключалки — куфар на човек, който пътува с малко, но скъп багаж. До него беше дипломатическото му куфарче от истинска крокодилска кожа.

Във вътрешния джоб на прекрасно ушития му кремав копринен костюм бе британският му паспорт на името на Хюго Сеймор и билет за връщане от Банкок до Лондон, първа класа, разбира се. Докато „Спийдбърд“ 10 се насочваше към залата за заминаващи на „Бритиш Еървейз“, лимузината спря пред терминала.

Господин Сеймор не буташе багажа си на количка. Той вдигна грижливо поддържаната си ръка и незабавно дотича дребен тайландски носач. Бизнесменът му даде бакшиш, кимна към куфара си в отворения багажник, последва носача в терминала и посочи гишето на „Бритиш Еървейз“. Остана в лепкавия зной на тропическа нощ само тридесетина секунди.

Регистрирането в първа класа всъщност не отнема час и четиридесет и пет минути. Младата служителка на гишето нямаше други клиенти. След десет минути единственият кожен куфар

пътуваше към багажното отделение, където етикетите му ясно щяха да показват, че е за полета на „Бритиш Еървейз“ за Лондон. Господин Сеймор получи бордната си карта и го упътиха към чакалнята на първа класа, която се намираше зад паспортния контрол.

Униформеният тайландски митничар погледна тъмнолилавия паспорт, после бордната карта и накрая лицето зад стъклото. Мъж на средна възраст, леко загорял, гладко обръснат, наскоро подстригана стоманеносива коса, мека бяла копринена риза, копринена вратовръзка от „Джим Томпсън“, кремав копринен костюм. Митничарят пхна паспорта под стъклото.

— Сауат-ди, краб — измърмори англичанинът. Тайландският служител кимна и се усмихна на благодарността, изречена на родния му език, обикновено невъобразимо труден за чужденците.

Някъде не много далеч пътниците от Сидни слизаха от боинга и вървяха по дългите коридори към митницата. Последваха ги транзитните пътници и самолетът остана празен. Поддържащият персонал можеше да започне да чисти петдесет и деветте реда седалки — задача, в резултат на която щяха да напълнят четиринадесет чувала с боклук. Стиснал куфарчето си от крокодилска кожа, господин Сеймор спокойно продължи към чакалнята на първа класа, където го посрещнаха две поразително красиви тайландки, настаниха го и му поднесоха чаша бяло вино. Той зачете някаква статия в списание „Форбс“. Беше един от двадесетте пътници в голямата, прохладна и луксозна зала.

Господин Сеймор не беше забелязал, тъй като не си бе направил труда да погледне, ала докато се регистрираше, се беше намирал само на няколко метра от гишето на бизнескласата. Боинг 747–400 на „Бритиш Еървейз“ има четиринадесет места в първа класа, от които щяха да са заети десет, четири от пътници, идващи от Сидни. Господин Сеймор бе първият от шестимата, качили се в Банкок. Двадесет и трите места в бизнескласата щяха да са заети, осемнадесет с пътници, качващи се в тайландската столица. Те се бяха редили на опашка на няколко метра от гишето на първа класа.

Но зад тях бяха опашките на икономическата класа, вече тактично наричана „класа на околосветския пътешественик“. На десетте гишета гъмжеше от народ — близо четиристотин души. Сред тях беше семейство Хигинс. Те мъкнеха багажа си сами. Бяха дошли с

автобус, в който многото други пътници и топлината на телата им най-после бяха победили климатичната инсталация. Пътниците в икономическата класа бяха раздърпани и потни. На семейство Хигинс им трябваше близо час, за да стигнат до чакалнята за заминаващи с кратко отбиване до безмитния магазин и да се настанят в залата за непушачи. До качването на самолета оставаха тридесет минути. Капитан Фолън и екипажът му отдавна бяха на борда. Стюардите и стюардесите се бяха качили преди тях.

Капитанът и екипажът бяха прекарвали обичайните петнадесет минути в офиса, където се запознаха със задължителните документи. Сред тях бе планът за полета, в който се посочваше продължителността, минималното количество гориво и след няколко страници подробностите за маршрута. Цялата тази информация беше съгласувана с различните центрове за контрол на въздушния транспорт от Банкок до Лондон. Фолън провери времето. В Обединеното кралство ги очакваше спокойна нощ. Капитанът набързо и с опитна лекота прегледа бележките за пилотите, като обърна внимание на интересующите го данни и прескочи по-голямата част, която нямаше значение.

След като подписаха плана, четиримата пилоти бяха готови да се качат на борда. Чистачите все още бяха в самолета, но с това се занимаваше главният стюард — господин Хари Палфри както обикновено щеше да се справи с изискана невъзможност.

Не че групата от тайландски чистачи бяха единствената му грижа. Всички тоалетни щяха да бъдат проветрени и измити, след което проверени. Качваха храна и напитки за четиристотин пътници и главният стюард дори беше успял да вземе последните лондонски вестници, току-що пристигнали от „Хийтроу“ с друг самолет. Докато господин Палфри изпълни половината си задължения, капитанът и екипажът се качиха на борда.

През лятото капитан Фолън щеше да бъде придружаван само от двама втори пилоти, но сега бе краят на януари и зимните ветрове удължаваха полета до тринадесет часа, което изискваше втори капитан.

Самият Ейдриън Фолън смяташе това за излишно. Отляво в предната част на самолета има стаичка с две легла и е съвсем нормално капитанът да превключи на автопилот и да поспи четири-пет

часа. И все пак правилникът си е правилник, поради което бяха четирима вместо трима.

Докато пилотите крачеха по последния дълъг тунел към празния самолет, Фолън кимна на по-младия от двамата си втори пилоти.

— Извинявай, Джим. Обиколка.

Младежът, който се беше взирал в насладите на изчезващия Банкок през прозореца на служебния автобус, кимна, отвори вратата в дъното на тунела и излезе в лепкавата нощ. Никой не обичаше тази задача, но трябваше да се свърши и обикновено се падаше на най-младия. Ако боингът бъде затворен в квадратна кутия, тя ще обхване повече от един акър. Вторият пилот трябваше да обиколи цялото това разстояние и да се увери, че всичко е наред. Някой капак може да не е затворен, някоя локва може да показва изтичане, незабелязано от наземния персонал. Самолетните компании не се доверяват много на наземния персонал и предпочитат лично да правят последната проверка.

Понякога температурата навън е под точката на замръзване, друг път се изливат тропически дъждове. Въпрос на късмет. В този случай усърдният младеж се завърна след двадесет минути мокър от пот и изпохапан от комари, но иначе в отлична форма.

Капитан Фолън влезе в царството си и след няколко минути двамата капитани и останалият втори пилот бяха съблекли саката си, бяха ги закачили зад вратата на тоалетната и бяха седнали по местата си. Разбира се, Фолън седеше отляво, а старшият му втори пилот — отдясно. Вторият капитан се оттегли в стаята за почивка, за да проучи стоковата борса.

Фолън беше започнал кариерата си и се бе прехвърлил в международните полети в дните на навигаторите и бордовите инженери. Те отдавна бяха останали в миналото. Сега неговият инженер беше заменен от група уреди над главата му — достатъчно датчици, часовници, лостове и бутони, за да изпълнява задачите на бордови инженер, че и повече. Неговият навигатор бяха три инерциални системи, „черни кутии“, които изпълняваха задълженията на навигатора, само че по-бързо.

Докато вторият пилот правеше първата от петте серии проверки, Фолън погледна списъка на багажа, който трябваше да подпише, след като получи потвърждение, че всичко е натоварено и че Палфри

лично е преброил пътниците. Кошмарът на всеки капитан не е толкова много пътник на борда без багаж — той може да последва собственика си по-късно, а багаж на борда и пътник, решил да не се качи в самолета. Трябва да се пропи целият багажен отсек, докато не се открият и не се свалят въпросните куфари. В тях може да има всичко.

Самолетът все още получаваше електрическата си енергия от спомагателния генератор, пети реактивен двигател, за който знаят малцина пътници. Спомагателният генератор на този гигантски самолет е достатъчен, за да задвижва малък изтребител — неговата енергия позволява на всичко на борда да функционира независимо от външен източник — осветление, въздух, запалване на двигателите и така нататък.

В чакалнята за заминаващи на икономическата класа господин и госпожа Хигинс и дъщеря им Джули вече бяха капнали и детето започваше да капризничи. Бяха напуснали двузвездния си хотел преди четири часа и както обикновено става със съвременните туристи, през това време не бяха имали нито миг покой. Качване на багажа в автобуса, проверки дали не са забравили нещо, опашка и чакане, неудобни седалки, улични задръствания, страх, че ще закъснеят, пак задръстване, слизане от автобуса на летището, едновременно търсене на багаж, детето и количка, опашка пред гишето за регистрация, пак чакане, проверка, претърсване заради токята на колана, която задейства алармата, дете, надаващо писъци, защото са му взели куклата, за да мине през рентгена, малко покупки на безмитния магазин, опашка и чакане... и накрая твърдите пластмасови седалки преди качването в самолета.

Притиснала куклата към себе си, Джули се отегчи от чакане и започна да се разхожда. Само на няколко метра един мъж ѝ извика:

— Здравсти, малката! Готина кукла.

Тя спря и го погледна. Той изобщо не приличаше на баща ѝ. Носеше каубойски ботуши с високи токове, лекьосани оръфани дънки, дънкова риза и наниз мъниста. До него имаше малка раница. Косата му бе сплъстена и немита. Беше брадат.

На осем години Джули Хигинс естествено не го знаеше, ала Далечният изток гъмжи от скитници от Запада и човекът, който току-що се беше обърнал към нея, бе точно такъв. Далечният изток е като магнит за хиляди хипита, отчасти защото животът там може да е

спокоен и евтин, а също защото в много случаи има свободен достъп до наркотици.

— Нова ми е — отвърна Джули. — Казва се Пуки.

— Страхотно име. Защо? — попита хипито.

— Защото татко ми я купи от Пукет^[1].

— Знам го. Готини плажове. На почивка ли бяхте тука?

— Да. Плувах с татко в морето.

В този момент госпожа Хигинс ритна мъжа си по крака и кимна към дъщеря им.

— Джули, ела тук, миличка — извика господин Хигинс с тон, който детето познаваше много добре. Неодобрителен тон. Джули се затича към тях. Хигинс свъсено погледна хипито. Мразеше такива като него — мръсен скитник, почти сигурно наркоман, последният човек, с когото искаше да разговаря дъщеря му. Мъжът също разбра погледа му, сви рамене, извади пакет цигари, видя надписа „Пушенето забранено“ над главата си и тръгна към залата за пушачи. Госпожа Хигинс презрително изсумтя. По високоговорителите повикаха пътниците за техния самолет, започвайки от тридесет и четвърти до петдесет и седми ред.

Господин Хигинс погледна бордната си карта. Ред тридесет и четвърти, места Г, Д и Е. Той събра семейството си, провери дали всеки е взел ръчния си багаж и пое към опашката.

Единадесет четиридесет и пет, времето за отлитане, нямаше да бъде спазено, но това беше само официалното разписание, с други думи, пълна измислица. Капитан Фолън искаше да получи „пролука“ за излитане от банкокската контролна кула в дванадесет и пет. В съвременния свят на гражданската авиация бе най-важно да получиш пролука за излитане и кацане. Ако пропуснеш пролуката си в Западна Европа или Северна Америка, може да висиш цял час и да чакаш друга.

Не че едно двадесетминутно забавяне имаше значение. Той знаеше, че може да успее. Поради силните насрещни ветрове над Пакистан и южните части на Афганистан планът за полета му предвиждаше времетраене от тринадесет часа и двадесет минути. В часовите зони имаше седем часа разлика. Щеше да кацне в Лондон

към шест и двадесет в студено януарско утро с температура около нулата, далеч от нощния Банкок, където термометърът показваше двадесет и шест градуса и невъобразимо висока влажност.

На вратата се почука и в пилотската кабина влезе главният стюард със списъка на пътниците. Той и хората му ги бяха преброили.

— Четиристотин и пет, капитане.

Всичко съвпаднаше. Фолън подписа списъка на багажа и го подаде на Палфри, който излезе, за да го предаде през последната останала отворена врата на наземния персонал на „Бритиш Еървейз“. Извън грамадната летателна машина довършваха задачите си последните служители от поддръжката. Багажният отсек бе затворен, маркучите бяха извадени, колите се оттеглиха. Гигантът щеше да запали четирите си огромни двигателя и да потегли.

В първа класа господин Сеймор си беше позволил да съблече красивото си копринено сако, което сега висеше в предния гардероб. Той остави копринената си вратовръзка, но разхлаби възела ѝ. До него вдигаше мехурчета чаша шампанско и главният стюард му бе дал нов брой на „Файненшъл Таймс“ и „Дейли Телеграф“. Сноб от главата до петите, господин Палфри обичаше „качеството“. Във времената, когато дори холивудските звезди приличаха на скитници, беше истинско облекчение да се грижиш за качеството.

В пилотската кабина Фолън контролираше проверките на системите. През прозореца се виждаше влекачът, онази анонимна, но жизненоважна машина, без която „Спийдбърд“ 10 не можеше да отиде никъде, тъй като носът му сочеше право към терминала и не можеше да обърне без чужда помощ.

Капитанът получи от банкокския наземен контрол разрешение за запалване на двигателите. В момента, в който малкият, но мощен влекач затегли боинга назад, четирите двигателя започнаха да оживяват. Фолън нямаше нужда от помощ — тази задача щеше да изпълни спомагателният генератор.

По негово нареждане вторият пилот вдигна едната си ръка към панела над главата си и натисна бутона за стартиране на четвъртия двигател, докато с другата контролираше горивната му система. Той повтори тази операция още три пъти. Междувременно автоматичният контрол бавно увеличаваше подаването на гориво.

Влекачът изтегли боинга по деветдесетградусова дъга, така че носът му да сочи към пистата. Когато свърши, шофьорът се обади в пилотската кабина по микрофона си, все още включен близо до предното колело на самолета, и поиска да натиснат спирачките.

Имаше право — този тайландец искаше да доживее до старини. За да откачи микрофона, той трябваше да слезе от влекача и да отиде до носа на боинга. Шофьор на влекач, изчезнал под предното колело на боинг, излиза отзад като пържола за хамбургер. Фолън натисна спирачката и му съобщи. На петнадесет метра под него тайландецът откачи микрофона, отдръпна се и вдигна флага, както го изискваше правилникът. Капитанът признателно му махна с ръка и влекачът се отдалечи. Наземният контрол му даде разрешение да се отправи към пистата и го прехвърли на контролната кула.

На ред 34 семейство Хигинс най-сетне се бяха настанили. Имаха късмет. Място Ж беше свободно и целият ред бе за тях. Джон Хигинс зае място Г, което се намираше от едната страна, жена му седна в отсрещния край. Джули се намести между тях и се засуети, докато не се увери, че на Пуки ѝ е удобно и ще може спокойно да поспи.

„Спийдбърд“ 10 се приближаваше към пистата, насочван единствено с предното си колело, управлявано от лявата ръка на Фолън. Капитанът поддържаше постоянна връзка с контролната кула. Когато стигна до края на главната писта, той поиска и незабавно получи разрешение за излитане. Това означаваше, че може да продължи и да излети, без да спира.

Боингът зави по пистата, подравни носа си по централната линия и капитанът натисна дроселите напред, после се пресегна към няколко бутона пред себе си. Четирите двигателя автоматично увеличиха мощността си.

Самолетът набра скорост и пътниците усетиха, че тътенът се усилва. Нито те, нито екипажът на борда можеха да чуят невъобразимия рев на двигателите навън, но усещаха невероятната им енергия. Далеч отстрани профучаха светлините на главния терминал. С едно докосване до бутоните капитанът отлепи колелата от цимента.

По заповед на Фолън вторият пилот вдигна колесниците. След няколко изтраквания шумът и вибрациите престанаха. Издигането се ускори от четиристотин на четиристотин и петдесет метра в минута, после започна да става по-постепенно. Когато скоростта се увеличи,

капитанът нареди ъгълът на елероните последователно да бъде намален от двадесет до нула градуса.

Седнал на място 34 Ж, Джон Хигинс най-после пусна страничните облегалки, в които се беше вкопчил. Не обичаше да лети със самолет и особено мразеше излитането, но се опитваше да не го показва пред семейството си. Огледа се и забеляза, че хипито седи само четири реда пред тях, на 30 В. Дългата пътека стигаше до преградата, която отделяше икономическата от бизнескласата. Там имаше помещение за продукти и четири тоалетни. Четири-пет стюардеси вече се готвеха да поднесат закъснелата вечеря. От последното похапване в хотела бяха изтекли шест часа и господин Хигинс бе гладен. Той се обърна на помоще на Джули да се справи с бутоните на видеото и да намери анимационния канал.

От банкокското летище обикновено се излита на север. Фолън леко зави наляво и погледна надолу. Нощта беше ясна. Зад тях оставаше Тайландският залив, на който се намираше Банкок, а напред се простираше Андаманско море. Помежду им лежеше Тайланд и луната хвърляше отблясъци по водната повърхност на толкова много оризища, че цялата страна сякаш бе залята с вода. „Спийдбърд“ 10 се издигна на девет хиляди и петстотин метра и продължи хоризонтално напред по маршрут към Лондон над Калкута, Делхи, Кабул, Техеран, Турция, Балканите и Германия. Капитанът превключи на автопилот, протегна се и сякаш по даден знак една от стюардесите донесе кафе.

На 30 В хипито прегледа краткото меню. Нямаше апетит, но страшно му се пушеше. Тринадесет часа полет, после още един пред конвейера на „Хийтроу“ докато чакаше голямата си раница. И още два преди да може да рискува да запали цигара с марихуана.

— Телешко — каза той на усмихнатата стюардеса, която стоеше до него. Ако се съдеше по акцента му, трябваше да е американец, но паспортът му показваше, че е канадец и се казва Донован.

В един офис в западен Лондон, чийто адрес е строго пазена тайна, извън телефон. Мъжът на бюрото си погледна часовника. Пет и тридесет и вече беше тъмно.

— Да.

— Шефе, „Спийдбърд“ десет на „Бритиш Еървейз“ излетя от Банкок.

— Благодаря.

Той затвори. Уилям Бътлър не обичаше да губи време в телефонни разговори. Всъщност изобщо не приказваше много. Всички го знаеха. Знаеха също, че е добър началник, но че не бива да го ядосваш. Никой от подчинените му обаче нямаше представа, че някога е имал дъщеря, гордостта на живота му, която спечелила стипендия за университет и там починала от свръхдоза хероин. Бил Бътлър не обичаше хероина. И мразеше хората, които го пренасяха. Кое го правеше опасен, отдаден на работата си противник. Неговият отдел водеше безкрайна война срещу сериозните наркотици от страна на Управлението на митниците и акцизите на Нейно величество.

Изтекоха пет часа. Стотиците пакетирани, затоплени вечери бяха сервирани, изядени (или оставени) и пластмасовите табли бяха отнесени. Малките бутилки с евтино вино бяха изпити и вдигнати или прибрали в джоба пред коленете. Множеството в икономическата класа най-после се успокои.

Двата компютъра за управление на полета под първа класа си разменяха електронна информация и поглъщаха данни от трите инерциални системи, контролни кули и сателити, определяха положението на самолета и насочваха автопилота по предварително установения курс.

Далеч под боинга лежеше пресеченият терен между Кабул и Кандахар. На север в планините на Паншир фанатичните талибани воюваха срещу Шах Масуд, последния, който се бореше срещу тях. Пътниците в ревящия цилиндър високо над Афганистан бяха защитени от мрака, смъртния студ, шума на двигателите, суровата земя и войната.

Спуснаха капаците на илюминаторите, изключиха основното осветление и раздадоха тънки одеяла. Повечето пасажери се опитваха да поспят. Неколцина гледаха филм, други слушаха концерт.

Госпожа Хигинс спеше, завита до брадичката. Средните места бяха превърнати в едно, като бе вдигната междинната облегалка, и Джули се беше разположила нашироко, притиснала куклата към гърдите си.

Джон Хигинс не можеше да заспи. Никога не спеше в самолет. Затова колкото и да бе уморен, той си припомняше почивката им в Далечния изток. Организирана екскурзия, разбира се. Един застрахователен служител не можеше да види Тайланд по друг начин и дори това беше изисквало лишения и спестяване. Но си струваше.

Бяха се настанили в хотел „Пансий“ на остров Пукет, далеч от безвкусните забавления в Патая — господин Хигинс се бе погрижил всички тези неща да не влизат в досег със семейството му. И бяха прекарали вълшебно, всички бяха еднородни. Взимаха под наем велосипеди и се разхождаха в каучуковите плантации и тайландските села във вътрешността на острова. Спираха да се дивят на боядисаните в червено будистки храмове със златни покриви и да гледат монасите в техните оранжеви раса.

От хотела взе маски, шнорхели и плавници за себе си и Джули — госпожа Хигинс не можеше да плува, освен в басейн. Двамата с дъщеря му стигнаха до един коралов риф край брега. Под водата видяха всевъзможни рибки и детето толкова се развълнува, че вдигна глава, за да извика, в случай че баща ѝ не ги е видял. Но той ѝ даде знак да захапне шнорхела си преди да се е нагълтала с вода. Късно — наложи се да ѝ помогне да излязат на брега.

Имаше предложения за водолазни курсове, но Джон Хигинс отказа. В морето имаше акули и госпожа Хигинс беше запищяла от ужас. Тяхното семейство мечтаеше за приключения, но не чак толкова.

В хотелския магазин Джули си хареса куклата, наподобяваща тайландско момиченце, и той ѝ я купи. След десет дни в „Пансий“ те завършиха почивката си с три дни в Банкок. Там ходиха на организирани обиколки, за да разгледат Нефритения Буда и гигантския Спящ Буда, и бърчеха носове от вонята, идваща от река Чао Прая. Но си струваше.

На гърба на облегалката пред него имаше малък екран с постоянна информация за полета. Той разсеяно го наблюдаваше. Течаха безкрайни данни — изтекло време, изминато разстояние, разстояние до Лондон, разписание на полета, температура на въздуха навън (ужас: седемдесет и шест градуса под нулата), скорост на насрещния вятър.

Между цифрите се появи друго изображение — карта на тази част на света и малко самолетче, което бавно пътуваше на северозапад

към Европа и дома. Джон Хигинс се зачуди дали хипнотизиращото въздействие на самолетчето може да му помогне да заспи, също като броенето на овце. В този момент боингът попадна в малка въздушна яма и той мигновено се разсъни, вкопчи се в страничните облегалки и потърси нещо, с което да разсее вече напълно будния си мозък. Откри го в следващата сцена.

Хипито също не спеше. Той си погледна часовника, измъкна се изпод одеялото и се изправи.

Огледа се, сякаш за да види дали някой не го наблюдава, после се запъти към преградата. Там имаше завеса, но тя беше спусната само до половината и отвътре струеше светлина. Хипито стигна до вратите на тоалетните, погледна ги, но не влезе. Несъмнено бяха заети, макар че Хигинс не бе забелязал никой друг да отива натам. Хипито се облегна на едната врата и зачака.

След тридесет секунди до него се приближи друг мъж. Той изглеждаше съвсем различно. Притежаваше небрежната елегантност на богат човек. Идваше от предната част на самолета — или от първа, или от бизнескласата. Но защо?

Носеше панталон от кремава коприна, копринена риза и разхлабена вратовръзка, също копринена. Всичко във вида му подсказваше първа класа. Дали и той идваше чак тук, за да се облекчи?

Двамата се запrikaзваха — елегантният и хипито. Тихо и сериозно. Говореше главно мъжът от първа класа, наведен към другия, който няколко пъти разбиращо кимна. Ако се съдеше по движенията му, елегантният му даваше инструкции и хипито се съгласяваше да ги изпълни.

Джон Хигинс бе от онези хора, които държат под око съседите си, и сега беше заинтригуван. Ако елегантният също искаше да отиде до тоалетната, в първа и бизнескласа имаше пет-шест. Точно в този час не можеше всички да са заети. Не, двамата се бяха уговорили да се срещнат на това място и по това време. Разговорът им не беше като между непознати, които случайно са се срещнали, докато чакат на опашка.

Разделиха се. Мъжът с копринения костюм си тръгна. Без да опита вратите на тоалетните, хипито се върна на мястото си. Мислите на Джон Хигинс бяха в хаос. Знаеше, че е присъствал на нещо странно

и важно, но не можеше да разбере какво. Когато хипито се огледа в сумрака, той затвори очи и се престори, че спи.

След десет минути Джон Хигинс бе готов с отговора си. Двамата предварително се бяха уговорили да се срещнат. Но как? Беше сигурен, че в чакалнята на икономическата класа не бе имало елегантен бизнесмен в кремов костюм. Щеше да се отличава. След качването на самолета хипито не беше ставал от мястото си. Може би стюардесата му бе предала бележка? Едва ли.

Оставаше само едно обяснение. Срещата между салоните на икономическата и бизнескласата по това време на нощта можеше да е уговорена в Тайланд. Но защо? За да обсъдят нещо ли? Да обменят някаква информация? Елегантният да му даде последни инструкции? Хигинс започна да се безпокои. Нещо повече, изпълниха го подозрения.

В Лондон беше единадесет вечерта. Бил Бътлър погледна спящата си жена, въздъхна и угаси осветлението. Будилникът му бе навит на четири и половина. Достатъчно време — можеше да се измие, да се облече, да се качи на колата и да стигне на „Хийтроу“ до пет и петнадесет, цял час преди кацането. След това... както дойде.

Имаше тежък ден. Кога ли нямаше? Беше уморен, ала не можеше да заспи. Мислите му препускаха и въпросът пак си оставаше същият. Можеше ли да направи още нещо?

Информацията му съобщи един от презокеанските му колеги от американската Служба за борба с наркотиците, която бе започнала преследването.

Деветдесет процента от хероина, използван от наркоманите на Британските острови и в по-голямата част от Европа, идваше от Турция. Тази търговия се контролираше с безпощадна хитрост от турската мафия, една от най-жестоките на планетата, но изключително потайна и неизвестна на британската общественост.

Тяхната продукция идваше от анадолските макове, приличаше на кафява захар и предимно се пушеше или се вдишваха изпаренията ѝ, като известно количество се изгаряше върху фолио, поставено над свещ. Британските наркомани не си падаха по спринцовките, за разлика от американските.

Златният триъгълник и оттам далекоизточният трафик даваше тайландския бял хероин, наглед напomniaщ на бакпулвер и обикновено „нарязван“ или смесван с подобен бял прах в съотношение двадесет към едно. Ето какво искаха американците.

Така че ако една британска банда можеше редовно да се снабдява със значителни количества от тази дрога, мафията щеше да се заинтересува. Не да купува, а да разменя. Най-качественият колумбийски кокаин щеше да върви три към едно — шест килограма кока срещу два тайландски бял.

Информацията от Службата за борба с наркотиците беше дошла от тяхното бюро в Маями. В нея се казваше, че според един от източниците им в подземния свят за последната половин година семейство Трафиканте на три пъти прасало човек във Великобритания с по шест килограма колумбийски чист и той се връщал с два килограма тайландски бял.

Не в огромни количества, затова пък редовно. И всяко пътуване носеше на британските организатори по двеста хиляди лири. Количествата подсказваха на Бил Бътлър, че пренасянето не е с кораб или камион. Самолет. Пътнически багаж. Той неспокойно се въртеше и се опитваше да подремне.

Джон Хигинс също не можеше да заспи. Беше чувал за тази страна на Тайланд, ваканционния рай. В една статия бе чел за място, наречено Златния триъгълник — безкрайни хълмове, на които отглеждали опиумен мак. В статията се споменаваше за рафинерии дълбоко в джунглата по границата, недостъпни за тайландската армия, където се произвеждал морфин и хероин на прах.

Пътниците спяха, но Джон Хигинс се мятеше в блато от колебания. Можеше да има няколко невинни обяснения на тази необичайна среща до тоалетната. Проблемът бе, че не се сещаше нито за едно.

Бялото самолетче на екрана навлизаше в Анадола, източна Турция. Джон Хигинс тихо разкопча предпазния си колан, изправи се и свали куфарчето си от лавицата над седалката. Никой не помръдна, дори хипито.

Той отново седна и извади химикалка и хартия — четири листа, взети от хотелската стая в „Пансий“. Внимателно откъсна емблемата и адреса на хотела и като подложи куфарчето си, започна да пише писмо. Използваше само главни букви. Отне му половин час.

Когато свърши, бялото самолетче минаваше над Анкара. Той сгъна листовите, пъхна ги в плика с емблема на Уницеф, раздаван от „Бритиш Еървейз“, и написа отгоре му: „ЗА КАПИТАНА. СПЕШНО“.

Стана, тихо отиде до завесата и надникна в междинното помещение. Един млад стюард стоеше с гръб към него и приготвяше закуска. Хигинс незабелязано се отдръпна. Прозвуча сигнал. Стюардът се запъти към предната част на самолета. Хигинс се вмъкна зад завесата, постави плика изправен между две чаши кафе на плота и се върна на мястото си.

Докато стюардът го забележи, изтече още половин час. Отначало си помисли, че е дарение за Уницеф, после видя надписа, намръщи се и накрая отиде да потърси главния стюард.

— Беше пъхнат между две чаши кафе, Хари. Реших, че трябва да го донеса на теб, а не в пилотската кабина.

Хари Палфри приятелски му намигна.

— Правилно, Саймън. Браво. Сигурно е от някой побъркан. Остави го на мен и се заеми със закуската.

Той проследи с поглед отдалечаващия се младеж, като забеляза стегнатия му закръглен задник под униформения панталон. Беше работил с много стюарди, бе спал с повече от достатъчно, но този беше направо върхът. Може би на „Хийтроу“... Хари Палфри погледна плика, намръщи се, помисли си дали да не го отвори, но накрая се качи по стълбичката и почука на вратата на пилотската кабина.

Това беше просто формалност. Главният стюард винаги можеше да влиза тук. Вторият капитан седеше отляво и гледаше светлините на приближаващия се бряг. Капитан Фолън го нямаше. Стюардът почука на вратата на стаята за почивка. Този път изчака.

След тридесет секунди Ейдриън Фолън му отвори и прокара пръсти през косата си.

— Какво има, Хари?

— Нещо странно, капитане. Някой е оставил това в отсека между икономическата и бизнескласата, между две чаши кафе. Анонимно писмо, предполагам.

Стомахът на Ейдриън Фолън се сви. През тридесетгодишната му служба в компанията никога не бяха отвлечали негов самолет, нито го бяха заплашвали с поставена бомба, но познаваше неколцина свои колеги, които бяха изпитали това на гърба си. Това бе вечният кошмар на пилота. И сега изглеждаше, че е или едното, или другото. Той разкъса плика и прочете писмото.

„ГОСПОДИН КАПИТАН, СЪЖАЛЯВАМ, ЧЕ НЕ МОГА ДА ПОДПИША ТОВА ПИСМО, НО В НИКАКЪВ СЛУЧАЙ НЕ ЖЕЛАЯ ДА СЕ ЗАМЕСВАМ. ВЪПРЕКИ ТОВА, НАДЯВАМ СЕ, ЧЕ СЪМ СЪВЕЩЕН ГРАЖДаниН И СМЯТАМ, ЧЕ ТРЯБВА ДА ВИ СЪОБЩА КАКВО СЪМ ВИДЯЛ. ДВАМА ОТ ВАШИТЕ ПЪТНИЦИ СЕ ДЪРЖАХА ИЗВЪНРЕДНО СТРАННО И ПО НАЧИН, КОЙТО НЕ ПОДЛЕЖИ НА ЛОГИЧНО ОБЯСНЕНИЕ.“

По-нататък авторът подробно разказваше видяното и посочваше защо му се е сторило толкова странно, че да го определи като подозрително.

„ВЪПРОСНИТЕ ДВАМА ПЪТНИЦИ СА МЪЖ, КОЙТО ПРИЛИЧА НА ХИПИ — МРЪСЕН, ОКЪСАН, ОТ ОНЕЗИ, КОИТО СИ ПАДАТ ПО ТАКА НАРЕЧЕНИТЕ «ЕКЗОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА». ТОЙ СЕДИ НА МЯСТО 30 В. НЕ ЗНАЯ МЯСТОТО НА ДРУГИЯ, НО СИГУРНО Е ОТ ПЪРВА ИЛИ БИЗНЕСКЛАСА.“

Следваше описание на елегантния. Писмото завършваше с думите:

„НАДЯВАМ СЕ, ЧЕ НЕ ВИ БЕЗПОКОЯ, НО АКО ТЕЗИ ДВАМА МЪЖЕ ОРГАНИЗИРАТ НЕЩО

НЕЗАКОННО, ВЛАСТИТЕ МОЖЕ БИ ТРЯБВА ДА
БЪДАТ УВЕДОМЕНИ.“

„Надут задник“ — помисли си Фолън. Какви власти, ако не Управлението на митниците и акцизите на Нейно величество? И да шпионира собствените му пътници! Той подаде писмото на Хари Палфри. Главният стюард го прочете и прехапа устни.

— Среднощна среща? — предположи той.

Фолън знаеше за Хари Палфри, който знаеше, че той знае, затова капитанът внимателно подбра думите си.

— Нищо не показва, че са изпитвали влечение един към друг. Пък и къде другаде може да са се запознали, ако не в Банкок? Тогава защо да не си уговорят среща на „Хийтроу“? Защо се срещат пред тоалетна, в която не се опитват да влязат? По дяволите. Хари, би ли ми донесъл списъка на пътниците?

Докато главният стюард изпълняваше тази задача, Фолън се среса, оправи ризата си и попита втория капитан:

— Къде се намираме?

— Наближаваме гръцкото крайбрежие. Защо? Какво има, Ейдриън?

— Нищо.

Палфри се върна със списъка. На място 30 В седеше някой си Кевин Донован.

— Ами другият? Елегантният?

— Струва ми се, че го забелязах — отвърна главният стюард. — В първа класа, място 2 К. — Той прелисти списъка. — Господин Хюго Сеймор.

— Първо да проверим преди да се нахвърляме на заключения — каза капитанът. — Тихичко мини през първа и бизнескласата. Следи за кремави копринени панталони, които да се подават изпод одеялото. Погледни в гардеробите за кремаво копринено сако.

Палфри кимна и слезе долу. Фолън позвъни да му донесат силно черно кафе и се зае с обичайната си работа.

Системата за управление на полета, в която преди излитането беше въведен маршрутът им, се бе погрижила боингът да се движи по курса си. В момента летяха над Гърция и до кацането оставаха четири

часа. Беше два и двадесет през нощта лондонско време и три и двадесет гръцко. Далеч под тях имаше разкъсани облаци и от време на време проблесваха светлини. Звездите ярко сияеха над тях.

Ейдриън Фолън имаше нормална гражданска съвест и естествено не можеше да се сравнява с анонимния задник от икономическата класа, но се намираше в затруднено положение. Нищо в писмото не показваше, че самолетът му е в опасност, и затова първата му реакция бе да не му обърне внимание.

Само че Асоциацията на британските пилоти, АБП, имаше комисия за сигурност и той беше неин заместник-председател. Ако на „Хийтроу“ се разкриеше нещо, ако полицията или митническите власти пипнеха Сеймор или Донован в някакво сериозно престъпление, и ако се разчуеше, че той специално е бил предупреден за двамата пътници и не е направил нищо, щеше да му е трудно да обясни причините. Когато напуснаха въздушното пространство на Гърция и полетяха над Балканите, той взе решение. Хари Палфри бе видял писмото, без да се споменава „съвестния гражданин“, който го беше написал, и ако на „Хийтроу“ нещо се размърдеше, кой щеше да премълчи, за да си покрие задника? Затова той щеше да предаде кратко, в никакъв случай паническо предупреждение, не на Управлението на митниците и акцизите, а на дежурния в собствената си компания, който се прозяваше на летището.

Да го излъчи по открития канал означаваше да го съобщи на половината пилоти, пътуващи за „Хийтроу“, а те бяха десетки. Със същия успех можеше да публикува обява в „Таймс“. Но самолетите на „Бритиш Еървейз“ са снабдени с устройство, наречено ССВСД.

Самолетната система за връзка, съобщения и доклади щеше да му позволи да прати поверителна информация на дежурния в „Бритиш Еървейз“ на „Хийтроу“. И слава Богу, с това щеше да прехвърли проблема на други.

Главният стюард се върна по стълбичката. Бил Хюго Сеймор, каза той, нямало какво съмнение. Ясно, отвърна Фолън, и прати кратката си информация. Прелетяха над Белград.

Будилникът на Бил Бътлър не успя да иззвъни в четири и половина. В четири без десет иззвъня телефонът. Обаждаше се

дежурният от Четвърти терминал на „Хийтроу“. Докато слушаше, Бътлър измъкна крака изпод юргана и се разсъни. След двадесет минути пътуваше в колата си и пресмяташе наум.

Знаеше всичко за примамките и анонимните обвинения. Те бяха едва ли не най-старият трик в занаята. Първо, анонимно телефонно обаждане от обществен автомат някъде в града, обвиняващо пътник от пристигащ самолет в пренасяне на дрога.

Митницата не можеше да не обърне внимание на сигнала, макар да бяха деветдесет процента сигурни, че описаният турист просто е набелязан преди излитането на самолета. Разбира се, анонимният „информатор“ беше член на бандата от Лондон.

Описаният човек трябваше да бъде спрял, докато истинският наркотрафикант незабелязано се измъкваше с тълпата, невинен като утринна роса.

Но предупреждение от капитана на самолета? Това беше нещо ново. Писмо от негов пътник? Двама пътници, обявени за подозрителни? Някъде зад всичко това се криеше мозъкът, който го бе организирал, и Бътлър трябваше да изправи срещу него своя интелект, и да го победи.

Паркира пред Четвърти терминал и влезе в почти пустата сграда. Беше четири и половина и десетина огромни самолета с емблемата на „Бритиш Еървейз“, които почти бяха монополизирали терминала, пристигаха от Африка, Ориента и двете Америки. След два часа тук щеше да е лудница.

Самолетите, излетели в шест следобед от Ню Йорк, Вашингтон, Бостън и Маями, щяха да се присъединят към другите от Изтока. Само за няколко минути между шест и шест и четиридесет сутринта първите колебливи пътници щяха да се превърнат в приливна вълна. Десет души от неговия отдел вече пътуваха към Четвърти терминал, но щеше да им трябва повече време, за да пристигнат.

Хората на Бътлър трябваше да са навсякъде — на изхода на самолета, в митницата и на паспортния контрол, но незабелязано. Най-малко му трябваше да ги разконспирират.

Имаше такива случаи. Трафикантът, който естествено знаеше какво има в куфара му, просто си изпускаше нервите и се отказваше да си прибере багажа. Бътлър искаше нещо повече от един зарязан куфар. Искаше трафиканта и пратката — най-малко.

Според инструкциите от Западен Дрейтън, „Спийдбърд“ 10 летеше над Ламанша към брега на Съфък. Трябваше да заобиколи на север от летището и после да опише дълга дъга към главната писта.

В боинга Ейдриън Фолън отново седеше отляво и слушаше инструкциите на Западен Дрейтън за маршрута и разписанието. Самолетът летеше на височина четири хиляди и петстотин метра и капитанът виждаше светлините на Ипсуич.

Донесоха съобщение, получено по ССВСД. В него любезно молеха главният стюард да чака с тайнственото писмо на изхода още щом вратата на самолета се отвори и незабавно да го предаде. Фолън ядосано изсумтя, извади двата сгънати листа от горния джоб на ризата си и ги подаде на втория пилот с нареждане да ги предаде на Хари Палфри. Вече летяха над сушата. Шест и пет.

В трите класи цареше характерното очакване, което винаги предшества кацането. Лампите отдавна светеха, подносителите от закуската бяха вдигнати, видеото — изключено. Стюардите и стюардесите бяха облекли саката си и раздаваха горните дрехи на пътниците в първа и бизнескласата. Онези, които седяха до илюминаторите, уморено се взираха в светлините под самолета.

Господин Хюго Сеймор излезе от тоалетната на първа класа чист, избръснат, сресан и излъчващ ухание на скъп афършейв „Личфийлд“. Когато се върна на мястото си, той поправи вратовръзката си, закопча жилетката си, взе кремавото си копринено сако и го остави в скута си за по-късно. Куфарчето от крокодилска кожа бе между краката му.

В икономическата класа канадското хипи сънено се размърда. Копнееше за една цигара. Тъй като седеше от вътрешната страна, не виждаше нищо през илюминаторите, а и не се опитваше.

Четири реда зад него членовете на семейство Хигинс бяха будни и готови за кацане. Седналата между родителите си Джули подробно разказваше на Пуки за всички чудеса, които куклата щеше да види в новата си родина. Госпожа Хигинс прибираше последните си гримове в чантата си. Винаги спретнатият господин Хигинс държеше пластмасовото си куфарче върху коленете си и беше отпуснал ръцете си отгоре му. Той бе изпълнил своя дълг и съвестта му беше чиста.

Бялото самолетче на екрана най-последно описа дъгата си и насочи носа си към „Хийтроу“. Съпътстващите го цифри показваха, че до летището остават тридесет и два километра. Часът бе шест и дванадесет.

От пилотската кабина се виждаха все още тъмните поля на Бъркшир и светлините на Уиндзорския замък. Спуснаха колесниците и вдигнаха елероните под двадесет и пет градуса. Ако някой гледаше от земята, щеше да му се стори, че боингът мъчително бавно изминава последните километри до пистата, докато всъщност той летеше със сто и седемдесет възела, но намаляваше скоростта и се спускаше.

Ейдриън Фолън за пореден път провери всички системи и потвърди разрешението за кацане от контролната кула в „Хийтроу“. Пред него един боинг от Маями току-що бе освободил пистата, а петнадесет километра зад тях пристигаше самолет от Бостън. Ала неговите пътници отиваха на Трети терминал, докато тази сутрин Фолън щеше да е пръв на запазения за „Бритиш Еървейз“ Четвърти терминал. Скоростта бързо спадна до нужните за кацане сто тридесет и осем възела. В шест и осемнадесет колелата на „Спийдбърд“ 10 докоснаха пистата.

След десет минути Ейдриън Фолън спря огромния реактивен самолет до подвижния пътнически тунел, натисна спирачка и остави последните процедури на втория пилот. Енергията беше превключена на спомагателния генератор, поради което лампите за миг премигнаха. Стюардите в предната част на боинга наблюдаваха как зейналата паст на тунела се приближава към тях и когато се долепи до стената, отвориха вратата.

Навън стоеше млад мъж в гащеризон на техническия персонал на летището. Той видя Хари Палфри и повдигна вежди.

— Вие ли сте главният стюард?

— Писмото ли?

Младежът кимна. Палфри му подаде двата листа и той изчезна. Главният стюард се обърна с опитна усмивка към пътниците от първа класа, които чакаха зад него.

— Довиждане, господине, надявам се, че полетът ви е бил приятен.

Те се заизнизваха покрай него. Осмият беше безукорният господин Хюго Сеймор, чийто бляскав вид го отличаваше в този час на

изпомачкани дрехи и рошави коси. Определено си личеше качеството. Хари Палфри искрено се надяваше някой глупак от задния отсек да не му създаде някакво неудобство.

След като първа класа се изпразни, слязоха пътниците от бизнескласата, някои идващи отзад, други по стълбата от горния отсек. По-навътре в корпуса на самолета пътниците от икономическата класа стояха прави, блъскаха се едни други и копнееха да ги пуснат като добитък от обор.

В този час залата на паспортния контрол бе напълно пуста и служителите чакаха зад гишетата си морето от хора. Стената отгоре и отстрани е огледална и зад нея има стая. Там стоеше Бил Бътлър и гледаше надолу.

В залата имаше десетима служители — двама за паспорти от Обединеното кралство и Европейския съюз, другите осем за останалата част на света. Един от неговите помощници им беше обяснил всичко. Те винаги си сътрудничеа с митницата и случаят пораздвижи иначе скучната сутрин. Само четирима пътници от първа класа бяха британци, останалите бяха тайландци и австралийци. Четиримата британски граждани минаха за секунди и докато третият взимаше паспорта си, служителят леко вдигна глава и кимна към огледалото. Бил Бътлър държеше писмото в ръка. Кремав копринен костюм носеше само един. Хюго Сеймор. Бътлър вдигна радиостанцията към устата си.

— Тъкмо излиза. Кремав копринен костюм. Куфарче от крокодилска кожа.

Ранджит Гул Синг беше сикх. Имаше магистърска степен от Манчестърския университет и служеше в Управлението на митниците и акцизите, придаден към отдела на Бътлър. Тази сутрин всеки можеше да забележи първото му качество, но не и другите две. Той стоеше зад паспортния контрол с метла и лопатка в ръце. Синг прие съобщението по миниатюрната слушалка в дясното си ухо. След секунди кремавият костюм мина покрай него.

Бизнесменът влезе в мъжката тоалетна по средата на коридора. Синг вдигна лявата си ръка към устата си и прошепна:

— Влезе право в мъжката тоалетна.

— Последвай го и виж какво прави.

Сикхът влезе в тоалетната, като пътьом събираше захвърлените по пода боклуци с лопатката. Мъжът с кремавия костюм си миеше ръцете. Гул Синг извади парцал и започна да бърше мивките. Мъжът не му обърна внимание. Сикхът продължи да върши черната си работа, но междувременно провери дали в кабинките има някой. Дали онзи трябваше да предаде нещо? Бизнесменът изсуши ръцете си, взе дипломатическото си куфарче и излезе. Мъжът с кремавия костюм не се беше срещнал с никого. Синг съобщи това на Бил Бътлър.

В същия момент един от служителите в паспортния контрол на гишетата за чужди граждани кимна към едно орфанно позастаряло хипи и вдигна поглед към огледалната стена. Бътлър прие сигнала и се обади по радиостанцията. В коридора за митницата една млада жена, която изглеждаше като слязла от самолета, но не беше, и която се преструваше, че завързва връзките на обувката си, се изправи, забеляза мъжа с дънковата риза пред себе си и тръгна след него.

Хюго Сеймор излезе в коридора и установи, че вече не е сам, а сред тълпата от икономическата класа. Но защо носеше този толкова отличаващ се костюм?

И тогава дойде анонимното обаждане. Бътлър прие информацията по радиостанцията.

— Глас с американски акцент — съобщи диспечерът. — Описа канадско хипи с дънки и дънкова риза, дълга рошава коса и брада. Каза, че носел пратка в раницата си. После затвори.

— Следим го — отвърна Бътлър.

— Бързо действаш, шефе — възхитено рече диспечерът. Бътлър мина по неизвестни на широката публика коридори, за да заеме позиция зад друго едностранно огледало, но този път в митницата и по-точно зеленото гише за пътници, които нямат нищо за деклариране. Голямата изненада щеше да е, ако някой от заподозрените се насочеше към червеното гише.

Анонимното обаждане го зарадва. Това потвърждаваше принципа. Хипито беше примамката, набиващият се на очи тип. Почтеният бизнесмен носеше пратката. Хитро, само че този път, благодарение на един страдащ от безсъние съвестен гражданин с остър поглед и вродено любопитство, номерът нямаше да мине.

Багажът от Банкок излизаше на шести конвейер и около него вече се бяха струпали над двеста души. Повечето си бяха взели колички от дъното на залата. Сред пътниците стоеше господин Сеймор. Неговият куфар от истинска кожа се бе появил един от първите, ала бизнесмена тогава го беше нямало. Останалите пътници от първа класа си бяха тръгнали. Коженият куфар бе направил вече двадесет обиколки, но Сеймор гледаше към отвора в стената, откъдето излизаше багажът.

На десет метра от него стоеше хипито Донован и чакаше голямата си черна раница. В този момент към конвейера се приближи господин Хигинс, който буташе не една, а две колички, следван от жена си и дъщеря си. Джули, която за пръв път пътуваше в чужбина, беше настояла да има собствена количка за единствения си куфар и Пуки.

Хората бързо откриваха багажа си, вдигаха го от лентата и го качваха на количките. Към дългата тътреща се колона през зеленото гише се бяха присъединили пътниците от другите два боинга, главно американци и по-малко британци, завръщащи се от почивка на Карибите през Маями. Наоколо стояха десетина униформени митничари, които изглеждаха измамно отегчени.

— Ето го, татко!

Неколцина пътници се огледаха и снизходително се усмихнаха. Куфарът на Джули Хигинс не можеше да се сбърка — средно голям самсонайт, пищно украсен с любимите ѝ анимационни герои. След секунди се появиха и двата куфара на родителите ѝ и винаги спретнатият Джон Хигинс грижливо ги подреди в количката, така че да не паднат.

Хипито видя раницата си, праметна я на рамо и закрачи към зеленото гише. Господин Сеймор най-после взе кожения си куфар, сложи го на количката и последва канадеца. Бил Бътлър стоеше зад едностранното си огледало и наблюдаваше уморената върволица през стъклото.

При конвейера един от носачите вдигна ръка към устата си.

— Пръв е хипито, в момента се приближава. На десет метра след него е коприненият костюм.

Хипито не стигна далеч. Беше по средата на разстоянието до заветния изход в отсрещния край, когато на пътя му се изпречиха двама униформени митничари. Учтиво, разбира се. Убийствено учтиво.

— Извинете, господине, бихте ли ни последвали?

Канадецът избухна.

— Какво искате бе?

— Просто елате с нас, господине.

Хипито яростно извика:

— Мамка му! След тринайсет часа в този скапан самолет хич не ми трябва вашите глупости!

Опашката зад него се закова, сякаш се бе разнесъл изстрел. После, какъвто е обичаят на британците, когато някой прави сцена, пътниците се опитаха да гледат настрана, да се преструват, че не се случва нищо. Сред тях бе и Хюго Сеймор.

Въпреки че продължи да вика и да протестира, канадецът беше отведен в една от стаите за обиск. Бизнесменът с кремовия костюм почти бе стигнал до изхода, когато препречиха и неговия път. Двама митничари застанаха пред него, други двама — плътно отзад.

Отначало той като че ли не разбра какво става. После лицето му стана пепелявосиво под слънчевия загар.

— Какво има?

— Бъдете така любезен да ни последвате, господине.

Отведоха го. Зад едностранното огледало Бил Бътлър въздъхна. Големия. Краят на гонитбата. Куфарите и тяхното съдържание.

Операцията продължи три часа в две отделни стаи. Бътлър все повече се ядосваше. Когато претърсват багажите, митничарите наистина откриват всичко. Когато има какво да открият. Изпразниха раницата и провериха подплатата и рамките. Нямаше нищо освен няколко пакета цигари. Това не изненада Бил Бътлър. Примамките никога не носят нищо.

Смая го Хюго Сеймор. Десетина пъти прекараха кожения куфар през рентгена. Провериха го за скрити отделения и не намериха нищо. Същото се случи с дипломатическото куфарче от крокодилска кожа.

Вътре имаше шишенце с таблетки против киселини. Смачкаха две от тях и ги подложиха на химически анализ. Оказа се обикновен антиацид. Съблякоха го, дадоха му хартиен гащеризон и прекараха дрехите му през рентген. После облъчиха с рентген и него, за да проверят дали не носи нещо в тялото си. Нищо.

Към десет часа трябваше да освободят и двамата. Сеймор вече заплашваше с адвоката си. Това не смущаваше Бътлър. Всички заплашваха с адвокатите си. Защото нямаха представа на какво е способно Управлението на митниците и акцизите на Нейно величество.

— Искаш ли да им пуснем опашки, шефе? — попита заместникът му. Бътлър се замисли и поклати глава.

— Сигурно е било за отвличане на вниманието. Ако са невинни примамки, проследяването ще е излишно. Ако не са, мозъкът, който стои зад банкокския трафик, няма да се свърже с тях. Остави. Другия път.

Канадецът, когото освободиха петнадесет минути преди Сеймор, се качи на автобуса за Лондон и се настани в евтин пансион край Падингтън. Господин Хюго Сеймор взе такси и отиде в скъп хотел.

Малко след четиринадесет часа четирима мъже в Лондон разговаряха по телефона. Както се бяха уговорили, всички стояха в обществени телефонни кабинки на различни улици. Всички получиха инструкции да се явят на определен адрес. Единият отново позвъни и отиде на срещата.

В шестнадесет часа Бил Бътлър седеше сам в колата си край един жилищен блок с апартаменти, които могат да се наемат за седмица, дори само за един ден.

В шестнадесет и пет необозначеният бус, който чакаше, спря зад него и от вратата му се изсипаха десетимата мъже от отдела му.

Нямаше време за обяснения. Бандата можеше да е поставила часови, макар че след половинчасово наблюдение той не бе забелязал да се надига някоя завеса. Бил само кимна и ги поведе в блока. В портиерната нямаше никого. Бътлър остави двама разочаровани мъже да пазят вратата на асансьора и с другите осем продължи по стълбището. Апартаментът беше на третия етаж.

Управлението на митниците и акцизите не се церемонеше много. Избиха вратата и се втурнаха вътре, млади, жизнени, в отлична форма, разтреперани от възбуда. Ала без оръжие.

Петимата мъже в дневната не оказаха съпротива. Просто седяха и зяпаха като ударени с мокър парцал, изненадани от неочакваното нахлуване. Бътлър влезе последен, както подобаваше на началник, и първо се насочи към американеца.

По-късно с помощта на анализ на гласа щеше да се докаже, че тъкмо той се е обадил, за да предаде канадското хипи на митничарите. В чантата до него имаше шест килограма чист колумбийски кокаин.

— Господин Салваторе Боно, арестувам ви по обвинение в заговор с други за внасяне на забранено вещество в страната...

Когато свършиха с формалностите, закопчаха мъжа от Маями в белезници и го отведоха. Последва го хипито.

— В моята кола — извика Бътлър след колегите си. — Искam да си поговоря с него.

Сега господин Хюго Сеймор носеше костюм от туид, по-подходящ за края на януари в Англия. Втората примамка. След като откриха у него петдесет банкноти — десет хиляди лири, които бе получил за участието си в операцията — той също тихо напусна апартамента. Бътлър се обърна към останалите двама.

Пратката лежеше на масата, все още в куфара, с който беше минала през митницата. Фалшивото дъно бе извадено и отдолу се виждаше кухнята, натъпкана с два килограма тайландски бял хероин в пликчета. Анимационните герои се хилеха от куфара.

— Господин Джон Хигинс, арестувам ви по обвинение във внос и заговор с други за внасяне на забранено вещество в страната...

Наложи се да придружат съвестния гражданин до банята, където той повърна. Когато го отведоха, Бътлър се обърна към последния мъж, организатора на банкокския наркотрафик. Той седеше и мрачно зяпаше

лондонското небе през прозореца — гледка, която знаеше, че в бъдеще най-често ще вижда през решетки.

— Отдавна те търся, приятел.

Не получи отговор.

— Страхотна идея. Не една примамка, а две. А невинният господин Хигинс подтичва отзад, избягва спречкванията на зеленото гише и мъкне със себе си намусената си жена и очарователната си дъщеричка.

— Хайде, приключвайте — изсумтя мъжът на средна възраст.

— Добре. Господин Хари Палфри, арестувам ви по обвинение...

Бътлър остави последните двама от хората си да претърсят апартамента за улики, евентуално изхвърлени в секундите след разбиването на вратата, и слезе при колата си. Предстоеше му дълга нощ, но работата щеше да му достави удоволствие. Заместникът му седеше зад волана и той седна отзад при мълчаливия канадец.

— Хайде да уточним някои неща — каза Бътлър, когато автомобилът се отдели от тротоара. — Кога научи, че Сеймор ти е партньор в този двоен блъф?

— В апартамента — отвърна хипито.

Бътлър се изненада.

— Ами среднощният разговор пред вратата на тоалетната?

— Какъв разговор? Каква тоалетна? Никога не го бях виждал.

Бътлър се засмя — нещо, което рядко му се случваше.

— Да бе. Съжалявам за случилото се на „Хийтроу“, но знаеш правилника. Не можех да те разконспирирам дори там. Така или иначе, благодаря, че се обади. Добър удар, Шон. Довечера бирата е от мен.

---

[1] Остров до западното крайбрежие на Тайланд. — Б.пр. ↑

ШЕПНЕЩ ВЯТЪР

Казват, че нито един бял от хората на генерал Къстър не се спасил в битката при Литъл Бигхорн на 25 юни 1876 година. Това не е вярно — има един оцелял, двадесет и четири годишният следотърсач Бен Крейг.

Ето неговата история.

Опитният нос на следотърсача го усети пръв — слаб мирис на пушек, донесен от прерийния вятър.

Той яздеше на двадесетина метра пред десетимата кавалеристи от патрулния отряд, който предшестваше главната колона по западния бряг на река Роузбъд.

Без да се обръща, следотърсачът вдигна дясната си ръка и дръпна юздите. Зад него сержантът и деветимата редници направиха същото. Той скочи от коня и се затича към ниския хълм между конниците и реката. Там легна, запълзя по склона и надзърна над върха, като оставаше скрит във високата трева.

Лагеруваха между хълма и брега. Малък лагер, не повече от пет палатки, едно голямо семейство. Типитата показваха, че са северни шайени. Следотърсачът добре ги познаваше. Сиукските типита бяха високи и тесни, докато шайените издигаха своите с по-широка основа и по-ниски. Стените им бяха украсени с пиктограми, изобразяващи ловни триумфи, които също бяха типични за шайените.

В лагера живееха между двадесет и двадесет и пет души, но мъжете бяха на лов. Личеше си по конете. Те бяха само седем и пасяха край типитата. За да местят такъв лагер, трябваше да са поне двадесет.

Чу сержанта да пълзи към него и му даде знак да не се надига. След малко до него се появи синият униформен ръкав с три нашивки.

— Какво виждаш? — разнесе се пресипнал шепот.

Беше девет сутринта и слънцето вече започваше да прежурия. Яздеха от три часа. Генерал Къстър обичаше да вдига лагера си рано. Но следотърсачът усети миризмата на уиски в дъха на войника до себе си. Долнокачествено гранично уиски. И вонята бе отвратителна, по-силна от аромата на джанки, череша и шипки, които растяха по бреговете на Роузбъд.

— Пет типита. Шайени. В лагера има само жени и деца. Мъжете са на лов отгатак реката.

Сержант Брадок не го попита откъде знае. Просто прие, че е така. Той се изхрачи, изплю струя тютюн и се ухили с пожълтелите си зъби. Следотърсачът се спусна надолу по склона и се изправи.

— Предлагам да не ги закачаме. Търсим друго.

Ала Брадок беше прекарал три години във Великите равнини, където Седма кавалерия не бе имала много развлечения. След дългата и скучна зима във Форт Линкълн му се беше родило копеле от една перачка, която си докарваше някой и друг долар като курва, но той бе дошъл в Равнините да убива индианци и нямаше намерение да се лиши от това удоволствие.

Клането продължи само пет минути. Десетимата конници прехвърлиха хълма и препуснаха надолу в галоп. Следотърсачът отвлечено наблюдаваше от върха.

Един от редниците, още съвсем зелен новобранец, яздеше толкова лошо, че падна от коня. Работата свършиха останалите. Всички кавалерийски саби бяха останали във Форт Линкълн, затова използваха револверите си колт от новия модел „Спрингфийлд’73“.

Щом чуха тропота на копита, индианките, които готвеха на огъня, се опитаха да съберат децата си и да избягат към реката. Закъсняха. Ездачите ги настигнаха, после обърнаха конете и препуснаха сред типитата, като стреляха по всичко, което се движеше. След като всичко свърши и старците, жените и децата бяха убити, те скочиха на земята и потърсиха някаква плячка в палатките. Отвътре се разнесоха още няколко изстрела.

Следотърсачът пришпори коня си и измина четиристотинте метра от хълма до лагера. Войниците започнаха да палят типитата. Изглежда не бяха останали живи индианци. Един от кавалеристите, все още едва съвсем младо момче, се беше навел от седлото и повръщаше закуската си от сухари и фасул. Сержант Брадок ликуваше. Бе намерил боен накит от пера и сега го закрепил на седлото до манерката, в която трябваше да има само изворна вода.

Следотърсачът преброи четиринадесет трупа, проснати на земята като счупени кукли. Един от мъжете му предложи трофей, но той поклати глава и отиде до брега на потока, за да напои коня си.

Тя лежеше полускрита в тръстиката и по голия ѝ крак се стичаше кръв. Бяха я улучили в бедрото. Ако беше мъничко по-бърз, щеше да

извърне глава и да се върне при горящите типита. Ала Брадок го наблюдаваше, проследи посоката на погледа му и го настигна.

— Какво откри, момко? А, още една гадина, при това жива.

Извади колта от кобура си и се прицели. Момичето обърна лице и ги погледна с кухи от болка очи. Следотърсачът хвана ирландеца за китката и го принуди да насочи оръжието си нагоре. Червеното от уиски лице на Брадок поморавя.

— Остави я жива, може да знае нещо — каза младежът. Нямаше друг начин. Сержантът се замисли, после кимна.

— Прав си, момко. Ще я отведем при генерала като подарък.

Прибра револвера и се върна при хората си. Следотърсачът скочи от седлото и навлезе в тръстиката, за да се погрижи за момичето. За нейно щастие раната бе чиста. Куршумът беше излязъл от другата страна на бедрото ѝ. Той свали кърпата от врата си, изми крака ѝ с чиста вода и направи стегната превръзка, за да спре кръвта.

Когато свърши, я погледна. Тя отвърна на погледа му. Буйната ѝ коса, черна като гарваново крило, се спускаше по раменете ѝ. Големи тъмни очи, забулени от болка и страх. Не всички индианки бяха хубавици от гледна точка на белите, но най-красиви от всички племена бяха шайенките. Шестнадесетинагодишно, момичето в тръстиката притежаваше поразителна, небесна хубост. Следотърсачът беше на двадесет и четири, възпитан в духа на Библията, и никога не бе познавал жена в старозаветния смисъл на думата. Сърцето му бясно се разтуптя и трябваше да откъсне поглед от нея. Той я метна на рамото си и се върна в опожарения лагер.

— Качи я на някой от конете им — извика му сержантът и отново надигна манерката си. Следотърсачът поклати глава.

— На носилка — отвърна той. — Иначе ще умре.

На земята край тлеещите останки от типитата имаше няколко индиански носилки. Направени от два дълги еластични пръта, пресичащи се на гърба на коня и с бизонска кожа, опъната между тях, носилките бяха много по-удобни за превозване на ранени от каруците на белите, които подскачаха на всяка неравност.

Следотърсачът хвана един от конете. Бяха останали само два — другите пет препускаха в далечината. Когато дръпна юздите му, животното се изправи на задните си крака. Вече беше усетило миризмата на бели хора, от която индианските коне можеха да

обезумеят. Обратното също бе вярно — щом доловяха мирис на индианци, конете в американската кавалерия ставаха почти неуправляеми.

Той леко започна да духа в ноздрите на животното, докато то не се успокои и не го приеме. След десет минути носилката беше завързана и завитото с одеяло ранено момиче лежеше върху бизонската кожа. Патрулът се отправи обратно при Къстър и главните сили на Седма кавалерия. Беше двадесет и четвъртият ден на юни, лето Господне 1876-о.

Причините за тази лятна кампания в равнините на южна Монтана датираха отпреди няколко години. Най-последно в свещените Черни хълмове на Южна Дакота бяха открили злато и в тези земи прииждаха златотърсачи. Ала Черните хълмове вече бяха дадени за вечни времена на сиукския народ. Разгневени от това коварство, индианците от Великите равнини отговориха с нападения срещу златотърсачите и керваните фургони.

Белите яростно реагираха на тази жестокост — разкази за ужасни варварства, често измислени или много преувеличени, разпалиха гнева до точката на кипене и белите селища се обърнаха към Вашингтон. Правителството с лека ръка анулира Договора от Ларамии и даде на равнинните индианци няколко скромни резервата, съвсем малка част от онова, което тържествено им беше обещало. Резерватите се намираха в Северна и Южна Дакота.

Но Вашингтон също призна създаването на област, известна като Неотстъпените територии. Това бяха традиционните ловни полета на сиуксите, които все още изобилстваха на бизони и елени. Източната граница на областта минаваше на юг по правата линия, образувана от западните краища на двете Дакоти. Западната ѝ граница беше въображаема ос с посока север-юг на двеста тридесет и два километра на запад, ос, която индианците никога не бяха виждали и не можеха да си представят. На север Неотстъпените територии стигаха до река Йелоустоун, която минаваше през Монтана и двете Дакоти, а на юг — до река Норт Плат в Уайоминг. Отначало индианците спокойно можеха да ловуват там. Ала настъплението на белия човек на запад не спря.

През 1875 година сиуксите започнаха да напускат резерватите в Дакота и да се насочват на запад към Неотстъпените територии. По-

късно същата година Бюрото по индианските въпроси им даде краен срок до 1 януари да се върнат в резерватите.

Сиуксите и техните съюзници не оспориха ултиматума, а просто не му обърнаха внимание. Повечето от тях изобщо не чуха за него. Те продължиха да ловуват и когато зимата отстъпи на пролетта, тръгнаха след основния си дивеч — величествените бизони и грациозните елени и антилопи. През ранната пролет Бюрото повери на армията задачата да ги открие и да ги върне в резерватите.

Армията не знаеше две неща: колко индианци са напуснали резерватите и къде се намират. По първия въпрос военните просто бяха излъгани. Резерватите се управляваха от агенти по индианските въпроси, повечето от които бели и мнозина — мошеници.

От Вашингтон се получаваха редовни доставки добитък, царевица, брашно, одеяла и пари, които агентите трябваше да разпределят между подопечните си. Много от тях мамеха индианците, което беше довело до глад сред жените и децата и оттам до решението да се върнат в ловните полета.

Агентите имаха и друго основание да лъжат. Количеството на доставките се определяше от заявления брой индианци в резерватите, поради което намаляването му водеше до по-ниски печалби за самите агенти. През пролетта на 1876 година те съобщиха на армията, че липсват само шепа воители. Лъжеха. Липсваха много хиляди, всички заминали на запад през границата, за да ловуват в Неотстъпените земи.

Що се отнасяше до въпроса къде се намират, това можеше да се научи само по един начин. Трябваше да се прати войска в южна Монтана да ги търси. С тази цел съставиха план. Щеше да има три смесени колони от пехота и кавалерия.

От Форт Линкълн в Северна Дакота генерал Алфред Тери щеше да се отправи на запад покрай река Йелоустоун, северната граница на ловните полета. От Форт Шоу в Монтана генерал Джон Гибън щеше да поеме на юг към Форт Елис и после на изток покрай Йелоустоун, докато се срещне с колоната на Тери.

От Форт Фетърман, далеч на юг в Уайоминг, генерал Джордж Крук щеше да се насочи на север, да прекоси горното течение на Крейзи Уман Крийк и река Тънг и да продължи в долината Биг Хорн, докато не се срещне с другите две колони. Някъде помежду им,

смяташе правителството, щяха да бъдат основните сиукски сили. Всички потеглиха на път през март.

В началото на юни Гибън и Тери се срещнаха там, където Тънг се влива в Йелоустоун. Не бяха видели нито един боен накит от пера. Знаеха само, че равнинните индианци са някъде на юг от тях. Двамата генерали заедно продължиха на запад.

На 20 юни обединената колона стигна до вливането на Роузбъд в Йелоустоун. Там взеха решение Седма кавалерия, която придружаваше Тери още от Форт Линкълн, да се отдели и да поеме към горното течение на Роузбъд в случай, че индианците са някъде там. Можеха да попаднат на индианците, можеха да попаднат и на генерал Крук.

Никой не знаеше, че на 17 юни Крук се е натъкнал на голям брой обединени сиукси и шайени и е бил разбит. Той се бе насочил обратно на юг, без да прати конници на север и да предупреди колегите си. Ето защо те нямаха представа, че от юг не идва подкрепление. Бяха съвсем сами.

На четвъртия ден от ускорения марш в долината на Роузбъд един от предните патрули се върна с разказ за победа над шайенско селце и една пленница.

Генерал Джордж Армстронг Къстър, който гордо яздеше начело на кавалерийската си колона, бързаше. Нямаше желание да спре цялата бойна част заради някаква си индианка. Той кимна в отговор на сержант Брадок и му нареди да се яви при ротния си командир. Евентуалната информация от индианката можела да почака, докато се установят на лагер.

През остатъка от деня шайенското момиче остана на носилката. Следотърсачът отведе коня зад колоната и завърза юздите му за един от обозните фургони. Тъй като вече нямаше нужда от разузнаване, той остана наблизо. Макар че отскоро бе в Седма кавалерия, вече твърдо не му харесваше онова, което правеше, не му харесваха и ротният командир и сержантът и смяташе прочутия генерал Къстър за надут задник. Младежът не притежаваше нужния речник, за да го изрази по този начин, а и във всеки случай пазеше мислите си за себе си. Казваше се Бен Крейг.

Баща му, Джон Нокс Крейг, беше емигрант от Шотландия, прогонен от малката си ферма от един алчен земевладелец. Този корав мъж се бе преселил в Съединените щати в началото на четиридесетте

години. Някъде на Изток се запозна и ожени за шотландска презвитерианка като себе си и при липсата на много възможности в градовете се насочи на запад към границата. През 1850 година стигна до южна Монтана и реши да си подири късмета в търсене на злато из пустошта в подножието на планината Прайър.

По онова време той беше един от първите. Животът бе мрачен и суров, с люти зими в хижа от дървени трупи на брега на един поток. Само летата бяха идилични, гората гъмжеше от дивеч, а потоците — от пъстърва и прерията приличаше на килим от диви цветя. През 1852 година Джени Крейг роди първия си и единствен син. След две години се роди момиченце, което скоро почина.

Бен Крейг бе десетгодишен, дете на гората и границата, когато родителите му бяха убити от индиански боен отряд. Два дни по-късно един планински трапер, казваше се Доналдсън, намери момчето, гладно и изпито от скръб, сред пепелищата на изгорената хижа. Двамата погребяха Джон и Джени Крейг под два кръста на брега на потока. Завинаги ще остане неизвестно дали баща му бе успял да събере златен прах, защото ако индианските воители го бяха открили, щяха да го разпилеят, мислейки, че е пясък.

Доналдсън беше възрастен планинец, който поставяше капани за вълци и бобри, мечки и лисици, и веднъж годишно караше кожата в най-близката фактория. От съжаление към сирачето старият ерген го взе и го отгледа като свой син.

Когато го бе гледала майка ум, Бен беше имал достъп до една-единствена книга, Библията, и Джени му бе чела дълги откъси от нея. Макар че не владееше четмо и писмо, той беше запомнил наизуст части от „Добрата книга“, както я бе наричала майка му. Баща му го беше научил да промива злато, но Доналдсън го научи на тънкостите на пустошта — да проследява животни, да язди и стреля.

Двамата с трапера срещяха шайени, които също поставяха капани за дивеч, и Доналдсън разменяше с тях стоките, които купуваше от факторията. Индианците научиха момчето на своите умения и език.

Две години преди лятната кампания от 1876 година старецът бе погубен от същата онази пустош, в която беше живял. Не успя да улучи една стара черна мечка и обезумелият звяр го разкъса. Бен

погреба втория си баща край горската колиба, взе каквото му трябваше и подпали останалото.

Старият Доналдсън винаги бе казвал: „Когато си отида, момко, вземи каквото ти трябва. Всичко ще е твое.“ Затова Бен взе острия като бръснач ловджийски нож в ножница, украсена по шайенски обичай, и пушката „Шарпс“, модел 1852-ра, двата коня, седлата, одеялата и малко храна. Повече не му трябваше. После слезе в равнината и потегли на север към Форт Елис.

През април 1876-а, докато работеше там като ловец, трапер и коняр, през форта мина Гибън. Генералът имаше нужда от следотърсачи, които познават земите на юг от Йелоустоун. Предлагаше добра заплата и Бен Крейг постъпи при него.

И така стигна до устието на река Тънг, където се срещнаха с генерал Тери, после продължи обратно с обединената колона към устието на Роузбъд. Там нареди Седма кавалерия под командването на генерал Къстър да се отправи на юг срещу течението на потока и потърсеха хора, които знаят шайенски.

Къстър вече имаше двама следотърсачи, които говореха сиукски. Първият беше чернокож войник, единственият в Седма кавалерия, Айзая Дорман, който бе живял при сиуксите. Вторият беше главният следотърсач Мич Бойър, полуфранцузин, полусиукс. Но макар че шайените винаги се бяха смятали за първи братовчеди и традиционни съюзници на сиуксите, езиците им се различаваха. Крейг вдигна ръка и генерал Гибън го прати в Седма.

Гибън предложи на Къстър още три кавалерийски роти под командването на майор Бризбин, но Къстър отказа. Тери му предложи картечници „Гатлинг“, ала той отхвърли и тях. Когато се отправи срещу течението на Роузбъд, Седма кавалерия се състоеше от дванадесет роти, шестима бели и над тридесет индиански следотърсачи, обоз и трима цивилни, общо шестстотин седемдесет и пет души, сред които ковачи и мулетари. Къстър остави при Тери и полковия оркестър, така че последната му атака нямаше да е под звуците на любимия му марш „Гари Оуен“. Ала докато напредваха покрай реката, Крейг слушаше тракането на завързаните по канатите на обозните каруци чайници, котли, казани и черпаци и се питаше какви индианци се надява да изненада Къстър. При този шум и праха,

който вдигаха трите хиляди копита, войската се виждаше и чуваше от няколко километра.

От Тънг до Роузбъд Крейг беше имал две седмици, за да опознае прочутата Седма кавалерия и нейния славен командир, и колкото повече виждаше, толкова повече се свиваше сърцето му. Надяваше се, че няма да срещнат много сиукси и шайени, готови за бой, ала се боеше, че е много вероятно.

Колоната цял ден продължи на юг покрай реката, но не се натъкнаха на други индианци. И все пак на няколко пъти, когато прерийният вятър задухваше на запад, конете ставаха плашливи, дори изпадаха в паника и Крейг бе сигурен, че усещат някаква миризма. Горещите типита не можеха за дълго да останат незабелязани. В прерията издигащият се стълб дим се виждаше от километри. Бяха изгубили елемента на изненада.

Малко след четири следобед генерал Къстър заповяда да спрат и да се установят на лагер. Слънцето се спускаше към далечните и невидими Скалисти планини. Бързо опънаха офицерските палатки. Къстър и неговите приятели винаги спяха в медицинската палатка, най-голямата и просторна. Разтвориха сгъваеми лагерни маси и столове, напоиха конете, сготвиха храна, запалиха огньове.

Шайенското момиче лежеше на носилката и се взираше в помръкващото небе. Готвеше се да умре. Крейг ѝ подаде манерката си. Тя го погледна с големите си тъмни очи.

— Пий — каза той на шайенски. Момичето не помръдна. Бен изля малко студена вода върху устата ѝ. Тя разтвори устни. Преглътна. Крейг остави манерката до нея.

Когато мракът се сгъсти, от втора рота дойде да го потърси ездач.

Войникът го намери и се върна да докладва. След десет минути се появи капитан Актън. Придружаваше го сержант Брадок, един ефрейтор и двама редници. Те слязоха от конете и наобиколиха носилката.

Всички гранични следотърсачи в Седма кавалерия, шестимата бели, неколцината кроу и тридесетината арикара, образуваха група с общи интереси. Те познаваха границата и животът по нея.

Вечер край лагерните огньове те често разговаряха. Обсъждаха офицерите, като започваха от Къстър и продължаваха с ротните командири. Крейг се изненада колко непопулярен е генералът сред

хората си. Неговият по-малък брат Том Къстър командваше трета рота и войниците го обичаха повече. Ала най-омразен от всички беше капитан Актън. Крейг споделяше тяхната антипатия. Актън бе професионален военен, постъпил във войската преди десет години, точно след Гражданската война, и направил кариера в Седма, в сянката на Къстър, потомък на богато семейство от източните щати. Беше слаб, с изсечено лице и жестока уста.

— Е, сержант — каза Актън, — пленницата е ваша. Хайде да разберем какво знае. Говориш ли дивашки език? — попита той Крейг. Следотърсачът кимна. — Питай я коя е, от кои е и къде са главните сили на сиуксите. Хайде.

Крейг се наведе над момичето и заговори на шайенски, като използваше и думи, и многобройни жестове, тъй като диалектите на равнинните индианци имаха ограничен речник и имаше нужда от знаци за изясняване на смисъла.

— Кажи ми името си, момиче. Нищо лошо няма да ти се случи.

— Наричат ме Вятърът, който тихо говори — отвърна тя.

Кавалеристите стояха наоколо и слушаха. Не разбираха нито дума, но бяха наясно какво означава поклащането на главата ѝ. Накрая Крейг се изправи.

— Господин капитан, тя казва, че името ѝ е Шепнещ вятър. От северните шайени е. От семейството на Високия лос. Сутринта сержантът изгори техните типита. В селото имало десет мъже, включително баща ѝ, и всички били на лов за елени и антилопи на изток от Роузбъд.

— А къде са главните сили на сиуксите?

— Казва, че не била виждала сиуксите. Семейството ѝ дошло от юг, от река Тънг. С тях имало още шайени, но преди седмица се разделили. Предпочитали да ловуват сами.

Капитан Актън погледна бинтованото бедро на момичето и силно го стисна. Индианката ахна, ала не извика.

— Може би ѝ трябва малко окуражаване — каза Актън. Сержантът се ухили. Крейг се пресегна, хвана капитана за китката и дръпна ръката му настрани.

— Така няма да стане, господин капитан. Тя ми каза каквото знае. Щом сиуксите не са на север, откъдето идваме ние, и не са на юг и изток, трябва да са на запад. Можете да го предадете на генерала.

Капитан Актън рязко се освободи от ръката му, сякаш беше заразна. После се изправи, извади сребърния си часовник и го погледна.

— Време е за плюскане в палатката на генерала — заяви офицерът. — Трябва да вървя. — Актън явно бе изгубил интерес към пленницата. — Сержант, когато стане съвсем тъмно, отведи я в прерията и я довърши.

— Може ли първо малко да се позабавляваме с нея, господин капитан? — попита Брадок. Другите избухнаха в одобрителен смях. Капитан Актън яхна коня си.

— Честно казано, сержант, не давам и пукната пара какво ще правите.

И пришпори жребеца си към палатката на генерал Къстър. Другите също яхнаха конете си. Сержант Брадок с похотлива усмивка се наведе към Крейг.

— Добре я пази, момко. Ще се върнем.

Крейг отиде при най-близкия обозен фургон, взе си чиния с осолено свинско, сухари и фасул, седна на един сандък с боеприпаси и се нахрани. Мислеше за майка си, която преди петнадесет години му беше чела Библията на слабата светлина на лоена свещ. Мислеше за баща си, който час след час търпеливо бе промивал пясък, за да търси жълтия метал в потоците, извиращи от планината Прайър. Мислеше и за стария Доналдсън, който само веднъж го бе набил с колана си, при това защото беше проявил жестокост към уловено животно.

Малко преди осем часа, когато мракът вече бе обгърнал лагера, той се изправи, върна чинията и лъжицата във фургона и отиде при момичето. Мълчаливо разпрегна носилката и я спусна на земята, вдигна индианката, с лекота я метна на гърба на коня и ѝ подаде юздите. После посочи откритата прерия.

— Бягай — каза следотърсачът. Известно време момичето просто го гледаше. Крейг плесна коня по задницата. След няколко секунди той се скри от поглед — яко неподковано животно, което можеше само да намери пътя си на огромни разстояния в прерията, докато не усети мириса на себеподобните си. Неколцина индианци арикара любопитно наблюдаваха от петдесетина метра.

Дойдоха при него в девет часа и бяха разгневени. Двама редници го държаха, докато сержант Брадок го биеше. Когато се свлече на

земята, го помъкнаха през лагера при генерал Къстър, който седеше на масата пред палатката си, заобиколен от група офицери.

Джордж Армстронг Къстър винаги бе представлявал загадка. Но беше ясно, че има две страни — добра и лоша, светла и тъмна.

Понякога генералът беше весел и склонен към момчешки шегички, обичаше приятната компания. Притежаваше неизчерпаема енергия и жизненост, вечно обмисляше някакъв нов проект: ту събираше диви животни в Равнините и ги пращаше в зоопарковете на Изток, ту изучаваше изкуството на препарирането. Въпреки дългогодишното си отсъствие той бе абсолютно верен на жена си Елизабет, в която беше лудо влюбен.

След някаква пиянска история в младостта си той бе въздържател и отказваше дори чаша вино с вечерята. Никога не ругаеше и забраняваше и на другите да ругаят.

По време на Гражданската война преди четиринадесет години Къстър беше проявил такава смелост, такова безстрашие, че бързо се бе издигнал от лейтенант до генерал-майор. Беше яздил начело на хората си под опустошителен преграден огън, ала никога не го бяха ранявали. Той бе герой на безброй цивилни, но собствените му подчинени му нямаха доверие и го мразеха, освен най-близките му другари.

Това се дължеше на факта, че Къстър беше отмъстителен и жесток към онези, които го бяха оскърбили. Макар че бе останал невредим, по време на войната той беше изгубил повече хора от всеки друг кавалерийски командир. Това се отдаваше на почти безумното му безразсъдство. Войниците не обичат командир, който ги води на смърт.

Къстър често наказваше с камшик и имаше повече дезертьори от всеки друг командир на Запад. Седма кавалерия постоянно намаляваше от нощните бягства на така наречените „прелетни птици“. Редовно трябваше да взимат нови попълнения, но никой не си правеше труда да ги обучава, за да ги превърне в добри и опитни кавалеристи. Въпреки дългата есен и зима във Форт Линкълн, през юни 1876 година тази част се намираще в плачевно състояние.

Генералът беше ужасно суетен и амбициозен и правеше всичко възможно, за да увековечи славата си с помощта на вестниците. Много от особеностите на поведението му, включително костюмът от еленова кожа и буйните кестеняви къдрици целяха тъкмо това, както и

журналистът Марк Келог, който в момента придружаваше Седма кавалерия.

Но като командир, той имаше два недостатъка, които през следващите няколко часа щяха да доведат до гибелта му. Първо, генералът винаги беше подценявал врага си. Имаше репутацията на велик изстребител на индианци и сам ѝ вярваше. Всъщност преди осем години бе избил едно спящо шайенско село, селото на вождата Черния чайник, разположено на река Уашита в Канзас, като през нощта беше обградил индианците и по изгрев слънце бе изколил почти всички, жени и деца. Шайените току-що бяха подписали нов мирен договор с белите хора и бяха смятали, че не ги заплашва никаква опасност.

През следващите години беше участвал в четири малки схватки с бойни групи. Общо загубите от четирите не надхвърляха и десет души. В сравнение с ужасяващия брой на жертвите от Гражданската война тези сблъсъци с местни индианци изобщо не заслужават да се споменат. И все пак читателите на Изток бяха жадни за герои и в техните очи нашареният дивак от границата представляваше демоничен злодей. Сензационните материали във вестниците и собствената му книга „Моят живот в Равнините“ бяха допринесли за тази му репутация.

Вторият му недостатък бе, че не слушаше ничии съвети. По време на похода покрай Роузбъд той разполагаше с изключително опитни следотърсачи, ала не обръщаше внимание на техните предупреждения. Това беше човекът, пред когото вечерта на 24 юни изправиха Бен Крейг.

Сержант Брадок обясни какво се е случило и подчерта, че има свидетели. Заобиколен от шестима свои офицери, Къстър впери очи в мъжа пред себе си. Видя войник, дванадесет години по-млад от самия него, висок около метър и осемдесет, облечен в дрехи от еленова кожа, с къдрава кестенява коса и тъмносини очи. Очевидно беше бял, дори не бе метис като някои от следотърсачите, и все пак носеше меки кожени обувки вместо твърдите кавалерийски ботуши и от плитката на тила му висеше орлово перо с бял връх.

— Това е много сериозно престъпление — заяви Къстър, когато сержантът свърши. — Вярно ли е?

— Да, господин генерал.

— И защо го направи?

Крейг разказа за разпита на момичето и за планове за вечерта. На лицето на Къстър се изписа неодобрителна гримаса.

— Не позволявам такива неща в моята войска, даже с червенокожите. Вярно ли е, сержант?

В този момент се намеси седналият зад него капитан Актън. Той бе ловък и убедителен. Лично провел разпита. Действал само чрез преводач. Не измъчвали момичето. Последната му заповед била през нощта да я охраняват, но да не я докосват, за да можел генералът на сутринта да вземе решение.

— Мисля, че сержантът ще потвърди думите ми — завърши той.

— Тъй вярно, господин генерал, точно така си беше — отвърна Брадок.

— Ясно — рече Къстър. — Затворете го в карцера, докато свикаме военен съд. Повикайте сержанта от военната полиция. Крейг, като си пуснал оная пленница, ти си я пратил да предупреди главните сили на противника. Това е измяна и се наказва с обесване.

— Тя не замина на запад — възрази Крейг. — Отиде на изток, за да потърси семейството си или поне онова, което е останало от него.

— Въпреки това може да предупреди противника къде сме — изсумтя Къстър.

— И без това им е известно къде сме, господин генерал.

— Откъде знаеш?

— Следят ни през целия ден.

Десетина секунди всички смаяно мълчаха. Появи се сержантът от военната полиция Люис, едър як ветеран.

— Затвори този човек, сержант. Строг карцер. Утре по изгрев слънце ще проведем кратък военен съд. Присъдата ще бъде изпълнена незабавно. Това е всичко.

— Утре е неделя — каза Крейг.

Къстър се замисли.

— Прав си. Няма да обеса човек в неделя. Тогава в понеделник.

Полковият адютант, канадецът капитан Уилям Кук, си водеше бележки за разпита. По-късно щеше да ги прибере в багажа си.

В този момент до палатката се приближи един от следотърсачите, Боб Джаксън. С него бяха четирима индианци арикара и един кроу. По залез слънце те бяха отишли напред и сега се връщаха.

Джаксън бе наполовина бял, наполовина от племето на чернокраките. Неговият доклад накара Къстър възбудено да скочи на крака.

Точно преди да се стъмни индианските следотърсачи на Джаксън открили следи от голям лагер. Дирите водели на запад от долината на Роузбъд.

Къстър се развълнува поради две причини. Имаше заповед от генерал Тери да стигне до горното течение на Роузбъд, но после, ако получи нова информация, сам да реши как да действа. Това променяше всичко. Сега Къстър беше свободен да разработи своя стратегия и тактика, свой боен план, без да изпълнява чужди нареждания. И второ, изглежда, най-после бе открил главните сили на неуловимите сиукси. На тридесетина километра на запад минаваше друга река, Литъл Бигхорн, която течеше на север и се вливаше в Бигхорн, която от своя страна се вливаше в Йелоустоун.

След два-три дни обединените сили на Гибън и Тери щяха да стигнат до това място и да продължат на юг по течението на Бигхорн. Сиуксите щяха да се озоват в истинска лешникотрошачка.

— Вдигнете лагера — извика Къстър и офицерите му се пръснаха по своите части. — Ще се придвижим през нощта. — Той се обърна към сержанта от военната полиция. — Дръжте арестанта до себе си, сержант Люис. Завържете го за коня му. И не се отдалечавайте много от мен. Сега може да види какво ще се случи с неговите приятели.

Яздиха през цялата нощ. През пресечена местност. Хората и конете започнаха да се уморяват. В малките часове на неделя, 25 юни, стигнаха до хребета, най-високата точка между двете долини. Звездите ярко сияеха. Скоро откриха едно ручейче, което според Мич Бойър се казвало Денс Ашууд Крийк. То течеше на запад и се вливаше в Литъл Бигхорн. Колоната тръгна по брега му.

Точно преди зазоряване Къстър нареди да спрат, но без да се установяват на лагер. Уморените мъже се опитаха да поспят.

Крейг и Люис бяха яздили само на петдесетина метра след Къстър заедно с групата от щаба. Следотърсачът беше на собствения си кон, ала сержантът му бе взел пушката и ловджийския нож. Глезените му бяха завързани с ремъци за седлото, а китките — зад гърба му.

Когато спряха, Люис, безцеремонен, суров, но не и зъл човек, развърза краката му и му позволи да слезе на земята. Ръцете му останаха завързани, но сержантът му даде няколко глътки вода от манерката си. Настъпващият ден щеше да е горещ.

В този момент Къстър взе първото от няколко си глупави решения, които щяха да определят съдбата му. Повика втория си заместник, капитан Фредерик Бентийн, и му заповяда да вземе три роти, четвърта, осма и единадесета, и да навлезе в скалистия район на юг, за да провери дали има индианци. От няколко метра разстояние Крейг чу възражението на Бентийн, когато смяташе за най-професионалния военен в Седма кавалерия. Ако по бреговете на Литъл Бигхорн наистина били съсредоточени главните противникови сили, било ли разумно да се разделят?

— Дадох ви заповед — изсумтя Къстър и му обърна гръб.

Капитанът сви рамене и се подчини. Сто и петдесет от общо шестстотинте войници на генерала се отправиха да търсят несъществуващия противник из безкрайните хълмове и долини.

Макар че Крейг и сержант Люис никога нямаше да го научат, след няколко часа Бентийн и неговите изтощени хора и коне щяха да се върнат при реката, твърде късно, за да помогнат, но и твърде късно, за да бъдат избити. След като даде тази заповед, Къстър отново потегли към реката.

Призори се върнаха неколцина индиански следотърсачи, които бяха изпреварили колоната. Близо до мястото на вливането на Денс Ашууд Крийк в Литъл Бигхорн намерили едно хълмче, обрасло с борове.

Двама арикара се покатерили на дърветата и оттам видели цялата долина. Когато научиха, че Къстър възнамерява да продължи, те седнаха на земята и започнаха да пеят предсмъртните си песни.

Слънцето изгря. Денят щеше да е мъчително горещ. Генерал Къстър, който носеше кремавия си костюм от еленова кожа, си съблече самото, нави го и го завърза зад седлото. Остана по синя памучна риза с широкопола кремава шапка. Колоната стигна до хълмчето.

Генералът се изкачи до средата на склона и вдигна далекогледа си. Намираха се на брега на потока, все още на близо пет километра от реката. Когато слезе от хълма и се посъветва с останалите си офицери, слухът обходи колоната. Бил видял част от сиукско село.

Оттатък потока и на изток от реката имаше верига ниски хълмове, които препречваха гледката. Къстър обаче беше открил своите сиукси. Той не знаеше точно колко са и не послуша предупрежденията на следотърсачите си. Реши да ги нападне.

Възнамеряваше да ги стегне в клещи. Вместо да отсече индианците откъм юг и да чака Тери и Гибън да ги пресрещнат от север, той искаше сам да образува двете половини на лешникотрошачката с остатъка от Седма кавалерия.

Завързан на седлото и очакващ военния съд след сражението, Бен Крейг го чу да заповядва на първия си заместник, майор Маркър Рино, да вземе други три роти, първа, втора и тринадесета, и да продължи на запад. Трябваше да стигнат до реката, да я форсират, да завият надясно и да атакуват долния край на селото откъм юг.

Генералът щеше да остави една рота да охранява обоза. С останалите пет роти Къстър щеше да препусне на север зад хълмовете и да се появи в северния край на индианците. Тогава щеше да прекоси реката и да нападне сиуксите. Щяха да ги притиснат между трите роти на Рино и неговите пет и да ги унищожат.

Крейг не можеше да знае какво се крие зад ниските хълмове, но можеше да наблюдава поведението на индианските следотърсачи. Те знаеха и се готвеха да умрат. Бяха видели най-многобройните обединени сиукски и шайенски сили в историята. Шест големи племена се бяха събрали, за да ловуват заедно, и сега лагеруваха на западния бряг на Литъл Бигхорн. Общо наброяваха между десет и петнадесет хиляди, произхождащи от всички племена в Равнините.

Младият следотърсач знаеше, че в обществото на равнинните индианци мъжът се смята за воин на възраст от петнадесет до четиридесет години. Една шеста от всяко равнинно племе бяха воители. Следователно край реката имаше две хиляди войни, които не искаха послушно да се завърнат в резервата, след като бяха установили, че равнините на северозапад гъмжат от елени и антилопи.

Нещо повече, и никой не подозираше за това, преди седмица те бяха разгромили генерал Крук и не се страхуваха от войниците в сини куртки. Не бяха и на лов като мъжете от семейството на Високия лос. Всъщност вечерта на 24 юни те бяха вдигнали голям празник по случай победата над Крук.

Имаше обяснима причина за едноседмичното забавяне: толкова бе продължил периодът на траур за собствените им жертви, дадени в битката на 17 юни. На сутринта на 25-и воините си почиваха от танците предната вечер. Не бяха отишли на лов и телата им все още бяха напълно нашарени.

Но Крейг разбираше, че селото не спи като онова на Черния чайник на брега на Уашита. Когато Къстър за последен път раздели силите си, минаваше пладне.

Следотърсачът видя майор Рино да потегля по течението на потока. Капитан Актън, който яздеше начело на втора рота, хвърли поглед към обречения да бъде обесен войник, позволи си да се усмихне и отмина. Зад него сержант Брадок се озъби на Крейг. След два часа и двамата щяха да са мъртви и останките от трите роти на Рино щяха да бъдат обкръжени на върха на един хълм, опитвайки се да издържат до идването на Къстър. Ала той никога нямаше да се появи и след два дни щеше да ги спаси генерал Тери.

Крейг проследи с поглед отдалечаването на други сто и петдесет войника от оредялата кавалерия. Макар че самият той не бе войник, нямаше много вяра в тях. Цели тридесет процента от хората на Къстър бяха новобранци без никакъв опит. Някои едва се държаха на конете, когато язدهа спокойно, но в сражение щяха да изгубят контрол над животните. Имаше и такива, които не можеха да боравят с пушките си.

Въпреки че служеха по-отдавна, други четиридесет процента никога не бяха стреляли срещу индианец, нито бяха участвали в битка, дори не бяха виждали индиански воин. Следотърсачът се зачуди как ще реагират, когато надаващите пронизителни викове пъстро нашарени бойци се понесат срещу тях, за да защитят жените и децата си. Обзе го ужасно предчувствие, което щеше да се окаже вярно. Ала тогава щеше да е късно.

Имаше още един последен фактор, който Крейг знаеше, че Къстър отказва да вземе предвид. Противно на легендите, равнинните индианци смятаха живота за свещен. Дори когато бяха на бойната пътека, те се стремяха да не дават тежки жертви и след като изгубеха двама-трима от най-храбрите си воители, обикновено отстъпваха. Но генералът нападна техните родители, съпруги и деца. Дори само честта щеше да забрани на мъжете, да се откажат, докато не убият и последния „уашиху“. Нямаше да има пощада.

Когато облакът прах от хората на Рино изчезна в далечината, Къстър заповяда обозът да остане на място под охраната на една от останалите шест роти. С другите, трета, пета, шеста, девета и дванадесета, той потегли на север зад хълмовете, така че индианците в долината да не го виждат. Ала те също оставаха невидими за него.

— Вземете арестанта — извика генералът на сержант Люис. — Искам да види какво ще се случи с приятелите му, когато Седма кавалерия ги нападне.

После се обърна и препусна на север. Петте роти го последваха, общо двеста и петдесет души. Крейг разбра, че Къстър все още не осъзнава опасността, защото водеше със себе си трима цивилни — да наблюдават представлението. Единият бе очилатият журналист Марк Келог. По на място бяха двамата му млади роднини, за които се грижеше. Единият беше най-малкият му брат, деветнадесетгодишният Бостън Къстър, а другият — шестнадесетгодишният му племенник Оути Рийд.

Мъжете се движеха в колона по двама, дълга близо осемстотин метра. Зад Къстър яздеше неговият адютант капитан Кук, следван от ординареца на генерала за деня, редник Джон Мартин, който също бе и полкови тръбач. Истинското му име беше Джузепе Мартино, италиански емигрант, преди години тръбач на Гарибалди; все още не знаеше добре английски. Сержант Люис и завързаният Бен Крейг бяха на десет метра от Къстър.

Докато се изкачваха по склона, можеха да се обърнат на седлата и да видят майор Рино и хората му, които прекосяваха Литъл Бигхорн преди да нападнат откъм юг. В този момент Къстър забеляза мрачните лица на индианските следотърсачи и им предложи да се върнат. Те не чакаха втора покана. И се спасиха.

Продължиха да яздат около пет километра, докато най-после не видяха долината. Крейг чу едрият сержант да ахва.

— Мили Боже! — промълви той. Отсрещният бряг на реката приличаше на океан от типита.

Въпреки голямото разстояние Крейг различи формата и цветовете на палатките и разпозна племената. Там имаше шест отделни села.

Равнинните индианци пътуваха в колони по племена. Когато спираха да лагеруват, вдигаха отделни села. Лагерът им беше дълъг и

тесен, шест кръга на отсрещния бряг на реката.

Допреди няколко дни индианците се бяха движили на север. Честта да скрият следите им се бе паднала на северните шайени, затова тяхното село се намираше в северния край. До тях бяха най-близките им съюзници сиуксите оглала. Следваха сиуксите санс арк и чернокраките. Втори от юг бяха минеконджоу, а в самия южен край, точно в момента атакувани от майор Рино, беше опашката на колоната, селото на хънкпапа, чийто вожд и върховен шаман на сиуксите бе ветеранът Седящия бик.

Имаше и други, които лагеруваха при най-близките си роднини, части от други сиукски племена. Войниците от Седма кавалерия обаче не можеха да видят, че нападението на майор Рино срещу южния край на племето хънкпапа на Седящия бик е истинска катастрофа. Индианците бяха контраатакували.

Наближаваше два следобед. Воините бързо пресякоха отляво пътя на Рино и го принудиха да отстъпи в горичка памукови дървета на речния бряг.

Мнозина бяха скочили от конете си в гората, други бяха изгубили контрол над животните и бяха паднали от седлата си. Някои бяха изпуснали пушките си и индианците радостно ги събраха. След минути оцелелите щяха да прекосят реката и да потърсят убежище на върха на един хълм, където щяха да останат обсадени в продължение на тридесет и шест часа.

Генерал Къстър проучи онази част от лагера, която можеше да види, Крейг наблюдаваше великия изстребител на индианци. Из селото се виждаха жени и деца, но не и воители. Къстър реши, че това е приятна изненада. Младият следотърсач го чу да вика на събралите се наоколо ротни командири:

— Ще прекосим реката и ще превземем селото.

После повика капитан Кук и продиктува писмо до капитан Бентийн, когото отдавна беше пратил в обратната посока. Писмото гласеше: „Хайде. Голямо село. Побързай. Донеси патрони.“ Той го даде на тръбача Мартино, който щеше да се спаси, за да разкаже тази история.

По някакво чудо италианецът успя да открие Бентийн, защото предпазливият офицер се отказа от безплодното си търсене, върна се и накрая се присъедини към Рино на обсадения хълм. Но по това време

вече не можеше и да става въпрос да пробие вражеските редици, за да отиде при обречения Къстър.

Крейг се обърна след Мартино. Видя, че двадесет и четирима войници от шеста рота на капитан Йейтс без заповед просто тръгват подире му. Никой не се опита да ги спре. Следотърсачът пак погледна Къстър. Нищо ли не можеше да убеди този твърдоглав човек?

Генералът се изправи на стремената, размаха кремата си шапка и извика на войниците си:

— Ура, момчета, пипнахме ги!

Това бяха последните думи, които чу отдалечаващият се италианец и които по-късно повтори по време на следствието. Крейг забеляза, че подобно на мнозина други с гъста кестенява коса, на тридесет и шест годишна възраст Къстър започва да оплешивява. Макар че индианците го наричаха Дългата коса, специално за лятната кампания той се бе подстригал късо. Може би поради тази причина по-късно индианките оглала нямаше да го познаят и воините щяха да решат, че не си струва да взимат скалпа му.

След това Къстър пришпори коня си и останалите двеста и десет души го последваха. След осемстотин метра колоната зави наляво, за да се спусне по склона, да форсира реката и да нападне. В този момент шайенското село оживя.

Воините излетяха като рояк стършели, нашарени в бойните си цветове, повечето голи от кръста нагоре, и като надаваха пронизителни викове, препуснаха през реката и излязоха на източния бряг пред петте роти. Сините куртки се заковаха на място.

Сержант Люис дръпна юздите и Крейг отново го чу да промълвява „Мили Боже“. Щом прекосиха реката, шайените скочиха от конете и се затичаха нагоре пеш. Залягаха и изчезваха във високата трева, изправяха се и след няколко крачки отново залягаха. Първите стрели обсипаха кавалерията. Един от конете беше улучен. Животното изцвили от болка, изправи се на задните си крака и хвърли ездача си.

— На земята! Конете назад!

Викаше генерал Къстър и хората нямаха нужда от втора покана. Крейг видя, че неколцина войници вадят револверите от кобурите си, прострелват конете си в главата и залягат зад телата им. Те бяха най-умните.

Защото на хълма нямаше къде да се скрият. От всяка рота отделиха по няколко души, които да отведат конете зад билото. Сержант Люис обърна коня си и поведе този на Крейг нагоре по склона. Скоро събраните на едно място коне на полка надушиха индианците, започнаха да бият с копита и да се изправят на задни крака, като влачеха войниците със себе си. Люис и Крейг наблюдаваха от седлата. След първия напор битката утихна. Ала индианците не бяха избити — просто обграждаха Къстър.

По-късно се твърдеше, че Седма кавалерия била разбита от сиуксите. Не е вярно. Разбиха я шайените с първоначалната си атака. Техните братовчеди сиуксите оглала им отстъпиха честта сами да защитят селото си и само им помагала, като заобиколиха противника, за да му отсекаят пътя за отстъпление. Крейг виждаше войните на оглала, които пълзяха във високата трева от двете им страни. След двадесет минути вече нямаше никаква надежда. Пищящите куршуми и свирещите стрели се приближаваха. Един от войниците, които държаха конете, бе улучен със стрела в шията и се строполи на земята.

Преди атаката индианците имаха малко пушки, сред които стари кремъклийки. До вечерта щяха да се въоръжат с нови „Спрингфийлд“ и револвери колт. Сега обаче те използваша главно стрели, които имаха две преимущества. Лъкът е безшумно оръжие и не издава местоположението на стрелящия. Този следобед много сини куртки бяха убити със стрели в гърдите и така и не видяха врага си. Второто преимущество беше, че високо в небето можеха да се изстрелят облаци от стрели, които падаха почти вертикално върху кавалеристите. Резултатът бе особено гибелен за конете. След час дванадесет животни бяха улучени от падащи стрели. Те се отскубнаха от ръцете на войниците и препускаха надолу по пътеката. Други, макар и невредими, последваха примера им. Много преди да бъдат избити хората, избягаха конете, а с тях и всякаква надежда за спасение. Паниката плъзна като горски пожар. Неколцината ветерани офицери и сержанти изгубиха контрол над войниците.

Шайенското село бе на Малкия вълк, но той отсъстваше. Когато с един час закъснение се върна, мнозина го обвиниха, че го е нямало, за да защити хората си. Всъщност той бе предвождал разузнавателния отряд, който беше следил Къстър по течението на Роузбъд и после към Литъл Бигхорн.

В негово отсъствие водачеството пое следващия по старшинство воин, гост от южните шайени на име Куция белокож. Той беше тридесет и пет годишен, нито куц, нито бял. Когато група от тридесет войници под командването на офицер се опита да пробие обръча към реката, той ги нападна сам, пречупи бойния им дух и геройски загина. Нито един от тридесетимата не успя да се върне на склона. Когато видяха гибелта им, другарите им изгубиха последна надежда за спасение.

От хребета Люис и Крейг чуха молитвите и предсмъртните викове на сините куртки. Разплакан като дете, един съвсем млад войник се затича нагоре по склона към един от последните два коня. След секунди в гърба му се забиха четири стрели и той се строполи на земята.

Двамата мъже на конете вече бяха в обсега на индианците и покрай тях изсвистяха няколко стрели. На склона под тях бяха останали живи стотина души, но половината бяха ранени. От време на време някой воин, който искаше да се отличи в боя, яхваше коня си, с пронизителни викове препускаше покрай залегналите войници и без да обръща внимание на изстрелите, се връщаше невредим, но покрит със слава.

Всички войници си мислеха, че това са бойни викове. Крейг знаеше, че не е така. Викът на нападащия индианец не е за битка, а за смърт, за собствената му смърт. Той просто поверяваше душата си на Вездесъщия дух.

Ала всъщност Седма кавалерия беше погубена от страха да не ги хванат живи. За да не ги измъчват. Всички войници бяха чували безброй истории за ужасната смърт на пленниците в ръцете на индианците. Като цяло те не бяха верни.

Равнинните индианци не взимаха военнопленници. Нямаха условия за това. Но ако изгубеше половината си хора, противникът можеше да се предаде с чест. Седемдесет минути след началото на сражението Къстър определено беше изгубил повече. Ако противникът продължеше да се съпротивлява, обикновено го избиваха до крак.

Индианците подлагаха пленниците на мъчения само в два случая. Ако се докажеше, че плененият тържествено се е заклел никога да не се бие с това племе и е нарушил думата си. И ако беше проявил страхливост в боя. И в двата случая той бе изгубил честта си.

В сиукската и шайенската култура честта можеше да се възвърне със стоическа издръжливост на болка. И лъжецът или страхливецът трябваше да получи такава възможност. Някога Къстър се беше заклел никога повече да не се бие с шайените. Две жени от това племе го познаха сред падналите и пробиха тъпанчетата му със стоманени шила. За да чува по-добре. Следващия път.

Обръчът от шайени и сиукси се стягаше и паниката сред оцелелите избухна като пожар. По онова време битките се водеха при много лоша видимост — тогава нямаше бездимен барут. След час хълмът бе обгърнат в барутен дим и от него като призраци изплуваха нашарени диваци. Въображението надхвърли всякакви граници. След години един английски поет щеше да напише:

*И когато лежиш в равнините афгански ранен,
и заидват жените с ножове в горещия ден,
пръсваш мозъка с пушката — горд, не сломен,
и отиваш при Бога геройски.*

Нито един от последните оцелели на онзи склон нямаше да остане жив, за да чуе за Киплинг, ала всички постъпиха точно така. Крейг чу първите пистолетни изстрели, с които ранените си спестяваха мъченията, и се обърна към Люис.

Едрият сержант беше пребледнял. Едва сдържаха конете си. Не можеха да избягат надолу, защото там гъмжеше от сиукси оглала.

— Сержант, нали няма да ме оставиш да умра като завързано прасе! — извика следотърсачът.

Люис се замисли, скочи от коня, извади ножа си и преряза ремъците, с които глезените на Крейг бяха завързани за седлото.

В този момент за по-малко от секунда се случиха три неща. В гърдите на сержанта се забиха две стрели, долетели от не повече от тридесетина метра. Стиснал ножа в ръката си, той ги погледна изненадано, после се просна по очи на земята.

Още по-наблизо един сиукски воин се изправи от високата трева, насочи стария си мускет към Крейг и стреля. Явно беше използвал прекалено много черен барут. Нещо повече, бе забравил да извади шомпола. Оръжието избухна с грохот и пламък и превърна дясната му

ръка в пихтия. Ако беше стрелял от рамо, щеше да изгуби по-голямата част от главата си, ала той стреляше от хълбок.

Шомполът изхвърча от дулото като трептящ харпун. Крейг само гледаше индианеца. Металната пръчка улучи коня му право в гърдите и прониза сърцето му. Докато животното падаше, Крейг, все още със завързани ръце, се опита да скочи от седлото. Строполи се по гръб, удари главата си в един камък и изгуби съзнание.

След десет минути и последният бял войник на хълма бе мъртъв. Макар че следотърсачът беше в несвяст и не видя нищо, крайт настъпи невероятно бързо. По-късно сиукските воители щяха да разказват, че няколкото десетки оцелели, които продължавали да се съпротивляват, само за миг били отнесени от Вездесъщия дух. Всъщност повечето просто се самоубиха. Някои помогнаха на ранените си другари, други си пръснаха мозъка сами.

Когато Бен Крейг се свести, главата му се пръскаше и му се виеше свят. Той отвори едното си око. Лежеше на една страна със завързани зад гърба ръце, притиснал буза към земята. Пред лицето си видя стръкове трева. Когато мъглата в мозъка му се разнесе, чу наоколо меки стъпки, възбудени гласове и сегиз-тогиз ликуващи викове. Зрението му се проясни.

По склона тичаха боси крака и крака в мокасини — сиукските воители търсеха плячка и трофеи. Някой сигурно бе забелязал, че отваря очи, защото се разнесе триумфален възглас и силни ръце рязко го надигнаха.

Около него стояха четирима воители с нашарени лица, все още сгърчени от яростта на битката. Единият замахна с каменния си боздуган, за да му разбие черепа. Докато чакаше смъртта си, за миг той разсеяно се зачуди какво има от отсрещната страна на живота. Не последва удар. Вместо това чу глас.

— Стойте.

Той вдигна очи. Мъжът бе спрял коня си на три метра от него. Спускащото се към хоризонта слънце сияеше вдясно от рамото му и Крейг виждаше само силуета на ездача.

Косата му беше разрошена и падаше по раменете и гърба му като тъмно наметало. Не носеше копие, нито стоманена томахава, така че явно не беше шайен.

Конят пристъпи настрани, слънцето се скри зад конника и блясъкът изчезна. Сянката на мъжа падна върху лицето на Крейг и той го видя по-ясно.

Конят не бе пъстър като повечето индиански коне, а бледобежев. Крейг беше чувал за него.

Ездачът носеше само набедреник и мокасини. Макар и облечен като обикновен воин, той излъчваше властността на вожд. На лявата му предмишница нямаше щит, което издаваше човек, презиращ личната сигурност, но в ръката му висеше каменен боздуган. Сиукс.

Бойният боздуган бе страшно оръжие. Дръжката му беше дълга две педи и в разцепения ѝ край се набиваше гладък камък, голям колкото гъше яйце и завързан с предварително нахиснати ремъци. Когато слънцето ги изсушаваше, те се стягаха и не позволяваха на камъка да падне. Такъв боздуган трошеше ръце, рамене и ребра и можеше да смачка човешки череп като орех. Използваше се само за близък бой и затова носеше много слава.

Мъжът отново заговори — на сиукски оглала, най-близкият език до шайенския, който следотърсачът разбираше.

— Защо сте завързали този уашиху?

— Не сме, велики вожде. Така го открийме. Завързали са го неговите хора.

Тъмният поглед падна върху ремъците, които висяха от глезените на Крейг. Индианецът потъна в размисъл. Гърдите и раменете му бяха покрити с рисувани кръгове, изобразяващи парчета град, от челото до разсечената от куршум брадичка се спускаше черна мълния. Мъжът не носеше украшения, но Крейг го позна по разказите, които беше чувал. Пред него бе легендарният Луд кон, неоспорим вожд на сиуксите оглала от дванадесет години, когато беше навършил двадесет и шест, мъж, почитан заради безстрашието и себеотрицанието си.

Откъм реката подухна вечерен ветреца, който погали косата на вожда, дългата трева и перото в плитката на следотърсача. То се отпусна върху рамото на младежа. Лудия кон забеляза и него. Това беше почетен знак, даван от шайените.

— Оставете го жив — заповяда индианецът. — Заведете го при вожда Седящия бик. Нека той да отсъди.

Воините бяха разочаровани, че пропускат толкова много плячка, ала се подчиниха. Изправиха Крейг и го повлякоха надолу към реката.

След около осемстотин метра следотърсачът видя мястото на битката.

На склона лежаха двеста и десетте войници от Седма кавалерия, без следотърсачите и дезертъорите. Индианците ги събличаха в търсене на трофеи, след което извършваха ритуални осакатявания, различни при различните племена. Шайените нарязваха краката на убитите си врагове, за да не могат да ги преследват, сиуксите смачкваха черепите и лицата им с каменни боздугани. Други отрязваха ръце, крака и глави.

Петдесетина метра по-надолу Крейг видя трупа на Джордж Армстронг Къстър, съвсем гол, освен памучните чорапи, мраморно бял на слънчевата светлина. С изключение на пробитите тъпанчета, той не бе осакатен. Така щяха да го открият войниците на Тери.

Бяха взети пушките, пистолетите и голямото количество останали боеприпаси, кесиите с тютюн, часовниците, портфейлите със семейните снимки, всичко, което можеше да представлява трофей. После идваха шапките, ботушите и униформите. На склона гъмжеше от червенокожи мъже и жени.

Четиримата индианци качиха Крейг на един кон и го преведоха през реката. Докато минаваха през шайенското село, жените наизлязоха, за да обсипят с проклетия единствения оцелял уашиху, ала замълчаха, когато видяха орловото перо. Приятел ли беше, или предател?

Трупата продължи през лагерите на санс арк и минеконджоу. Накрая стигнаха до селото на хънкпапа. Лагерът кипеше.

Тези воини не се бяха сражавали с Къстър — те бяха пресрещнали и отблъснали майор Рино, чиито оцелели войници заедно с Бентийн и обоза в този момент се намираха оттатък Литъл Бигхорн, обкръжени на своя хълм, и се чудеха защо Къстър не се връща, за да ги спаси.

Воини от чернокраките, минеконджоу и хънкпапа тичаха във всички посоки и размахваха взетите от убитите на Рино трофеи. Крейг видя един рус или риж скалп. Заобиколени от надаващите писъци индианки, те стигнаха до типито на великия знахар и съдия Седящия бик.

Неговите сиукски придружители съобщиха, че идват по заповед на Лудия кон, предадоха го и се върнаха да търсят трофеи на хълма.

Грубо блъснаха Крейг в една палатка и оставиха две жени с ножове в ръце да го пазят.

Когато дойдоха да го вземат, вече отдавна беше тъмно. В типито нахлуха десетина воини и го измъкнаха навън. Горяха лагерни огньове и на тяхната светлина все още нашарените индианци представляваха страховита гледка. Но духовете се бяха успокоили, въпреки че на километър и половина от лагера от време на време се разнасяха изстрели, които показваха, че сиуксите продължават да пълзят нагоре по хълма на Рио.

През цялата битка в двата края на огромния лагер сиуксите бяха дали тридесет и една жертви. Макар че бяха участвали хиляда и осемстотин воини, които бяха избили противника си до крак, те все пак усещаха загубата. Вдовиците виеха над телата на мъжете и синовете си и ги приготвяха за Великото пътуване.

В средата на селото на хънкпапа пламтеше по-буен огън, отколкото в останалите, и край него бяха насядали дванадесет вождове, най-висш сред които беше Седящия бик. По онова време той бе едва четиридесетгодишен, ала изглеждаше по-стар. На светлината на огъня махагоновото му лице сякаш беше още по-тъмно и набръчкано. Също като на Лудия кон, на Седящия бик някога му се бе явило видение за бъдещето на неговия народ и бизоните в равнините. Мрачно видение — белият човек щял да изтреби всички. Затова се знаеше, че вождът мрази уашиху. Блъснаха Крейг на земята на петшест метра от тях. Известно време индианците го наблюдаваха. Седящия бик даде заповед, която следотърсачът не разбра. Един воин извади ножа си и заобиколи зад него. Младежът зачака смъртоносния удар.

Ножът преряза въжетата на китките му. За пръв път от двадесет и четири часа той можеше да протегне ръце пред себе си. Изобщо не ги усещаше. Постепенно раздвижилата се кръв предизвика сърбеж, а после и болки. Лицето му обаче остана безизразно.

Седящия бик отново заговори, този път на него. Крейг не го разбра, но отвърна на шайенски. Разнесе се изненадан шепот.

— Великият вожд пита защо уашиху са те завързали за коня ти — обади се шайенският вожд Две луни.

— Бях ги оскърбил — отвърна следотърсачът.

— Сериозно ли? — Две луни продължи да превежда до края на разговора.

— Вождът на сините куртки искаше да ме обеси. Утре.

— Какво си им направил?

Крейг се замисли. Нима едва предната сутрин Брадок беше опожарил селото на Високия лос? Той започна разказа си с това и завърши с осъждането си на смърт. Забеляза, че Две луни кима при споменаването на лагера на Високия лос. Вече знаеха. След всяко изречение Крейг спираше и Две луни превеждаше на сиукски. Когато свърши, вождовете кратко се посъветваха. Две луни повика един от хората си.

— Иди в нашето село и повикай Високия лос и дъщеря му.

Воинът яхна коня си и препусна. Въпросите на Седящия бик продължиха.

— Защо дойдохте да воювате с червенокожия човек?

— Казаха ми, че идват, защото сиуксите трябвало да бъдат върнати в резерватите в Северна и Южна Дакота. Не ставаше и дума за убийства, докато Дългата коса не полудя.

Вождовете отново се посъветваха.

— Дългата коса е бил тук, така ли? — попита Две луни. Крейг чак сега разбра, че дори не са знаели с кого се сражават.

— Той е на склона отгатык реката. Мъртъв е.

Индианците размениха няколко реплики, после се възцари тишина. Съветът е сериозно нещо и няма нужда от бързане. След половин час Две луни попита:

— Защо носиш бялото орлово перо?

Крейг им обясни. Преди десет години, когато беше на четиринадесет, заедно с група шайенски младежи отидоха на лов в планината. Шайените имаха лъкове и стрели, Крейг носеше пушката на Доналдсън. Изненада ги един стар гризли, зъл ветеран, останал без зъби, но с достатъчно сила в лапите, за да убие човек само с един удар. Крейг каза как мечокът с мощен рев излязъл от гъсталака и ги нападнал.

В този момент един от воините зад Две луни помоли да се намеси.

— Спомням си тази история. Случи се в селото на братовчед ми. Ще ви я разкажа.

Край лагерния огън няма нищо по-хубаво от интересната история и сиуксите заслушаха. Две Луни превеждаше.

— Мечокът бил като планина и бързо се приближавал. Шайенските момчета се пръснали и се покатерили по дърветата. Но малкият уашиху внимателно се прицелил и стрелял. Куршумът улучил гризлото в гърдите. Звярът се изправил на задните си крака, висок като бор, умирац, но продължаващ да върви напред. Бялото момче извадило празната гилза и заредило нов патрон. После стреляло. Вторият куршум влязъл в зейналата паст, пробил небцето и пръснал мозъка на мечока. Гризлото направило още една стъпка и се строполило на земята. Огромната му глава паднала толкова близо, че кръвта и слюнката опръскали коленете на момчето. Но то дори не трепнало. Пратили едно от момчетата в селото и воините дошли с носилка, за да одерат чудовището и да занесат кожата, за да направят завивка за бащата на братовчед ми. После вдигнали пир и дали на бялото момче ново име — Безстрашния убиец на мечки. И орлово перо на ловец. Така се прави в селото ми от сто луни преди да ни затворят в резерватите.

Вождовете закимаха. Историята им хареса. Пристигна група индианци на коне. Един от конете влачеше носилка. До огъня се приближиха двама мъже, които Крейг виждаше за пръв път. Ала косите им бяха сплетени по шайенски.

Единият беше Малкия вълк, който разказа, че ловувал на изток от реката, когато видял над Роузбъд да се издига дим. Проверил и намерил избитите жени и деца. Докато бил там, чул, че сините куртки се връщат, затова ги следил през цялата нощ и деня чак до тази долина. Но закъснял за голямата битка.

Другият бе Високия лос. Той се върнал от лов след като главната колона отминала. Все още скърбял за убитите жени и деца, когато се появила дъщеря му. Била ранена, но жива. Заедно с другите му девет воини яздили през цялата нощ и през деня, за да открият лагера на шайените и стигнали точно преди сражението, в което участвали. Високия лос търсил смъртта на Къстъровия хълм и убил петима уашиху, но Вездесъщият дух не го взел.

Последно изслушаха момичето на носилката. Шепнещ вятър беше бледа и раната я болеше, но говореше ясно.

Тя разказа за клането и за едрия мъж с нашивки на ръкава. Не разбираше езика му, но разбраше какво иска да направи с нея преди да я убие. Младежът с дрехите от еленова кожа ѝ дал вода, нахранил се, качил я на кон и я пратил да се върне при своя народ.

Вождовете се посъветваха. Решението съобщи Седящия бик, но го бяха взели всички. Уашиху щял да остане жив, но не можело да се върне при народа си. Щели да го убият, а пък и той щял да им издаде къде са сиуксите. Щели да го поверят на грижите на Високия лос, който можел да се отнася с него като с пленник или гост. Напролет можел да си тръгне или да остане при шайените.

Край огъня се разнесе одобрително сумтене. Присъдата бе справедлива. Крейг тръгна с Високия лос и прекара нощта под охраната на двама воина. На сутринта индианците се приготвиха да вдигнат големия лагер. Но призори бяха пристигнали следотърсачи с вестта за още сини куртки на север, затова решиха да поемат на юг към планината Бигхорн и да видят дали уашиху ще тръгнат след тях.

След като го прие в рода си, Високия лос прояви щедрост. Намериха четири невредими кавалерийски коня и Крейг можеше да си избере един. Равнинните индианци не ги ценяха много и предпочитаха своите издръжливи мустанги, тъй като малко коне можеха да е приспособяват към суровите зими. Освен това имаха нужда от сено, каквото индианците никога не събираха, и не можеха да се хранят с лишеи, мъх и върбова кора като индианските коне. Крейг си избра една яка наглед кобила с дълги крака, която според него можеше да оцелее, и я нарече Роузбъд по името на мястото, където беше срещнал Шепнещ вятър.

Лесно си намери хубаво седло. Скоро му върнаха и пушката и ножа, макар и с известна неохота. Той отиде до мъртвия си кон на върха на хълма и взе патроните за своята „Шарпс“. Там не бе останало почти нищо ценно. Индианците бяха взели всичко, което им беше харесало. Но не бяха проявили интерес към документите на белия човек и листата бяха пръснати из високата трева. Сред тях бяха бележките на капитан Уилям Кук от първия му разпит.

Вдигането на селото отне цялата сутрин. Багажът бе събран и жените и децата го натовариха на многобройни носилки. Потеглиха малко след пладне.

Мъртвите бяха оставени на същото място, положени в типитата, нашарени за отвъдния свят и облечени в най-хубавите си дрехи с накити от пера, отговарящи на положението им. Ала според традицията всички домакински вещи бяха пръснати на земята.

Когато на другия ден откриеха този мъртъв лагер, хората на Тери щяха да си помислят, че сиуксите и шайените са бързали да заминат. Не е така — обичаят изискваше вещите на покойника да бъдат разхвърляни. Тъй или иначе, всичко щеше да бъде разграбено.

В бъдеще равнинните индианци щяха да твърдят, че искали само да ловуват, а не да воюват, но Крейг знаеше, че армията ще се възстанови от загубата си и ще потърси отмъщение. Не скоро, ала щяха да дойдат. Великият съвет на Седящия бик също го разбираше и след няколко дни се разбраха племената да се разделят на по-малки групи и да се пръснат. Това щеше да затрудни сините куртки и да даде на индианците по-голям шанс да презимуват тук, вместо да ги върнат в резерватите, където щяха да гладуват.

Крейг яздеше с оцелелите от рода на Високия лос. Двама от десетимата ловци, които бяха изгубили жените си при Роузбъд, бяха загинали при Литъл Бигхорн, други двама бяха ранени. Единият можеше да язди, ала другият, който бе ранен в рамото, трябваше да пътува на носилка. Високия лос и другите петима щяха да си намерят нови жени. За тази цел се бяха присъединили към други две големи семейства — общо шестдесетина мъже, жени и деца.

Когато научиха за решението на великия съвет, те се събраха, за да определят накъде да тръгнат. Повечето искаха да се отправят на юг в Уайоминг и да се скрият в планината Бигхорн. Поискаха мнението на Крейг.

— Сините куртки ще дойдат там — отвърна той и с една пръчка начерта река Бигхорн. — Ще ви търсят тук на юг и тук на изток. Но аз знам едно място на запад. Казва се планината Прайър. Там съм израснал.

И им разказа за Прайър.

— По-ниските склонове гъмжат от дивеч. Горите са гъсти и клоните скриват дима на огньовете. Потоците и езерата са пълни с риба. Уашиху никога не ходят там.

Индианците се съгласиха и на първи юли се отделиха от главната група шайени и водени от Крейг, поеха на северозапад в южна

Монтана. По пътя избягваха патрулите на генерал Тери, които се разгръщаха откъм Бигхорн, но не чак толкова на запад. Към средата на месеца стигнаха до Прайър и всичко бе точно така, както беше обещал следотърсачът.

Типитата бяха скрити под дърветата и почти не се забелязваха. Часовият, застанал на една скала, днес наричана Краун Бют, можеше да вижда на много километри. Никой не идваше. Ловците носеха много елени и антилопи от гората и децата ловяха тлъста пъстърва в потоците.

Шепнец вятър беше млада и здрава.

Раната ѝ бързо зарасна и тя пак можеше да тича, бърза като сърна. Когато момичето носеше храна на мъжете, Крейг понякога срещаше погледа ѝ и сърцето му винаги се разтуптяваше. Шепнец вятър външно не проявяваше чувствата си и се извърещаше, когато той я хващаше, че го наблюдава. Младежът не можеше да знае, че нещо в стомаха ѝ сякаш се стопява и гърдите ѝ като че ли ще се пръснат винаги щом зърне тъмносините му очи.

В началото на есента те просто се влюбиха.

Жените забелязаха. След като поднесе храна на мъжете, тя се връщаше изчервена, предницата на кожената ѝ туника бързо се издигаше и спускаше и по-възрастните жени весело се кискаха. Шепнец вятър вече нямаше майка, нито леля и другите индианки бяха от различни семейства. Но имаха синове сред дванадесетте неженени воители. Чудеха се кой е грабнал сърцето на хубавото момиче. Караха я да им каже преди да ѝ го е отмъкнала друга, ала тя им отвърщаше, че говорят глупости.

През септември листата започнаха да падат и лагерът се премести по-нависоко, за да се скрие под иглолистните дървета. През октомври нощите станаха студени. Но дивечът продължаваше да е достатъчно и конете опасоха последната трева преди да преминат на дървесна кора и лишей. Роузбъд се приспособи като местните коне, но от време на време Крейг слизаше в прерията да донесе чувал трева, нарязана с ловджийския му нож.

Ако Шепнец вятър имаше майка, тя щеше да каже на Високия лос, ала тъй като нямаше, накрая момичето само поговори с баща си. Гневът му беше ужасен.

Как можела да си помисли такова нещо? Уашиху били избили цялото й семейство. Този човек щял да се завърне при народа си, а там нямало място за нея. Нещо повече, раненият в рамото воин почти бил оздравял. Костите му най-после зараснали. Не много добре, но все пак зараснали. Ходещия бухал бил прекрасен и смел воин. Баща й я бил сгодил за него. Щели да обявят на другия ден. Това било окончателно.

Високия лос беше смутен. Може би и белият мъж изпитваше същите чувства. Отсега нататък трябваше да го наблюдават денонощно. Не биваше да се върне при своя народ, защото знаеше къде е лагерът им. Щеше да презимува с тях, но трябваше да го наблюдават.

Крейг ненадейно бе преместен да спи в типито на друго семейство. Там живееха още трима воители, които щяха да го следят, ако понечеше да се измъкне през нощта.

В края на октомври тя дойде при него. Младежът лежеше буден и мислеше за нея, когато острие на нож безшумно и бавно разреза кожата на типито. Крейг тихо се надигна и се измъкна навън. Шепнец вятър стоеше на лунната светлина и го гледаше. Двата за пръв път се прегърнаха и помежду им потече пареща топлина.

Момичето се откъсна от ръцете му, отстъпи и го повика. Той я последва между дърветата, докато не се отдалечиха от лагера. Роузбъд бе оседлана, зад седлото бе завързана бизонска кожа. Пушката му беше в дългия си калъф. Самарът се издуваше от храна и боеприпаси. Наблизо бе завързан и пъстър мустанг. Крейг се обърна, целунаха се и студената нощ сякаш се завъртя около него.

— Заведи ме в своята планина, Бен Крейг, и ме направи своя жена — прошепна тя в ухото му.

— Сега и завинаги, Шепнец вятър.

Качиха се на конете и тихо заобиколиха скалата, после поеха надолу към равнината. По изгрев слънце стигнаха до подножията на планината. Призори един малък отряд индианци от племето кроу ги видя в далечината и зави на север към Форт Елис.

Шайените тръгнаха след тях. Бяха шестима и бързаха, праметнали пушки през рамо и затъкнали в поясите си томахаки. Имаха ясна заповед. Годеницата на Ходещия бухал трябваше да му бъде върната жива. Уашиху трябваше да умре.

Индианците от племето кроу се движеха на север. През лятото един от тях бе служил в армията и знаеше, че сините куртки са обявили голяма награда за белия предател, достатъчна, за да си купи човек много коне и стоки.

Не стигнаха до Форт Елис. На тридесет километра южно от Йелоустоун се натъкнаха на кавалерийски патрул, общо десет души, командвани от лейтенант. Бившият следотърсач им разказа какво са видели главно с помощта на знаци, но офицерът разбра и поведе хората си на юг към планината. Индианците изпълняваха ролята на техни водачи.

Това лято вестта за разгрома на Къстър обиколи Америка като леден вятър. На 4 юли 1876 година далеч на Изток най-видните представители на страната се бяха събрали във Филаделфия, града на братската обич, за да отпразнуват първия век на независимост. Новината от западната граница им се стори невероятна. Беше наредено да се проведе незабавно следствие.

След битката войниците на генерал Тери бяха обиколили фаталния склон в търсене на обяснение за катастрофата. Сиуксите и шайените бяха заминали преди едно денонощие и Тери не бе в настроение да ги преследва. Оцелелите от ротите на Рино бяха спасени, но не знаеха нищо.

Докато набързо погребваха разлагащите се трупове, събраха всички веществени доказателства от склона. Сред вещите имаше и документи, включително бележките на капитан Кук.

Не беше останал нито един жив от онези, които бяха стояли зад Къстър по време на разпита на Бен Крейг, ала записките на адютанта бяха достатъчно ясни. Армията имаше нужда от причина за катастрофата. И я откриха — диваците бяха били предупредени и напълно подготвени. Нищо неподозиращият Къстър се бе натъкнал на засада. Нещо повече, армията имаше изкупителна жертва. Този грандиозен провал в никакъв случай не можеше да се обясни с некадърност — но можеше да се обясни с предателство. Обявиха награда от хиляда долара за следотърсача, жив или мъртъв.

И сега, в края на октомври, отрядът индианци от племето кроу видя беглеца заедно с едно индианско момиче да се спускат от планината Прайър.

Конете на лейтенанта бяха отпочинали, нахранени и напоени. Офицерът бързаше на юг. Заложена бе кариерата му.

Малко след изгрев слънце Крейг и Шепнещ вятър стигнаха до Прайър Гап, проход между главния планински масив и единствения връх на Западен Прайър. Минаха през прохода и навлязоха в пустошта, пресечена местност с тревисти хребети и дерета, която продължаваше осемдесетина километра на запад.

Крейг нямаше нужда да се ориентира по слънцето. Той виждаше целта си в далечината, сияеща на утринното слънце под студеното синьо небе. Пътуваха към планината Абсарока, в която като момче беше ловувал със стария Доналдсън. Това беше ужасно място, дива гора и скалисто плато, където малцина можеха да ги последват. Въпреки голямото разстояние той различаваше ледените върхове Тъндър, Сейкрид, Медсин и Беъртуут. Там човек с добра пушка можеше да задържи цяла армия. Спря при един поток, за да напои запотените коне, после продължиха към върховете, които сякаш се забиваха в самото небе.

На тридесет километра след тях, забили погледи в земята за издайническите следи на подкованите със стомана копита, шестимата воители напредваха с тръс, който пестеше силите на техните коне и можеше да се поддържа в продължение на много километри.

На петдесетина километра северно оттам кавалерийският патрул бързаше на юг. Откриха следата по пладне точно на запад от Западен Прайър. Индианските следотърсачи изведнъж спряха и започнаха да обикалят наоколо, като се взираха в участък спечена от слънцето земя. Посочиха следите от стоманени подкови и от неподкованите копита след тях. На известно разстояние минаваха дири от още пет-шест коня.

— Така — измърмори лейтенантът. — Имаме си конкуренция. Няма значение.

После заповяда да продължат на запад, въпреки че конете започваха да се уморяват. След половин час изкачиха ниско възвишение и офицерът проучи хоризонта с далекогледа си. Нямаше и следа от бегълците, но видя облак прах, вдиган от шест фигурки на пъстри коне, които препускаха към планината.

Шайенските коне също се уморяваха, ала същото трябваше да се отнася и за бегълците пред тях. Воините напоиха конете си във водите на Бриджър Крик, точно под съвременното градче Бриджър, и им

дадоха половин час почивка. Един от тях долепи ухо към земята и чу тропота на приближаващи се копита, затова отново яхнаха конете си и продължиха. След километър и половина водачът им ги отведе зад едно хълмче, скри ги и се качи на върха да погледне.

На пет километра видя кавалерията. Шайените не знаеха нищо за документите, открити на склона, нито за наградата за избягалия уашиху и предположиха, че сините куртки преследват тях, задето са напуснали резервата. Затова зачакаха.

Кавалерийският патрул спря на мястото, където следите се раздвояваха. Индианските следотърсачи скочиха от конете си и разгледаха земята. Шайените ги видяха да сочат на запад и патрулът продължи в тази посока.

Шестимата воини препуснаха успоредно на сините куртки също както Малкия вълк бе следил Къстър покрай Роузбъд. Но по някое време следобед следотърсачите от племето кроу ги забелязаха.

— Шайени — съобщи един от тях.

Лейтенантът сви рамене.

— Няма значение, нека ловуват. Ние гоним друг дивеч.

Двете групи преследвачи продължиха до вечерта. Когато слънцето преваля планината, разбраха, че трябва да дадат почивка на конете. Ако се опитаха да продължат, животните просто щяха да рухнат под тях. Освен това почвата ставаше по-твърда и следите бяха по-незабележими. По тъмно нямаше да могат да ги открият.

На петнадесет километра пред тях Бен Крейг си мислеше същото. Роузбъд беше едра, яка кобила, но бе изминала осемдесет километра с мъж и товар на гърба си по пресечен терен. Шепнец вятър не беше опитна ездачка и също бе на края на силите си. Спряха на лагер край Беър Крийк, малко на изток от съвременния град Ред Лодж, но не запалиха огън, за да не ги видят.

Когато се спусна нощта, температурата падна. Завиха се с бизонската кожа и след секунди момичето се унесе. Крейг не заспа. По-късно може би щеше да има време за това. Измъкна се изпод кожата, уви се в одеяло и застана на пост до жената, която обичаше.

Не дойде никой, но той стана преди разсъмване. Бързо хапнаха сушено месо от антилопа и малко царевичен хляб, който Шепнец вятър беше взела от типито си, пиха вода от потока и потеглиха. Преследвачите им направиха същото веднага щом първите слънчеви

лъчи осветиха следите. Бяха на петнадесет километра и се приближаваха. Крейг знаеше, че шайените са някъде зад тях — не можеше да има прошка за онова, което бе извършил. Ала не подозираше нищо за кавалерията.

Земята бе по-твърда, пътуването — по-бавно. Преследвачите им ги настигаха и трябваше да ги забави, като скрие следите си. След два часа бегълците стигнаха до мястото на сливане на два потока. Отляво течеше Рок Крийк, буен и непроходим. Право пред тях беше Уест Крийк, по-плитък и не толкова скалист. Крейг слезе от коня, завърза другия за седлото си и поведе Роузбъд за юздите.

Насочиха се към Рок Крийк, влязоха във водата, после се върнаха и продължиха срещу течението на другия поток. Краката му замръзнаха в ледената вода, но той не спря още три километра по чакълестото дъно, после зави към гъстата гора.

Теренът рязко започна да се издига, слънцето се скри зад планината и отново стана студено. Шепнещ вятър се беше увила с одеялото си — яздеше без седло.

На пет километра след тях кавалерията стигна до потоците и спря. Индианските следотърсачи посочиха следите, които водеха към Рок Крийк, и след като се посъветва със сержанта си, лейтенантът заповяда на патрула да тръгне по лъжливата диря. Когато се скриха, там излязоха шайените. Те нямаше нужда да крият следите си. Но избраха десния поток и препуснаха покрай водата, като наблюдаваха отсрещния бряг за следи от коне.

След три километра ги откриха и навлязоха в гората.

По пладне Крейг стигна до място, което му се струваше, че си спомня от предишното си идване тук — огромно открито скално плато, платото Силвър Рън, което водеше право към планината. Макар че не го знаеха, те се намираха на височина над три хиляди и триста метра.

Той погледна надолу от ръба на скалите. Надясно видя фигури, които бяха спрели на мястото на сливането на двата потока. Нямаше далекоглед, ала при рядък въздух видимостта е изключителна. Това не бяха шайени, а десетима войници с четирима индиански следотърсачи. Военен патрул, който се връщаше по течението на Рок Крийк, след като бе открил грешката си. И тогава Бен Крейг разбра, че армията все още го преследва за това, че е освободил момичето.

Извади пушката си от калъфа, зареди патрон, опря я на един камък, настрои мерника на максимално издигане и се прицели към долината.

„Цели се в коня — винаги беше казвал старият Доналдсън. — В тези краища човек без кон трябва да се върне, откъдето е дошъл.“

Прицели се в челото на жребеца на офицера. Изстрелът отекна в планината като гръмотевица. Куршумът улучи животното отстрани на главата и то тежко се строполи на земята, като повлече лейтенанта. При падането той си изкълчи глезена.

Войниците се пръснаха в гората, освен сержанта, който се хвърли зад падналия кон и се опита да помогне на командира си. Конят не беше мъртъв и сержантът го избави от мъките с пистолета си. После замъкна офицера в гората. Не се разнесоха повече гърмежи.

Шайените скочиха от конете си на килима от борови иглички. Четирима от тях имаха пушки „Спрингфийлд“, взети от Седма кавалерия, но се отличаваха с типичната за равнинните индианци неточност. Те знаеха какво може да направи с оръжието си младият уашиху и от какво разстояние. Затова запълзяха нагоре. Това ги забави. Единият вървеше накрая и водеше конете.

Крейг разряза одеялото на четири парчета и овърза с тях копитата на Роузбъд. Платът нямаше да издържи дълго между стоманените подкови и скалите, но щеше да скрие следите им за около половин километър. После препуснаха на югозапад към върховете.

Платото Силвър Рън е широко осем километра и няма къде да се скрие човек. След три километра следотърсачът погледна назад и забеляза мънички фигури. Продължи напред. Не можеха да го улучат, нито да го настигнат. След няколко минути се появили нови точки — кавалеристите бяха превели конете си през гората и също се бяха качили на платото, но на километър и половина източно от шайените. После Крейг стигна до цепнатината. Преди не беше стигал толкова нависоко и не знаеше за нейното съществуване.

Лейк Форк е стръмна и тясна, с обрасли с борове склонове и леден поток на дъното. Крейг тръгна покрай нея в търсене на по-полегато място. Откри го в сянката на връх Тъндър, ала изгуби половин час.

Като не щадеше нито своите сили, нито тези на конете, той излезе от отсрещната страна на клисурата и стигна до последното

плато, Хелроуринг. В този момент над главата му изсвистя куршум. Отатък Лейк Форк един от войниците бе зърнал движение сред боровете.

Пред Крейг се простираха още пет километра открито пространство до извисяващия се връх Риъргард, сред чиито назъбени скали и пещери не можеше да ги проследи никой. В редкия въздух те се задъхваха за кислород, ала продължаваха напред. Скоро щеше да се стъмни и щяха да изчезнат сред върховете и клисурите между Риъргард, Сейкрид и Беъртуут. Зад Сейкрид се намираше водоразделът, а оттам щяха да се спуснат в Уайоминг. Щяха да избягат от враждебния свят, да станат мъж и жена и вечно да живеят заедно в пустошта. Докато светлината помръкваше, Бен Крейг и Шепнещ вятър оставиха преследвачите си назад и се насочиха към склоновете на Риъргард.

В мрака двамата се изкачиха над скалното плато и стигнаха до вечните снегове. Там намериха плосък перваз, петнадесет на шест метра, в дъното на който имаше дълбока пещера. Няколкото последни бора скриваха входа ѝ.

Крейг спъна конете и те започнаха да ядат борови иглички под дърветата. Беше много студено, но нали имаха бизонска кожа?

Следотърсачът внесе седлото си и второто одеяло в пещерата, зареди пушката си и я остави до себе си, после опъна кожата край входа. Двамата с Шепнещ вятър легнаха и прехвърлиха другия ѝ край отгоре си. Когато се постоплиха, момичето се раздвижи.

— Бен — прошепна Шепнещ вятър, — направи ме своя жена. Сега.

Той започна да изхлузва кожената ѝ туника през главата ѝ.

— Това, което правите, е грешно.

Толкова високо в планината цареше абсолютна тишина и въпреки че гласът бе старчески и немощен, произнесените на шайенски думи бяха съвсем ясни.

Гол до кръста в ужасния студ, Крейг след миг се озова на входа с пушка в ръка.

Не можеше да разбере защо не бе видял мъжа по-рано. Той седеше по турски под боровете почти на ръба на скалния перваз. Бялата му коса се спускаше по голия му гръб, лицето му беше набръчкано като изгорял орех. Бе невероятно стар племенен шаман,

търсач на видения, дошъл на това уединено място да пости и да търси напътствие от безкрая.

— Ти ли го каза, свещени? — Следотърсачът използва почетното обръщение, запазено за големи мъдреци. Нямаше представа откъде идва старецът. Нито как се е изкачил на тази височина. Не можеше да си представи как е оцелял на този студ. Знаеше само, че някои търсачи на видения могат да нарушат всички известни природни закони.

Усети, че Шепнещ вятър застава до него на входа на пещерата.

— Това е грешно в очите на човека и на Ме-и-я, Вездесъщия дух — каза старецът.

Луната още не беше изгряла, ала звездите в чистия студен въздух бяха толкова ярки, че широкият скален перваз бе окъпан в бледа светлина. Крейг видя отраженията ѝ в старческите очи, които се впиваха в него изпод дървото.

— Защо, свещени?

— Тя е обещана на друг. Той се е борил храбро срещу уашиху. Спечелил е голяма слава. Не заслужава такова отношение.

— Но сега тя е моя жена.

— Тя ще бъде твоя жена, планинецо. Но още не. Вездесъщият дух говори. Тя трябва да се върне при своя народ и при мъжа, на когото е обещана. Ако го направи, някой ден вие ще се съберете и тя ще е твоя жена, и ти ще си неин мъж. Така казва Ме-и-я.

Старецът взе тоягата от земята до себе си и с нейна помощ се изправи. Голата му кожа беше тъмна и набръчкана. Носеше само набедреник и мокасини. После се обърна, бавно навлезе сред боровете и изчезна.

Шепнещ вятър вдигна лице към Крейг. По бузите ѝ се стичаха сълзи, но не падаха, а замръзваха преди да стигнат до брадичката ѝ.

— Трябва да се върна при своя народ. Такава е съдбата ми.

Нямаше смисъл да спори. Той приготви коня ѝ, а тя обу мокасините си и се уви в одеялото си. Крейг за последен път я прегърна, метна я на гърба на коня и ѝ подаде юздите. Тя мълчаливо насочи животното надолу по склона.

— Вятър, който тихо говори — повика я следотърсачът. Тя се обърна и го погледна на лунната светлина. — Пак ще бъдем заедно. Някой ден. Така е предопределено. Ще те чакам, докато расте тревата и текат реките.

— И аз ще те чакам, Бен Крейг.

И изчезна. Крейг остана с вперени в небето очи, докато студът съвсем не го вледени. Той въведе Роузбъд в пещерата и ѝ приготви няколко шепи борови иглички. После се уви в бизонската кожа и заспа.

Луната изгря. Воините видяха Шепнещ вятър да се приближава към тях. Тя забеляза два лагерни огъня на склона на клисурата и чу тихото бухане на бухал отляво. Насочи се натам.

Не ѝ казаха нищо. Това бе работа на баща ѝ Високия лос. Ала все още не бяха изпълнили заповедта докрай. Уашиху, който беше нарушил техните закони, трябваше да умре. Изчакаха да се зазори.

В един през нощта над Беъртуут се струпаха гъсти облаци и температурата започна да спада. Мъжете край двата огъня трепереха и се свиваха под одеялата си, но нямаше полза. Скоро всички бяха будни и хвърляха съчки в пламъците, ала ставаше все по-студено.

Шайените и белите хора бяха зимували в свирепите Северна и Южна Дакота и знаеха какви студове свиват през зимата, но сега бе последният ден на октомври. Твърде рано. И все пак температурата падаше. В два часа заваля сняг като бяла стена. В лагера на кавалерията индианските следотърсачи се изправиха.

— Ние ще вървим — казаха те на офицера. Глезенът го болеше, ала той знаеше, че богатството и славата ще преобразят живота му в армията.

— Студено е, но скоро ще съмне — отвърна лейтенантът.

— Това не е обикновен студ — възрази индианците. — Това е Студът на дългия сън. Никакви дрехи не могат да те предпазят от него. Уашиху, когото търсите, вече е мъртъв. Или ще умре преди изгрев слънце.

— Тогава вървете — отстъпи лейтенантът. Вече нямаше нужда от следотърсачи. Неговата плячка бе на върха, който беше видял да блещука на лунната светлина преди да завали снегът.

Индианците се качиха на конете си и поеха обратно през платото Силвър Рън. Докато се отдалечаваха, единият нададе дрезгав крясък на нощна птица.

Шайените го чуха и се спогледаха. Това беше предупредителен вик. Те също яхнаха конете си, угасиха огъня със сняг и тръгнаха да слизат надолу. Температурата продължаваше да спада.

Към четири сутринта дойде лавината. Падна от планината, понесе се към Лейк Форк и помете всичко. Останалите мъже и коне не можеха да помръднат — студът ги приковаваше там, където лежаха и стояха. Снегът затрупа цепнатината и отгоре останаха да стърчат само върхарите на боровете.

На сутринта облаците се разчистиха и слънцето се показва. Всичко тънеше в белота. В милионите си дупки животните от гората и планината разбраха, че е дошла зимата и че трябва да спят до пролетта.

Завит в бизонската си кожа, следотърсачът спеше в своята пещера.

Когато се събуди, не успя да си спомни къде е. В селото на Високия лос ли? Но не чуваше разговорите на жените, които приготвяха закуската. Отвори очи и надзърна изпод бизонската кожа. Видя неравните стени на пещерата и внезапно си спомни всичко. Надигна се и се опита да проясни ума си от последните мъгли на съня.

Белият сняг сияеше под слънчевите лъчи. Той излезе навън гол до кръста и напълни гърди с утринния въздух.

Все още със спънати предни крака, Роузбъд дъвчеше младите борчета по ръба на скалния перваз. Слънцето се издигаше отдясно. Крейг се взираше в далечните равнини на Монтана.

После отиде до предния край на перваза, легна по корем и погледна към платото Хелроуринг. От Лейк Форк не се вдигаше дим. Изглежда, преследвачите му си бяха отишли.

Върна се в пещерата и облече кожените си дрехи. Взе ловджийския си нож, излезе при Роузбъд и преряза въжето на краката ѝ. Кобилата тихо изцвили и го докосна по рамото с меката си като кадифе муцуна. И тогава. Крейг забеляза нещо странно.

Светлозелените клонки, които дъвчеше Роузбъд, израстваха през пролетта. Той се огледа. Последните няколко бора, които бяха оцелели на такава височина, протягаха новите си клонки към слънцето. Младежът смаяно осъзна, че като диво животно трябва да е проспал лютата зима.

Беше чувал, че е възможно. Веднъж старият Доналдсън му бе споменал за трапер, който презимувал в една меча пещера и не умрял, а спал заедно с мечетата до звяра.

В дисагите намери последното парче сушено месо. Едва успя да го сдъвче, но се насили. После загреба шепя сняг, стопи го в длани и изпи водата. Знаеше, че не бива да яде сняг.

В кожените торби откри кръглата си траперска шапка от лисича кожа и си я сложи. Оседла Роузбъд, провери пушката си и останалите двадесет патрона, пхна я в калъфа и се приготви за тръгване. Нави бизонската кожа, която му бе спасила живота, и я завърза зад седлото. Накрая в пещерата не остана нищо. Младежът хвана юздите на кобилата и я поведе надолу към платото.

Още не беше решил какво ще прави, ала знаеше, че в горите по по-ниските склонове има много дивеч. С помощта на капани сам човек спокойно можеше да преживее.

Бавно прекоси първото плато, като очакваше да зърне движение или дори да чуе изстрел от клисурата. Нищо. Когато стигна до цепнатината, от преследвачите му нямаше и следа. Той не можеше да знае, но индианските следотърсачи бяха съобщили, че сините куртки са изчезнали във виелицата и че беглецът също трябва да е загинал.

Отново откри пътеката и прекоси Лейк Форк. Докато пресичаше Силвър Рън, слънцето бързо се издигаше в небето. Започна да му става топло.

Когато боровата гора свърши и навлезе в широколистната, Крейг устрои първия си бивак. Беше пладне. С пролетни клонки и един метър канап направи капан за зайци. След час първият нищо неподозиращ гризач излезе от дупката си. Той го уби и го одра, после запали огън с огнивото си и с наслада изяде печеното месо.

Една седмица лагерува и възвърна силите си. Имаше предостатъчно дивеч, можеше да лови пъстърва в многобройните потоци и не му трябваше друго за пиене освен вода.

В края на седмицата реши да поеме към равнините, като пътува на лунна светлина и денем се крие. Трябваше да стигне до Прайър, където можеше да си построи хижа. Тогава щеше да разпита къде са шайените и да чака Шепнещ вятър. Не се съмняваше, че някой ден тя ще е свободна — нали така беше предопределено.

На осмата нощ оседла Роузбъд и напусна гората. Насочи се на север. Беше пълнолуние и земята бе окъпана в бледа светлина. Той язди цяла нощ и на сутринта спря на лагер в едно суходолие, където никой не можеше да го види. Не запали огън и се нахрани с месото, което бе опушил в гората.

На другата нощ зави на изток към Прайър и скоро прекоси дълга ивица твърда черна скала, която изчезваше в далечината и в двете посоки. Малко преди зазоряване стигна до още една. После навлезе в пустошта, където лесно можеше да се крие.

Веднъж видя добитък и се удиви на глупостта на заселника, оставил стадото си без охрана. Ако откриеха животните, индианците щяха да пируват до насита.

На четвъртата сутрин от пътуването си видя форта. Беше лагерувал на едно хълмче и когато слънцето се издигна над хоризонта, зърна укреплението в подножията на Западен Прайър. Наблюдава го в продължение на час в търсене на признаци на живот, звук на сигнална

тръба, дим, издигащ се от войнишката столова. Ала нямаше нищо. Той се скри в сянката на храсталаците и заспа.

По време на вечеря обмисли какво да прави. Този район все още бе див и самотният пътник се намираше в постоянна опасност. Очевидно фортът беше построен наскоро. Предната есен не го бе имало. Значи армията беше установила контрол над земите на кроу. Допреди година най-близките фортове бяха Форт Смит на изток и Форт Елис на северозапад. Не можеше да отиде в последния, там щяха да го познаят.

Но ако в новия форт не квартируваше Седма кавалерия или хората на Гибън, нямаше причина да са го виждали и ако се представеше под фалшиво име... Крейг оседла Роузбъд и реши незабелязано да разузнае крепостта.

Стигна до форта на лунна светлина. На стълба не се вееше бойно знаме, отвътре не се процеждаше светлина, не се чуваше нито звук. Окуражен от тишината, той се приближи до портата. Над нея имаше две думи. Първата беше „форт“, много пъти я бе виждал. Но не си спомняше втората. От външната страна на високата двукрила порта висеше верига с катинар.

Крейг обиколи три и половина метровата стена. Защо армията беше изоставила форта? Дали го бяха атакували и унищожили? Може би всички вътре бяха мъртви? Но в такъв случай какво правеше тук този катинар? В полунощ той се качи върху седлото на Роузбъд и се хвана за горния край на коловете. След секунди скочи върху вътрешния парапет на два метра над земята и погледна надолу.

Можеше да различи казармените помещения за офицерите и войниците, конюшната и кухнята, оръжейната и бъчвата за дъждовна вода, магазина и ковачницата. Всичко си бе на мястото, ала пустееше.

С пушка в ръка Крейг тихо се спусна по стълбата. Фортът наистина беше новопостроен. Личеше си по сглобките и краищата на гредите. Кабинетът на командира бе заключен, но изглежда, всички други врати не бяха. Имаше спалня за войниците и втора за пътници. Не откри нужници, което му се стори странно. До задната стена имаше малка черква, а в стената до нея — врата, залостена отвътре с греда.

Отвори я, излезе навън и вкара Роузбъд. После отново я залости. Знаеше, че не може сам да отбранява този форт. Ако го нападнаха индианци, щяха да прескочат стените със същата лекота като него. Но

известно време можеше да го използва за база, докато не научеше къде е отишъл Високия лос.

През деня разгледа конюшната. Имаше ясли, достатъчно храна за двадесет коня и прясна вода в коритото отпред. Крейг разседла кобилата и я изтърка с твърда четка, докато тя се гощаваше с овес.

В ковачницата откри кутия с мас и лъсна пушката си, докато металът и дървеният приклад не заблестяха. В магазина имаше капани и одеяла. Той взе няколко и си направи уютно кътче на ъгловата койка в сградата, предвидена за пътници. Нямаше само храна. Но накрая намери буркан с бонбони, които му заместиха вечерята.

Първата седмица сякаш отлетя. Сутрин Крейг ходеше да поставя капани и да ловува, следобед обработваше кожата на животните. Имаше достатъчно прясно месо и познаваше няколко растения, от чиито листа можеше да си вари супа.

В магазина откри калъп сапун и се изкъпа в близкия поток. Конят му можеше да пасе трева колкото си иска. В кухнята намери тенджери и тенекиени паници. Донесе нападали през зимата сухи съчки и кипна вода, за да се избърсне. Едно от нещата, които бе взел от колибата на Доналдсън, беше неговият стар бърснач — пазеше го в стоманена кутия. Удиви се колко е лесно със сапун и гореща вода. В гората или по време на поход с армията бе принуден да използва студена вода и да се бърсне без сапун.

Пролетта преля в ранно лято и все още не идваше никой. Той започна да се чуди къде да разпита за шайените. Страхуваше се да тръгне на изток към Форт Смит или на североизток към Форт Елис, където със сигурност щяха да го познаят. Ако научеше, че армията все още иска да го обеси, щеше да приеме името Доналдсън и да се надява, че няма да го разкрият.

След месец се появиха първите хора, но Крейг бе на лов в планината. Те бяха осем и дойдоха с три дълги стоманени машини върху черни въртящи се колела със сребърни главини. Не ги теглеха коне.

Водеше един от мъжете, другите седем бяха негови гости. Водачът се казваше професор Джон Ингълс, декан на факултета по Западна история в Университета на Монтана в Боузман. Неговият най-

виден гост беше младшият сенатор от щата, който идваше чак от Вашингтон. Имаше трима депутати от Капитолия в Хелина^[1] и трима чиновници от министерството на образованието. Професор Ингълс отключи катинара и те влязоха пеш, като любопитно се оглеждаха.

— Господин сенатор, господа, добре дошли във Форт Херитидж^[2] — каза професорът. Лицето му грееше от удоволствие. Той беше един от онези щастливци, които притежават невероятно чувство за хумор и са безнадеждно влюбени в професията си. Професор Ингълс се занимаваше с историята на Стария запад и познаваше някогашна Монтана, Войната в Равнините, местните индиански племена, които бяха воювали и ловували там. Форт Херитидж бе мечта, която беше успял да осъществи със стотици заседания в университета. Този ден увенчаваше десетгодишните му усилия. — Този форт и факторията са точно копие на такова място от времето на безсмъртния генерал Къстър. Лично съм надзиравал строежа до най-малка подробност и мога да гарантирам за всичко.

Докато развеждаше групата из дървените сгради, той им разказваше как се е родил проектът с първата му молба до Историческото дружество на Монтана и Тръста за опазване на културното наследство и как открили средства в контролирания от Тръста Фонд за въглищни такси.

Професорът им обясни, че всичко било построено от местен дървен материал, дори гвоздеите били като едно време и не бил използван нито един стоманен винт.

Ентусиазмът му преливаше и заразяваше гостите.

— Форт Херитидж ще се използва за образователни проекти за деца и юноши не само от Монтана, но и предполагам от съседните щати. Вече имаме групови заявки чак от Уайоминг и Южна Дакота. В самия край на резервата на племето кроу има двамак акра пасища за конете и през лятото ще съберем сено. Специалисти ще косят сеното по някогашния начин. Гостите ще виждат какъв е бил животът на границата преди сто години. Уверявам ви, че такова нещо няма в цяла Америка.

— Харесва ми, много ми харесва — каза сенаторът. — А как ще осигурите персонал?

— Това е нашата най-голяма гордост, господин сенатор. Вие не се намирате в музей, а в истински форт от седемдесетте години на

деветнайсети век. Средствата стигат да назначим до шейсет младежи през лятото, когато са най-големите национални празници и ученическите ваканции. Ще използваме главно студенти от различните театрални школи в Монтана. Не можете да си представите колко много хора проявиха интерес. Вече имаме шейсет доброволци. Самият аз ще съм майор Ингълс от Втора кавалерия, командир на форта. Ще имам сержант, ефрейтор и осем редници, всички студенти, които могат да яздят. Коне ни заеха доброжелателно настроени към проекта собственици на ранчо.

— Ще има и млади жени, които ще играят ролята на готвачки и перачки — продължи той. — Дрехите ще са точно такива, каквито са се носели по онова време. Други студенти ще са трапери от планините, следотърсачи от равнините и заселници, пътуващи на запад, за да прекосят Скалистите планини. Един истински ковач се съгласи да дойде при нас и гостите ще видят как подковава конете. Ще използвам черквата на форта ей там и ще пеem химни от онези дни. Момичетата ще имат отделна спалня, разбира се, и групов отговорничка в лицето на моята асистентка Шарлот Бевън. Войниците ще спят в едната сграда, цивилните — в другата. Уверявам ви, не е пропусната нито една подробност.

— Но съвременните млади хора не могат без някои неща. Ами личната ви хигиена, пресните плодове и зеленчуци? — попита един конгресмен от Хелина.

— Абсолютно прав сте — възкликна професорът. — Наистина има три области, в които си позволихме да не имитираме миналото. Във форта няма да има заредени огнестрелни оръжия. Всички револвери и пушки ще са копия, освен няколко, които стрелят с халосни патрони. Що се отнася до хигиената, виждате ли онази оръжейна? Вътре има пирамиди с копия на пушки „Спрингфийлд“, но вътрешната стена е фалшива и зад нея има баня с гореща вода, тоалетни, кранове, мивки и душове. А онази огромна бъчва за дъждовна вода? Влиза се през таен вход отзад. Вътре има хладилно помещение за месо, зеленчуци и плодове. Всичко действа с газ. Няма електричество. Само свещи и газени лампи.

Намираха се пред вратата на спалнята за пътници. Един от чиновниците надникна вътре и отбеляза:

— Май че си имате гостенин.

Всички погледнаха койката в ъгъла. После откриха още следи. Конски фъшкии в конюшната, въглени от огън. Сенаторът избухна в смях.

— Като че ли някой от гостите ви не е имал търпение — каза столичният политик. — Може пък да е истински пионер.

Всички се разсмяха.

— Браво, професоре. Сигурен съм, че всички сме единомислещи. Заслужавате поздравления. Това място е гордост за нашия щат.

После си тръгнаха. Професорът заключи портата, като продължаваше да се чуди за койката и фъшкиите. Трите автомобиля потеглиха по дълбоките коловози до дългата ивица черна скала, магистрала 30, и завиха на север към Билингс и летището.

След два часа Бен Крейг се върна от лов. Първият знак, че уединението му е било нарушено, бе залостената отвътре врата до черквата.

Провери голямата порта, но тя беше заключена. Навън имаше странни следи, каквито никога не беше виждал, като от колела на фургон, но по-широки и със зигзаговидни шарки в тях.

С пушка в ръка Крейг прескочи стената, но след едночасова проверка се увери, че вътре няма никого. Отвори вратата, вкара Роузбъд, изтърка я и я нахрани, после разгледа следите от стъпки на плаца. Бяха от обувки, подметките на някои от които също бяха оставили зигзаговидни шарки, ала нямаше следи от копита. Навън също. Всичко това беше изключително странно.

След две седмици пристигнаха законните обитатели на форта. Крейг пак бе на лов в подножието на Прайър.

Колоната се състоеше от три автобуса, четири автомобиля и двадесет коня в големи сребристи фургони. Когато разтовариха всичко, колите си заминаха.

Още в Билингс бяха облекли костюми, подходящи за различните им роли. Всеки имаше мешка с втори чифт дрехи и лични вещи. Професорът ги бе проверил и беше настоял да не носят нищо „модерно“. Не се позволяваха електрически уреди. Някои трудно се бяха разделили с транзисторите си, но това изрично се посочваше в договора. Не бяха разрешени дори книги, издадени през този век. Професор Ингълс смяташе, че цялостното връщане с един век назад е

извънредно важно и с оглед на пълната автентичност, и от психологическа гледна точка.

— След време наистина ще започнете да вярвате, че сте пионери, които живеят в решителен момент от историята на Монтана — каза им той.

Няколко часа студентите с растящо въодушевление разглеждаха новия си дом.

Кавалеристите вкараха конете си в конюшната и си разпределиха леглата във военната спалня. На стената бяха закачени два плаката — на Ракел Уелч и Урсула Андерс, но незабавно бяха конфискувани. Всички се шегуваха и бяха радостно възбудени.

Цивилните работници, ковачът, търговците, готвачките, следотърсачите и заселниците от Изток се настаняха във втората голяма сграда. Осемте момичета бяха отведени в спалнята им от госпожица Бевън. До главния вход спряха два прерийни фургона, покрити с бял брезент и теглени от тежки товарни коне. Те щяха да привличат вниманието на бъдещите гости.

В късния следобед на малко повече от половин километър от форта Бен Крейг дръпна юздите на Роузбъд и тревожно впери очи напред. Портите зееха. Вътре бяха спрели два фургона и по плаца се движеха хора. На стълба над портата се вееше съюзното знаме. Забеляза две сини униформи. Бе чакал седмици, за да може да попита някого къде са отишли шайените, но сега не беше толкова сигурен.

След като се поколеба около половин час, той продължи напред. Влезе през портата точно преди двама войници да я затворят. Те любопитно го погледнаха, но не казаха нищо. Крейг скочи от седлото и поведе Роузбъд към конюшната. По средата на пътя го пресрещнаха.

Госпожица Бевън бе симпатична жена, добродушна американка, русокоса, сериозна, с луничав нос и широка усмивка. Тя весело поздрави Бен Крейг.

— Здравсти.

Беше прекалено горещо, за да носи шапка, затова следотърсачът кимна.

— Добър ден, госпожо.

— От нашата група ли си?

Като асистентка на професора и специализантка във факултета, тя участваше в проекта още от самото начало и бе присъствала на

многобройните разговори, довели до окончателния подбор на участниците. Ала никога не беше виждала този младеж.

— Предполагам, госпожо — отвърна непознатият.

— Това значи, че ти се иска, така ли?

— Ами, да.

— Е, малко е необичайно, защото не си на щат. Но вече е късно да прекараш нощта в прерията. Заведи коня си в конюшната, а аз ще поговоря с майор Ингълс. Ела в кабинета на командира след половин час.

Тя прекоси плаца и почука на вратата. Облечен в пълна униформа на майор от Втора кавалерия, професорът седеше на бюрото си, потънал в административна работа.

— Сядай, Чарли. Младежите настаниха ли се? — попита той.

— Да. И имаме един нов.

— Как така нов?

— Младеж на кон. Около двајсет и пет годишен. Просто дойде от прерията. Прилича на закъснъл доброволец. Искан да се присъедини към нас.

— Не съм сигурен, че можем да вземем повече. Всички места са попълнени.

— Е, честно казано, той си носи всичко необходимо. Кон, дрехи от еленова кожа, доста мръсни, седло. Зад седлото му даже са завързани пет животински кожи. Явно се е постарал.

— Къде е сега?

— Грижи се за коня си. Казах му да дойде тук след малко. Реших, че поне може да се срещнеш с него.

— Добре.

Крейг нямаше часовник и трябваше да измери времето по слънцето, но беше точен до няколко минути. Почука и го поканиха да влезе. Джон Ингълс бе закопчал куртката си и стоеше зад бюрото си. Чарли Бевън беше отстрани.

— Искате да ме видите, господин майор?

Професорът се смая от автентичността на младежа. Той стискаше в ръка кръгла шапка от лисича кожа. Открито, честно, загоряло от слънцето лице с тъмносини очи. Кестенявата, неподстригвана от много седмици коса бе завързана на опашка с кожен ремък. В тънката плитчица, която висеше отстрани на лицето му, беше

закрепено орлово перо. Кожените му дрехи дори бяха с неравните шевове, каквито бе виждал на истински стари облекла.

— Чарли ми каза, че сте искали да се присъедините към нас, да поостанете тук.

— Да, господин майор, искам.

Професорът взе решение. В средствата имаше перо за извънредни случаи. Този младеж беше тъкмо такъв. Той придърпа един дълъг формуляр, взе перодръжката и потопи стоманеното перо в мастилницата.

— Добре, да попълним някои подробности. Име?

Крейг се поколеба. До този момент, изглежда, не го бяха познали, ала името му можеше да ги подсети. Но майорът беше пълен и малко блед. Като че ли току-що идваше на границата. Може би на Изток не се бе чуло за събитията от миналото лято.

— Крейг, господин майор. Бен Крейг.

Той зачака. Изглежда, че името не говореше нищо на офицера. Пълната ръка с чиновнически почерк записа: Бенджамин Крейг.

— Адрес?

— Моля?

— Къде живееш, синко. Откъде идваш?

— От ей там, господин майор.

— Ей там е прерията и пустошта.

— Да, господин майор. Роден съм и съм израснал в планината.

— Мили Боже! — Професорът бе чувал за семейства, които живеели дълбоко в пустошта, но това беше по-обичайно за Скалистите планини в Юта, Уайоминг и Айдахо. Той грижливо написа: „Без установено местообитаване“.

— Имена на родителите?

— И двамата са мъртви, господин майор.

— О, много съжалявам.

— От петнайсетина години.

— Тогава кой те е отгледал?

— Господин Доналдсън, господин майор.

— А, и той живее...

— И той умря. Разкъса го един мечок.

Професорът остави перодръжката. Не бе чувал за нещастни случаи с мечки, макар че някои туристи бяха ужасно нехайни с

боклуците от пикниците си. Човек просто трябваше да познава пустошта. Така или иначе, този красив младеж очевидно нямаше семейство.

— Кой е най-близкият ти роднина?

— Господин майор?

— Трябва да можем да се свържем с някого в случай, че... нещо се случи с теб.

— Нямам, господин майор. Няма с кого да се свържете.

— Разбирам. Дата на раждане?

— Петдесет и втора. В края на декември, струва ми се.

— Значи си на двацет и пет години, така ли?

— Да.

— Ясно. Номер на социалната осигуровка?

Крейг го зяпна. Професорът въздъхна.

— Господи, ти май си се промъкнал през ситото. Добре. Подпиши тук.

Той обърна формуляра, побутна го към Крейг и му подаде перодръжката. Младежът я взе. Не можеше да прочете думите „подпис на кандидата“, но виждаше оставеното място. Той се наведе и постави кръстче. Професорът взе листа и смаяно го погледна.

— Бедното ми момче, милото ми бедно момче... — Той показва формуляра на асистентката си. — Чарли, като служител в образователната система смятам, че това лято ще имаш още една задача.

Тя широко се усмихна.

— Да, господин майор, разбирам.

Госпожица Бевън бе тридесет и пет годишна, разведена, без деца. Този младеж от пустошта ѝ изглеждаше още хлапак, наивен, невинен, уязвим. Нуждаеше се от нейната закрила.

— Добре — каза професор Ингълс. — Бен, върви и се настани, ако вече не си го направил. Ще се видим на масата за вечеря.

Храната беше вкусна, помисли си следотърсачът, и много. Поднесоха я в емайлирани тенекиени чинии. Той се хранеше с помощта на ловджийския си нож, лъжица и парче хляб. Неколцина от сътрапезниците му се усмихнаха странно, ала Крейг не ги забеляза.

Младежите в неговата спалня се държаха приятелски. Изглежда, всички бяха от градове, за които никога не беше чувал, навярно далеч

на Изток. Тъй като не можеха да четат на светлината на свещите, а и денят беше бил уморителен, всички скоро заспаха.

Бен Крейг никога не бе проявявал любопитство към околните, но забеляза, че младите мъже са странни. Те твърдяха, че са следотърсачи, коняри и трапери, но като че ли не знаеха нищо за занаятите си. Ала той си спомни за новобранците на Къстър, които не бяха знаели нищо за конете, оръжията и индианците. През изминалата година нищо не се бе променило.

Преди пристигането на първите групи имаше две седмици за адаптиране и репетиции. През това време трябваше да приведат форта в идеален ред, да се упражняват и да слушат лекциите на майор Ингълс, провеждани главно на открито.

Крейг не знаеше за това и се приготви отново да отиде на лов. Тъкмо прекосяваше плаца, за да излезе през широко отворената порта, когато го спря един млад коняр, казваше се Брад.

— Какво носиш, Бен? — И посочи калъфа от овча кожа до лявото коляно на Крейг.

— Пушка.

— Може ли да я видя? Разбирам от оръжия.

Крейг извади своята „Шарпс“ от калъфа и му я подаде. Брад изпадна във възторг.

— Леле, каква красавица! Истинска антика. Каква е?

— „Шарпс“ петдесет и две.

— Невероятно. Не знаех, че са направили такива копия.

Брад насочи пушката към камбаната над портата и натисна спусъка.

Тъкмо се канеше да каже „бум“, когато оръжието го направи вместо него. Откатът го събори. Ако директно беше улучил камбаната, тежкият куршум щеше да я пръсне. Той обаче улучи под ъгъл и рикошира. Силният звън накара всички във форта да замръзнат на място. Професорът изскочи от кабинета си.

— Какво става? — извика той, после видя седящия на земята Брад, стиснал тежката пушка. — Какво правиш, Брад?

Младежът се изправи и обясни. Ингълс мрачно погледна Крейг.

— Бен, може би съм забравил да ти кажа, но тук огнестрелното оръжие е забранено. Трябва да заключа пушката ти в оръжейната.

— Значи никакви пушки, така ли, господин майор?

— Никакви пушки. Поне истински.

— Ами сиуксите?

— Сиуксите ли? Доколкото знам, те са в резерватите си в Северна и Южна Дакота.

— Но могат да се върнат.

Професорът разбра шегата и снизходително се усмихна.

— Разбира се, че могат да се върнат. Но мисля, че няма да е това лято. И дотогава това нещо ще бъде заключено в оръжейната.

Четвъртият ден беше неделя и целият персонал се събра на утринна служба в черквата. Нямаше свещеник и службата се ръководеше от майор Ингълс. По някое време той застана зад аналоя и се приготви за четенето. Голямата Библия бе разтворена на съответната страница.

— Днес ще четем откъс от Книгата на Исаия, глава единайсета, шести стих. Тук пророкът говори за времето, когато на нашата земя ще настане Божият мир.

И зачете:

— „Тогава вълк ще живее заедно с агне, и леопард ще лежи заедно с козле; теле, лъвче и вол ще бъдат заедно, и малко дете ще ги кара. Крава ще пасе с мечка, малките им ще лежат заедно, и лъвът...”

Той прелисти страницата, но два от тънките листове бяха залепнали и професорът спря, тъй като текстът нямаше смисъл. Докато се бореше със смущението си, от третия ред пред него се разнесе младежки глас.

— ... И лъвът ще яде слама като вола. Младенец ще играе над аспидина дупка, и дете ще протегне ръката си към змийско гнездо. Не ще правят зло и вреда по цялата Ми света планина, защото земята ще бъде пълна с познаване Господа, както водите пълнят морето.

В черквата се възцари тишина. Всички бяха зяпнали към човека в мръсни кожени дрехи и с орлово перо, закрепено в косата. Джон Ингълс най-после успя да разтвори на нужната страница.

— Да, точно така. Тук свършва първото четене.

---

[1] Столицата на щата Монтана. — Б.пр. ↑

[2] Наследство (англ.). — Б.пр. ↑

— Наистина не разбирам този младеж — след обяда каза той на Чарли в кабинета си. — Не може да чете и да пише, но цитира откъси от Библията, които е научил като дете. Той ли е странният, или аз?

— Не се безпокой. Мисля, че се досещам каква е съдбата му — отвърна асистентката му. — Родителите му са предпочели да живеят усамотени в пустошта. Когато са умрели, той неофициално и съвсем незаконно е бил осиновен от възрастен стар ерген, който го е отгледал като свой син. Затова не е ходил на училище. Но отлично познава три неща: Библията, на която го е учила майка му, живота в последната оцеляла пустош и историята на Стария запад.

— Откъде познава историята на Запада?

— Сигурно от стареца. В края на краищата, ако преди три години е умрял, да речем, на осемдесет, той е роден преди края на миналия век. Тогава животът тук е бил доста примитивен. Сигурно е разказвал спомените си на момчето.

— Тогава защо младежът толкова добре играе ролята си? Възможно ли е да е опасен?

— Не, няма такова нещо — заяви Чарли. — Просто си фантазира. Вярва, че има право да ловува, когато си иска, както е било едно време.

— Значи се вживява в ролята си, така ли?

— Да. Но нима всички ние не се вживяваме?

Професорът избухна в смях и се плесна по бедрата.

— Разбира се, тъкмо това правим. Той просто е много по-добър от нас.

Тя се изправи.

— Защото го вярва. Той е най-добрият актьор. Остави го на мен. Ще се погрижа за него. Две от момичетата вече са му хвърлили око.

В спалнята на Бен Крейг все още му се струваше странно, че другарите му се събличат по къси памучни гащета, докато той предпочиташе да спи с обичайните дълги до глезените гащи. След седмица това доведе до проблем и някои от младежите се обърнаха към Чарли.

Тя завари Крейг да цепи дърва за кухнята, след като ги бе донесъл от гората.

— Може ли да те попитам нещо, Бен?

— Разбира се, госпожо.

— И ме наричай Чарли.

— Добре, госпожо Чарли.

— Ти къпеш ли се, Бен?

— Да се къпя ли?

— Аха. Да се съблечеш и да измиеш тялото си, цялото, не само ръцете и лицето.

— Ами, естествено, госпожо. Редовно.

— Радвам се да го чуя, Бен. Кога се къпа за последен път?

Той се замисли. Стариат Доналдсън му бе обяснил, че трябва да се къпе редовно, но в ледените планински потоци човек не го правеше много често.

— Ами, миналия месец.

— Точно така предполагах. Какво ще кажеш пак да се изкъпеш? Сега?

След десет минути го видя да извежда оседланата Роузбъд от конюшната.

— Къде отиваш, Бен?

— Да се изкъпя, госпожо Чарли. Както ми казахте.

— Но къде?

— На потока. Къде другаде?

Той всеки ден бе отивал в прерията за обичайните си телесни функции. Миеше си лицето и ръцете в коритото на конете. Поддържаше зъбите си бели с едночасово почистване с подострена върбова клонка, но можеше да го прави, докато яздеше.

— Ела с мен.

Тя го заведе в оръжейната, отключи вратата с ключа на колана си и го покани вътре. Зад пирамидите имаше фалшива стена. Чарли натисна скрития бутон и тайната врата се отвори. Вътре имаше стая с мивки и вани.

През двете години, които бе прекарал във Форт Елис, Крейг беше виждал вани, но дървени. Тези бяха от емайлирано желязо. Знаеше, че ваните се пълнят с кофи гореща вода от кухнята, но жената завъртя странното кранче в единия край и оттам потече вода, която вдигаше пара.

— Ще се върна след две минути, Бен, и искам да намеря пред вратата всичките ти дрехи, освен кожените, които имат нужда от

химическо чистене. После влез във ваната с четка и сапун и се изтърчай. Целия. След това вземи това и измий косата си с него.

Тя му подаде шишенце със зелена течност, която миришеше на борови клонки.

— Накрая облечи бельото, което намериш на онези лавици. Когато свършиш, ела навън. Разбра ли?

Крейг се подчини. Никога не беше влизал във вана и откри, че е приятно, макар че се затрудни с кранчетата и едва не наводни пода. Когато свърши и изми косата си с шампоан, водата бе мътносива. Намери запушалката на канала и я издърпа.

От лавиците в ъгъла си избра памучни гащета, бял потник и топла риза, облече се, вплете орловото перо в косата си и излезе. Тя го чакаше. До един стол. С ножици и гребен в ръце.

— Нямам много опит, но във всички случаи ще е по-добре от нищо — каза Чарли. — Седни.

И подстрига кестенявата му коса, като остави недокосната само дългата плитка с перото.

— Така е по-добре — накрая заяви тя. — И вече ухаеш приятно.

Жената върна стола в Оръжейната и заключи вратата. Очакваше топли благодарности, но завари следотърсача с мрачен, дори нещастен вид.

— Госпожо Чарли, ще дойдете ли да се поразходим?

— Разбира се, Бен.

Тази възможност я зарадва. Сега можеше да разбере нещо за този тайнствен и странен продукт на пустошта. Излязоха през портата и той я поведе през прерията към потока. Мълчеше, потънал в размисъл. Чарли овладя желанието си да го заговори. До рекичката имаше километър и половина и те изминаха разстоянието за двадесет минути.

Прерията ухаеше на готова за косене трева и младежът на няколко пъти вдигна поглед към планината Прайър, която се извисяваше на юг.

— Приятно е да излезеш сред природата и да погледаш планината — каза Чарли.

— Това е моят дом — отвърна Крейг и отново замълча. Когато стигнаха до поточето, той седна на брега. Чарли събра полите на памучната си рокля и седна срещу него.

— Какво има, Бен?

- Може ли да ви попитам нещо, госпожо?
- Казвай ми Чарли. Да, разбира се, че може.
- И няма да ме излъжете, нали?
- Няма да те излъжа, Бен. Ще ти кажа истината.
- Коя година сме сега?

Тя се смая. Беше се надявала на някакво признание, нещо за отношенията му с другите младежи в групата. Чарли се вгледа в големите тъмносини очи и се зачуди... тя бе десет години по-възрастна, но...

— Сега е хиляда деветстотин седемдесет и седма година, Бен.

Очакваше нехайно кимване, но реакцията му не беше такава. Младежът сведе глава между коленете си и скри лицето си в шепи. Раменете под кожената дреха започнаха да се разтърсват.

Тя само веднъж бе виждала мъж да плаче. До една катастрофирала кола на магистралата от Боузмън за Билингс. Чарли коленичи и постави ръце на раменете му.

— Какво има, Бен? Какво й е на тази година?

Бен Крейг беше изпитвал страх. Например от гризлото на склона над Литъл Бигхорн. Ала сега го обзе ужас.

— Аз съм роден през хиляда осемстотин петдесет и втора — каза той накрая.

Тя не се изненада. Знаеше, че има някакъв проблем. Прегърна го и го притисна към гърдите си, като го галеше по косата.

Чарли бе съвременна млада жена, жена на своето време. Беше чела всичко за тези неща. Половината западни младежи се увличаха по мистичните философии на Изтока. Тя знаеше за теорията за прераждането или поне за вярата в него.

С този проблем, с тази самозаблуда се занимаваше науката психиатрия.

— Всичко е наред, Бен — люлеейки го като дете, промълви Чарли. — Всичко е наред. Всичко ще се оправи. Ако вярваш в това, няма нищо. Остани през лятото при нас във форта и всички ще живеем така, както са живели преди сто години. Наесен можеш да се върнеш в Боузмън с мен и аз ще намеря хора да ти помогнат. Ще се оправиш, Бен. Повярвай ми.

Тя извади памучната кърпичка от ръкава си и избърса лицето му, изпълнена със съчувствие към мъжа от хълмовете.

Върнаха се във форта. Доволна, че бельото ѝ е модерно и разполага със съвременни лекарства, спокойна, че болницата в Билингс е само на няколко минути с хеликоптер, Чарли започваше да харесва дългата памучна рокля, простия живот и ежедневието на живота в граничния форт. А сега знаеше, че и докторатът ѝ е в кърпа вързан.

Лекциите на „майор Ингълс“ бяха задължителни за всички. Поради топлото юнско време той ги изнасяше на плаца и студентите седяха на пейки пред него. Стативът и илюстративният материал бяха наблизко. Когато говореше за истинската история на Стария запад, той беше в стихията си.

След десет дни стигна до периода на Войната в Равнините. Зад себе си беше закачил големи снимки на главните сиукски вождове. Бен Крейг смаяно зяпна образа на Седящия бик, макар и сниман през по-късните му години. Знахарят на хънкпапа бе намерил убежище в Канада, но се беше върнал и заедно с оцелелите от народа си се бе оставил на милостта на американската армия. Снимката на статива беше направена точно преди да го убият.

— Но един от най-странните бил вождът на оглала Лудия кон — каза професорът. — Поради лични причини той не позволявал да го снимат. Вярвал, че фотоапаратът ще му вземе душата. Той е единственият, с чиято снимка не разполагаме, затова никога няма да знаем как е изглеждал.

Крейг отвори уста и отново я затвори.

В друга лекция професорът подробно описа кампанията, довела до битката при Литъл Бигхорн. Крейг за пръв път научи какво се е случило с майор Рино и неговите три роти, както и че капитан Бентийн се е върнал и се е присъединил към защитниците на обсадения хълм. Зарадва се, че повечето са били спасени от генерал Тери.

В последната си лекция професорът се занимаваше с 1877 година, когато отделните групи на сиуксите и шайените били върнати в резерватите. Когато Джон Ингълс попита има ли въпроси, Крейг вдигна ръка.

— Да, Бен. — Щеше да му е приятно да чуе въпроса на единствения си студент, който никога не бе прекривал прага на начално училище.

— Господин майор, някъде споменава ли се за вожд на име Високия лос или за воин на име Ходещия бухал?

Професорът се смути. Във факултета имаше цял тон справочници и той помнеше наизуст по-голямата част от съдържанието им. Очакваше някакъв прост въпрос. Той затършува в паметта си.

— Не, струва ми се, че не съм чувал за тях. Защо питаш?

— Чувал съм, че Високия лос се отделил от главната група, избегнал патрулите на Тери и презимувал в планината Прайър.

— Хм, такова нещо не ми е известно. В такъв случай трябва да са ги открили на пролетта. Трябва да попиташ в Лейм Диър, центъра на резервата на северните шайени. Някой в колежа „Дъл Найф“ може да знае.

Бен Крейг запомни името. Наесен щеше да отиде в Лейм Диър, където и да се намираше това, и да попита.

През уикенда пристигнаха първите групи. После започнаха да прииждат почти ежедневно.

Обикновено идваха с автобуси, някои с частни автомобили. Имаше ученици и семейства. Но всички паркираха в отдалечен район на осемстотин метра от форта и бяха докарвани до портата с покрити фургони. Като част от стратегията на професор Ингълс за „докосване до атмосферата“.

И действаше. Децата, а посетителите бяха главно деца, се радваха на пътуването с фургон, което бе новост за повечето от тях. През последните двеста метра до портите можеха да си представят, че наистина са гранични заселници.

Крейг получи задачата да работи с животинските си кожи, да ги опъва на слънцето, да ги осолява и остъргва, да ги готви за омекотяване и дъбене. Войниците се упражняваха, ковачът надуваше меха в ковачницата си, момичетата с дълги памучни рокли перяха в големи дървени корита и „майор“ Ингълс развеждеше групите, обясняваше им всяка дейност и защо е била необходима за живота в Равнините.

Двама студенти индианци играеха ролята на приятелски настроени туземци, живеещи във форта като следотърсачи и водачи в случай, че се наложи войниците да защитят някоя група заселници в равнините, нападнати от напуснал резервата си боен отряд. Те носеха

памучни панталони, сини дочени ризи, пояси, дълги черни перуки и цилиндри. Любимите атракции, изглежда, бяха ковачът и Бен Крейг с кожата.

— Сам ли ги ловиш? — попита един ученик от Хелина.

— Да.

— Имаш ли ловен билет?

— Какво?

— Защо носиш перо в косата си като индианец?

— Дадоха ми го шайените.

— Защо?

— Защото убих едно гризли.

— Страхотна история — каза придружаващият групата учител.

— Не е — възрази момчето. — Той е актьор като останалите.

С всеки следващ фургон новопристигнаха Крейг търсеше да зърне водопад от черна коса и две големи тъмни очи. Ала тя не идваше. Юли свърши и започна август.

Бен помоли да му дадат три дни да излезе в пустошта. Тръгна преди размисъл. В планината намери горичка диви череша, взе брадвата си и се захвана на работа. Когато отсече, издяла и оглади лъка, опъна донесената от форта връв, тъй като нямаше животински сухожилия.

Наряза стрелите от твърди и прави ясенови фиданки. Един разсеян див пуяк му осигури пера. Върховете направи от кремък. Шайените и сиуксите бяха използвали колкото метални, толкова и кремъчни върхове. Обитателите на равнините повече се бяха страхували от вторите. Стрелата с железен връх може да се издърпа, но кремъкът обикновено се чупи и изисква сложна и болезнена операция. Крейг направи четири стрели. На третата сутрин уби елена.

Когато се върна, животното бе прехвърлено зад седлото му, все още със стрелата в сърцето. Занесе го в кухнята, закачи го, изкорми го, одра го, нарязва го и накрая даде на готвачката тридесет килограма прясно месо.

— Какво не ти харесва на моите ястия? — попита тя.

— А, не, чудесни са. Хареса ми паят с пъстрите парченца.

— Казва се пица.

— Просто реших, че не е зле да хапнем малко прясно месо.

Докато следотърсачът се миеше на коритото, готвачката взе окървавената стрела и бързо отиде в кабинета на командира.

— Прекрасен екземпляр — заяви професор Ингълс, когато я разгледа. — Виждал съм такива в музеите, разбира се. Даже перата от пуяк могат да се определят като типично шайенска работа. Откъде я е взел?

— Каза, че сам я бил направил — отвърна готвачката.

— Невъзможно. Вече никой не може да обработва кремък така.

— Той има четири — настоя готвачката, — и тази беше забита в сърцето на животното. Довечера ще имаме прясно еленско.

Изядоха го на скара извън стените на форта и всички го харесаха.

Професорът наблюдаваше Крейг, който режеше парчета изпечено месо от бута с острия си като бръснач ловджийски нож. Спомни си уверението на Чарли. Може би. Но той се съмняваше. Дали нямаше вероятност този странен младеж да стане опасен? Той забеляза, че четири от студентките му се опитват да привлекат вниманието на дивия момък, ала неговите мисли, изглежда, витаеха някъде надалеч.

Към средата на месеца черното куче на отчаянието започна да обзема Бен Крейг. Той се опитваше да запази убеждението си, че Вездесъщият дух не го е излъгал; не го е предал. Дали момичето, което обичаше, също бе сполетяно от това проклятие? Никой от въодушевената група не знаеше, че той вече е решил. Ако до края на лятото не откриеше любовта, заради която се беше подчинил на търсача на видения, щеше да се върне в планината и със собствената си ръка да отиде при нея в света на духовете.

След седмица двата фургона отново влязоха през портата и конярите спряха запотените товарни коне. От първия се изсипа купчина възбудени малки деца. Крейг прибра ножа си, който беше точил на камък, и се запъти натам. Една от учителките стоеше с гръб към него. До кръста ѝ се спускаше буйна гарвановочерна коса.

Тя се обърна. Американка от японски произход с кръгло лице. Следотърсачът се отдалечи. Гневът му кипеше. Той спря, вдигна стиснатите си юмруци към небето и извика:

— Ти ме излъга, Ме-и-я! Излъга ме, старче! Каза ми да чакам, но ме хвърли в тази пустош, забравен от Човека и Бога.

Всички на плаца между сградите спряха и го зяпнаха. Един от „питомните“ индианци рязко се обърна.

Изпод цилиндъра в него се взираше старческо лице, набръчкано и потъмняло като изгорял орех, древно като скалите на връх Беъртуут, обрамчено с кичури снежнобяла коса. Очите на търсача на видения излъчваха безгранична тъга. Той бавно поклати глава. После безмълвно кимна, вперил поглед някъде зад Крейг.

Младежът погледна зад гърба си и след като не видя нищо, отново се обърна. Под цилиндъра неговият приятел Брайън Хевишийлд го зяпаше така, като че ли се е побъркал. Той пак погледна към портата.

Слизаше групата от втория фургон. Множество деца се трупаха около учителката си. Дънки, карирана риза, бейзболна шапка. Тя се наведе да разтърве две боричкащи се момчета и избърса чело с ръкава на ризата си. Козирката ѝ пречеше. Жената свали шапката си и буйната ѝ тъмна коса се разсипа до кръста ѝ. Смутена от усещането, че някой я наблюдава, учителката се обърна към него. Овално лице, големи тъмни очи. Шепнещ вятър.

Крейг не можеше да помръдне. Не можеше да говори. Знаеше, че трябва да каже нещо, да тръгне към нея. Ала не можеше — просто я гледаше. Тя се изчерви, смути се, сведе поглед и събра децата около себе си. Водени от Чарли, след час те стигнаха до конюшните. Бен Крейг тимареше Роузбъд. Знаеше, че ще дойдат. Конюшната беше включена в обиколката.

— Тук държим конете — започна Чарли. — Някои са кавалерийски животни, други принадлежат на заселниците, които живеят тук или само минават. Бен се грижи за своя кон, Роузбъд. Бен е ловец, трапер, следотърсач и планинец.

— Искам да видя всички коне — извика едно от децата.

— Добре, миличък, ще видим всички коне. Само не се приближавайте много, за да не ви ритнат — предупреди ги Чарли и поведе групата покрай яслите. Крейг и момичето останаха един срещу друг.

— Прощавайте, че се зазяпах във вас, госпожо — каза той. — Аз съм Бен Крейг.

— Здравсти. Аз съм Линда Пикет. — Тя му подаде ръка и Крейг я стисна. Беше топла и малка, каквато си я спомняше.

— Може ли да ви попитам нещо, госпожо?

— Към всички жени ли се обръщаш с „госпожо“?

— Ами, да. Така са ме учили. Не бива ли?

— Много е официално. Като едно време. Какво искаш да ме попиташ?

— Спомняш ли си ме?

Момичето сбърчи чело.

— Не. Среждали ли сме се?

— Много отдавна.

Тя се засмя. Беше същият смях, който си спомняше от лагерните огньове пред типитата на Високия лос.

— Тогава трябва да съм била малка. Къде сме се срещали?

— Ела. Ще ти покажа.

После изведе озадаченото момиче навън. На юг зад оградата се издигаха върховете на Прайър.

— Знаеш ли коя е тази планина?

— Беъртуут ли?

— Не. Беъртуут е един от върховете на запад. Това е планината Прайър. Там се срещнахме.

— Но аз никога не съм ходила там. Като малка братята ми ме водеха на екскурзии, но никога там.

Крейг се обърна и се вгледа в любимото лице.

— Учителка ли си?

— Да. В началното училище в Билингс. Защо?

— Ще се върнеш ли тук?

— Не знам. По-късно ще идват още групи. Може да ме пратят с тях. Защо?

— Искам да дойдеш. Моля те. Трябва да те видя пак. Обещай, че ще дойдеш.

Госпожица Пикет се изчерви. Беше прекалено красива, за да не я ухажват непрекъснато. Обикновено отблъскваше нахалниците със смях. Този младеж бе странен. Не й правеше комплименти, не й се усмихваше. Изглеждаше тържествен, сериозен, наивен. Тя се вгледа в честните кобалтовосини очи и нещо в нея трепна. Чарли излезе от конюшната с децата.

— Не знам — отвърна момичето. — Ще си помисля.

След час групата си замина.

Мина седмица и тя се върна. Една от колежките ѝ в училище трябваше да остане при болен роднина и Линда предложи да я

замести. Денят беше горещ. Тя носеше проста памучна рокля.

Крейг беше помолил Чарли да провери в графика за група от началното училище в Билингс.

— Да не си хвърлил око на някоя, а, Бен? — попита тя. Не бе разочарована, тъй като знаеше, че връзката с разумно момиче може много да помогне за връщането му в реалния свят. Радваше се на бързината, с която младежът се учеше да чете и пише. Беше му намерила две прости книжки. Наесен щеше да му намери квартира в града и работа като продавач или сервитър, докато напише доктората си за неговото възстановяване.

Когато децата и учителките слязоха от фургоните, той чакаше.

— Ще се поразходиш ли с мен, госпожице Линда?

— Да се поразходим ли? Къде?

— В прерията. За да поговорим.

Тя възрази, че трябва да се грижи за децата, ала една от по-възрастните ѝ колежки весело ѝ намигна и ѝ прошепна, ако иска, да отдели време на новия си обожател. Линда искаше.

Отдалечиха се от форта и намериха купчина камъни в сянката на едно дърво. Езикът на Крейг сякаш се бе завързал на възел.

— Откъде си, Бен? — доловила смущението му, попита тя. Младежът кимна към далечната планина.

— Там ли си израснал, в планината?

Той отново кимна.

— Тогава къде си ходил на училище?

— Не съм.

Линда се опита да смели тази информация. Да прекара цялото си детство в лов, без да ходи на училище... Странно.

— В планината сигурно е много тихо. Без автомобили, радио, телевизия.

Той не знаеше за какво говори момичето, но предположи, че има предвид неща, които издават шум, различен от шумоленето на дърветата и песните на птиците.

— Това е звукът на свободата — отвърна Крейг. — Кажи ми, госпожице Линда, чувала ли си за северните шайени?

Промяната на темата я изненада, но и я облекчи.

— Разбира се. Всъщност прабаба ми от страна на майка ми е била шайенка.

Той обърна глава към нея и орловото перо затанцува на горещия вятър. Тъмносините му очи умолително се впиха в момичето.

— Разкажи ми за нея. Моля те.

Като малка веднъж баба ѝ бе показала чернобяла снимка на сбръчкана старица, нейната майка. Въпреки годините големите очи, финият нос и високите скули показваха, че някога е била хубавица. Линда му разказа каквото знаеше, каквото бе чувала от вече покойната си баба.

Шайенката била омъжена за воин и имала син. Но към 1880 година в резервата избухнала епидемия от холера и детето и мъжът ѝ умрели. След две години един граничен проповедник се оженил за младата вдовица, без да се интересува от неодобрението на другите бели. Той бил от шведски произход, едър, русокос мъж. Родили им се три дъщери, най-малката, бабата на госпожица Пикет, през 1890 г.

Тя на свой ред се омъжила, за бял, разбира се, и родила син и две дъщери, най-малкото момиче — през 1925 година. Втората ѝ дъщеря Мери дошла в Билингс да търси работа и постъпила като чиновничка в новосъздадената Фермерска банка.

Неин колега бил сериозният и усърден касиер Майкъл Пикет. Оженили се през 1945 година. Баща ѝ не бил ходил на война поради късогледството си. Имала четирима по-големи братя, всички едри русокоси момчета. И през 1959 година се родила тя. Беше само на осемнадесет.

— Не зная защо, но съм родена с черна коса и тъмни очи. Изобщо не приличам на мама и татко... А сега е твой ред.

Той не ѝ обърна внимание.

— Имаш ли белези на десния крак?

— Рожденото ми петно ли? Откъде знаеш?

— Моля те, покажи ми го.

— Защо?

— Моля те.

Линда се замисли, после вдигна памучната си рокля и разкри стройното си златисто бедро. Все още бяха там. Две леко набръчкани трапчинки, входната и изходната рана от куршума на редника край Роузбъд Крийк. Момичето сърдито дръпна роклята си надолу и саркастично попита:

— Нещо друго?

— Само още нещо. Знаеш ли какво значи на шайенски Емос-ест-се-хаа'е?

— Господи, не!

— Значи Вятърът, който тихо говори. Шепнещ вятър. Може ли да те наричам Шепнещ вятър?

— Не знам. Сигурно. Щом ти харесва. Но защо?

— Защото преди се казваше така. Защото мечтах за теб. Защото те чаках. Защото те обичам.

Линда се изчерви и скочи.

— Това е лудост! Ти не знаеш нищо за мен, нито аз за теб. Пък и съм сгодена.

Тя тръгна към форта и повече не пожела да разговаря с него.

Ала се върна. Бори се със съвестта си, хиляди пъти си повтаряше, че е побъркана глупачка. Но постоянно виждаше тъмносините му очи. Трябваше да каже на този нещастен младеж, че няма смисъл да се срещат повече — поне така се залъгваше.

Една неделя, седмица преди началото на учебната година, Линда се качи на туристически автобус от центъра на града и слезе на последната спирка. Крейг като че ли знаеше, че тя ще дойде. Чакаше на плаца, както всеки ден. Роузбъд беше оседлана.

Помогна ѝ да се качи зад него и поеха към прерията. Кобилата знаеше пътя до потока. Слязоха до водата и той ѝ разказа, че родителите му умрели, когато бил малък, и един планинец го отгледал като свой син. Обясни ѝ, че вместо книги и карти е изучавал следите на всяко диво животно, звуците на всяка птица, силуета и характера на всяко дърво.

Тя му каза, че нейният живот бил съвсем различен, обикновен и удобен, планиран до последната подробност. Че годеникът ѝ бил младеж от добро и невероятно богато семейство и можел да ѝ даде всичко нужно на една жена — така казвала майка ѝ. Затова нямало смисъл...

И тогава Бен я целуна. Линда се опита да го отблъсне, ала когато устните им се срещнаха, силата напусна ръцете ѝ и те безпомощно обгърнаха шията му.

Устата му не миришеше на алкохол и пури като на годеника ѝ. Той не опипваше тялото ѝ. Момичето вдиша миризмата му: еленова кожа, дим, борове.

Тя рязко се отскубна от него и закричи обратно към форта. Крейг я последва, но повече не я докосна. Роузбъд тръгна след тях.

— Остани при мен, Шепнещ вятър.

— Не мога.

— Ние сме предопределени един за друг. Много отдавна.

— Не мога да ти отговоря. Трябва да помисля. Това е лудост. Аз съм сгодена.

— Кажи му, че ще трябва да почака.

— Невъзможно.

От портата излизаше фургон — отиваше към паркинга. Линда го настигна и се качи. Бен Крейг яхна Роузбъд и пое след фургона.

На паркинга пътниците слязоха и се качиха на автобуса си.

— Шепнещ вятър! — извика той. — Ще се върнеш ли?

— Не мога. Ще се омъжа за друг.

Няколко възрастни жени навъсено изгледаха младия конник с див вид, който очевидно досаждаше на хубавото момиче. Пневматичните врати изсъскаха и се затвориха и шофьорът запали двигателя.

Роузбъд уплашено изцвили и се изправи на задните си крака. Автобусът потегли и набра скорост по черния път, който щеше да го отведе до асфалтовата магистрала. Крейг пришпори кобилата и препусна след него.

Животното се ужасяваше от чудовището до себе си и нервно пръхтеше. Вятърът се усили. Пътниците в автобуса чуха вик.

— Шепнещ вятър! Ела с мен в планината и бъди моя жена!

Шофьорът погледна в огледалото, видя разширените ноздри и диво облещените очи на коня и натисна газта. Автобусът заподскача по неравната повърхност. Няколко жени изпищяха и притиснаха пълничките си дечица към себе си. Линда Пикет се изправи от мястото си и отвори прозореца.

Автобусът бавно изпреварваше препускащата кобила. Роузбъд бе обзета от паника, ала вярваше на силните колене, които притискаха ребрата ѝ. През прозореца се показва тъмнокоса глава. Вятърът донесе отговора ѝ до него.

— Да, Бен Крейг, ще дойда.

Ездачът дръпна юздите и изчезна в облак прах.

Тя внимателно написа писмото. Не искаше да го разгневи, вече го бе виждала разярен, а само да му обясни положението. Остана

доволна едва на четвъртия опит. Подписа го и го прати. Цяла седмица не се случи нищо. После дойде срещата.

Майкъл Пикет беше стълб на своето общество, президент на Фермерската банка в Билингс. Започнал като скромен касиер точно преди Пърл Харбър, той се бе издигнал до заместник-управител. Упоритата му и съвестна работа привлече вниманието на основателя и собственик на банката, стар ерген без роднини.

При пенсионирането си този господин предложи да продаде банката си на Майкъл Пикет. Искаше някой да продължи неговата традиция. Пикет взе заеми и я купи. След време изплати повечето си задължения. Ала в края на шестдесетте години започнаха да се появяват проблеми — надхвърляне на лимитите, пресрочени плащания, лоши дългове. Пикет беше принуден да продава акции на пазара. Кризата бе преодоляна и ликвидността — възстановена.

Една седмица след получаването на писмото на дъщеря му господин Пикет не беше поканен, а повикан на среща с бащата на годеника в неговия дом, внушително ранчо на брега на Йелоустоун югозападно от Билингс. По време на годежа се бяха видели там, но в трапезарията.

Въведоха банкера в огромен кабинет с под от полирани дъски, скъпа ламперия и многобройни дипломи и животински глави по стените. Мъжът зад скъпото бюро не се изправи да го посрещне, а посочи единствения свободен стол пред себе си. Когато господин Пикет седна, домакинът мълчаливо впери поглед в него. Банкерът се смути. Струваше му се, че знае какъв е проблемът.

Магнатът не бързаше. Извади дебела пура, запали я и когато тютюнът се разгоря, побутна напред лист хартия. Банкерът го прочете — беше писмото на дъщеря му.

— Съжалявам — рече Пикет. — Тя ми каза. Знаех, че го е написала. Но не го бях виждал.

Собственикът на ранчото се наведе напред, предупредително вдигна показалец и очите му гневно проблеснаха. Лицето му под вечната му каубойска шапка бе мораво.

— Няма да стане — изсумтя той. — Няма да стане, ясно ли ти е? Никое момиче не може да се отнася така с моето момче.

Пикет сви рамене.

— И аз съм също толкова разочарован — отвърна банкерът. — Но младежите... понякога променят решенията си. И двамата са млади, може би малко прибързват?

— Поговори с нея. Кажи ѝ, че е направила голяма грешка.

— Разговаряхме. И аз, и майка ѝ. Тя иска да развали годежа.

Собственикът на ранчото се облегна на стола си и се огледа. Мислеше си колко далеч е стигнал от началото си като обикновен каубой.

— Не и когато става въпрос за моето момче — повтори той. После взе писмото и побутна няколко листа към госта си. — По-добре прочети това.

Големия Бил Брадок наистина се беше издигнал много. Дядо му бе дошъл на запад от Бисмарк, Северна Дакота, където беше роден — незаконен син на кавалерист, загинал в равнините. Бе постъпил на работа в един магазин и до края на живота си беше останал там, без да се издигне, но и без да го уволнят. Баща му бе последвал скромния му пример, но внукът беше станал каубой.

Момчето бе едро, яко, роден побойник, склонен да решава споровете с юмруци, почти винаги в своя полза. Ала беше и умен. След войната отрано забеляза една нова възможност: хладилния камион, с който можеха да превозват първокачествено монтанско говеждо на стотици километри.

Започна сам с камиони, премина в месарския бизнес и накрая контролираше цялата верига от вратата на ранчото до скарата. Създаде собствена търговска марка, говеждо „Големия Бил“ — „Сочно прясно месо направо във вашия гастронომ“.

Купеното преди десет години имение бе истински шедьовър, най-хубавото в цялата долина на Йелоустоун. Съпругата му, покорна женица, почти невидима, му беше родила син, който не приличаше много на баща си. Разглезеният двадесет и пет годишен Кевин всъщност се ужасяваше от него. Но Големия Бил го обожаваше и не жалеше нищо, за да му угоди.

Пребледнял и потресен, Майкъл Пикет прочете документите.

— Не разбирам — каза той.

— Е, Пикет, всичко е съвсем ясно. За една седмица изкупих всичките ти дългове в щата. Това значи, че сега съм мажоритарен собственик. Банката ти е моя. Бая пари ми струва. И само заради дъщеря ти. Хубавичка е, признавам, ама е глупава. Не знам, а и не ми пука кой е оня другият, дето го е срещнала, но ѝ кажи да го зареже.

Нека напише ново писмо на сина ми и да признае, че е сгрешила. Гodeжът им няма да се развали.

— Ами ако не успея да я убедя?

— Тогава ѝ кажи, че ще е виновна за пълното ти съсипване. Ще ти взема банката, къщата, всичко, каквото имаш. Кажи ѝ, че няма да можеш да си купиш и чаша кафе на кредит. Чуваш ли ме?

Майкъл Пикет шофираше по отбивката към шосето. Беше отчаян. Знаеше, че Брадок не се шегува. Бе постъпвал по същия начин с хора, които се бяха изпречвали на пътя му. Освен това го беше предупредил, че сватбата трябва да се изтегли в средата на октомври, след един месец.

Семейният съвет бе мрачен. Майка ѝ ту я обвиняваше, ту я увещаваеше. Какво си мислела, че прави? Имала ли представа какво била направила? Бракът с Кевин Брадок щял с един замах да ѝ донесе всички неща, за които другите се бяхтели цял живот: красива къща, деца, най-добрите училища, положение в обществото. Как можела да се откаже от всичко това заради едно глупаво увлечение по някакъв безработен актьор, който през лятото играел ролята на граничен следотърсач?

Родителите ѝ бяха повикали двама от братята ѝ, които живееха и работеха в града. Единият предложи да отиде във Форт Херитидж и да си поговори с натрапника по мъжки. Двамата младежи подозираха, че отмъстителният Брадок може да се погрижи да ги уволнят. Онзи, който отправи предложението, работеше за щатското правителство, а Брадок имаше влиятелни приятели в Хелина.

Измъченият ѝ баща с нещастен вид бършеше дебелите си очила. Именно неговото нещастие накрая убеди Линда Пикет. Тя кимна, стана и отиде в стаята си. Този път написа две писма.

Първото бе до Кевин Брадок. Линда признаваше, че е проявила глупаво, момичешко влечение към един млад каубой, с когото се запознала, но с това било свършено. Съжалявала, че му писала, и го молела за прошка. С нетърпение очаквала да стане негова съпруга до края на октомври.

Второто писмо беше адресирано до господин Бен Крейг, Форт Херитидж, окръг Бигхорн, Монтана. И двете писма бяха пратени на следващия ден.

Въпреки маниакалния си стремеж към автентичност, в две неща професор Ингълс бе отстъпил на съвременността. Макар че във форта нямаше телефонна линия, в кабинета му имаше радиотелефон, който работеше със зареждащи се кадмиево-никелови батерии. Имаше и пощенска служба.

Пощенската служба в Билингс се беше съгласила да доставя цялата поща за форта в офиса на главната туристическа автобусна компания и се бяха разбрали да пращат чанта с обратната поща по шофьора на следващия автобус. Бен Крейг получи писмото си след четири дни.

Опита се да го прочете, но се затрудни. Благодарение на уроците на Чарли започваше да свиква с печатните букви, но почеркът на Линда не бе по силите му. Крейг занесе писмото на Чарли, която го прочете и съчувствено го погледна.

— Съжалявам, Бен. От онова твоє момиче е. Как се казваше, Линда ли?

— Моля те, прочети ми го, Чарли.

— „Скъпи Бен — започна тя. — Преди две седмици направих нещо извънредно глупаво. Когато ти ми извика от коня си и аз ти отговорих от автобуса, струва ми се, ти казах, че можем да се оженим. Когато се прибрах вкъщи, осъзнах колко съм била неразумна.

Всъщност съм сгодена за прекрасен младеж, когото познавам от няколко години. Просто не мога да се откажа от него. Ще се оженим идващия месец.

Моля те, пожелай ми щастие и късмет, каквито ти желая и аз. С прощална целувка, Линда Пикет.“

Чарли стъгна писмото и му го подаде. Потънал в размисъл, Бен Крейг се взираше в планината. Тя постави ръка върху неговата.

— Съжалявам, Бен. Случва се. Кораби, които се разминават в нощта. Явно е проявила момичешко увлечение към теб и аз я разбирам. Но е взела решение да остане при годеника си.

Крейг не знаеше нищо за корабите. Той продължи да гледа към планината, сетне попита:

— Кой е годеникът ѝ?

— Не знам. Не пише.

— Можеш ли да провериш?

— Виж, Бен, нали няма да правиш глупости?

В миналото двама младежи си бяха разменили удари заради Чарли. Навремето бе намирала това за много ласкателно. Ала вече не. Не искаше нейното диво младо протеже да се бие заради някакво си момиченце, дошло три пъти във форта, за да разбие уязвимото му сърце.

— Не, Чарли, няма. Просто съм любопитен.

— И няма да отидеш да се биеш в Билингс, нали?

— Чарли, просто искам онова, което е мое в очите на Човека и Вездесъщия дух. Както много отдавна беше предопределено.

Пак говореше с гатанки, затова тя настоя.

— Но не Линда Пикет, нали?

Крейг се замисли за малко и задъвка стрък трева.

— Не, не Линда Пикет.

— Обещавах ли, Бен?

— Обещавам.

— Ще видя какво мога да направя.

Чарли Бевън имаше една приятелка от боузманския колеж, която беше станала журналистка и бе постъпила на работа в „Билингс Газет“. Обади ѝ се и я помоли да провери в архива дали някъде се споменава за годеж на млада жена на име Линда Пикет. Не отне много време.

След четири дни получи по пощата изрезка от началото на лятото. Господин и госпожа Пикет и господин и госпожа Брадок имали удоволствието да съобщят за годежа на дъщеря си Линда и сина си Кевин. Чарли вдигна вежди и подсвирна. Нищо чудно, че момичето немаше намерение да развали годежа си.

— Това трябва да е синът на Големия Бил Брадок — каза тя на Крейг. — Нали знаеш, царя на говеждите пържоли?

Следотърсачът поклати глава.

— Не — примирено въздъхна Чарли, — ти сам си намираш месото. Без ловен билет. Е, Бен, бащата наистина е много богат. Живее в огромно ранчо на север оттук, близо до Йелоустоун. Знаеш ли къде е реката?

Крейг кимна. Когато служеше при генерал Гибън, бе обходил всяка педя земя от южния ѝ бряг, от Форт Елис до сливането ѝ с Тънг, далеч на изток от Роузбъд Крийк, където бяха обърнали назад.

— Можеш ли да разбереш кога ще е сватбата, Чарли?

— Нали помниш обещанието си?

— Да. Да не се приближавам до Линда Пикет.

— Точно така. Тогава какво си намислил? Малка изненада, а?

— Аха.

Чарли отново се обади по телефона. Септември премина в октомври. Времето остана спокойно и меко. Метеоролозите предвиждаха истинско циганско лято чак до края на месеца.

На 10 октомври с туристическия автобус пристигна брой на „Билингс Газет“. След началото на учебната година потокът от посетители бързо оредяваше.

В пратения от нейната приятелка вестник Чарли откри цяла колона от редактора на отдела за обществени събития и я прочете на Крейг.

Журналистът възторжено описваше предстоящата сватба на Кевин Брадок и Линда Пикет. Церемонията щяла да е на 20 октомври във великолепното ранчо на юг от Лоръл Таун. Като се имало предвид топлото време, тържеството щяло да се проведе на обширните морави в имението. Започвало в два часа. Сред гостите щели да са каймакът на обществото и бизнеселитът на щата Монтана. Чарли продължи до края на страницата. Бен Крейг кимаше и запомняше.

На другия ден командирът на форта събра всички на плаца. На 21 октомври затваряли лятната атракция „Форт Херитидж“ за през зимните месеци, съобщи той. Постигнали невероятен успех и от целия щат получавали поздравителни писма от представители на образователните и законодателните институции.

— През четирите дни до затварянето ще има много работа — каза професор Ингълс на младите си подчинени. — Предпоследния ден трябва да се раздадат заплатите. Трябва да почистим форта и да го приготвим за суровата зима.

След това Чарли отведе Бен Крейг настрана.

— Е, Бен, краят приближава — каза тя. — Когато свършим, всички пак ще облечем нормалните си дрехи. Всъщност, предполагам, че това са твоите нормални дрехи. Е, ще получиш пачка долари. Можем да отидем в Билингс и да ти изберем маратонки, дънки, спортни ризи и няколко якета за зимата. После искам да дойдеш в Боузман с мен. Ще ти намеря хубава квартира и ще те запозная с хора, които могат да ти помогнат.

— Добре, Чарли — отвърна следотърсачът.

Същата вечер той почука на вратата на професора. Джон Ингълс седеше на бюрото си. В ъгъла бумтеше печка с дърва. Професорът топло поздрави облечения си в кожени дрехи гостенин. Бе впечатлен от момъка, от познанията му за пустошта и старата граница и от факта, че нито веднъж не бе излязъл извън ролята си. С такива знания и университетска степен можеше да му намери място във факултета.

— Бен, момчето ми, с какво мога да ти помогна?

Очакваше да е в състояние да му даде бащински съвет за бъдещето.

— Имате ли карта, господин майор?

— Карта ли? Да, имам. На кой район?

— От форта на север до Йелоустоун, господине.

— Добра идея. Винаги е полезно да знаеш къде си и какви са земите наоколо. Ето.

Той разгъна картата на бюрото и му обясни. Крейг беше виждал военни карти, но на тях нямаше почти нищо освен особеностите, забелязани от малцината трапери и следотърсачи. Тази обаче бе покрита с линии и пъстри петна.

— Това тук е фортът, от северната страна на планина Западен Прайър. На север е Йелоустоун, на юг — Прайър. Това е Билингс, а това е градът, от който идвам аз, Боузман.

Крейг прокара показалец по сто и петдесет километровата линия между двата града и попита:

— Това Боузманският път ли е?

— Точно така са го наричали някога. Сега е асфалтово шосе, разбира се.

Младежът не знаеше какво е асфалтово шосе, но реши, че може да е дългата ивица черна скала, която беше видял на лунната светлина. На едромащабната карта бяха представени десетки по-малки градчета, както и ранчото на южния бряг на Йелоустоун при сливането ѝ с Кларкс Крик. Той благодари на майора и му върна картата.

В нощта на 19 октомври Бен Крейг си легна веднага след вечеря. Никой не намери това за странно. Всички младежи бяха прекарвали деня в чистене, смазване на металните части преди зимния студ и прибиране на инструментите в здрави бараки за следващата пролет. Другите в спалнята си легнаха към десет и бързо заспаха. Никой не обърна внимание, че под одеялото следотърсачът е напълно облечен.

Той стана в полунощ, нахлупи лисичата си шапка, сгъна две одеяла и безшумно излезе. Никой не го видя да отива в конюшната, където оседла Роузбъд. Беше се погрижил кобилата да получи двойна порция овес, за да има повече сили.

После се вмъкна в ковачницата и взе вещите, които беше набелязал предния ден: брадва с калъф за носене на колан, лост и резачка за метал.

С помощта на лоста разби скобата и катинара на вратата на оръжейната и когато влезе вътре, с резачката за метал преряза веригата, прекарана през предпазителите на спусъците на пушките. Всички бяха копия, освен една. Той взе своята „Шарпс“ модел 52-ра година и излезе.

Изведе Роузбъд от конюшната, отиде при малката задна врата край черквата, отлостя я и излезе от форта. Двете му одеяла бяха зад седлото заедно с бизонската кожа. Пушката висеше в калъфа си до лявото му коляно, а до дясното беше колчанът с четирите стрели. Носеше лъка праметнат на гърба си. Когато се отдалечи на половин километър, яхна кобилата.

По този начин Бен Крейг, пионер и следотърсач, единственият човек, останал жив от клането при Литъл Бигхорн, напусна лето Господне 1877-о и навлезе в последната четвърт на двадесетия век.

По залязващата луна прецени, че е към два след полунощ. Имаше време да измине тридесетината километра до ранчото, без да изтощи силите на Роузбъд. Откри Полярната звезда и се насочи няколко градуса на запад от нея.

Прерията отстъпи на обработваема земя и Крейг стигна до колове, между които бе опъната тел. Използва резачките и продължи. Без да подозира, напусна окръг Бигхорн и навлезе в Йелоустоун. Призори се озова на брега на Кларкс Крик и пое на север покрай него. Когато слънцето позлати хълмовете на изток, той видя бяла ограда и надпис: „Частна собственост. Не влизай“. Разчете буквите и тръгна покрай оградата, докато не откри частен път, водещ към портала.

След осемстотин метра видя самия портал, а зад него — огромна къща, заобиколена от великолепно плевници и конюшни. Порталът беше препречен с раиран прът. Имаше и къщичка на пазача. Бен се отдалечи на около половин километър, навлезе в гъста горичка, разседла Роузбъд и я остави да пасе. Той също си почина, но не заспа, а остана буден като диво животно.

Всъщност журналистът бе подценил пищната церемония, която Големия Бил Брадок беше подготвил за сватбата на сина си.

Той бе настоял младоженката да бъде подложена на пълен медицински преглед от семейния лекар и унизеното момиче не беше имало друг избор, освен да се подчини. Когато прочете доклада, той повдигна вежди.

— Какво пише, че била? — попита Брадок.

Докторът погледна мястото, към което сочеше дебелият като кренвирш показалец.

— А, да, няма съмнение. Тя е напълно intacta^[1].

Магнатът се ухили похотливо.

— Късметлия е моят Кевин. А останалото?

— Всичко е абсолютно нормално. Красива и здрава млада жена.

Най-модерните дизайнери, които можеха да се наемат с пари, бяха превърнали имението в приказен замък. На голямата един акър морава бе издигнат олтар, отдалечен на двадесетина метра от оградата, след която започваше прерията. Пред олтара бяха наредени удобни столове за хилядата гости, с пътека в средата, по която под звуците на Менделсон щеше да мине прелестната двойка — първо Кевин, придружаван от кума, а после и тя, водена от глупавия си баща.

Зад столовете бяха масите и бюфетът. Не бяха пестени средства. Имаше пирамиди от кристални чаши, океани френско шампанско от най-скъпа марка. Брадок искаше най-видният му гост да не може да намери нито един дефект.

От Сиатъл бяха докарани омари, раци и стриди. За онези, които предпочитаха нещо по-силно от шампанско, имаше кашони „Чивас Регал“. Когато вечерта преди сватбата си лягаше, Големия Бил се тревожеше единствено за сина си. Момчето пак се бе напило и на сутринта щеше да има нужда от един час под душа, за да влезе във форма.

Докато новобрачната двойка се преобличаше за заминаването си на меден месец на частен остров на Бахамите, за развлечение на гостите си Брадок беше организирал родео от Дивия запад. Единствените хора от помощния персонал, които не бяха специално наети, бяха служителите от охраната.

Вманиачен на тема лична безопасност, Бил поддържаше малка частна армия. Освен тримата-четирима, които постоянно се намираха близо до него, останалите работеха като каубои в ранчото, но можеха да боравят с огнестрелно оръжие, имаха боен опит и изпълняваха заповедите му до последната буква. За това им плащаха.

За сватбата бе събрал и тридесетимата край къщата. Двама бяха на портала. Ръководени от бивша зелена барета, личните му телохранители щяха да са плътно до него. Останалите бяха разположени на ключови места като сервитьори и разпоредители.

През цялата сутрин върволица от лимузини и луксозни бусове превозваше гостите от летището в Билингс до портала, където ги проверяваха и ги пропускаха. Крейг наблюдаваше от прикритието си.

Малко след пладне пристигна проповедникът, последван от музикантите.

През друг вход влязоха колите на снабдителите и участниците в родеото, но те не се виждаха. Към един часа музикантите започнаха да настройват инструментите си. Крейг чу звука и оседла Роузбъд.

Първо пое към откритата прерия, докато къщичката на пазача не се скри от поглед. После се върна до бялата ограда и я прескочи. Озова се на голямо пасище, отдалечено на четиристотин метра от най-външните плевници и обори. Наблизо пасеше стадо породисти кастрирани бичета.

В другия край на пасището Крейг стигна до портата към плевниците, мина пред нея и я остави отворена. Докато прекосяваше настлания с плочи двор, го спряха двама патрулиращи охранители.

— Ти сигурно си от трупата, нали?

Крейг ги погледна и кимна.

— Изгубил си се. Иди ей там и ще видиш останалите зад къщата.

Той тръгна по алеята и изчака двамата да се скрият, после се върна и продължи към музиката. Сватбеният марш му бе непознат.

Безупречен в белия си смокинг, Кевин Брадок стоеше пред олтара заедно с кума. Двадесет сантиметра по-нисък от баща си и двадесет килограма по-лек, той имаше тесни рамене и голям задник. Няколко пъпки, към които кожата му имаше склонност, украсяваха бузите му, отчасти скрити от пудрата на майка му.

Госпожа Пикет и родителите на Брадок седяха от двете страни на пътеката на първия ред. В другия край на пътеката се появи Линда Пикет, хванала баща си под ръка. Беше възхитително красива в бялата си копринена сватбена рокля, докарана от Париж. Лицето ѝ бе бледо и напрегнато. Гледаше право напред и не се усмихваше.

Когато закрачи към олтара, към нея се обърнаха хиляда глави. Зад гостите стояха многобройни сервитьори. Зад тях се появи самотен конник.

Майкъл Пикет остави дъщеря си до Кевин Брадок и седна до жена си. Тя бършеше очите си. Проповедникът вдигна глава.

— Скъпи гости, днес сме се събрали тук, за да свържем този мъж и тази жена в свещен брак — започна той, когато маршът утихна. Дори

да беше забелязал ездача, който го наблюдаваше от петдесетина метра, не го показва. Десетина сервитьори отскочиха когато кобилата направи няколко крачки напред. Дори охранителите около моравата зяпаха двойката пред олтара.

Проповедникът продължи:

— В което свещено състояние тези двама души сега ще бъдат свързани.

Госпожа Пикет хлипаше. Брадок я погледна ядосано. Проповедникът с изненада видя, че от очите на младоженката се отронват сълзи и бавно потичат по бузите ѝ, но предположи, че плаче от радост.

— И ако някой може да представи основателна причина, поради която те да не могат законно да се свържат, нека говори сега или завинаги да замълчи.

Свещеникът вдигна поглед от текста и се усмихна на множеството.

— Аз ще говоря. Тя е сгодена за мен.

Гласът бе младежки и силен и стигна до всяко ъгълче на моравата. Кобилата препусна напред. Сервитьори полетяха на земята. Двама охранители се хвърлиха към конника. И двамата бяха изритани в лицето и се проснаха сред последните два реда гости. Викаха мъже, пицяха жени, проповедникът зяпна.

Роузбъд препусна още по-бързо. Ездачът дръпна юздите и обърна главата ѝ наляво. С дясната си ръка се пресегна надолу, прегърна момичето през тънката талия и го вдигна. За секунда тя полетя пред тялото му, после се плъзна отзад, прехвърли крак през бизонската кожа и го хвана през кръста.

Конят прескочи първия ред и бялата ограда и продължи през високата прерийна трева. На моравата настана пълен хаос.

Всички гости крещяха. Стадото заобиколи зад ъгъла и излезе на грижливо окосената морава. Един от четиримата телохранители на Брадок се затича покрай проповедника, извади пистолета си и се прицели в отдалечаващия се кон. Майкъл Пикет извика: „Нееее“, хвърли се към него, хвана го за ръката и я блъсна нагоре. Докато се бореха, пистолетът изгърмя три пъти.

Това беше достатъчно и за хората, и за бичетата. Запреобръщаха се столове, по моравата се пръснаха блюда с омари и раци. Един

местен кмет се просна върху пирамида кристални чаши и падна на земята сред дъжд от скъп кристал. Проповедникът се скри под олтара, където се срещна с младоженеца.

На главната отбивка бяха паркирани две патрулни коли на местната шерифска служба с четирима полицаи. Бяха дошли, за да насочват автомобилите, и ги бяха поканили да се почерпят. Полицаяте чуха изстрелите, спогледаха се, захвърлиха бургерите си и се затичаха към моравата.

По пътя единият се блъсна в бягащ сервитьор, хвана го за реверите на бялото му сако и викна:

— Какво става тук, по дяволите?

Другите трима зяпаха хаоса с отворени усти. Старшият заместник-шериф изслуша сервитьора и каза на един от колегите си:

— Иди в колата и кажи на шерифа, че имаме проблем.

В събота следобед шериф Пол Люис обикновено не седеше в службата си, но имаше административна работа, която искаше да свърши преди началото на новата седмица. В два и двадесет на вратата се появи дежурният главен заместник-шериф.

— Имам проблем в ранчото. — Държеше телефон. — На сватбата на Брадок. Ед се обажда. Току-що отвлекли младоженката.

— Какво?! Свържи ме.

Червената лампичка на телефона му запремигва. Той грабна слушалката.

— Ед, Пол се обажда. Какво става, по дяволите?

Шерифът изслуша доклада на колегата си от ранчото. Също като всички полицаи, той не можеше да понася дори самата мисъл за отвличане. Защото бе мръсно престъпление, обикновено насочено срещу съпругите и децата на богатшите. И защото беше федерално престъпление, което означаваше, че Бюрото ще му вземе случая от ръцете. За тридесет години в местното шерифско управление, десет от които като шериф, той беше имал три случая на взимане на заложници, всички приключили без жертви, но нито едно отвличане. Предполагаше, че става въпрос за банда с бързи коли, дори хеликоптер.

— Конник ли? Да не си се побъркал? Накъде тръгна?... Прескочил оградата и изчезнал в прерията? Добре, някъде трябва да има скрита кола. Ще поискам помощ от съседните окръзи и ще завардя

главните пътища. Виж, Ед, вземи показания от всички, които са видели нещо — как е влязъл, какво е направил, как е хванал момичето, как е избягал. После ми се обади.

За половин час събра всички резерви и прати патрулни коли по главните шосета на север, юг, изток и запад. Магистралната полиция щеше да проверява всички коли. Търсеха красива брюнетка с бяла копринена рокля. Малко след три часа Ед се обади от колата си в ранчото.

— Става нещо много странно, шерифе. Имаме близо двајсет показания от свидетели. Ездачът бил пуснат, защото всички смятали, че е от трупата, която щяла да представя родео от Дивия запад. Носел дрехи от еленова кожа, имал плитка с орлово перо. И лък.

— Лък ли? Какъв лък? За цигулка ли?

— Не такъв лък, шерифе. Истински лък и стрели. Нататък става още по-странно.

— Не мога да си представя как. Нищо, продължавай.

— Всички свидетели твърдят, че препуснал към олтара, навел се да вдигне младоженката и тя също протегнала ръце към него. Казват, че сякаш го познавала и го прегърнала, докато прескачали оградата. Иначе щяла да падне и сега щеше да е тук.

Огромна тежест се вдигна от плещите на шерифа. С малко късмет нямаше да има отвлечане, а приставане. Той се ухили.

— Сигурни ли са тия твои свидетели, Ед? Дали не я е ударил и зашеметил?

— Явно не. Обаче всял пълен хаос и нанесъл много щети. Венчавката е провалена, бюфетът е разбит, младоженецът е бесен, а булката я няма.

Шерифът се ухили още по-широко и каза:

— Ужасно. Известно ли ни е кой е извършителят?

— Може би. Бащата на младоженката каза, че дъщеря му изпитвала известно влечение към един от ония млади актьори, дето цяло лято бяха във Форт Херитидж. Нали се сещаш?

Люис знаеше всичко за форта. Дъщеря му беше завела внуците му там и страшно им бе харесало.

— Както и да е, заради това тя развалила годежа си с Кевин Брадок. Родителите ѝ я убедили, че се е побъркала, и възстановили годежа. Младежът се казвал Бен Крейг.

Докато заместник-шерифът се върне към своите свидетели и шериф Люис се свърже с Форт Херитидж, се обади професор Ингълс.

— Може да няма нищо — започна той, — но един от младите ми служители напусна и избяга. През нощта.

— Откраднал ли е нещо, професоре?

— А, не, той си има кон и дрехи. Но има и пушка. Аз я бях конфискувал, но той е разбил оръжейната и си я е взел.

— Има ли разрешително за нея?

— Мисля, че никога не е чувал тази дума. Той е добър младеж, но е малко див. Роден е и е израснал в планината Прайър. Изглежда, че родителите му са били планинци. Никога не е ходил на училище.

— Вижте, професоре, случаят може да се окаже сериозен. Възможно ли е този младеж да е опасен?

— О, надявам се, че не.

— Какво друго носи?

— Ами, ловджийски нож. Липсва една брадва. Има и шайенски лък и четири стрели с кремъчни върхове.

— Ваши антики ли е откраднал?

— Не, сам ги е направил.

Шерифът бавно преброи до пет.

— Случайно да се казва Бен Крейг?

— Да. Откъде знаете?

— Просто ми отговаряйте, професоре. Знаете ли дали е имал връзка с една хубава млада учителка от Билингс?

Чу професора да се съветва с някой на име Чарли.

— Изглежда, че е дълбоко влюбен в това момиче. Мисли си, че тя го приема, но ми казаха, че му писала, че къса с него. Приел го тежко. Дори попитал къде и кога ще е сватбата. Надявам се да не е направил някоя глупост.

— Не точно. Просто я откраднал от олтара.

— О, Господи!

— Вижте, може ли да се прехвърли от коня в кола?

— Божичко, не! Той не може да шофира. Никога не се е качвал в автомобил. Ще остане с любимия си кон и ще лагерува в пустошта.

— Накъде ще се насочи?

— Почти със сигурност на юг към Прайър. През целия си живот е ловувал там.

— Благодаря ви, професоре, много ми помогнахте.

Шерифът се обади на патрулните коли по пътищата, после се свърза с хеликоптерния пилот на окръг Карбън и го помоли да обиколи района. След това зачака неизбежния телефонен разговор с Големия Бил Брадок.

Шериф Пол Люис беше добър полицай, невъзмутим, твърд, но учтив. Предпочиташе да помага на хората, вместо да ги закопчава, но законът си бе закон и той не се колебаеше да го налага.

Дядо му беше служил в кавалерията и бе загинал в равнините, оставяйки вдовица и невръстен син във Форт Линкълн. Вдовицата се беше омъжила за друг войник, когото бяха пратили на запад в Монтана. Баща му бе израснал в щата и се беше женил два пъти. От първия брак през 1900 година му се бяха родили две дъщери, а от втория на преклонна възраст през 1920-а му се бе родил син.

Шериф Люис беше на петдесет и осем и щеше да се пенсионира след две години. После знаеше няколко езера в Монтана и Уайоминг, където пъстървата щеше да се възползва от неговото внимание.

Не го бяха поканили на сватбата и не се чудеше защо. През годините на четири пъти той или хората му бяха разследвали пиянски сбивания, в които беше участвал Кевин Брадок. Барманите винаги бяха получавали щедри обезщетения и не бяха повдигали обвинения. Шерифът не се бе задълбочавал много в спречкванията между млади мъже, но трябваше да се намеси, когато Кевин Брадок беше пребил момиче, отказало да удовлетвори доста странните му вкусове.

Люис го бе хвърлил в ареста и щеше да му предяви обвинение, но момичето внезапно се беше отказало — беше си спомнило, че просто е паднало по стълбището.

Имаше и друга информация, която шерифът никога не бе споделял с никого. Преди три години му се беше обадил негов приятел от градската полиция в Хелина. Заедно бяха завършили полицейския колеж.

Колегата му бе разказал, че неговите полицаи направили обиск в нощен клуб. Търсели наркотици. Взели имената и адресите на всички посетители. Сред тях бил Кевин Брадок. Дори да бил имал дрога, бил

се избавил от нея навреме и трябвало да го освободят. Но клубът бил посещава главно от гейове.

Телефонът извъня. Обаждаше се господин Валентино, личният адвокат на Големия Бил.

— Сигурно сте чули какво стана следобед, шерифе. Вашите заместници се появиха след няколко минути.

— Чух, че не всичко минало според плана.

— Моля ви, без обиди, шериф Люис. Случилото се е жестоко отвличане и престъпникът трябва да бъде заловен.

— Разбирам ви, господине. Но имам доста показания от гостите и обслужващия персонал, според които младата дама доброволно се е качила на коня и че преди е имала любовна връзка с въпросния младеж. Това по-скоро ми прилича на приставане.

— Глупости, шерифе. Ако момичето беше искало да развали годежа си, нищо не му пречеше. Отвлякоха я. Престъпникът незаконно е влязъл в имението, изрита двама от охранителите на господин Брадок в лицето и направи страхотни поразии. Господин Брадок възнамерява да повдигне обвинения. Вие ли ще пипнете този хулиган, или да го направим ние?

Шериф Люис не обичаше да го заплашват.

— Надявам се, че вие и клиентът ви не мислите да вземете закона в свои ръце. Това ще е изключително неблагоприятно.

Адвокатът не му обърна внимание.

— Господин Брадок е дълбоко загрижен за безопасността на снаха си. Той има право да я издирва.

— Сватбената церемония била ли е изпълнена?

— Какво да е била?

— Синът на вашия клиент и госпожица Пикет наистина ли са законно женени?

— Ами...

— В такъв случай тя не е снаха на клиента ви. Не му е роднина.

— До получаване на друга информация тя все още е годеница на сина на моя клиент. Той ще действа като заинтересован гражданин. Ще арестувате ли този хулиган? Винаги можем да се обърнем към властите в Хелина.

Шериф Люис въздъхна. Знаеше какво влияние има Бил Брадок върху някои депутати в щатската столица. Но не се страхуваше и от

това. Въпросът беше, че Бен Крейг несъмнено бе нарушил закона.

— Веднага щом го открием, лично ще се погрижа за него — отвърна той. Когато затвори, шерифът си помисли, че може би е разумно да стигне до влюбените преди хората на Брадок. Обади се на хеликоптерния пилот. Наближаваше четири. До залез слънце оставаха два часа.

— Джери, искам да прелетиш над ранчото на Брадок. После продължи на юг към Прайър.

— Какво да търся, Пол? — попита пилотът.

— Самотен ездач, язди на юг, най-вероятно към планината. Зад него язди момиче в бяла булчинска рокля.

— Майтапиш ли ме?

— Не. Някакъв каубой преди малко откъднал годеницата на синчето на Бил Брадок от олтара.

— Ей, тоя тип ми харесва — отвърна пилотът.

— Просто го открий, Джери.

— Не се безпокой. Ще го открия. Край.

След пет минути хеликоптерът прелетя над ранчото и пое на юг. Поддържаше височина триста метра — достатъчно ниско, за да забележи всеки движещ се конник на земята, и достатъчно високо, за да покрие петнадесеткилометров район наляво и надясно.

Надясно видя шосе 310 и оградата, която минаваше на юг към градчето Уорън и навлизаше в Уайоминг. Пред него се издигаха върховете на Прайър.

---

[1] Девствена (лат.). — Б.пр. ↑

Големия Бил Брадок не бездействаше. Той остави персонала си да се справя с анархията на моравата и заедно с телохранителите си отиде в кабинета си. Макар да беше известен със сприхавостта си, никога не го бяха виждали толкова разярен. Известно време той просто мълчаливо седеше на бюрото си. Около него в очакване на заповеди се бяха събрали дванадесет души.

— Какво ще правим, шефе? — накрая попита един от тях.

— Мислете — изсумтя магнатът. — Мислете. Той е сам човек на кон, тежко натоварен. Може да се отдалечи на ограничено разстояние. Къде ще отиде?

Бившата зелена барета Макс вдигна поглед към закачената на стената карта на окръга.

— Не на север. Ще трябва да прекоси Йелоустоун. Прекалено е дълбока. Значи на юг. Може би обратно към оня форт в хълмовете?

— Точно така. Искам десет души на коне. Въоръжени. Тръгнете на юг, разгърнете се на осемкилометров фронт. Бързайте. Настигнете го.

Когато десетимата каубои оседлаха конете си, той излезе и каза:

— Имате две радиостанции. Поддържайте връзка. Ако го видите, повикайте подкрепление. Когато го притиснете, вземете момичето. Ако заплаши нея или вас, знаете какво да правите. Мисля, че ме разбирате. Искам момичето, никой друг. Тръгвайте.

Конниците излязоха през главната порта, разгърнаха се и препуснаха. Беглецът имаше четиридесет минути преднина, но конят му носеше двама души, пушка и тежка бизонска кожа.

Когато Брадок се върна в кабинета си, Валентино му докладва:

— Шерифът, изглежда, изобщо не бърза. Но все пак ще организира издирване. С патрулни коли по пътищата и може би с хеликоптер.

— Не искам той да стигне пръв — изсумтя Големия Бил. — Но искам да знам каква информация получава. Макс, иди в радиозалата. Искам да следят всички полицейски честоти в окръга. Вземи моя хеликоптер и изпревари конниците. Открий оня тип. Отведи ги при него. Ще ни трябват още вертолети. Наеми още два от летището. Хайде, върви.

Всички грешаха. Професорът, шерифът, Брадок. Следотърсачът не се насочваше към Прайър. Знаеше, че е прекалено очевидно.

На осем километра южно от ранчото той спря, взе едно от одеялата и уви с него Шепнещ вятър. Одеялото беше яркочервено и скриваше снежнобялата ѝ рокля. Ала Крейг никога не бе чувал за хеликоптери. След това зави на югозапад към мястото, където миналата пролет беше пресякъл дългата ивица черна скала.

От километър и половина разстояние забеляза редицата изправени стълбове с опънати жици. Това бяха телефонните линии, минаващи над железопътната линия Бърлингтън.

В три и половина от кръжащия във въздуха хеликоптер се обади Джери.

— Пол, нали каза, че имало само един ездач? Там има цяла армия.

— Какво точно виждаш, Джери?

Гласът изпраця по радиостанцията.

— Видях поне осем конници. Яздат в редица. На юг. Приличат на каубои. И не носят багаж. Освен това има още един хеликоптер, доста напред, кръжи над подножието на планината близо до новия форт.

Люис тихо изруга. Искаше му се да е в хеликоптера, вместо в службата.

— Джери, ако бегълците са напред, опитай се пръв да стигнеш при тях. Ако копоите на Брадок се доберат до момчето, няма да остане дълго живо.

— Ясно, Пол. Ще продължа да ги търся.

В ранчото главният радист каза:

— Господин Брадок, хеликоптерът на шерифското управление е точно над нашите хора.

— Значи си имаме свидетел — отбеляза Макс.

— Кажи на момчетата да продължават да търсят — заповяда Брадок. — По-късно ще се оправяме с властите.

Когато в пет без пет му се обадиха, шериф Люис се зарадва, че е останал в офиса си.

— Пипнах ги — извика един възбуден глас.

— Представи се.

— Първа патрулна кола. На шосе триста и десет. Той току-що прекоси шосето, язди на югозапад. Зърнах го преди да се скрие зад дърветата.

— Къде си на триста и десет?

— На шест и половина километра северно от Бриджър.

— Потвърди, че обектът е на запад от шосето — нареди Люис.

— Потвърждавам, шерифе.

— Остани на шосето в случай, че се върне.

— Ясно.

Шериф Люис проучи картата на стената. Ако продължеше напред, ездачът щеше да стигне до друга железопътна линия и до много по-голямата междущатска магистрала 212, която минаваше през планината до окръг Парк, щата Уайоминг.

По магистралата патрулираха две коли. Той ги помоли да продължат на юг и да внимават за конник, който се опитва да пресече от изток на запад. После се обади на пилота.

— Видели са го, Джери. Много на запад от теб. Току-що прекосил шосе триста и десет. Язди на югозапад. Можеш ли да се насочиш натам? На около шест и половина километра северно от Бриджър. Пак е в открита местност.

— Ясно, Пол, но скоро ще имам проблем с горивото, а и се смрачава.

Шерифът отново погледна картата.

— Край Бриджър има летище. Остани във въздуха, докато можеш, после кацни там. Може да се наложи да пренощуваш. Аз ще кажа на Джейни.

В ранчото подслушаха целия разговор. Макс проучи картата.

— Не се насочва към Прайър. Прекалено е очевидно. Отива към пустошта и връх Беъртуут. Иска да прекоси планината и да изчезне в Уайоминг. Хитро. Точно Така щях да направя и аз.

Радистът на Брадок съобщи на десетимата конници да завият на запад и да прекосят магистралата. Те се съгласиха, но не посмяха да предупредят, че в продължение на двадесет и пет километра са яздили прекалено бързо и конете им са изтощени. А и вече се спускаше мрак.

— Трябва да пратим две коли с хора по междушатската магистрала — каза Макс. — Той ще я пресече, ако иска да стигне до пустошта.

Пратиха два големи джипа с осем души.

Когато наближи междушатската магистрала, Бен Крейг слезе от коня, покатери се на едно дърво, което растеше на върха на малко хълмче, и разгледа преградата. Тя се издигаше над равнината и успоредно на нея минаваше железопътна линия, разклонение на бърлингтънската. От време на време в двете посоки профучаваха автомобили. Местността беше пресечена и обрасла с висока трева. Крейг слезе от дървото и извади огнивото си.

Откъм изток духаше слаб вятър, който подхвана огъня и го разпространи към пътя. Към помръкващото небе се издигнаха облаци дим. Вятърът ги понесе на запад по-бързо от напредващите пламъци и пътят изчезна.

На осем километра северно оттам патрулните полицаи видяха дима и дойдоха на юг да проверят какво става. Когато облаците се съгстиха, полицаите спряха. Късно. След секунди бяха обгърнати в дим. Не можеха да направят нищо освен да се върнат назад.

Тирът, който пътуваше на юг към Уайоминг, се опита да избегне приближаващите се светлини. Спирачките работеха отлично и камионът спря. Другият зад него нямаше този късмет.

Тирове са много маневрени, докато не се огънат в средата. Вторият камион се блъсна в първия и двата препречиха платната в двете посоки. Понеже пътят бе издигнат над равнината, другите автомобили не можеха да ги заобиколят отстрани.

Полицаята успяха да се обадят по радиостанцията преди да се наложи да напуснат колата си и заедно с шофьорите на тирове да избягат от дима.

Съобщението беше достатъчно. Скоро на юг се насочиха противопожарни коли и тежки кранове, за да се справят с бедствието. Това отне цялата нощ, но призори магистралата отново бе отворена. Уайоминг беше предупреден и трафикът на юг от планината спря.

В целия смут, невидим в дима, един самотен ездач прекоси пътя и навлезе в дивите земи на запад. Мъжът бе завързал кърпа на лицето си, а момичето, което яздеше зад него, беше увито с одеяло.

На запад от магистралата конникът скочи от седлото. Мускулите под лъскавата козина на Роузбъд трепереха от изтощение; а им оставаха да изминат още цели петнадесет километра. Шепнещ вятър се премести на седлото.

Тя свали одеялото от раменете си и снежнобялата ѝ рокля засия в сумрака. Косата ѝ се спускаше на вълни до кръста ѝ.

— Къде отиваме, Бен?

В отговор младежът посочи на юг. На последните лъчи на залязващото слънце Беъртуут се издигаше като пламък над горите, страж на един друг, по-добър живот.

— През планината към Уайоминг. Там никой няма да ни намери. Ще ти направя къща и ще ловувам. Ще сме свободни и ще живеем вечно.

Тя се усмихна, защото ужасно го обичаше, вярваше на обещанието му и бе щастлива.

Личният пилот на Брадок нямаше друг избор освен да обърне. Горивото му свършваше, а и вече беше прекалено тъмно. Той кацна в ранчото с последните си резерви.

Десетимата конници влязоха в градчето Бриджър и попитаха къде могат да пренощуват. Нахраниха се в ресторанта и си направиха постели от одеялата на седлата си.

Джери кацна на летището край Бриджър и управителят му предложи легло за през нощта.

В ранчото бившата зелена барета се зае с плана за по-нататъшните действия. Десет души от частната армия бяха изолирани в Бриджър с изтощени коне. Още осем бяха блокирани в колите си на магистралата. И двете групи щяха да останат там през цялата нощ. Макс се обърна към Бил Брадок и останалите дванадесет. Той бе в

стихията си и подготвяше кампания също като във Виетнам. На стената висеше голяма карта на окръга.

— Първи план — каза той. — Преграждаме прохода. Тук има дълбока клисура, която продължава чак до Уайоминг. Казва се Рок Крийк. До него минава магистралата и излиза от южната страна. Оня задник може да се опита да мине през тревата, за да избегне височините от двете страни. Веднага щом освободят магистралата, нашите момчета трябва да отидат там и да завардят пътя на щатската граница. Ако се появи, знаят какво да правят.

— Съгласен съм — изсумтя Брадок. — Ами ако продължи да язди през нощта?

— Не може. Конят му сигурно едва се влачи. Според мен е прекосил пътя, защото се движи към гората, а после към планината. Както виждате, той трябва да влезе в националния горски парк „Къстър“, да се изкачи чак тук, да прекоси клисурата Уест Форк и после да излезе на това плато, Силвър Рън. Оттук и вторият план: ще го изпреварим с двата наети хеликоптера, като по пътя ще вземем десетте момчета от Бриджър. И ще ги свалим на платото, където те ще се скрият зад скалите. Когато излезе на Силвър Рън, той ще е лесна мишена за тях.

— Добре — каза Брадок. — Какво друго?

— Трети план. Призори останалите навлизаме в гората на коне и го подгонваме нагоре към платото. И в двата случая ще го хванем като животно.

— Ами ако в гората се обърне срещу нас?

Макс се усмихна.

— Имам достатъчно опит в джунглите. Още трима-четирима са служили във Виетнам. Искам всички да дойдат с нас. Ако се опита да се бие в гората, той е мой.

— Как ще стигнат дотам конете, след като пътят е затворен? — попита някой.

Макс посочи на картата.

— Има един малък второстепенен път. От билингската магистрала продължава двайсет и пет километра на запад от ето тук, минава през пустошта и свършва при Ред Лодж, точно в началото на клисурата Рок Крийк. Ще закараме конете с фургони през нощта,

призори ще ги яхнем и ще тръгнем след него. А сега предлагам да поспим три-четири часа и да станем в полунощ.

Брадок кимна в знак на съгласие.

— Още нещо, майоре. Аз идвам с вас, Кевин също. Време е двамата да видим края на човека, който днес ме унизи.

Шериф Люис също имаше карта и стигна до същите заключения. Той поиска съдействие от град Ред Лодж и за изгрев слънце му обещаха дванадесет коня, отпочинали и оседлани. Джери щеше да презареди и по същото време да е готов за отлитане.

Той се свърза с властите, които разчистваха магистралата, и научи, че пътят ще е свободен до четири сутринта. Шерифът помоли първо да пуснат неговите две коли. Можеше да стигне в Ред Лодж в четири и половина.

Нямаше проблем да намери доброволци дори в неделя. Може да е скучно да си полицай в спокоен окръг, но истинското преследване обикновено вдига адреналина. Освен Джери имаше на разположение един частен пилот с транспортен самолет, който щеше да му докара десет души за гонитбата. Трябваше да са достатъчно за един ездач. Шерифът дълго и втрещено се взира в картата.

— Само не влизай в гората, хлапе — измърмори той. — Там може да е ужасно трудно да те открием.

През това време Бен Крейг и Шепнещ вятър стигнаха до гората и навлязоха сред дърветата. Под покрива на смърчовите и боровите цареше пълен мрак. След половин километър Крейг направи лагер. Разседла уморената Роузбъд и свали от нея всичко — момичето, пушката, одеялата. Кобилата си намери поточе с прясна вода и сочни борови иглички.

Следотърсачът не запали огън, но Шепнещ вятър нямаше нужда от огън — тя се сви под бизонската кожа и заспа. Крейг взе брадвата и се отдалечи. Нямаше го шест часа. Когато се върна, подремна за час, после вдигна лагера. Знаеше, че някъде напред е потокът, където много отдавна беше забавил кавалеристите и шайените. Искаше да се

прехвърли на отсрещния бряг преди преследвачите му да се приближат на достатъчно разстояние, за да стрелят по него.

Роузбъд бе отпочинала, макар че не се беше възстановила напълно. Той я поведе за юздата. Въпреки почивката, силите ѝ се изчерпваха, а им оставаха още много километри до безопасността на върховете.

Вървя напред в продължение на час, като определяше посоката по звездите. Далеч на изток слънцето обагри върховете на свещените Черни хълмове в Дакота. Стигнаха до първата клисура — стръмното дере, известно като Уест Форк.

Знаеше, че и преди е бил тук. Можеше да го прекоси, стига да откриеше пътя. Отне му час. Роузбъд се напи със студена вода и като се подхлъзваха и залитаха, успяха да минат на отсрещния бряг.

Крейг даде на кобилата още малко почивка и намери скрито място, откъдето можеше да наблюдава потока под тях. Искаше да види колко души го преследват. Техните коне щяха да са свежи, определено, но този път имаше нещо ново. Тези преследвачи разполагаха със странни машини, които летяха в небето като орли с въртящи се криле и ревяха като разгонен лос. Предния ден ги беше видял над пустошта.

Верни на обещанието си, аварийните служби разчистиха междуцатската магистрала малко след четири сутринта. Водени от магистрален патрул, двата автомобила на шериф Люис изпревариха чакащите коли и потеглиха за Ред Лодж, който се намираше на двадесет и пет километра южно оттам.

След осем минути ги изпревариха два големи джипа, пътуващи с опасна скорост.

— Да ги настигна ли? — попита шофьорът.

— Остави ги — отвърна шерифът.

Джиповете профучаха през събуждащия се Ред Лодж и навлязоха в каньона, където магистралата граничеше с Рок Крийк.

Дерето ставаше по-тясно, склоновете — по-стръмни, завоите — все по-остри. Отдясно зееше сто и петдесет метрова пропаст, на дъното на която течеше потокът, отляво се издигаше стръмният горист склон на планината.

Първата кола взе петия завой прекалено бързо и шофьорът със закъснение видя наскоро падналия бор, който лежеше напъряко на пътя. В колата пътуваха петима души — с десет крака. Четири бяха счупени. Към тях можеха да се прибавят три ръце, две ключици и навехнат таз.

Шофьорът на втория джип имаше ясен избор — да завие надясно и да падне в потока, или да се блъсне в склона. Той избра втората възможност. Спечели планината.

След десет минути, докато най-леко раненият се олюляваше назад по шосето, за да потърси помощ, иззад поредния завой изскочи първият освободен тир. Спирачките все още работеха идеално. Той спря навреме, но ремаркетото му се люшна. После влекачът, сякаш в безмълвен протест срещу тези унижения, се преобърна настрани.

Шериф Люис и неговата група от седмина заместник-шерифи бяха пристигнали в Ред Лодж, където ги посрещна местният полицаи с обещаните коне. С него бяха и двама служители от горското управление. Единият разгъна карта на капака на колата си и им посочи особеностите в националния горски парк „Къстър“.

— Този поток, Уест Форк, разделя гората на две от изток на запад — каза той. — От тази страна има пътеки и къмпинги за летовници. Ако прекосите потока, ще се озовете в истинска пустош. Ако вашият човек е направил така, ще се наложи да тръгнем след него. Там не може да се проникне с автомобил.

— Гъста ли е гората?

— Да — отвърна лесничейт. — Заради по-топлото време листата още не са опадали. После идва боровата гора, след това скалното плато. Чак до високите върхове. Вашият човек ще се справи ли там?

— Доколкото разбрах, той е роден и израснал в пустошта — въздъхна шерифът.

— Няма проблем, имаме модерна техника — обади се вторият лесничейт. — Хеликоптери, самолети, радиостанции. Ще го открием.

Групата тъкмо се канеше да остави колите и да потегли, когато се получи съобщение от шерифската служба. Препредаваше го авиодиспечерът на билингското летище.

— Два големи хеликоптера са готови за излитане — каза мъжът от контролната кула. Двамата с шериф Люис се познаваха от години. Бяха ходили заедно за пъстърва, а едва ли има по-здрави връзки.

— Ще трябва да им дам разрешение. Наети са от Бил Брадок. Според плановите за полета ще летят за Бриджър. Джери ми каза, че имате проблем там. Нещо, свързано със сватбата в ранчото, нали така? Съобщиха го по всички сутрешни новини.

— Задръж ги. Дай ми пет минути.

— Готово. — Диспечерът се обърна към пилотите на двата хеликоптера. — Разрешението за излитане се забавя. Очакваме да кацне пристигащ самолет.

Шериф Люис си спомни думите на Джери за въоръжените конници, насочващи се на юг от ранчото в преследване на бегълците. Беше логично да замръкнат далеч и да пренощуват в откритата прерия или в Бриджър. Но ако ги бяха отзовали в ранчото, защо не яздеха на отпочинали коне? Той се обади на друг свой приятел, шеф на Федералното управление на авиацията в Хелина.

— Дано е нещо важно, Пол. Не обичам да ме будят в неделя сутрин.

— Имам проблем с двама бегълци, които са решили да се насочат към планината Абсарока. Тръгнал съм с група заместник-шерифи и двама лесничей да ги заловя. Наоколо има някои загрижени граждани, които, изглежда, искат да превърнат операцията в лов на пуйки. После ще се появят медиите. Можеш ли да затвориш достъпа до Абсарока за днес?

— Естествено.

— Два хеликоптера чакат разрешение за излитане на билингското летище.

— Кой е в кулата в Билингс?

— Чип Андерсън.

— Ще го уредя.

След десет минути пилотите получиха сигнал от кулата.

— Съжалявам, самолетът промени курса си. Имате разрешение за излитане, освен забранената от ФУА зона.

— Каква забранена зона?

— Цялата планина Абсарока до височина хиляда и петстотин метра.

По отношение на въздушното пространство и сигурността във въздуха думата на Федералното управление на авиацията е закон.

Пилотите нямаха намерение да изгубят разрешителните си. Те изключиха двигателите и перките бавно престанаха да се въртят.

Големия Бил Брадок и останалите му десет души бяха пристигнали призори по второстепенния път, който стигаше до Ред Лодж откъм северозапад. На осем километра от града в края на гората те свалиха конете от фургоните, провериха оръжията си, скочиха на седлата и навлязоха сред дърветата.

Брадок също имаше портативни приемници и поддържаше връзка с радиозалата в ранчото. Когато слънцето огря върхарите, той научи, че хората му с джиповете са катастрофирали, а другите десетима са останали в Бриджър без хеликоптери, с които да стигнат до платото над бегълците. Първите два плана на майора останаха в историята.

— Сами ще пипнем това копеле — изсумтя говеждият магнат. Синът му, който едва се държеше на седлото, отпи от манерката си. Групата продължи в гората в редица, широка четиристотин метра. Внимаваха за пресни следи от копита. След тридесет минути един от тях откри дирята. Следи от копитата на Роузбъд и от мокасини. Той се свърза по радиостанцията си с другите, които отидоха при него. Оттам нататък продължиха заедно. На километър и половина след тях бяха шериф Люис и неговите хора.

Лесничеите имаха по-набито око и им отне по-малко време. Десет минути.

— Колко коне има този човек? — попита първият лесничей.

— Само един — отвърна Люис.

— Тук има следи от повече. Поне четири.

— По дяволите — изсумтя шерифът, обади се в службата си и поиска да го свържат по телефона с адвокат Валентино в дома му.

— Моят клиент е дълбоко загрижен за сигурността на младата дама, шериф Люис. Може да е организиран издирване. Уверявам ви, че действа напълно в правата си.

— Ако с тези млади хора се случи нещо, господине, и ако някой от тях бъде убит, ще го разглеждам като убийство. Предайте това на клиента си.

И изключи преди адвокатът да успее да възрази.

— Пол, този човек е отвлякъл момиче и има пушка — измърмори старшият му заместник Том Бароу. — Може да се наложи

първо да стреляме и после да задаваме въпроси.

— Има много показания, според които момичето е скочило на коня му доброволно — ядосано отвърна Люис. — Не искам да гръмна момчето заради няколко натрошени стъкла.

— И два ритника в лицето.

— Добре де, и два ритника в лицето.

— И пожар в прерията, както и затваряне на междущатска магистрала.

— Добре, списъкът става малко дългичък. Но той е сам с едно красиво момиче, един изтощен кон и пушка от хиляда осемстотин петдесет и втора година. А, да, и лък и стрели. Ние имаме всякаква техника, за разлика от него. Мисли трезво. И гледай да не изгубиш следите.

Бен Крейг лежеше невидим в гъсталака и наблюдаваше първите конници, които стигнаха до потока. От петстотин метра можеше да различи високата фигура на Големия Бил Брадок и много по-дребната на сина му, който се въртеше на седлото, за да облекчи триенето на задника си. Един от мъжете до Брадок не носеше западни дрехи, а камуфлажна униформа, кубинки и барета.

Нямаше нужда да разузнават, за да търсят пътека по стръмния склон до водата, нито път, по който да се изкатерят от отсрещната страна. Просто тръгнаха по следите на Роузбъд, както очакваше Бен. Шепнещ вятър не можеше да върви с копринените си пантофки и кобилата не можеше да крие следите си в меката почва.

Те се спуснаха към бистрата вода и спряха да утолят жаждата си и да наплискат лицата си.

Никой не чу стрелите, никой не видя откъде дойдоха. Когато изпразниха пушките си срещу дърветата над отсрещния бряг, стрелецът беше изчезнал. Без да оставя следи с меките си обувки, той се промъкна през гората до коня и момичето и ги поведе нагоре към върховете.

Стрелите стигнаха до целта си, пронизаха меката плът и когато стигнаха до костта, кремъчните им върхове се отчупиха. Двама мъже лежаха на земята и викаха от болка. Макс, ветеранът от Виетнам, се затича нагоре по южния бряг, залегна и огледа гъсталаците, в които бе

изчезнал мъжът. Не видя нищо. Но ако противникът им все още се намираше там, преградният огън на Макс щеше да защити групата при потока.

Хората на Брадок помогнаха на ранените да се върнат по същия път, по който бяха дошли. Те крещяха през цялото време.

— Ще трябва да ги заведем в болница, шефе — каза единият от телохранителите.

— Добре, да се качват на конете и да вървят — отвърна Брадок.

— Те не могат да яздят, шефе. Не могат и да вървят.

Нямаха друг избор, освен да отсекаят клони и да направят две носилки. Когато бяха готови, четирима души трябваше да ги носят. Изгубила шестима мъже и един час, групата на Брадок се събра на отсрещния бряг, покривана от майор Макс. Четиримата носачи започнаха да се спускат обратно по склона. Те не знаеха, че индианските носилки спестяват много труд и усилия.

Шерифът беше чул изстрелите и се страхуваше от най-лошото. Но в тази гъста гора бе глупаво да препускат — другата група можеше да ги застреля. Скоро срещнаха носилките.

— Какво им се е случило, по дяволите? — попита Люис.

Хората на Брадок му обясниха.

— Той избяга ли?

— Да. Майор Макс прекоси потока, но онзи беше изчезнал.

Носачите продължиха към цивилизацията, а групата на шерифа забърза напред към потока.

— И престанете да се хилите — изсумтя Люис, който бързо губеше търпение. — Никой няма да спечели тази битка с лък и стрели. За Бога, сега сме хиляда деветстотин седемдесет и седма година!

От лявата страна на задника на двамата ранени, които току-що беше видял да лежат по очи на носилките, стърчеше шайенска стрела с пера от пуяк. Пресякоха потока, като се подхлъзваха и теглеха конете си за юздите, и накрая се събраха на отсрещния бряг. Тук вече нямаше къмпинги за летовници. Тази земя не се беше променила от ранните дни на света.

Но Джери бе на триста метра над дърветата и кръжеше над пустошта, докато не откри групите, които прекосяваха потока. Това стесни района на търсене. Бегълците трябваше да са пред преследвачите, някъде по линията между реката и планината.

Пилотът имаше технически проблем. Поради гъстия листак, не можеше да се свърже по радиостанцията с шериф Люис. От своя страна, шерифът чуваше пилота да го вика, но не можеше да разбере какво казва. Праценето бе много силно и накъсваше думите.

— Открих го — всъщност казваше Джери. — Видях го.

Беше зърнал самотен кон, воден за юздите, възседнат от увито в одеяло момиче. Бегълците прекосяваха горска полянка, когато наклоненият настрани хеликоптер ги бе засякъл. Но само за миг — после отново изчезнаха под дърветата.

Бен Крейг вдигна поглед към чудовището, което ревеше над тях.

— Мъжът вътре ще каже на преследвачите къде си — обясни му Шепнещ вятър.

— Как могат да чуват при толкова много шум? — учуди се той.

— Няма значение, Бен. Имат си начини.

Следотърсачът също си имаше начини. Той извади старата пушка от калъфа и зареди тежкия патрон. За да си осигури по-добра видимост, Джери се беше спуснал на сто и осемдесет метра височина и кръжеше над гората с леко наклонен надолу нос, търсейки друга поляна, която преследваните можеха да пресекат. Крейг внимателно се прицели и стреля.

Куршумът проби пода, мина между разкрачените бедра на пилота и прониза покрива на кабината. Гледан от земята, хеликоптерът описва безумен кръг и отлетя настрани и нагоре. Джери се успокои едва когато се отдалечи на километър и половина и се издигна на хиляда метра височина.

— Пол — крещеше той в микрофона, — копелето току-що ме улучи. Махам се оттук. Трябва да се върна в Бриджър и да направя оглед на щетите. Ако куршумът е попаднал в главната перка, направо можеш да ме отпишеш.

Думите му не стигнаха до шерифа. Той бе чул далечния екот на старата пушка, беше видял балетното изпълнение на хеликоптера и отдалечаването му към хоризонта.

— Ега ти техниката — измърмори единият лесничей.

— Мълчи — скастри го Люис. — Просто дръжте пушките си в готовност и внимавайте. Това е истинско преследване.

И друг преследвач бе чул изстрела. Намираще се много по-близо, на около осемстотин метра. Макс беше предложил да изпревари главната група.

— Той води кон, господин Брадок, и това означава, че аз мога да се движа по-бързо от него. Няма да чуе приближаването ми. Може би ще успея да го сваля на безопасно разстояние от момичето.

Брадок се съгласи. Макс се запромъква напред, като се прехвърляше от прикритие на прикритие и внимателно се оглеждаше.

Изстрелът му показва накъде да върви — на около осемстотин метра напред и малко надясно. Той започна да скъсява разстоянието.

Бен Крейг прибра пушката в калъфа и продължи пътя си. Оставаше му само малко повече от километър до края на гората и платото Силвър Рън. Над дърветата планината бавно се приближаваше. Знаеше, че е забавил преследвачите си, но не ги е накарал да се върнат. Все още неотклонно вървяха след него.

Високо в дърветата зад него се обади птица. Познаваше я, познаваше вика ѝ. Отговори ѝ друга, със същия вик. Това бяха техните предупреждения. Той пусна юздите на Роузбъд, отдалечи се на пет-шест метра от следата, останала от копитата ѝ, и се затича назад между дърветата.

Макс проследи отпечатъците от конски подкови в пръстта — водеха към поляната. С камуфлажната си униформа и намазаното си с черна боя лице той беше невидим в сумрака под дърветата. Ветеранът проучи мястото и се ухили, когато видя проблясъка на месинговата гилза в средата. Такъв глупав номер! Знаеше, че не бива да се приближава до нея. Мъжът бе някъде тук и го причакваше. Прекалено очевидна примамка. Педя по педя той проучи листака от отсрещната страна.

И тогава видя една клонка да помръдва. Храст, голям гъст храст. Лекият ветреца караше листата да се поклащат, ала винаги в една и съща посока. Клонката помръдна в обратната. Макс впери очи в храста и различи бледо жълто-кафяво петно на метър и осемдесет над земята. От предния ден си спомняше траперската лисича шапка на конника.

Носеше любимото си оръжие, пушка М-16 с къса цев, лека и абсолютно надеждна. Десният му палец безшумно превключи на автоматична стрелба и майорът натисна спусъка. Половин пълнител опустоши храста — жълто-кафявата шапка изчезна, после отново се появи на земята, където бе паднала. Едва тогава Макс напусна прикритието си.

Шайените никога не използваша каменни боздугани. Предпочитаха томаховки и с тях посичаха враговете от конете си или ги хвърляха бързо и точно.

Томахавката улучи майора в десния бицепс, проряза мускула и се заби в костта. Пушката падна от безчувствената му ръка. Той я погледна с пребледняло лице, извади я и когато яркочервената кръв бликна, затисна раната с лявата си ръка. Обърна се и се затича надолу по пътя, по който беше дошъл.

Следотърсачът пусна петнадесетметровия ремък, с който бе раздвижил клонката, взе томахавката и шапката си и се върна при коня си.

Брадок, синът му и останалите му трима души откриха майора облегнат на едно дърво. Макс дишаше тежко.

Шериф Люис и неговите хора бяха чули изстрелите, втори за този ден, и бяха побързали напред. Старшият лесничей погледна раната, каза „турникет“ и отвори пакета си за първа помощ.

Докато превързваше Макс, Люис слушаше разказа на Брадок. После презрително погледна магната и изсумтя:

— Би трябвало да ви арестувам. И щях да го направя, ако не бяхме толкова далеч от цивилизацията. Махнете се оттук, господин Брадок, и не се намесвайте повече.

— Ще остана! — извика Големия Бил. — Този дивак открадна момичето на сина ми и сериозно рани трима мои хора...

— Които изобщо не трябваше да са тук. Аз ще го арестувам и ще му предявя обвинения, но не искам жертви. Затова ще ми дадете оръжието си. Всичкото, при това веднага.

Към Брадок и групата му се насочиха няколко пушки. Няколко заместник-шерифи събраха оръжието. Шерифът се обърна към лесничея, който бе превързал ръката на майора.

— Какво предлагате?

— Евакуиране, колкото се може по-скоро. Може да се върне с придружител до Ред Лодж, но това е на трийсет километра през пресечена местност, оттатък Уест Форк. Тежка езда. Може да не издържи.

— Нагоре е платото Силвър Рън. Там радиостанциите би трябвало да работят. Можем да повикаме хеликоптер. Как смятате?

— Хеликоптер — отвърна лесничест. — Ръката му има нужда от незабавна операция, иначе ще я изгуби.

Продължиха напред. На поляната намериха изпуснатата пушка М-16 и месинговата гилза. Лесничеят я разгледа.

— Стрели с кремъчни върхове, томахава, пушка за бизони. Кой е тоя човек, шерифе?

— Мислех, че знам — отвърна Люис. — Сега се съмнявам.

— Е, определено не е безработен актьор — отбеляза лесничеят.

Бен Крейг стоеше в края на гората и се взираше към равното плато. Оставаха осем километра до последния поток и още три до планината. Той погали Роузбъд по меката като кадифе муцуна.

— Само още малко преди залез слънце — каза й следотърсачът. — Още малко и ще сме свободни.

Качи се на седлото и подкара кобилата напред. След десет минути преследвачите му стигнаха до платото. Младежът беше на километър и половина от тях.

Когато излязоха от гората, радиостанциите проработиха. Шериф Люис се свърза с Джери и научи съдбата на малкия хеликоптер „Сикорски“. Джери се намираше на летището в Билингс и бе взел по-голям „Бел Джетрейнджър“.

— Кацни тук, Джери. Не се безпокой за снайпериста. Той е на повече от километър и половина. Имаме ранен. А, и кажи на оня цивилен доброволец със самолета, че имам нужда от него. Искam да прелети над платото Силвър Рън, не по-ниско от хиляда и петстотин метра. Да търси ездач, който се насочва към планината.

Минаваше три и слънцето се спускаше на запад към върховете. Когато се плъзнеше зад Спирит и Беъртуут, бързо щеше да се смрачи.

Пръв стигна Джери с джетрейнджъра и разтърси синьото небе, после кацна. Качиха майора на борда и с него тръгна един от заместник-шерифите. Полицейският пилот излетя и се свърза по радиостанцията с билингската болница, за да поиска разрешение за кацане и да предупреди, че кара ранен.

Останалите конници продължиха по платото.

— Има един поток, за който той сигурно не знае — каза старшият лесничей, който яздеше до шерифа. — Лейк Форк. Дълбок, тесен, със стръмни брегове. С кон може да се прекоси само на едно

място. Ще му трябват години, за да го открие. Там ще можем да го настигнем.

— Ами ако чака в дърветата, насочил оная пушка срещу нас? Не искам да изгубя никой от вас.

— Тогава какво ще правим?

— Спокойно — отвърна Люис. — Той не може да стигне до Уайоминг. Не и с въздушното наблюдение.

— Освен ако не продължи през нощта.

— Конят му е изтощен, момичето е обуто с бели копринени пантофки. Времето му изтича и той го знае. Просто няма да го изпускаме от поглед и ще чакаме самолета.

Самолетът пристигна малко преди четири. Бе се наложило да повикат пилота от службата му в Билингс. Младежът работеше като продавач в магазинна спортни принадлежности. Започнаха да различават върхарите на дърветата по стръмните брегове на Лейк Форк.

По радиостанцията на шерифа изпраща гласът на пилота.

— Какво ви интересува?

— Пред нас има мъж, който води кон с увито в одеяло момиче на гърба. Виждаш ли го?

Издигнал се високо във въздуха, самолетът „Пайпър Къб“ се наклони и зави към потока.

— Виждам го. Там има тясна клисура. Той влиза сред дърветата.

— Не се приближавай. Има пушка и е адски точен.

Самолетът се издигна над потока на три километра пред тях.

— Все още го виждам. Води коня надолу към потока на дъното на клисурата.

— Няма да стигне до отсрещния бряг — изсъска лесничеят. — Сега можем да го настигнем.

Препуснаха. Брадок, синът му и останалите трима телохранители с празни кобури бяха последни.

— Не се спускай — отново предупреди шерифът. — Ако се приближиш, той може да стреля от дърветата. Вече стреля по Джери.

— Джери е бил на височина сто и осемдесет метра — изпраща гласът на пилота. — Аз се движа със сто и дваайсет възела на височина

един километър. Така или иначе, той, изглежда, е намерил пътя за оттатък. Излиза на платото Хелроуринг.

Шерифът погледна лесничея и изсумтя.

— Все едно и преди е идвал тук — смутено каза лесничеят.

— Може и да е идвал — отвърна Люис.

— Невъзможно. Без наше знание няма как да го е направил.

Групата стигна до ръба на каньона, но гъсто растящите борове скриваха изтощения младеж, който теглеше коня си и неговия товар от отсрещната страна.

Лесничеят знаеше единствения път през клисурата, но следите от копитата на Роузбъд показваха, че го знае и беглецът. Когато излязоха на второто плато, той отново бе само тъмно петно в далечината.

— Започва да се смрачава и горивото свършва — каза пилотът.

— Една последна обиколка — настоя шерифът. — Къде се намира той?

— Стигна до планината. Катери се по северния склон. Но изглежда, че конят изнемогва. Постоянно се препъва. Предполагам, че по изгрев слънце ще го настигнете. Успешно преследване, шерифе.

Самолетът обърна в помръкващото небе и полетя към Билингс.

— Ще продължаваме ли, шерифе? — попита един от заместниците му. Люис поклати глава. Въздухът беше рядък, всички се задъхваха за кислород, нощта бързо се спускаше.

— Не и по тъмно. Ще останем тук до утре сутрин.

Направиха лагера в края над потока, с лице към върха на юг, който на избледняващата светлина изглеждаше толкова близо, че сякаш се извисяваше точно над хората и конете.

Извадиха дебели шуби, подплатени с агнешка кожа, и ги облякоха. Събраха съчки и запалиха огън. По предложение на шерифа Брадок, синът му и останалите му трима телохранители направиха лагера си на стотина метра от тях.

Не бяха имали намерение да пренощуват толкова високо на платото. Не си носеха завивки й храна. Седяха на конските чулове около огъня и вечеряха с блокчета шоколад. Шериф Люис се взираше в пламъците.

— Какво ще правиш утре, Пол? — попита Том Бароу.

— Ще продължа към върха сам. Без оръжие. Ще вдигна бяло знаме и ще взема високоговорителя. Ще се опитам да го уговоря да

слезе заедно с момичето.

— Може да е опасно. Той е диво хлапе — предупреди го лесничейт.

— Днес той можеше да убие трима души — замислено отвърна шерифът. — Можеше, но не го направи. Трябва да разбере, че при тази обсада няма как да защитава момичето. Предполагам, че няма да застреля полицаи с бяло знаме. Първо ще ме изслуша. Струва си да опитам.

Леден мрак обгърна планината. Като теглеше, буташе и умоляваше Роузбъд, Бен Крейг измина последния преход до скалния перваз пред пещерата. Кобилата спря разтреперана, с мътен поглед. Той свали момичето от гърба ѝ.

Следотърсачът даде знак на Шепнещ вятър да влезе в пещерата, развърза бизонската кожа и я разгъна. Взе колчана с останалите две стрели и пушката, свали лъка от гърба си и ги остави наблизо. Накрая разкопча ремъка и свали седлото.

Облекчена от товара си, Роузбъд направи няколко крачки към нискораслите дръвчета и сухите храсти. Задните ѝ крака поддадоха и тя седна по задница. После се подгънаха и предните ѝ крака и животното се претърколи настрани.

Крейг коленичи до главата ѝ, взе я в скута си и започна да я гали по муцуната. Тя тихо изцвили и след миг храброто ѝ сърце спря.

Младежът също умираше от умора. Не беше спал две денонощия, не бе слагал почти нищо в уста и беше яздил и вървял близо сто и петдесет километра. Но му оставаше още работа и той се насили да се изправи.

Отиде до ръба на скалния перваз, погледна надолу и видя на север двата лагерни огъня на преследвачите си. Наряза клони и фиданки от мястото, където бе седял старецът, и запали огън. Пламъците осветиха перваза, пещерата и облечената в бяла коприна фигура на единственото момиче, което беше обичал и щеше да обича.

Той приготви вечеря от храната, която носеше от форта. Двамата седнаха един до друг на кожата и за пръв и последен път ядоха заедно.

Знаеше, че без кон преследването е почти свършило. Ала старият търсач на видения му беше обещал, че момичето ще стане негова жена,

бе му казал, че такава е волята на Вездесъщия дух.

Разговорът между уморените мъже на платото утихна. Те седяха в мълчание, с лица, огрени от пламъците, и се взираха в огъня.

Тишината в редкия въздух бе абсолютна. От върха повя лек ветрец, но не я смути. После се разнесе вик.

Донесен от планинския вятър, той стигна до тях в нощния мрак. Протяжен и ясен, вик на млада жена.

Не вик на болка или мъка, а онзи пресеклив, заглъхващ вик на човек в такъв екстаз, че не се поддава на описание или повторение.

Заместник-шерифите се спогледаха, после сведоха глави и шерифът видя, че раменете им се разтърсват.

На сто метра от тях Бил Брадок се изправи. Другите се опитваха да не срещат очите му. Той се втренчи във върха с лице, представляващо маска на ярост и омраза.

В полунощ температурата започна да пада. Мъжете отначало помислиха, че просто става по-студено заради голямата височина и рядката атмосфера, затрепериха и се увиха в шубите си. Ала студът проникваше през дънките им и те се примъкнаха по-близо до огъня.

Температурата стигна до нулата и продължи да пада. Заместник-шерифите погледнаха към небето и видяха, че се трупат гъсти облаци, които скриха върха от поглед. Високо на склона на Риъргард блещукаше далечен огън, после изчезна.

Мъжете бяха от Монтана и бяха свикнали с лютите зими, но още бе едва краят на октомври. В един часа лесничейте прецениха, че е двадесет градуса под нулата. В два всички бяха на крака, вече и не мислеха за сън и потропваха с крака, за да поддържат кръвообращението си, духаха в шепите си и носеха още дърва за огъня, но без резултат. Заваляха първите снежинки — изсъскваха над пламъците и се стопяваха.

Старшият лесничей отиде при шериф Люис.

— Двамата с Кал смятаме, че трябва да се върнем в парка „Къстър“ — каза той. Зъбите му тракаха.

— Там по-топло ли ще е?

— Може би.

— Какво става, по дяволите?

— Ще ме помислите за побъркан, шерифе.

— Не се безпокойте.

Снегът се усили, звездите се скриха, към тях се приближаваше ледена бяла пустош.

— Това място е границата между земите на индианците кроу и шошоните. Някога, преди идването на белите, тук станала голяма битка. Индианците вярват, че духовете на воините все още витаят из тази планина, и я смятат за вълшебно място.

— Красива легенда. Но какво общо има тя с проклетото време?

— Предупредих ви, че звучи шантаво. Но според тях тук идва и Вездесъщият дух и носи Студа на дългия сън, на който не може да издържи никой човек. Разбира се, това е просто странно климатично явление, но мисля, че трябва да се върнем. Ако останем, до изгрев слънце ще замръзнем.

Шериф Люис се замисли и каза:

— Оседлайте конете. Тръгваме. Съобщете на Брадок и неговите хора.

След няколко минути лесничеят се върна във виелицата.

— Той казва, че щял да се скрие в клисурата и нямало да мръдне оттам.

Треперещи от студ, шерифът, лесничеите и заместник-шерифите прекосиха потока и се върнаха по платото Силвър Рън в гъстата борова гора. Температурата се покачи до нулата. Те запалиха огън и останаха живи.

В четири и половина сутринта бялата мантия на планината се откъсна и се понесе надолу към платото — безшумно прииждаща вълна, която се плъзна като стена над скалата и затрупа клисурата до ръба. Спря на километър и половина по-нататък. Небесата започнаха да се разчистват.

След два часа шериф Пол Люис застана в края на гората и погледна на юг. Планината бе чисто бяла. Порозовяващото небе на изток обещавахе ясен нов ден. През цялата нощ беше държал радиостанцията си до тялото си, за да я топли, и тя все още работеше.

— Джери! — извика шерифът. — Имаме нужда от теб. Бързо. Излезе виелица и положението изглежда доста сериозно... Не, в края

на гората сме, откъдето вчера ти евакуира наемника. Ще ни намериш тук.

Четириместният джетрейнджър изплува от изгряващото слънце и кацна на студената гола скала. Люис качи двамата си заместници отзад и седна до пилота.

— Карай към планината.

— Ами снайперистът?

— В момента едва ли някой ще стреля. Ще имат късмет, ако са живи.

Хеликоптерът пое по пътя им от предния ден. Лейк Форк си личеше само по върхарите на няколко бора и лиственици. Нямахте и следа от петимата, които се бяха скрили в клисурата. Полетяха към върха. Шерифът търсеше мястото, където беше видял огъня на фона на небето. Пилотът бе нервен — никакво спускане под сто и осемдесет метра.

Люис го видя пръв. Мастиленочерно петно на белия фон на планината, входа на пещерата и пред нея — покрития със сняг скален перваз, достатъчно широк, за да кацне хеликоптерът.

— Кацни, Джери.

Пилотът предпазливо се подчини, като следеше за движение сред скалите. Нищо не помръдваше. Машината кацна на перваза, без да изключва двигателите, готова за отлитане.

Шериф Люис скочи от вратата с пистолет в ръка. Заместниците го последваха с пушки и залегнаха пред входа на пещерата. Никакво движение.

— Излез — извика Люис. — С високо вдигнати ръце. Няма да ти направим нищо лошо.

Нищо не помръдваше. Той изтича на зигзаг до пещерата и надникна вътре.

На земята имаше някаква дрипа. И нищо повече. Шерифът предпазливо се приближи. Дрипата очевидно бе животинска кожа, изгнила и мухлясала от годините, с отдавна изтляла козина. Люис все пак я вдигна.

Тя лежеше отдолу в бялата си копринена булчинска рокля, сякаш спеше на брачното си ложе. Но когато я докосна, беше студена като мрамор.

Шерифът прибра пистолета си и без да мисли за невидимия следотърсач, взе момичето на ръце и го изнесе навън.

— Дайте шубите и я увийте — извика на хората си той. — Качете я на хеликоптера и я стоплете с телата си.

Заместниците побързаха да съблекат топлите си шуби и увиха момичето. Един я качи на задните седалки и започна да разтрива ръцете и краката ѝ. Люис натика другия полицаи на свободното празно място и извика на Джери:

— Закарай я в клиниката в Ред Лодж. Бързо. Предупреди ги, че идваме с измръзнал човек. Поддържай максимално висока температура в кабината. Може би има някакъв шанс. После се върни да ме вземеш.

След като изпрати с поглед джетрейнджъра, шерифът проучи пещерата и перваза пред нея. Когато свърши, седна на един камък и отправи поглед на север към невероятната гледка.

В клиниката на Ред Лодж екип от лекар и медицинска сестра пое момичето, съблече замръзналата булчинска рокля, разтри дланите и ходилата, ръцете, краката и гърдите ѝ. Повърхностната температура бе под равнището на измръзване, а вътрешната — в опасната зона.

След двадесет минути докторът долови слаб пулс — младо сърце, което се бореше за живот. Сърцето на два пъти спира и той на два пъти го съживи. Телесната температура започна да се покачва.

Веднъж момичето спря да диша и лекарят вкара в дробовете ѝ собствения си дъх. В стаята беше топло като в сауна и краката ѝ бяха увити във включено на максимум електрическо одеяло.

След час единият ѝ клепах затрепери и синкавите ѝ устни започнаха да порозовяват. Сестрата провери вътрешната температура. Вече бе над опасното равнище и се покачваше. Пулсът стана равномерен и се засили.

След още половин час Шепнещ вятър отвори големите си тъмни очи и прошепна:

— Бен?

Лекарят каза кратка благодарствена молитва към стария Хипократ и всички след него.

— Казвам се Люк, но няма значение. Вече мислех, че сме те изпуснали, малката.

Седнал на своя камък, шерифът видя, че джетрейнджърът се връща. Забеляза го от много километри в неподвижния въздух и чак после чу гневния рев на перките, които цепеха въздуха. На върха беше абсолютно спокойно. Когато Джери кацна, шериф Люис повика седналия отпред заместник.

— Вземи две одеяла и ела тук. — Когато колегата му слезе при него, той посочи с ръка. — Донеси и него.

Младежът сбърчи нос.

— Уф, шерифе...

— Просто го направи. Той някога е бил човек. Заслужава християнско погребение.

Скелетът на коня лежеше малко настрани. Кожата, плътта, мускулите и сухожилията отдавна бяха изтлели. От опашката и гривата навярно бяха станали чудесни гнезда. Но изтърканите от жилавата трева в равнините зъби все още си бяха на мястото. Юздата се бе превърнала почти на прах, но стоманената юздечка лъщеше между зъбите.

Кафявите копита бяха непокътнати, както и четирите подкови, много отдавна заковани от някой кавалерийски ковач.

Скелетът на мъжа беше на няколко метра оттам. Лежеше по гръб, сякаш бе умрял в съня си. От дрехите му не беше останало почти нищо — само парчета потъмняла еленова кожа, полепнала по ребрата. Заместникът разгъна едното одеяло и започна да събира костите. Шерифът се върна при вещите на ездача.

Много сезони вятър, дъжд и сняг бяха превърнали седлото и самара в купчина изтляла кожа. Ала сред тях лъщяха няколко месингови патрона. Люис ги взе.

Целият червено-кафяв от ръжда, ловджийският нож бе пъхнат в останки от украсена с мъниста ножница, която при допира му се разсипа на прах. Коженият калъф на пушката беше разкъсан от птиците, но самото оръжие лежеше, обвито в скреж и покрито с ръжда от годините.

Озадачиха го двете стрели в колчана и брадвата. Изглеждаха почти нови. Имаше и тока, закрепена за стар кожен ремък, оцелял от всички стихии на времето.

Шерифът взе вещите, уви ги във второто одеяло, за последен път погледна, за да се увери, че не е останало нищо, и се качи в хеликоптера. Заместникът седеше отзад при другия вързоп.

Джетрейнджърът се издигна в небето и пое към зелената маса на националния горски парк.

Шериф Люис сведе очи към покрития със сняг Лейк Форк. Щяха да организират експедиция, за да приберат трупове, но той знаеше, че никой не е оцелял. Докато се взираше в скалите и дърветата, шерифът се чудеше за младежа, когото беше преследвал в тази жестока планина.

От хиляда и петстотин метра височина той се озърна надясно към Рок Крийк и видя, че по междушатската магистрала отново има движение. Прелетяха над Ред Лодж и Джери се свърза със заместник-шерифа, който бе останал там. Той съобщи, че момичето било в интензивното отделение и било живо.

На шест и половина километра северно от Бриджър чернееха стотината акра опожарена прерия, а на тридесет километра оттам бяха грижливо поддържаните морави и породистите говеда в ранчото на Брадок.

Хеликоптерът прекоси Йелоустоун и шосето на запад за Боузман и започна да се спуска. Скоро кацнаха на летището в Билингс.

— Роден от жена, човек е краткодневен^[1].

Беше краят на февруари и в малкото гробище в Ред Лодж цареше лют студ. До прясно изкопания гроб бе положен евтин чамов ковчег.

Свещеникът мънкаше в студа, двамата гробари търкаха ръце и чакаха. До гроба стоеше само една жена с дебело палто, но гологлава. По раменете ѝ се стичаха вълни гарвановочерна коса.

Под тисовете в другия край на гробището стоеше едър мъж и наблюдаваше, но не се приближаваше. Носеше шуба, подплатена с овча кожа, и на гърдите му блестеше шерифска звезда.

Беше странна зима, помисли си мъжът под дървото. Очевидно по-скоро облекчена, отколкото опечалена, овдовялата госпожа Брадок бе напуснала усамотението си и беше поела председателството на „Брадок Бийф Инк.“. Бе си направила прическа и редовно ходеше на козметик, носеше елегантни дрехи и водеше светски живот.

Тя посети в болницата младата жена, за която синът ѝ за малко не се беше оженил, хареса я и ѝ предложи безплатна къща в ранчото и работа като лична секретарка. После под формата на подарък върна на господин Пикет контролния пакет акции на банката.

— Пръст при пръстта, пепел при пепелта, прах при праха — напевно произнесе свещеникът. Вятърът донесе две снежинки, които кацнаха върху буйната черна коса като шипкови цветове.

Гробарите хванаха въжетата, изритаха подпорите и спуснаха ковчега в гроба. След това се отдръпнаха и зачакаха, забили лопатите си в купчината прясна пръст.

Боузманските патолози бяха направили всичко по силите си. Те установиха, че костите са принадлежали на човек, висок малко под метър и осемдесет, който почти със сигурност се е отличавал с огромна физическа сила.

Нямаше счупвания, нито следи от рани, които можеха да са предизвикали смъртта. Затова заключиха, че е умрял от измръзване.

Стоматолозите проявиха изключителен интерес към зъбите — прави, бели и равни, без нито един кариес. Определиха възрастта на младежа на около двадесет и пет години.

Други специалисти се бяха заели с останките от други материали. Радиовъглеродните тестове показаха, че органичната материя категорично произхожда от средата на седемдесетте години на деветнадесети век.

Най-голямата загадка бяха колчанът, стрелите, лъкът и брадвата, които според същите анализи бяха съвсем нови. Прие се предположението, че група индианци наскоро са посетили пещерата и са оставили трофеите си при човека, който преди много години е умрял там.

Ловджийският нож бе почистен от ръждата и възстановен, датиран по костената му дръжка и подарен на професор Ингълс, който го закачи на стената в кабинета си. Шерифът взе старата пушка. Тя също бе професионално реставрирана и закачена на стената зад бюрото му. Когато се пенсионираше, щеше да си я вземе.

— С вярата във възкресението и отвъдния живот. Амин.

Гробарите зариха гроба. Свещеникът каза няколко думи на жената, потупа я по ръката и забърза към топлото си жилище. Тя не помръдна.

След като госпожица Пикет даде странните си показания в болницата, издирването беше преустановено. Пресата заключи, че през нощта мъжът сигурно е избягал в Уайоминг, като е оставил момичето да умре в пещерата.

Гробарите оградиха гроба с планински камъни и го засипаха с четири чувала чакъл.

После докоснаха шапките си и се поклониха на младата жена, взеха си лопатите и си тръгнаха. Едрият мъж тихо се приближи и застана зад нея. Тя продължаваше да не помръдва. Знаеше, че е зад нея. Знаеше и кой е. Той си свали шапката.

— Така и не намерихме вашия приятел, госпожице Пикет — каза мъжът.

— Да.

Държеше цвете — една-единствена червена роза с дълго стъбло.

— И сигурно няма и да го намерим.

— Няма.

Той взе розата от пръстите ѝ, пристъпи напред, наведе се и я сложи на гроба. После погледна дървения кръст, подарен от добри хора в Ред Лодж. Преди да го лакира, местният дърводелец беше пирографирал няколко думи:

ТУК ЛЕЖИ

ГРАНИЧЕН СЛЕДОТЪРСАЧ,

ПОЧИНАЛ В ПЛАНИНАТА

ОКОЛО 1877 Г.

ИЗВЕСТЕН ЕДИНСТВЕНО НА БОГ

ПОЧИВАЙ В МИР

Мъжът се изправи.

— Искате ли да ви закарам у вас?

— Не, благодаря. С кола съм.

Той си сложи шапката и леко докосна периферията ѝ.

— Желая ви всичко хубаво, госпожице Пикет.

После си тръгна. Пред гробището беше паркиран служебният му автомобил от окръжната шерифска служба. Той вдигна поглед. На югозапад слънцето огряваше връх Беъртуут.

Младата жена остана още малко. Накрая се обърна и се запъти към изхода.

Настигна я лек ветрец от планината, разтвори дългото ѝ палто и отдолу се видя заобленият ѝ корем. Беше бременна в четвъртия месец.

[\[1\]](#) Йов, 14: 1. — Б.пр. [↑](#)

Издание:

ИК „Бард“, 2001

ISBN 954-585-275-5

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.